

Vilniaus universitetas
Komunikacijos fakultetas
Knygotyros ir dokumentotyros institutas

Lilija Zubova,
Leidybos magistro studijų programos studentė

**KNYGŲ LENKŲ KALBA LEIDYBA LIETUVOJE ATKŪRUS NEPRIKLAUSOMYBĘ IR
PERSPEKTYVOS**

Magistro baigiamasis darbas

Vadovas prof. dr. Osvaldas Janonis

Vilnius, 2011

TURINYS

IVADAS	3
1. LENKAI – LIETUVOS TAUTINĖ MAŽUMA	6
1.1. Lenkai Lietuvos gyventojų sudėtyje.....	6
1.2. Lenkai Lietuvoje.....	8
1.2.1. Lenkiškumo išsaugojimas Lietuvoje.....	10
1.2.2. Lenkų, gyvenančių už Lenkijos ribų, išlikimo problemos.....	14
2. KNYGŲ LENKŲ KALBA LEIDYBA LIETUVOJE 1991–2009 M.	18
2.1. Knygų leidybos bendra situacija.....	18
2.1.1. Lenkiškų knygų leidybos bendra situacija.....	20
2.1.2. Lenkiškų knygų leidybos iniciatoriai – autoriai.....	20
2.1.3. Lenkiškų knygų platinimas.....	21
2.2. Lenkiškos knygos oficialioje spaudos statistikoje.....	23
2.3. Lenkiškų knygų statistikos sudarymo metodikos analizė.....	24
2.3.1. Analizė pagal leidėjus.....	27
2.3.2. Analizė pagal turinį.....	33
2.3.3. Analizė pagal leidinių tipus.....	38
3. KNYGŲ LENKŲ KALBA LEIDYBA LIETUVOJE REMIANTIS LENKŲ LEIDĖJŲ PATIRTIMI IR LEIDYBOS POREIKIO TYRIMAS	44
3.1. Kompleksinio tyrimo metodologija.....	44
3.2. Interviu su ekspertais rezultatų analizė.....	46
3.2.1. Interviu tyrimo apibendrinimas ir hipotezių tikrinimas.....	57
3.3. Anketinės apklausos rezultatų analizė.....	60
3.3.1. Anketinės apklausos tyrimo apibendrinimas ir hipotezių tikrinimas.....	68
IŠVADOS	70
BIBLIOGRAFINIŲ NUORODŲ SARAŠAS	72
Books In The Polish Language Publishing In Lithuania After Independence Restoration and Its Perspectives (Summary).....	77
PRIEDAI	79
1 priedas. Preliminarūs interviu klausimai.....	79
2 priedas. Interviu su leidybinės veiklos „Czas“ redaktoriumi Ryšardu Maceikianec.....	80
3 priedas. Interviu su dienraščio „Kurier Wileński“ vyr. redaktoriumi Robertu Mickevičiumi.....	84
4 priedas. Interviu su spaustuvininku-leidėju Mečislovu Rymkevičiumi.....	86
5 priedas. Interviu su leidybinės veiklos „Wydawnictwo Polskie w Wilnie“ redaktore Helena Ostrovska.....	89
6 priedas. Interviu su leidybinės veiklos „Znad Wili“ redaktoriumi Romualdu Miečkovskiu.....	94
7 priedas. 1991–2009 metais Lietuvoje išleistų lenkiškų knygų sąrašas.....	100
8 priedas. Anketa.....	172
9 priedas. Atsakymai į atvirus anketos klausimus.....	174

ĮVADAS

XX a. 10-ojo dešimtmečio sujudimas siejamas su daugeliu socialinių, politinių ir ekonominių sričių pakitimais: atkūrimu, privatizavimu, naujų veiklų iniciavimu. Tai laikas, kai Lietuvos vardas nuskambėjo aidu, atkreipdamas dėmesį į atkurtą valstybės nepriklausomybę, tautos savimonę. Pirmieji nepriklausomybės metai tęsė 9-ajame dešimtmetyje prasidėjusio tautinio atgimimo bangą, kartu išjudindami ne vien politinį, bet ir kultūrinį bei ekonominį gyvenimą. Permainos leidybos srityje, prasidėjusios dar 10-ojo dešimtmečio pradžioje, cenzūros susilpnėjimas, leidybą reglamentuojančių įstatymų pakeitimai, atvėrė duris laisvai rinkai. Pokyčiai knygų leidyboje vyksta iki šiol.

Kaip ir daugelyje pasaulio valstybių, Lietuvos gyventojai – tai įvairių tautybių žmonės. Per amžių amžius Lietuva skirtingų tautybių atstovams tapo tėvyne, tačiau jie, nepaisant istorinių įvykių, išsaugojo savitumą. *Iš viso Lietuvoje gyvena apie 115 tautybių žmonės* [Potašenko, 2007]. Daugiausiai žinomi ir aktyviausiai veikia lenkai, rusai, baltarusiai, latviai bei nuo seno čia gyvenantys žydai, romai, totoriai, karaimai.

Lenkai – gausiausia kitakalbių gyventojų grupė Lietuvoje. Žvelgiant pasauliniu mastu, daugiausia šios tautybės emigrantų gyvena Australijoje, Argentinoje, Brazilijoje, Austrijoje, Baltarusijoje, JAV, Vokietijoje ir kitose pasaulio valstybėse. Lietuvoje 2001 metais šios tautybės gyventojų gyveno apie 235 tūkst. [Gelumbauskas, 2007]. Tai sudaro 6,7 % visų Lietuvos gyventojų [Potašenko, 2007]. 1989 m. duomenimis lenkai Lietuvoje sudarė 7 % visų šalies gyventojų [Vaitiekūnas, 2006]. Paskutinio gyventojų surašymo statistika rodo, jog šiandien lenkų skaičius Lietuvoje yra mažiausias per visą 150 metų laikotarpį.

Nepaisant didžiulio lenkų tautybės šeimų išsibarstymo po visą Žemės rutulį, Lenkijos lenkai rūpinasi savo tautiečiais užsienyje. Nemaža dalis iškilių Lenkijos kultūros atstovų - poetų, literatų, bibliofilų, verslininkų – savo šaknis sieja su Lietuva. Siekdami neatitolti nuo savo gimtojo krašto, įvairiais būdais dalyvauja Lietuvos lenkų tautinės savimonės palaikyme. Ši veikla suaktyvėjo 10-ojo dešimtmečio pradžioje. Lenkiškos bendrojo lavinimo mokyklos pradėjo gauti finansinę paramą mokyklos reikmėms, mokiniams pradėtos organizuoti pažintinės, dalinai finansuojamos išvykos į Lenkiją (Lenkijos verslininkai, remdami užribio lenkus, turi lengvatas mokesčių sistemoje). Bendradarbiavimo keliu į Lietuvą atkeliauja nemažai leidinių lenkų kalba, ypač grožinės literatūros, nors lenkų tautinis judėjimas buvo ir yra palaikomas ne vien parama. Vietinė bendruomenė, švietimo sistemos darbuotojai, privatūs asmenys dalyvauja knygų lenkų kalba leidime.

Darbo temos ir tyrimo aktualumas. Knygų lenkų kalba leidyba atkūrus nepriklausomybę – tai atskira tyrinėjimų sritis, sudaranti tik dalį Lietuvos leidybos tyrimų proceso. Šiandien Lietuva,

kaip nepriklausoma valstybė, Europos Sąjungos narė, yra įsipareigojusi sudaryti galimybes tautinėms mažumoms išlikti ir išsaugoti savo kalbą, tradicijas, kultūrą, o kartu rūpintis savo piliečių švietimu, galimybe mokytis bendrojo lavinimo mokyklose gimtąja kalba. Knygų lenkų kalba leidyba vyko šalia knygų leidybos kitomis kalbomis, taip tenkindama tautinės mažumos poreikius. Knygų lenkų kalba leidyba atspindi tautos vaidmens suvokimo vystymąsi, kultūros aktualinimo svarbos supratimą bendrijos atžvilgiu, dėl to leidybos atspindys bendrame mažumos gyvenimo fone supažindina ir su esamomis, aktualiomis vietinių lenkų problemomis bei pasiekimais. Globalėjančioje aplinkoje tautiškumo išsaugojimas tampa vis didesniu iššūkiu, dėl to aktualu kalbėti, diskutuoti apie mažumų situaciją ir jų indėlį, palaikant tautinę savimonę daugumos aplinkoje.

Atkurtos Lietuvos nepriklausomybės laikotarpis, perkopus 2-ąjį jo dešimtmetį, vis dar yra mažai aptariamas ir analizuojamas, dar mažiau – knygų leidybos aspektu, o besiformuojantis valstybių daugiatautiškumas skatina atkreipti dėmesį ne vien į daugumos, bet ir mažumos funkcionavimą visuomenėje.

Darbo objektas – knygų lenkų kalba 1991–2009 m. leidyba Lietuvoje.

Darbo tikslas – ištirti knygų lenkų kalba leidybos būklę ir tendencijas Lietuvoje 1991–2009 m. bei jos ateities perspektyvas.

Darbo tikslui pasiekti buvo suformuluoti ir iškelti tokie **uždaviniai**:

1. aptarti lenkų tautinės mažumos padėtį Lietuvoje;
2. ištirti lenkiškų knygų leidybos raidą bendrame leidybos kontekste;
3. nustatyti knygų lenkų kalba leidėjus ir jų veiklos tendencijas;
4. išanalizuoti knygų lenkų kalba leidybos tematiką;
5. išanalizuoti knygas lenkų kalba tipologiniu požiūriu;
6. išanalizuoti knygų lenkų kalba leidybos padėtį ir perspektyvas, remiantis Lietuvos lenkų leidėjų patirtimi;
7. ištirti knygų lenkų kalba leidybos poreikį ir perspektyvas, remiantis Lietuvos lenkų jaunimo nuomone.

Siekiant užsibrėžto tikslo bei numatytų uždavinių įgyvendinimo buvo atlikta straipsnių, mokslinės literatūros, statistinės-bibliografinės medžiagos analizė ir sisteminimas.

Darbe naudojami mokslinio tyrimo **metodai**:

1. mokslinės literatūros analizė;
2. statistinė duomenų analizė;
3. bibliografinis metodas;
4. pusiau struktūrizuotas kokybinis tyrimas – interviu su ekspertais;
5. kiekybinis tyrimas – anketinė apklausa.

Darbo struktūra ir eiga. Iškelti uždaviniai ir darbo tikslas įgyvendinami pagrindinėje darbo dalyje, kurią sudaro trys skyriai. Pirmame skyriuje aptariama lenkų kaip Lietuvos tautinės mažumos padėtis šalyje bendrąja prasme, jos tautinės savimonės situacija, išlikimo problemos. Antrame skyriuje analizuojama knygų lenkų kalba bendra situacija Lietuvos rinkoje, knygų leidyba pagal leidėjus, leidinių tematiką ir tipus. Prieš tai trumpai pristatomi lenkiškų knygos atrankos kriterijai, pagal kuriuos sudaroma oficialioji statistika bei statistika šiame darbe. Trečiame skyriuje pristatomi ir apibendrinami tyrimo rezultatai gauti interviu būdu, atliktu su penkiais vietiniais lenkų tautybės leidėjais bei rezultatai, gauti anketinės apklausos metu, kurioje dalyvavo lenkiško universiteto filialo Lietuvoje studentai.

Analizuojant lenkų tautinės mažumos situaciją Lietuvoje, remtasi Statistikos departamento skelbiamais duomenimis, enciklopediniuose žodynuose patalpinta informacija apie lenkus, taip pat leidiniais, pristatančiais Lietuvos tautines mažumas (Potašenko), analizuojančiais Lietuvos gyventojų sudėtį (Vaitiekūnas). Nemažai aktualios informacijos pasisemta iš vietinės lenkų spaudos („Kurier Wileński“, „Magazyn Wileński“). Statistiniai duomenys apie knygas lenkų kalba, leistas tiriamu laikotarpiu, buvo renkami iš Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos rengiamų kasmetinių statistinės informacijos biuletenių „Lietuvos spaudos statistika“. Išsamesnė informacija apie knygas lenkų kalba buvo renkama iš valstybinės bibliografinės rodyklės „Bibliografijos žinios“ (iki 1992 m. „Spaudos metraštis“), dalies „Knygos“, Nacionalinės bibliotekos katalogo, Lietuvos integralios bibliotekų informacijos sistemos (LIBIS) suvestinio katalogo, o ypač Nacionalinės bibliografijos duomenų banko (analizuojant 1995–2009 m.).

Analizuojant leidyklas, kuriose per 1991–2009 m. buvo leistos knygos lenkų kalba, į pagalbą pasitelkta iki šiol veikiančių leidyklų internetinėse svetainėse pateikiama informacija, Lietuvos nacionalinės bibliotekos Bibliografijos ir knygotyros centro parengti katalogai „Lietuvos leidėjai“. Leidėjai, knygų tematika, tipas buvo nustatomi pagal knygų bibliografinius aprašus, verčiant knygas de visu. Visų trijų požymių statistika pateikiama suskirstant leidinių skaičių pagal metus ir pateikiant leidinių sumą (iš viso). Knygos lenkų kalba pagal tematiką apibendrinami universaliosios dešimtainės klasifikacijos skyrių lentelėje, o tipologija - pagal Domo Kauno leidinių klasifikavimo sistemą.

Darbo metu susidurta su sunkumais. „Lietuvos spaudos statistikoje“ pateikiami duomenys apie knygas, išleistas konkrečiais metais, skaičiuojami remiantis UNESCO turimomis rekomendacijomis. Tačiau ne kiekvienais metais buvo laikomasi tų pačių knygų (darbe knygos sąvoka vartojama plačiąja prasme, apimant ir knygas, ir brošiūras) atrankos kriterijų. Dėl šių kriterijų konkretaus įvardijimo stygiaus statistikos leidinio įvade, susidurta su statistikos sudarymo neaiškumais, netikslumais, kurie plačiau aptariami 2.3. poskyryje ir dėl kurių analizuojamų leidinių skaičius nesutampa su oficialioje statistikoje pateikiamais skaičiais.

Interviu dalyviai pokalbio metu pristatė ne vien savo leidybinio darbo rezultatus, tačiau aptarė ir kultūrinę lenkų situaciją Lietuvoje. Paminėta daug pavardžių, pavadinimų, dėl kurių tikslintasi dienraščio „Kurier Wileński“, fondo „Vilniaus Klodai“ archyvinėje paieškoje, pačių leidėjų padovanotose knygose, periodikoje, enciklopediniuose žodynuose, internetinėje erdvėje ne vien Lietuvos mastu.

Nuoširdžiai dėkoju už bendradarbiavimą Lietuvos spaudos statistikos rengėjoms Ritai Markevičienei ir Laimai Tamulynienei už kantrybę teikiant konsultacijas telefonu spaudos statistikos sudarymo kriterijų klausimais. Taip pat norėčiau padėkoti knygų lenkų kalba leidėjams-lenkams ir Balstogės universiteto filialo Vilniuje studentams, tyrimų dalyviams, kurie maloniai sutiko bendradarbiauti ir skirti laiko apklausai.

1. LENKAI – LIETUVOS TAUTINĖ MAŽUMA

Lietuva, kaip ir kitos Europos šalys, yra daugiakultūre valstybė. Joje nuo amžių gyvena įvairių tautybių, skirtingų kultūrų, religijų, papročių žmonės [Dėl ketvirtojo <...> patvirtinimo, 2008]. Lietuvos kultūra jau nuo didžiųjų kunigaikščių laikų formuojama lietuvių, rusėnų, lenkų, žydų, totorių, karaimų, vokiečių, rusų ir kitų etninių grupių savitumo. Lietuvos valstybė yra pakanti savo etninėms ir tautinėms mažumoms, nediskriminuoja, laikosi lygių politinių teisių principo.

„Dabartinės lietuvių kalbos žodynas“ *tautą* apibrėžia kaip *istoriškai susidariusią žmonių bendruomenę, turinčią bendrą kilmę, žemę, kalbą, istoriją, kultūrą* [Dabartinės lietuvių kalbos žodynas, s.a.]. *Mažuma* asocijuojasi su tam tikra maža dalimi, o šiuo atveju demografinė grupe. Šių sąvokų pagrindu atskleidžiama *tautinės mažumos* samprata – tai demografinė grupė, kuri tam tikrais specifiniais bruožais skiriasi nuo gyventojų daugumos. Lietuvos lenkai nuo daugumos gyventojų - lietuvių skiriasi savo kalba, kultūra, tradicijomis.

1.1. Lenkai Lietuvos gyventojų sudėtyje

2001 m. įvykusio Visuotinio gyventojų surašymo duomenimis, Lietuvos teritorijoje gyveno 3 483 972 gyventojų [Vaitiekūnas, 2006]. Buvo suskaičiuota 115 skirtingų tautybių. Statistika rodo, jog asmenys, priklausantys tautinėms mažumoms, sudaro apie 16,5 % visų šalies gyventojų [Vaitiekūnas, 2006]. Jų skaičius yra nevienodas, svyruoja nuo kelių šimtų tūkstančių, kalbant apie lenkų ir rusų tautybės atstovus, iki kelių šimtų ar tik dešimčių, kalbant apie graikus, bulgarus, vengrus ir kitus. Daugiausia kitų tautybių atstovų gyvena Rytų ir Pietryčių Lietuvoje ir didesniuose miestuose: Vilniuje, Klaipėdoje, Visagine ir kt.

Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės duomenimis, nelietuvių tautybės žmonių Lietuvoje mažėja (žr. 1 lentelę).

1 lentelė. Lietuvos gyventojų sudėtis. Požymiai: tautybė, statistiniai rodikliai ir metai

	Gyventojų skaičius, tūkstančiais		Procentais, palyginus su visų gyventojų skaičiumi	
	1989	2001	1989	2001
Iš viso	3674,8	3484,8	100,0	100,0
Lietuviai	2924,3	2907,2	79,6	83,5
Lenkai	258,0	235,0	7,0	6,7
Rusai	344,5	219,8	9,4	6,3

Baltarusiai	63,2	42,9	1,7	1,2
Ukrainiečiai	44,8	22,4	1,2	0,7
Žydai	12,4	4,0	0,3	0,1
Vokiečiai	2,1	3,2	0,1	0,1
Totoriai	5,2	3,2	0,1	0,1
Latviai	4,2	3,0	0,1	0,1
Romai	2,7	2,6	0,1	0,1
Kitų tautybių	13,4	7,6	0,4	0,2
Nenurodė	-	32,9	-	0,9

Šaltinis: remiantis Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės duomenimis

Statistika rodo, jog lenkų tautybės gyventojų nuo 1989 m. iki paskutinio surašymo, vykusio 2001 m., Lietuvoje sumažėjo 23 tūkstančiais. Palyginus su visų gyventojų statistika, lenkų sumažėjo 0,3 %. Statistikos departamento tinklapyje skelbiami duomenys rodo, jog šiandien Lietuvoje gyvena mažiausiai lenkų per visą 150 metų laikotarpį. Akivaizdu, jog rusų tautybės atstovų skaičius per dešimtmetį sumažėjo dar labiau, taip pakeisdamas Lietuvos gyventojų sudėties statistiką, jog antroje vietoje pagal tautybę po lietuvių seka lenkai, nors iki tol dominavo rusų tautinė mažuma. Šios statistikos kaitos priežastys gali būti įvairios: atsiradusios galimybės studijoms ir darbui užsienyje, tautinė asimiliacija, mokyklų uždarymas. Aktualu kalbėti apie tautinių mažumų kaitos tendencijas, dėl to ne mažiau svarbu atspindėti čia gyvenančių tautinių mažumų atstovų nuotaikas, tautiškumo suvokimą, kas, be abejo, irgi lemia jų sprendimą, priskiriant save prie lietuvių ar lenkų, rusų ar žydų tautybės.

1.2. Lenkai Lietuvoje

Pagal kilbę lenkus galima suskirstyti į dvi grupes: lenkus, kilusius iš Lenkijos ir sulenkėjusius lietuvius [Lenkai, 2008]. Daugiausia lenkų tautybės gyventojų gyvena Vilniuje ir Vilniaus apskrities teritorijoje. Tikintieji lenkai priskiriami prie katalikų bendruomenės.

Remiantis istoriniais šaltiniais pastebima, jog lenkai etninėje Lietuvoje įsikūrė XIV–XV a. Tolimesni istoriniai įvykiai lėmė, jog lenkų kalba ilgą laiką vyravo Lietuvos politiniame, kultūriniame, socialiniame gyvenime. XVIII–XIX a. Lietuvoje jau buvo lenkiškų teatro trupių, XIX a. pradėta leisti spauda lenkų kalba. Iki II-ojo pasaulinio karo į Lenkijos valdomą Rytų Lietuvą kėlėsi naujos lenkų šeimos, kas skatino ir kultūrinį lenkų suaktyvėjimą – steigtos švietimo draugijos, profesinės, ekonomikos, sporto organizacijos, leidžiama lenkų spauda, veikė lenkų

gimnazijos, mokyklos bei darželiai. Po II-jo pasaulinio karo lenkų inteligentijai repatrijavus (grįžimas/grąžinimas į tėvynę) į Lenkiją, kitai daliai priverstinai atsidūrus Sibire, čia, Lietuvoje teliko smulkiųjų žemvaldžių šeimos.

Aleksandras Srebrakovskis, monografijos „Lietuvos TSR lenkai 1944–1989“ (2001) autorius, po 1951 m. susidariusią padėtį (lenkai neteko galimybės tapti Lenkijos piliečiais automatiškai gaudami SSRS pilietybę) aprašė taip: *Lietuvos lenkai, kaip ir kitų buvusių Sovietų Sąjungos valstybių lenkai, liko patys sau. Lenkai turėjo savarankiškai ieškotis išeičių iš situacijos, kurioje buvo palikti. Žmonėms trūko sistemingo oficialaus organizuotumo, ginant jų teises* [Naruniec, 2008].

Likusi lenkų dalis buvo rusinama, nors, kaip teigiama, Lietuvoje išlaikyti ir plėtoti savo tautiškumą buvo sudarytos daug palankesnės sąlygos nei kitose SSRS teritorijose. *Rusinimo rezultatu buvo tai, jog 9-jo dešimtmečio pabaigoje didelė dalis lenkų save laikė rusais, daugelis lenkų šeimų vaikus leido į rusiškas mokyklas* [Gelumauskas, 2007]. 1989 m. įvykęs gyventojų surašymas atspindėjo, jog lenkų tautinę mažumą sudarė mažai išsilavinę žmonės: 79 % lenkų dirbo fizinį darbą. 1994 m. atliktas statistinis tyrimas skelbė, jog tik 77,6 % lenkų namie kalbėjo lenkiškai, 72 % savo lenkų kalbos žinias įvertino gerai, o 78,9 % lenkų pažymėjo, jog gerai moka rusų kalbą [Naruniec, 2008]. Po Lietuvos nepriklausomybės atgavimo dauguma lenkų buvo užregistruoti Lietuvos piliečiais. Vyresnio amžiaus gyventojams tai buvo jau trečioji pilietybė (lenkiška, sovietų, lietuviška), nepaisant tos pačios gyvenamosios vietos. Jų vaikams tai buvo antroji pilietybė, o anūkams dažnai pirmoji. Kyla klausimas, kas yra lenkai, gyvenantys Lietuvoje? Kokiai tautai priklauso? Filosofas Juozas Girnius teigia, jog neturime tapatinti pilietybės ir tautiškumo. Jo žodžiais tariant, *tautiškumas priklauso tautai ir jis jokia būdu nesikeičia, priklausomai nuo šalies, į kurią žmogus būna parbloškstas likimo. Pilietybė priklauso valstybei ir įpareigoja būti lojalii šios valstybės ir jos sistemos atžvilgiu* [Grigas, 2005].

Šiandien gana dviprasmiškai suvokiama lenkų vaikų švietimo problema, kelianti daug tiesioginių ir netiesioginių diskusijų, ginčų ir publikacijų šia tema iš lietuvių ir lenkų pusės. Lenkų nuomone, po Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo prasidėjusi kultūros gaivinimo akcija ir po dešimties bendrų darbo metų įdirbis nukreipiamas nuo tautinės savimonės ugdymo. Žurnalistės Janinos Lisevič teigimu, *Vilnius tuo ir yra ypatingas, kad jame per amžius vystėsi viena kita papildančios įvairių tautų kultūros, nevaržomai virė gyvenimas, kurdamas stiprius ir įtakingus kultūros centrus. Šiandien siekiama pakeisti istoriją* [Lisiewicz, 2002]. Į šias diskusijas spaudoje, o ypač paskutiniu metu skambiai nuaidėjusią publikaciją, parengtą Lenkijos nevyriausybines organizacijos „Wspólnota polska“ („Lenkiška bendruomenė“) apie lenkų tautinės mažumos padėtį Lietuvoje, reaguoja ir valstybinės institucijos, pavyzdžiui, šiuo atveju buvęs Tautinių mažumų ir išeivijos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės savo tinklapyje patalpino

publikacijos pagrįstumą paneigiantį pranešimą. Esamos lenkų (ir lietuvių Lenkijoje) švietimo, žemės grąžinimo ar pavardžių rašymo problemos aptariamoms aukščiausiu valdžios lygiu, tačiau kol kas abipusio sprendimo nepriimta.

Lenkų ir lietuvių tarpusavio tautų bendravimo istorija siekia seniausius laikus, naujai pasirodantys vertinimai ir analizės nuolat kelia diskusijas, prieštaravimus. Nepaisant sunkumų lenkai aktyviai leidžia periodinę lenkų spaudą, transliuoja radijo laidas lenkų kalba. Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę suaktyvėjo ir pačių lenkų rūpinimasis tautine veikla: įkurtos draugijos, iškeltos ir spręstos švietimo ir kalbos problemos. Nuo 1992 m. veikia privati lenkų radijo stotis „Znad Wili“. Vilniuje įsteigta privati meno galerija, veikia privatūs lenkų knygynai. 2001 m. atidarytas lenkų bendruomenės centras Vilniuje „Lenkų kultūros namai Vilniuje“. Nuo 1989 m. veikia didžiausia lenkų visuomeninė organizacija – „Lietuvos lenkų sąjunga“ Michalo Mackevičiaus priešakyje, Lietuvos lenkiškų mokyklų mokytojų asociacija „Macierz Szkolna“, „Lietuvos lenkų rinkimų akcija“, vadovaujant Valdemarui Tomaševskiui. Lietuvos lenkai turi savo atstovų savivaldybėse, Seime, Europos Parlamente, dėl to aktyviai dalyvauja politiniame valstybės gyvenime.

Socialinių mokslų daktaro Kęstučio Balio Paulavičiaus teigimu, kultūra kaip tautą vienijantis veiksnys vaidino svarbų vaidmenį visais istoriniais laikotarpiais, ypač jei tauta kėlėsi iš užmaršties, pavyzdžiui, po okupacijos laikotarpio. Tačiau taip pat pabrėžia, jog tautinę žmogaus savimonę lemia ne tiek mokslo žinių, kultūrinių vertybių perėmimas, kiek savęs pažinimas ir savęs identifikavimas konkrečioje socialinėje aplinkoje. *Būtent tautinė savimonė sujungia, sutapatina asmenybę su tauta, jos dvasinėmis vertybėmis, išlaiko ir puoselėja tapatybės daigus* [Paulavičius, 2005].

1.2.1. Lenkiškumo išsaugojimas Lietuvoje

Tautinis tapatybės įsisąmoninimas yra pirminė tautinės savimonės apraiška. Savimonė ir tapatybė yra neatskiriami dalykai, savimonė konstatuoja, apibrėžia, palaiko ir ugdo tapatybę, pastaroji sudaro savimonės turinį. Savimonė būdama gyvybinga funkcionuoja individų sąmonėje, todėl neatsiejama nuo realios jų gyvenimo tėkmės [Baltrušaitytė, 2007].

Humanitarinių mokslų daktarė Rita Repšienė tapatybę apibrėžia keliais parametrais – kalba, religija, tradicijomis. Filosofas Bronislovas Kuzmickas teigia, jog *tapatumas yra daugiasluoksnis ir sudėtingas reiškiny, susijęs su kultūriniais, moraliniais, religiniais, politiniais ir kitais aspektais* [Kuzmickas, 2007]. Vilniaus pedagoginio universiteto mokslininko Romualdo Naruniec teigimu, pagrindinis tapatumo elementas yra priklausomybės jausmas tam tikrai tautai ir solidarumas jos nariams.

Vis dažniau moksliniuose darbuose, straipsniuose, pranešimuose užsimenama arba analizuojami globalizacijos procesų padariniai. Vienas jų – naujo žmogaus formavimas, imigranto, individualaus, atsiribojančio nuo visuomenės normų ir vertybių. Toks žmogus „naikina“ kultūros, kalbos, teritorijos pagrindu susiformavusio bendrumo jausmą. Kita vertus kultūra tampa masinio vartojimo produktu ir šis procesas neabejotinai siejasi su šiuolaikinėmis komunikavimo priemonėmis, naujais religiniais, socialiniais judėjimais, kurie perteikia, įdiegia kultūrinės vertybes, požiūrį į šeimą, religiją, tradicijas. Kalbant apie tautinę priklausomybę, noras priklausyti tam tikrai tautai, didžiutis esant lietuviu, lenku ar švedu, savo šalies piliečiu, taip pat susikerta su nenoru priklausyti, įsipareigoti, su abejingumu vertybėms. Tačiau individas, išsilaisvinęs iš tradicinių priklausomybių, atsiranda tam tikroje tuštumoje. Su šia problema susiduriama ypač XXI a. pradžioje. Naujų Vidurio-Rytų Europos valstybių formavimasis, Europos Sąjungos sienų plėtimasis, emigracijos suaktyvėjimas, tapatybės kanonas vėl iškeliamas tarp europiečiams reikšmingų patirčių, tapatumui suteikiama nauja samprata ir aktualios šalutinės reikšmės. *Šiuolaikiniame pasaulyje identifikacijos poreikis vis didėja, kaip ir siekiamybė apibrėžti savąjį tapatumą. Didžiudamiesi savo istorija, kultūra, esame įdomūs ir kitiems <...>* [Repšienė, 2007]. Tautinis suvokimas teikia galimybę orientuotis ir išlikti sparčiai besikeičiančiame pasaulyje.

Įsivyrąjančios nuotaikos tautiškumo atžvilgiu atsispindi ir tautinių mažumų bendruomenėse. Kitokia situacija buvo iki 9-ojo dešimtmečio pabaigos, paskatinta ne individų norų, o įsiveržusios sąjungos iniciatyvų. Lietuvos lenkai, atsitokėję po ilgalaikio rusinimo, įvertinę savo tautiškumo eroziją, ėmėsi atstatomųjų veiksnių suvokdami, kad nuo tautos kultūros gyvybingumo priklauso tautinės savimonės būvis, palaikantis jos stabilumą. Suvokta, jog tauta, savo ir nesavo noru įsiliejusi į kitą kultūrą, netenka savasties, išnyksta. Kultūra, kalba, tradicijos, religija – aspektai, kurie formuoja žmogaus priklausimą tautai, tai, kas užpildo tuštumą, paverčia žmogų socialiai priklausomu. Gimtoji kalba priskiriama prie bene svarbiausių tautinio tapatumo tęstinumo galimybių, tai patirtis, savitumas, bendrumo elementas.

R. Naruniec straipsnyje „Tautinės mažumos tapatumo problemos“ perteikia Varšuvos universiteto mokslininkų apibrėžtus socialinius kriterijus, aiškinančius priklausymą lenkų tautai: *tai lenkų pilietybė, nuolatinė gyvenamoji vieta (Lenkija), katalikų tikėjimas, gimimo vieta (Lenkija), Lenkijos kultūros ir istorijos žinojimas, lenkų kalbos mokėjimas, vienas iš tėvų turi būti lenkas, ypatingi nuopelnai Lenkijai, lenkų tradicijų laikymasis ir jausmas, kad esi lenkas* [Naruniec, 2008]. Taip pat svarbiu lenkų tautiškumo išsaugojimo centru yra mokykla. Lietuvių filosofas ir pedagogas Stasys Šalkauskis teigė, jog *<...> tautinio pašaukimo įsisaugojimas plačioje visuomenėje tik tada bus gilus ir tikrai vaisingas, kai naujos kartos bus atitinkamai auklėjamos* [Grigas, 2005].

Po II-ojo pasaulinio karo Lietuvoje lenkiškų mokyklų skaičius nuolat mažėjo, nes tėvai, tikėdamiesi, jog užtikrins vaikams geresnę ateitį, leisdavo juos į rusiškas mokyklas ir tik atgavus

nepriklausomybę, ši tendencija pasisuko kita linkme – lenkai grįžo į lenkų mokyklas. Adomas Bobrikas patvirtina, jog nepriklausomybės laikotarpis prasidėjo lenkų tautiškumo atsigavimu [Bobryk, 2005].

Gyventojų surašymo duomenimis, 2001 m. iš 234 989 lenkų savo gimtąja kalba nurodė tik 187 918 asmenų, o tai sudaro vos 80 %. 47 071 asmenų, save priskirusių prie lenkų, gimtąja kalba nurodė kitas kalbas ar jokios: 17 233 lenkų savo gimtąja kalba nurodė lietuvių, 22 439 – rusų, 1 040 – baltarusių, 19 – čigonų, 6 279 – gimtosios kalbos nenurodė [Naruniec, 2008]. Gimtoji kalba, be abejonės, yra neginčytinas tautinės savimonės elementas. Kyla klausimas, koks yra, pavyzdžiui, lietuvių tautiškumas, kuris savo gimtąja kalba nurodo lenkų kalbą, rusų, čigonų ir pan.?!

2007–2008 m. „Kurier Wileński“ organizuojamo konkurso „Metų lenkas“ laureatai kalbinti lenkiškumo tematika. Lenkų kultūros namų Vilniuje direktorė Kristina Ziminska teigė, jog tapatumo išsaugojimas – tai lenkiškos mokyklos baigimas, geros gimtosios kalbos žinios ir gebėjimas taisyklingai jomis naudotis. Be to, būtina gerai išmanyti lenkų literatūrą, savo tautos klasiką ir kultūrą. Lenkas privalo nesigėdyti savo tautiškumo.

Kunigas, Šumsko parapijos klebonas Mirosław Grabovskis interviu metu „Kurier Wileński“ žurnalistui teigė, jog *lenkiškumas – tai yra tai, kuo gyveni, kuo kvėpuoji, tai yra gyvenimo stilius. Tai, be abejonės, senų tradicijų puoselėjimas ir laikymasis. Lenkiškumą perėmėme iš savo tėvų, senelių ir prosenelių, šioje aplinkoje buvome auklėti. Visa esmė lenkiškumo paslėpta šiose eilėse: Kas tu toks? Mažasis lenkas. Koks tavo ženklas? Baltasis erelis* [Kuckiewicz, 2008].

Valdemaras Šelkovskis, Vilniaus J. I. Kraševskio vidurinės mokyklos istorijos mokytojas, teigia, jog jam pagrindiniu lenkiškumo elementu yra kalba, kurią naudoja šeimoje, bendraujant su draugais, kalba, kuria skaito ir mąsto. Taip pat lenkiškumas jam siejasi su šeimos tradicijomis, susijusiomis su religija – paplotėliu, šv. Velykomis. Mokytojo nuomone, lenkiškumas glaudžiai siejasi su visuomeniniu gyvenimu, Lenkijos istorija.

2001 m. Vilniaus pedagoginio universiteto Lenkų filologijos katedros iniciatyva buvo atliktas jaunųjų lenkų tautiškumo suvokimo tyrimas. Anketinio tyrimo metu apklaustos dvi respondentų grupės: trisdešimt – pirmo kurso lenkų filologijos studentų ir trisdešimt – Vilniaus Jono Pauliaus II-ojo mokyklos dvyliktokų. Apibendrinus tyrimo rezultatus, tyrėjai priėjo prie išvados, jog *jaunimas labai glaudžiai susitapatina su savo tauta, nors dalis save pavadino vilniečiais, taip pabrėždami savo šaknis. Pastebėta, jog pagrindiniu tautinės identifikacijos ženklu tarp respondentų yra kalbos vartojimas* [Naruniec, 2008].

Vilniaus Adomo Mickevičiaus gimnazijos direktoriaus Česlovo Davidovič nuomone, *lenkiškų mokyklų direktorių užduotis yra parodyti mokyklų pozityvią ateities viziją, funkcionalumą. Valstybinių mokyklų užduotis yra ugdyti Lietuvos pilietį, o tautinės nuotaikas gali perteikti lenkų kalbos, istorijos mokytojas, kartais geografijos ar muzikos mokytojai. Lenkų mokykla šalia*

lenkiškos spaudos, bažnyčios yra gana svarbiu veiksmu, formuojant tautiškumą [Adamowicz, 2007].

Tautų gyvastį lemia kultūra. Kalba yra raiškiausias tautos egzistencijos požymis, kultūros raiškėja. Tačiau istorinė situacija nulemia jos vartojimo galimybes. <...> Jei valstybinės kalba yra kitos tautos kalba, ji siaurina gimtosios kalbos vartojimo ribas [Genzelis, 2005]. Anot Broniaus Genzelio, kai gimtoji kalba skiriasi nuo viešojo gyvenimo, valstybinės kalbos, tuomet žmogus yra priverstas tapti dvikalbiu, trikalbiu. Tada gimtoji kalba vartojama tik namuose. Bet koks kalbos atsisakymas, ribojimas artėja link mažumos užtilimo, tautos išnykimo. Anot B. Genzelio, tautos miršta palaipsniui, atsisakoma kalbos, po to išnyksta jos kultūra.

Situacija keičiasi vis sparčiau ir taikytas ugdymo modelis tampa nebe efektyvus, neatitinkantis jaunojo žmogaus poreikių ir susidomėjimo lauko. Lenkų kalbos žinios tampa nepatrauklios, jaunimas su susidomėjimu žvelgia į Vakarų R. Naruniec teigimu, yra tikimybė, jog jaunosios kartos lenkai gimtosios kalbos vartojimą susimąžins iki vartojimo namų aplinkoje, galbūt iki bendravimo su draugais.

Tautiškumo vystymuisi neigiamą įtaką daro medijos, politika, nuolatiniai tarp lietuvių ir lenkų vykstantys nesusipratimai, stiprūs stereotipai abiejų pusių sąmonėje, nepalankūs lenkų atžvilgiu istorijos liudijimai, kurie atima galimybę vietiniams lenkams didžiuotis savo tautos istorija. B. Kuzmickas monografijoje apie tautos tapatumą pabrėžia, jog *ginčai tarp kaimyninių valstybių, ypač su Lenkija, trukdo vystyti lietuvių tautiškumui* [Kuzmickas, 2007]. Istorijoje turime daug įvykių, kuriuos lietuvių ir lenkų istorikai vertina skirtingai: Liublino unija, Vilniaus okupacija, ir asmenybių, tokių kaip Jonušas Radvila ar Juozas Pilsudskis. Tokioje aplinkoje tautiškumui kyla grėsmė ir išbandymas, nes tas pats lenkas nebežino, kaip vertinti istorinius įvykius tarpusavyje susipynusius su Lietuvos ir Lenkijos valstybėmis. 2000 m. Lietuvoje apsilankęs Nobelio premijos laureatas Česlovas Milošas šių nesusipratimų, tautų, įvykių, asmenybių dalijimo nuotaikas jaučia kuo puikiausiai ir vertina kaip naštą, kadangi *atvykus į Lietuvą nebeužtenka būti žmogumi, tavęs būtina paklausia, kuo esi, lenku ar lietuviu* [Naruniec, 2008].

Tarptautinės teisės konsultantas, nuo 1994 m. Mažumų teisių grupės prezidentas, keleto veikalų ir daugelio straipsnių autorius, Yves Plasseraud Vilnių pristatė kaip pavyzdį, kuriame galima suvokti visos šalies etninių ir tautinių palikimų sampyną: iš pirmo žvilgsnio tai nepastebima, tačiau įsiklausus ir išžiūrėjus tampa akivaizdu. Senieji užrašai bažnyčiose ir kapinėse yra lenkiški, senamiestyje daug hebrajiškų užrašų, nuėjus į turgų išgirsti slaviškąją tarmę, taip vadinamą tutejšą (vietinę). Nepaisant margos praeities, šiandien, kitaip nei Estijoje ir Latvijoje, Lietuvoje nėra kalbos problemos. *Didžioji gyventojų dauguma moka valstybinę kalbą ir, išskyrus kai kuriuos regionus ar atskiras bendruomenes, ji visur plačiai naudojama* [Plasseraud, 2006].

Susidaro įspūdis, jog tarp tautinės savimonės elementų kaip kalba, istorinė atmintis ir tradicijos, Lietuvos lenkai didžiausią dėmesį kreipia į kalbą, nes bet kokių atveju *kalba yra ryškiausias tautos egzistencijos požymis, kultūros reiškėja*. <...> [Genzelis, 2005]. Kai gimtosios kalbos, viešojo gyvenimo ir valstybinės kalbos vartojimas netolygus, žmogus priverstas tapti dvikalbiu, trikalbiu. Savaimė suprantama, jog tada į kalbą skverbiasi svetimybės, gimtoji kalba vartojama tik namuose. Tačiau *besiplėtojant ryšiams tarp tautų didėja susidomėjimas svetimomis kalbomis, jų kultūra, užmezgami ryšiai* [Genzelis, 2005]. Svarbu pažymėti, jog kalba yra vienu svarbiausiu istorinės atminties, tradicijų perdavimo instrumentu.

1.2.2. Lenkų gyvenančių už Lenkijos ribų, išlikimo problemos

Lenkai – vidurio Europos slavų tauta, dėl XIX–XX a. vykusios migracijos pasklido po pasaulio žemynus – Australiją, Šiaurės ir Pietų Amerikas, Europą. Europoje, istorinių įvykių, bendradarbiavimo, kultūros, švietimo, religijos skleidimo pasekoje lenkų tauta kaimyninėse žemėse įsikūrė keliais amžiais anksčiau. Vienur, pavyzdžiui, Lietuvoje, lenkų bendruomenė, kurią sudaro išsiskaniję lenkai ir sulenkėję lietuviai, išsilaikė iki šiol, glaudžiai palaiko ryšius su pačia Lenkija ir siekdami kompensuoti prarastą laiką iki nepriklausomybės atkūrimo aktyviai inicijuoja lenkų tautiškumo palaikymą. Kaip ir kiekviena tauta, taip ir tautinės mažumos susiduria su išnykimo, susiskaldymo, mažėjimo problema. 85 lenkų mokyklos Lietuvoje ne visiems lenkams atrodo patrauklios ir perspektyvios, dėl to savo vaikus leidžia į mokyklas rusų ar lietuvių dėstojama kalba. Piliečiai emigruoja, praradę viltį įsitvirtinti tėvynės darbo rinkoje.

Įdomu atkreipti dėmesį į kitose valstybėse mažėjimo tendencijomis pasižyminčių tautinių mažumų situaciją. Esama Lietuvos lenkų padėtis pažįstama ir kitose tankiai lenkų, lenkams giminingoms tautoms, apgyvendintose teritorijose. Lužitėnai, dar kitaip vadinami sorbais, vakarų slavų tauta, *kai kurių mokslininkų nuomone, ankstyvoji lenkų etnogenezę gali būti siejama su lužitėnų (XIII–XIV pr. Kr.)* <...> kultūros gentimi [Vaitiekūnas, 2006], didelė dalis jų užimamos teritorijos yra Vokietijoje, mažesnės dalys – Lenkijoje ir Čekijoje. Iki Antrojo Pasaulinio karo sorbų tautą sudarė apie 300 tūkst. žmonių, po karo – apie 100 tūkst., o šiandien jų belikę apie 60 tūkst. Šis skaičius vis mažėja dėl didėjančios emigracijos, vokiečių kalbos vyravimo medijose, didelė dalis lužitėnų nutautėjo ir išvyko iš gimtųjų žemių. Nors kalbančių taisyklinga lužitėnų kalba yra vos 20 tūkst. [*Łużyczenie, Łużyce, Serbowie*] čia leidžiamas laikraštis vietine kalba, veikia lužitėnų radijas. Gyvenant Vokietijos teritorijoje pagrindinė kalba yra vokiečių, todėl gatvių pavadinimai yra dvejomis kalbomis, valdžios organuose privaloma kalba yra vokiečių. Mokyklose veikia programa „Witaj“, dėka kurios vedami užsiėmimai vietine senąja kalba, taip paskatinant vaikus domėtis savo

bočių kultūra. Tačiau abejojama, ar tokiu būdu tautinis tapatumas bus išsaugotas, kadangi statistika ritasi tik viena linkme – mažėjimo.

Remiantis Vytauto Didžiojo universiteto daktarės Irenos Miklaševič nuomone, viena iš Lietuvos lenkų tapatybės akcentavimo problemų yra *lietuviškų lenkų pasiekimų populiarinimo ir trūkumas šiame krašte, ir pačioje Lenkijoje* [Miklaszewicz, 2005]. Svarbu rūpintis, kad jaunimas būtų ugdomas ir pajustų savo tautos kultūros patrauklumą, kad žinotų, jog jiems gali sektis Lietuvoje, Lenkijoje ar Europoje, kitaip jauni žmonės pasirinks labiau patrauklų ir perspektyvų, jų nuomone, susitapatinimą.

Kelia susirūpinimą ir lenkų padėtis Lietuvoje. Lenkų mokyklų skaičius padidėjęs nuo 92 1988 metais iki 130 1992/1993 mokslo metų, parodė, jog po nepriklausomybės lenkai, nemažai baigusių rusų mokyklas, pageidavo savo vaikus leisti į lenkiškas mokyklas, Vilniaus miesto mokyklos mokytojos nuomone, tikėdami, jog ateityje vaikai galės stoti į Lenkijos aukštąsias mokyklas ir gauti stipendijas iš Lenkijos Respublikos. Tačiau po 1993 m. situacija mokyklose keitėsi ne vien dėl demografinių rodyklių, tačiau taip pat ir dėl lietuviškų mokyklų populiarinimo tarp tautinių mažumų [Osipowicz, 2001] teigiant, jog baigus lietuvių mokyklą, vaikas turės didesnes perspektyvas vietinėje rinkoje. Iš rusinimo pareita prie lituanizavimo. Lenkų mokyklos, didelę materialinę paramą gaunančios iš Lenkijos, savo rezultatais absolventų stojimo į aukštąsias Lietuvos mokyklas rezultatais, didžiuodavosi, kadangi tai tik įrodė, jog baigę lenkų mokyklas, vaikai yra puikiai paruošti studijoms lietuvių kalba. Nepriklausomybės atgavimas pagyvino lenkų švietimo sistemoje naudojamų vadovėlių atnaujinimo darbus, nes iki šiol net lenkų kalbos vadovėliai mirgėjo nuo rusų, lietuvių autorių kūrinių nekokybiškų vertimų į lenkų kalbą. Į lenkų kalbos mokymo programos kūrimą įtraukti vietinių mokyklų pedagogai, specialistai, baigę lenkų kalbos specialybę Lenkijoje, ar dažniau Vilniaus pedagoginį universitetą, mokslininkai iš Lenkijos. Tačiau su kiekvienais metais vadovėlių įsigijimas tapo prabanga, kadangi vadovėlių vertimas iš lietuvių į lenkų kalbą, tiražo dydis, knygą pabrangindavo iki 3 kartų, o lėšos, skiriamos mokyklų vadovėlių įsigijimui visoms Lietuvos mokyklos skiriamas vienodo dydžio. Taip mokyklos buvo pastumtos naudotis vadovėliais lietuvių kalba ir su laiku vyresnės klasės liko be vadovėlių gimtąja kalba (išskyrus lenkų kalbos dalyko vadovėlius). Susidariusioje situacijoje mokyklos elgiasi kaip išmanydamos – renka pinigus iš tėvų, ieško rėmėjų, į darbus įtraukiama Lietuvos lenkų mokyklų mokytojų draugija „Macierz szkolna“. Kalbėdami apie vadovėlių įvairiomis kalbomis prieigą mokiniams lenkams, kaip pavyzdys pateikiamas užsienio valstybių praktika, kai mokinys turi galimybę pasirinkti, kuria kalba jis nori skaityti vadovėlį. Lenkiškų mokyklų absolventai mokslus toliau lenkų kalba gali tęsti Vilniaus technologijų, verslo ir žemės ūkio mokykloje, Vilniaus pedagoginio ir Vilniaus universitetų lenkų kalbos studijų programose. Nuo 2007 m. Vilniuje įsteigtas Balstogės universiteto ekonomikos ir informatikos fakultetas. Didžiausia dalis Lietuvos

lenkų jaunimo studijuoja lietuvių kalba dėstančiose aukštosiose, aukštesniosiose mokyklose. Nuo 1988 m. ir kasmet dešimtys lenkų išvažiuoja į Lenkiją studijuoti gimtąją kalbą gaudami Lenkijos Respublikos skiriamas stipendijas. Anaiptol lenkų tautinė mažuma vis dar priskiriama prie mažiausiai išsilavinusių tautų Lietuvoje. Remiantis II-jame polonijos ir užsienio lenkų suvažiavime (2001 m.) išsakytomis pastabomis, tai iš 1000 Lietuvos lenkų auštąjį išsilavinimą turi 50 asmenų, kaip tarp tiek pat rusų – 150, lietuvių – 500 [Miklaszewicz, 2005]. Tokia situacija grindžiama tuo, jog nuo 1944 m., vėliau nuo 1956 m. visa lenkų inteligentija paliko šiuos kraštus. Lenkus paguodžiantis faktas yra tas, jog paskutiniu metu lenkų bendruomenės nariai pasižymi didžiausiu aktyvumu siekiant aukštojo išsilavinimo. Remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2010–2011 m.m. lenkų kalba auštosiose mokyklose studijuoja 765 studentai, o 2003–2004 – 188. Be abejonės, didelę dalį šių studentų sudaro vietiniai lenkai, kurie studijas pasirinko lenkiškame universitete (šiuo metu skelbiama, jog Balstogės universiteto filiale studijuoja 450 asmenų).

Pagrindiniu švietimo ir lenkiškumo įdiegimo lopšiu pirmaisiais vaiko ugdymo metais be abejonės yra jo šeima, vėliau darželis ir mokykla. Svarbu pažymėti, jog paskutiniu metu mokytojų lenkų, lietuvių, anglų kalbų, biologijos, dailės specialistų, ypač kaimo vietovėse, trūksta. Mokyklose dirba pensijoje arba priešpensijiniame laikotarpyje esantys mokytojai, kurių darbo vietų užpildymas tikras galvos skausmas švietimo sistemos personalo vadovybei.

Mokykla, kaip papildoma tautiškumo palaikymo priemonė, organizuoja ir prisideda prie didaktinio profilio užsiėmimų organizavimo. Veikia tautinių šokių, dainų būreliai, teatro grupės, mokiniai turi puikias galimybes pasireikšti olimpiadose, dalykų konkursuose. Viena populiariausių yra lenkų kalbos ir literatūros olimpiada, organizuojama Lietuvos Respublikos Švietimo ministerijos, Tarptautinis matematikos konkursas „Kengūra“, organizuojami konkursai muzikaliems vaikams, vaidinantiems, poezijos mylėtojais dalyvauja skaitymo konkurse „Kresy“, taip pat yra galimybė vaikams parodyti savo sportinius, dailės sugebėjimus, aktyviai veikia skautai.

„Macierz Szkolna“ aktyviai atstovauja lenkų mokyklos interesus Lietuvos švietimo sistemoje, organizuoja įvairius konkursus ir festivalius vaikams jaunimui, tobulinimosi kursus mokytojams. „Macierz Szkolna“, tarpininkaudama su Lenkijos vyriausybinėmis ir nevyriausybinėmis organizacijomis, lenkų mokyklas aprūpina metodinėmis priemonėmis, kompiuterine įranga, lėšomis remontui, prisideda prie vaikų vasaros poilsio – mokiniai išvyksta į vaikų vasaros stovyklas Lenkijoje. Sulaukiama paramos iš lenkų gyvenančių JAV, Kanadoje.

Švietimo reforma neaplenkė ir lenkiškų mokyklų. Nemažai mokyklų uždaroma, svarstyta galimybė etapais pereiti prie visų dalykų dėstymo valstybine kalba motyvuojant knygų vertimo išlaidomis, atsisakyti lenkų kalbos egzamino laikymo (2010 m. Jono Pauliaus II gimnazijoje Vilniuje abiturientai lenkų kalbos egzaminą laikė tėvų tarybos sprendimu). *Bandymai lenkus*

asimiliuoti į lietuvių bendruomenę lenkams yra akivaizdūs ir nepriimtini [Lisiewicz, 2002]. Šiuo metu Lietuvoje veikia 85 lenkiškos bendrojo lavinimo mokyklos, kurių skaičius kasmet mažėja.

Nuolat gvildenama tema yra lenkų pavardžių rašymas gimtąja kalba, gatvių pavadinimų iškabinimas tik valstybine kalba – subtilių ir aktulių lenkams temų, kuriems valdžioms sprendimai nėra priimtini, yra nemažai, o į jų aptarimą prisijungia ir Lenkijos atstovai. Lenkijos Respublikos maršalo Longin Pastusiak teigimu, problemos yra išsprendžiamos, taip kaip dvi valstybės turi daug bendro, neturi esminių prieštaravimų, o turi bendrų strateginių valstybės interesų (ES, NATO). Maršalo teigimu, *Lenkija prisidės prie vadovėlių vertimo, tačiau taip pat lietuvių valdžios įsipareigojimas yra aprūpinti 12 klasių mokinius vadovėliais lenkų kalba, tuo įpareigoja tarptautinės normos* [Akińczo, 2002].

2. KNYGŲ LENKŲ KALBA LEIDYBA LIETUVOJE 1991–2009 M.

2.1. Knygų leidybos bendra situacija

1990 metais kovo 11 d. Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos Aukščiausioji Taryba paskelbė atkurianti Lietuvos nepriklausomybę, o kartu su ja į šalį prasiskverbė permainos. Išnykus cenzūrai, leidyklos suskubo leisti literatūrą, kurios leidimas iki šiol buvo ribojamas – tremtinių atsiminimus, istorinę literatūrą, draustą išėivių kūrybą, užsienio rašytojų kūrinius. Leidybą skatino ir besikuriančios valstybės institucijų poreikiai, didelės permainos švietimo srityje. Leidyba, kaip kultūros ir gamybos sritis, iš karto tapo labai pelninga, dėl to dešimtmečio pradžioje leidyklų ir leidėjų skaičius gerokai šoktelėjo. *Vienu metu jis siekė 1500, vėliau sumažėjo per pusę* [Misiūnas, 1997]. Tuo metu kasmet atsirasdavo keliasdešimt naujų leidyklų, tiek pat jų uždarydavo, dalis taip ir neišleidusios nei vieno leidinio.

1990–1992 metai laikomi leidybos bumo laikotarpiu ne vien dėl leidėjų skaičiaus augimo, bet ir dėl knygų tiražavimo masto. Knygų tiražas siekė kelias dešimtis tūkstančių, o kartais net šimtus tūkstančių leidinių, kurie be didelio vargo buvo išparduodami gaunant 200, 300 procentų pelną. Pardavimai buvo sėkmingi ir tai lėmė leidybos verslo pakilimą. Be abejonės aptariamo laikotarpio derlingiausi buvo 1991 metai, kai bendras išleistų knygų tiražas siekė beveik 35 mln. egzempliorių (lenkiškų knygų tiražas didžiausias buvo 1995 m., kai į rinką paleista 933,7 tūkst. egz.). Vėliau tiražas pradėjo kristi.

Sunkiau sekėsi valstybinėms leidykloms, kurioms taip pat reikėjo prisitaikyti prie besikuriančio verslingumo. Leidyklų produkcijos apimtis užvertė spaustuves, kurios, susidūrusios su poligrafinių medžiagų stygiumi, pradėjo kelti paslaugų kainas. *Infliacijos sąlygomis tai savo ruožtu vertė didinti knygų kainas* [Misiūnas, 1997]. Nemažai leidėjų, didėjant spaudos, poligrafijos paslaugų kainoms, ėmėsi kito verslo, kurių veikloje leidyba sudarė vos keletą procentų arba iš viso buvo „užšaldyta“. 1993–1994 m. leidėjų teigimu, vyko palyginus itin nesąžininga konkurencinė kova, pažeidžiant autorines teises, nugvelbiant leidybos idėjas. Šių įvykių eigoje rinkoje išliko „pajėgiausi“.

Per pirmus septynetą nepriklausomybės metų šalyje susiformavo nauja leidybinė struktūra: trečdalis visų leidyklų leido daugiau nei pusę visos leidybinės produkcijos. Dominavo privačios leidyklos, taip pat neišnyko valstybinių institucijų (ministerijų, departamentų), bendruomenių, aukštųjų mokyklų, tarptautinių organizacijų, privačių firmų, draugijų, fondų, asociacijų, spaustuvių, periodinių leidinių redakcijų, pavieniai asmenų, meninių kolektyvų ir religinių institucijų. Šios leidyklos skelbė apie 10 knygų, 100–150 knygų ribą per metus pasiekdavo vos kelios leidyklos

(„Šviesa“, „Alma Littera“, „Technologija“). Kita leidybos dalis teko mažoms leidykloms, išleidžiančiomis 1–9 knygas. Šiandien Lietuvoje dominuoja universalios leidyklos, leidžiančios įvairaus pobūdžio literatūrą ir per kelerius metus susiformavusi leidyklų lyderių grupė: „Alma littera“, „Vaga“, „Baltos lankos“, „Tyto alba“, „TEV“, „Šviesa“ ir toliau savo pozicijų nepaleidžia.

Statistikos duomenimis, po nepriklausomybės atkūrimo gerokai pakito knygų repertuaras: dvigubai išaugo grožinės literatūros leidimas, o dar labiau paspartėjo verstinių knygų leidyba, ypač amerikiečių ir anglų rašytojų, tačiau sumažėjo rusų ir kitų sovietinėje valdžioje esančių/buvusių tautų kalbomis knygų leidyba. Apie 90% knygų buvo leidžiama lietuvių kalba, kitos - rusiškai, lenkiškai, angliškai ir kitomis kalbomis.

Geografiniu požiūriu Lietuvos leidyba telkiasi didmiesčiuose – Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje. Rajonai taip pat turi savo leidyklas, tačiau dažnai jų veikla, ne itin skiriantis šiandienos tendencijomis, yra ant išlikimo ribos.

Knygų prekyba – tai viena didžiausių leidybos problemų. Po nepriklausomybės atgavimo nebuvo sukurta nauja knygų platinimo sistema. Šiuo metu savo veiklą vysto keli didmenininkai ir per 200 knygynų, kurių tik mažesnė dalis stengiasi dirbti moderniai. Taip kaip leidyba telkiasi didžiuosiuose miestuose. Knygų platinimas internetu vos pradeda išibėgėti, tačiau dėl aukštų pašto, knygų pristatymo į namus paslaugų kainų, šis platinimo būdas dar nėra populiarus.

Viena iš knygų platinimo nišų yra „Vilniaus tarptautinė knygų mugė“, kuri kiekvienais metais pritraukia vis daugiau lankytojų, pavyzdžiui, 2008 metais ją aplankė virš 57 tūkst. lankytojų, kaip, pavyzdžiui, 2000 metais šis skaičius siekė vos 30 tūkst. lankytojų (remiantis Lietuvos parodų ir kongresų centro LITEXPO skelbiamais duomenimis).

Kasmet į Lietuvą įvežama vis daugiau knygų anglų, rusų kalba, kas sudaro tam tikrą konkurenciją mūsų vietinėms knygoms. Anot Remigijaus Misiūno, lietuviškos knygos eksportas labai menkas. Yra leidėjų, dirbančių kitų šalių rinkoms, tačiau bandymai leisti lietuvių literatūrą kitomis kalbomis ir ją eksportuoti nedavė rezultatų, dėl to siekiama kurti savą vertimų skatinimo sistemą. Tuo tikslu 2001 m. prie Kultūros ministerijos buvo įsteigta viešoji įmonė „Lietuviškos knygos“.

Viena iš leidybos proceso dalyvių yra biblioteka, kuri sudaro sąlygas piliečiams pasiekti visoje Lietuvoje leidžiamas knygas išsigydama jas arba gaudama per privalomąjį egzempliorių (privalomasis egzempliorius pasiekia Lietuvos nacionalinę biblioteką, Vilniaus universiteto biblioteką, Lietuvos mokslų akademijos biblioteką, Kauno apskrities viešąją biblioteką). Tenka pripažinti, jog ekonominė valstybės situacija daro įtaką visoms kultūros, švietimo sritims, dėl to neaplenkia ir bibliotekų, kurių biudžetas, skirtas knygų įsigijimui, irgi mažinamas.

Dar nepriklausomybės pirmaisiais metais valstybė stengėsi aktyviai dalyvauti leidybos sistemoje per Vidaus, vėliau Teisingumo ministerijas, o šiuo metu valdžios rankose liko mokesčių

sistemos reguliavimas, paramos teikimas. Leidybinė veikla iki šiol yra remiama Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo bei Kultūros ministerijų, įsteigti paramos fondai: Kultūros rėmimo fondas, Atviros Lietuvos fondas.

2.1.1. Lenkiškų knygų leidybos bendra situacija

Didžiausias indėlis lenkiškų knygų leidyboje Lietuvoje per nepriklausomybės laikotarpį yra UAB „Magazyn Wileński“ padalinio „Wydawnictwo polskie w Wilnie“ („Lenkiška leidyba Vilniuje“). 1991 m. leidybos įmonė pradėjo leisti savo sudarytą knygų seriją. Pirmosios pasirodžiusios knygos buvo Alicijos Rybalko (Alicja Rybałko) eilėraščių rinkinys „Listy z Arki Noego“ bei Henryko Mažul (Henryk Mażul) „Doszukać się orła“. Iki 1997 m. pasirodė 19 šios serijos knygų, o iki 2008 – 49 pozicijos, tarp kurių buvo ne vien eilėraščių rinkiniai, bet ir literatūros, istorijos ir turizmo tematikos leidiniai.

2.1.2. Lenkiškų knygų leidybos iniciatoriai – autoriai

Knygų lenkų kalba Lietuvoje pagrindiniais iniciatoriais yra patys autoriai, tačiau nemaža Vilniaus krašto autorių kūrybinių dalis buvo leidžiama Lenkijos teritorijoje – Varšuvoje Romualdo Karas ir Česlavo Biedulskio pastangomis, Zielonoje Goroje su kraštiečių leidiniais dirbo Henryk Šylkin, su serijomis bei atskirais leidiniais kituose miestuose – Krokuvoje, Balstogėje ir kt. Kokie tai buvo autoriai, glaustai skelbia XII klasės literatūros vadovėlis – bendrojo lavinimo mokyklų programose žymesni vietiniai autoriai pasirodė vietinių lenkų literatūros rašytojų, poetų kūrybos apžvalgose. Tokiu būdu vietinis jaunimas apie Vilniaus krašto lenkų rašytojus sužinojo iš mokyklos suolo. XII klasės vadovėlyje „XX amžiaus lenkų literatūra“, išleistame 1995 metais, doc. dr. H. Turkievič patalpino skyrių „Šiuolaikinė lenkų poezija Vilniaus krašte“. Vadovėlyje paminėjo 23 šiuolaikinių lenkų poezijos kūrėjų pavardes: Jadvyga Bebnovska (Jadwiga Bębnowska), Lucyna Lucja Bukovska (Lucyna Lucja Bukowska), Janas Čechanovič (Jan Ciechanowicz), Leokadija Komaiško (Leokadia Komaiszko), Janas Kozič (Jan Kozicz), Dominykas Kuzinevič (Dominik Kuziniewicz), Alina Lasota (Alina Lassota), Marija Lotocka (Maria Lotocka), Zbignevas Macejevski (Zbigniew Maciejewski), Alicija Malaškina-Morka (Alicja Malaszkina-Morka), Henryk Mažul (Henryk Mażul), Romuald Miečkovski (Romuald Mieczkowski), Voitech Piotrovič (Wojciech Piotrowicz), Alicija Rybalko (Alicja Rybałko), Ludomiras Sobanski (Ludomir Sobański), Aleksandras Sokolovski (Aleksander Sokołowski), Matylda Stempkovska (Matylda Stempkowska), Ježi Survilo (Jerzy Surwiłło), Jozefas Šostakovski (Józef Szostakowski), Aleksandras Sniežko (Aleksander Snieżko), Dariusas Verbaitis (Dariusz Wierbajtis), Miroslava Voišvilo (Mirosława

Wojaszwillo), Michalas Volosevič (Michał Wołosewicz), Teresa Markevič. Buvo paminėta ir daugiau pavardžių, tačiau jų ryšys su Lietuva buvo trumpalaikis – neišvardinti kūrėjai buvo Lietuvoje gimę, mokęsi, dirbę ar pan., tačiau dabar gyvenantys ne Lietuvoje.

Aukščiau išvadinti autoriai vertinami kaip aktyvūs rašytojai, tačiau Vilniaus krašte apstu ir tokių, kurie tik ką pradeda savo karjerą, rašytiniu žodžiu praneša apie save retai. Vienu tokiu yra vaikų rašytoja Halina Jančunska, 2010 m. savo eiliuotų pasakų knygeles pristatiusi Vilniaus knygų mugėje. Ji yra išleidusi jau penkias pasakas, skirtas ikimokyklinio amžiaus vaikams.

2.1.3. Lenkiškų knygų platinimas

Cenzūros panaikinimas, laisvos ekonomikos pradžia, atsivėrusios sienos ryšiams su užsienio valstybėmis, kaimyninėmis šalimis sudarė palankias sąlygas didinti knygų leidybos apimtį. Adomas Bobrik monografijoje „Odrodzenie narodowe Polaków w Republice Litewskiej“ („Lenkų tautinis atgimimas Lietuvos Respublikoje“) pažymi, jog po nepriklausomybės atgavimo Lietuvoje pasikeitė – pagerėjo knygų lenkų kalba įsigijimo galimybės, taip pat suaktyvėjo ir domėjimasis knyga lenkų kalba. Iki tol, dar 1987 metais, knygas lenkų kalba Lietuvoje galima buvo įsigyti 17-oje knygynų. Knygynų aprūpinimą lenkiškomis knygomis skatino Vilniaus knygynas „Przyjaźń“ („Draugystė“) per „Lenkiškos knygos ketvirčius“, lenkiškos knygos skaitymo skatinimui buvo organizuojami konkursai (didžiausias skaitymo konkursas „Ar pažįstu lenkų literatūrą?“). Tačiau dar 1988 m. pastebėta, jog lenkiškų knygų knygynuose trūko, jų asortimentas nebuvo atnaujinamas. *Trakų knygyne spalio mėnesį lenkiškų knygų skyrelyje tebuvo likusios trys nušiuorusios knygos* [Bobryk, 2005]. Ne ką geriau atrodė dabartinio Vilniaus mikrorajono Naujosios Vilnios knygynas. Siekiant užkirsti kelią lenkiškų knygų trūkumui prekybos vietose, valstybės įmonė „Lenkų namas“ su PRL (Lenkijos Tautinė Respublika) kreipėsi į Vilniaus knygų prekybos valdybą su pasiūlymu deleguoti betarpinį bevizį apsikeitimą knygomis, apeinant centrinę „Tarptautinę knygą“ („Mieżdunarodnaja kniga“). Gavus pritarimą suplanuota, kad 1989 m. prasidės bendradarbiavimo darbai. Tačiau skaitytojų nenaudai darbai vyko vangiai, o vietinė lenkų spauda periodiškai informavo, jog Vilniaus krašto knygynų lenkiškų knygų asortimentas nepasikeitė, pasiūla atrodo skurdžiai.

1990 m. vykusios permainos, savaime suprantama, palietė ir knygynus, nes net Vilniaus knygyne „Przyjaźń“ („Draugystė“), esančiame Gedimino prospekte, trūko knygų lenkų kalba. Prekyvietėje likusių knygų kainos buvo gerokai šoktelėjusios. 1992 m. vietinio dienraščio „Kurier Wileński“ žurnalistas paskelbė, jog Švenčionių knygyno lenkiškų knygų skyriuje tebuvo likęs žurnalas „Poradnik domowy“ („Namų patarėjas“), privatizuotame Pabradės knygyne knygų lenkų kalba pavadinimų skaičius akivaizdžiai buvo sumažėjęs. Teigiama, jog *tokia situacija lentynose*

susidarė dėl atsargų išsėmimo, sustojus veikti centralizuotam aprūpinimui, naujų leidinių nebuvo gaunama [Bobryk, 2005].

Situacija pradėjo gerėti nuo 1994 m. Knygynas „Przyjaźń“ iš Knygų prekybos direkcijos rankų perėjo Vilniaus savivaldybės valdžiai. Tai suteikė didelę nepriklausomybę priimant organizacinius ir finansinius sprendimus ir tai davė pradžią bendradarbiavimui su naujais knygų lenkų kalba tiekėjais – UAB „Magazyn Wileński“, UAB „Mūsų knyga“. 1994 m. gruodžio mėnesio numeryje „Kurier Wileński“ rašoma, jog *šis bendradarbiavimas žymiai padidino parduodamų knygų lenkų kalba pavadinimų skaičių* [Bobryk, 2005].

Tais pačiais metais Vilniaus senamiestyje, Aušros gatvėje atidarytas privatus Stanislovo Korčinskio knygynas. Knygyno pasiūlą sudarė vien knygos lenkų kalba arba apie Lenkiją. Knygynas priimdavo individualius knygų užsakymus, kuriuos vykdavo knygų tiekėjai iš Lenkijos. Susidomėjimą knygomis lenkų kalba ir pardavimų suaktyvėjimą rodo ir tai, jog 1997–1998 metų sandūroje S. Korčinski atidarė savo įmonės filialą didžiausiame Kauno knygyne. XX a. 10 dešimtmečio pradžioje Kaune panaikintas užsienio literatūros knygynas, dėl to vietiniams skaitytojams užsienio literatūra tapo praktiškai nebeprieinama [Bobryk, 2005].

Knygas lenkų kalba platino ir UAB „Magazyn Wileński“, kuris iš Lenkijos atveždavo nemažai leidinių, kai kuriuos, tarpininkaujant fondui „Oświata Polska za granicą“ („Lenkiškas švietimas užsienyje“), gaudavo nemokamai. Iškart atvežami leidiniai patekdavo tik į knygyną „Przyjaźń“, o vėliau, gavus Vilniaus ir Gardino mylėtojų draugijos iš Balstogės paramą (automobilį), knygų platinimo tinklas pasklido po visą Vilniaus kraštą, neaplenkiant ir mokyklų. 2001 m. „Wydawnictwo polskie w Wilnie „Magazyn Wileński““ direktoriaus teigimu, ši įmonė knygomis aprūpindavo 14 knygynų [Mackiewicz, 2001]. Ieškant pigesnių sprendimų, tuo metu buvo užmegzti bendradarbiavimo saitai su dešimtimis leidyklų visoje Lenkijoje. Direktoriaus Michalo Mackevič (Michał Mackiewicz) teigimu, atveždavo ir pigių knygų ir brangių, kurioms pritaikius privalomą valstybės mokestį ir uždarbį knygynui, knyga tapdavo nebeprieinama vietinio lenko piniginei. Įsigijus knygas be tarpininkų, ne per didmeninę prekybą, o tiesiai iš leidėjo, jų kaina tapdavo įkandesnė, kartais net mažesnė nei Varšuvos knygynuose. Nuolatiniai pirkėjai (M. Mackevič teigimu, ypač lietuvių inteligentijos atstovai), žino, kad pirkti pravartu tiesiai iš tiekėjo rankų, nei knygyne.

Knygų lenkų kalba suaktyvėjimas paskatino ir antro lenkiško knygyno atidarymą Vilniaus Olandų gatvėje. Knygynas atidarytas 1998 metais Gerardo Latkovskio ir Viktoro Novosielskio iniciatyva. Minėti knygynai veikia iki šiol. Olandų gatvėje esančio knygyno „Elephas“ asortimentą sudaro lenkiškos knygos, žurnalai, žaidimai, filmai ir muzika, priimami užsakymai priekiu atvežimui iš Lenkijos. Knygynas bendradarbiauja su vietine lenkų spauda, yra galimybė užsisakyti

pigesnę prenumeratą su laikraščių atsiėmimu iš knygyno. Knygynas su savo pasiūla dalyvauja didesniuose lenkų renginiuose, kasmetinėse šventėse.

Knygynų asortimentą užpildo knygos atvežtos iš kaimyninės Lenkijos. Pasitaiko viena kita vietinės leidybos, tačiau pačioje žemiausioje lentynoje arba nematomoje vietoje. Be minėtų knygynų prekyboje šiuo metu yra porą knygų verstų iš lietuvių kalbos į lenkų, jos išleistos Lenkijoje: „Lietuviškos pasakos“ – išleista Varšuvoje, 2003 m., „Alma ir Valdas: mūsų likimas – Lietuva“ – išleista Torunėje, 2008 m.

2.2. Lenkiškos knygos oficialioje spaudos statistikoje

Nepaisant šalies ekonominių, politinių pokyčių, leidyklų ir leidėjų skaičiaus kaitos, knygų tiražavimo didėjimo ir mažėjimo tendencijų, darbo organizavimo sunkumų, knygų leidimas tautinių mažumų kalbomis nenutrūko. Remiantis bendru knygų ir brošiūrų skaičiumi kiekvienais 1991–2009 laikotarpio metais, knygų lenkų kalba leidimo tendencijos atrodo palyginus stabilios (žr. 2 lentelę), kadangi užima vos 0,6–2,7 % rinkos dalies. Knygų lenkų kalba pavadinimų skaičius 1991–2009 metais svyravo nuo 27 iki 60. Didžiausias pakilimas buvo 1993 ir 2003 m., kai iš viso užfiksuota 60 knygų pavadinimų.

Iš lentelėje pateiktų duomenų pastebimos pagrindinės leidybos tendencijos, vyravusios tam tikrais metais: iki 1992 m. knygų lenkų kalba tiražas didėjo (atitinkamai nuo 1991 m. 160,2 tūkst. egz. iki 1992 m. 274,0 tūkst. egz.), o nuo 1993 m. pradėjo mažėti ir 1997 m. siekė vos 76,2 tūkst. egzempliorių (tik 1995 m. pasižymėjo dideliu tiražu – 933,7 tūkst. egzempliorių, kas sudarė net 6,6 % viso per metus išleisto tiražo). Naujajame tūkstantmetyje lenkiškų knygų tiražas nei vienais metais neperkopė 100 tūkst. egzempliorių ir mažiausias buvo 2005 metais - 37,4 tūkst. egzempliorių. 2001 metais paskelbta, jog Lietuvoje gyvena 235 tūkst. lenkų, taigi tais pačiais metais statistiškai knyga lenkų kalba teko kas trečiam Lietuvos lenkui. Kiekvienam lietuviui tais pačiais metais teko po 3 knygas gimtąja kalba, rusams, trečiai pagal dydį Lietuvos tautinei mažumai, statistiškai knyga rusų kalba teko kas antram rusui.

2 lentelė. Knygos ir brošiūros 1991–2009 metais: bendras skaičius ir statistika pagal knygas lenkų kalba

Leidimo metai	Bendras knygų, pratybų sąsiuvinių ir brošiūrų skaičius (dalis, palyginti su bendru knygų ir brošiūrų skaičiumi)	Tiražas tūkst. egz.	Knygų, pratybų sąsiuvinių ir brošiūrų skaičius lenkų kalba (dalis, palyginti su bendru knygų ir brošiūrų skaičiumi)	Tiražas tūkst. egz.
1991	2482 (100%)	34586,9 (100%)	31 (1,2%)	160,2 (0,5%)
1992	2361 (100%)	30954,0 (100%)	43 (1,8%)	274,0 (0,9%)

1993	2224 (100%)	19242,3 (100%)	60 (2,7%)	232,7 (1,2%)
1994	2885 (100%)	19626,5 (100%)	35 (1,2%)	110,6 (0,6%)
1995	3164 (100%)	14114,8 (100%)	30 (0,9%)	933,7 (6,6%)
1996	3649 (100%)	14914,8 (100%)	49 (1,3%)	134,1 (0,9%)
1997	3827 (100%)	14617,7 (100%)	27 (0,7%)	76,2 (0,5%)
1998	4109 (100%)	13433,3 (100%)	43 (1,0%)	99,5 (0,9%)
1999	4097 (100%)	12970,0 (100%)	49 (1,2%)	155,1 (1,2%)
2000	3709 (100%)	11017,5 (100%)	49 (1,3%)	90,4 (0,8%)
2001	4402 (100%)	10131,9 (100%)	44 (1,0%)	81,7 (0,8%)
2002	4859 (100%)	8117,1 (100%)	45 (0,9%)	73,1 (0,9%)
2003	4559 (100%)	8822,7 (100%)	60 (1,3%)	87,8 (1,0%)
2004	4226 (100%)	7923,4 (100%)	42 (1,0%)	59,0 (0,7%)
2005	4223 (100%)	7760,1 (100%)	30 (0,7%)	37,4 (0,5%)
2006	4548 (100%)	8227,9 (100%)	29 (0,6%)	40,9 (0,5%)
2007	4567 (100%)	8041,3 (100%)	32 (0,7%)	56,3 (0,7%)
2008	4580 (100%)	7258,1 (100%)	46 (1,0%)	81,7 (1,1%)
2009	3972 (100%)	6104,6 (100%)	33 (1,2%)	39,8 (1,5%)
Iš viso	72443 (100%)	257864,9 (100%)	777 (0,9%)	2824,2 (0,9%)

Šaltinis: „Lietuvos spaudos statistika“

Tačiau į šiuos skaičius neverta žiūrėti akiai, kaip į vienintelį Lietuvos knygų lenkų kalba rinkos užpildymo būdą. Nemaža dalis knygų atvežama iš Lenkijos, kurių dauguma - grožinė literatūra. Plačiau neanalizuojant aukščiau pateiktų statistinių duomenų, kurie yra publikuoti Lietuvos nacionalinės bibliotekos rengiamame „Lietuvos spaudos statistikos“ leidinyje, vertėtų aptarti knygų lenkų kalba statistikos sudarymo metodiką.

2.3. Lenkiškų knygų statistikos sudarymo metodikos analizė

Statistinės apskaitos pagrindas yra leidinių privalomasis egzempliorius, gautas Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Bibliografijos ir knygotyros centre konkrečiais metais iš visų Lietuvos leidybinių, poligrafinių įmonių bei pavienių leidėjų [Ivadas, 2000]. Knygos taip pat gaunamos iš mokslo įstaigų, kitų organizacijų ir individualių asmenų. Leidiniai saugomi Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Nacionaliniame publikuotų dokumentų archyvine fonde. Statistikos rinkimo metodika derinama su UNESCO rekomendacijomis.

Knygos (į šią sąvoką įeina ir brošiūros) lenkų kalba – tai neperiodiniai leidiniai, atrinkti pagal formalius kriterijus – puslapių skaičių (nuo 8 p.) ir tiražą (didesnis nei 100 egz., nuo 2002 m. didesnis nei 50 egz.) bei informacijos pobūdį ir skaitymo paskirtį - turi išliekamąją vertę.

Knygos, išleistos keliomis kalbomis, lentelėse skiriamos prie tos kalbos, kuri, esant lygiagrečiam tekstui, knygoje yra pirmoji arba kuria parašyta didesnioji teksto dalis [Knygos ir brošiūros pagal teksto kalbą 2004 m., 2005]. Poros, kelių kalbų žodynai, pasikalbėjimų knygelės

priskiriamos prie knygų įvairiomis kalbomis, dėl to analizuojant knygas lenkų kalba, tokio turinio knygos neįtrauktos. Taip pat svarbu pažymėti, jog keitėsi disertacijų santraukų fiksavimo tvarka – iki 2000 m. jų statistiniai duomenys buvo pateikiami atskirai nuo knygų ir brošiūrų statistikos, nuo 2001 iki 2007 – kartu su knygų statistika, o nuo 2008 m., pasikeitus spaudos statistikos darbo metodikai, grįžta prie ankstesnės tvarkos.

Aukščiau išvardinti kriterijai yra minimi spaudos statistikos leidinio įvade, tačiau jų yra ir daugiau. Su spaudos statistikos sudarytojomis vykusių telefoninių konsultacijų metu aptarti dar keli svarbūs požymiai, pagal kuriuos knygos įtraukiamos arba neįtraukiamos į bendrą knygų lenkų kalba statistiką:

- Iki 2004 m. į bendrą knygų lenkų kalba apskaitą buvo įtraukiami pratybų sąsiuviniai, uždavinynai, nuo 2005 metų jie nebeįtraukiami. Dėl šios priežasties 2-oje lentelėje pateiktus duomenis lyginti neadekvatu, o būtent 1991–2004 su 2005–2008 metų leidybos tendencijas - knygų pavadinimų skaičių ir tiražą. Naudojantis Nacionalinės bibliotekos katalogais, Nacionalinės bibliografijos duomenų banku ir išskleidus pratybų sąsiuvinų skaičius, galima pamatyti, kokia iš tiesų yra preliminarinė knygų lenkų kalba leidybos situacija Lietuvoje (žr. 3 lentelę).

3 lentelė. Lenkiškų knygų statistika. Statistika pagal „Lietuvos spaudos statistiką“ ir po bibliografinės statistikos analizės

Metai/ Knygų skaičius	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Iš viso
Knygų skaičius pagal LS statistiką (pr. sąs. skaičius)	31	43	60 (iš jų 3 pr. sąs.)	35 (iš jų 2 pr. sąs.)	30 (iš jų 7 pr. sąs.)	49 (iš jų 15 pr. sąs.)	27 (iš jų 1 pr. sąs.)	43 (iš jų 21 pr. sąs.)	49 (iš jų 31 pr. sąs.)	49 (iš jų 30 pr. sąs.)	44 (iš jų 18 pr. sąs.)	45 (iš jų 15 pr. sąs.)	60 (iš jų 29 pr. sąs.)	42 (iš jų 19 pr. sąs.)	30	29	32	46	33	777 (iš jų 191 pr. sąs.)
Analizuo jamas knygų skaičius	18	29	30	29	23	32	21	22	15	15	27	27	30	23	32	29	35	46	36	519

Šaltinis: remiantis „Lietuvos spaudos statistika“, 7 priede pateikiamais bibliografiniais aprašais.

- Jei tais pačiais metais knyga perleista antrą, trečią kartą, jos papildomas leidimas į statistiką nebebuvo įtraukiamas. Taigi papildomai išleistų leidinių tiražas neiškaiuojamas. Jei knyga perleidžiama kitais metais, ji fiksuojama kaip atskiras, naujas leidinys.

- Dalis leidėjų laiku nespėja į Bibliografijos ir knygotyros centrą pristatyti privalomuosius egzempliorius. Leidiniai, gauti po termino, įtraukiami į naujų metų statistiką. Dėl šios priežasties apskaitoje atsiranda neatitikimų.

- Renkant statistikos duomenis, knygos peržiūrimos de visu. Smulkūs, mažaverčiai turistiniai vadovai dažniausiai neįtraukiami. Be abejonės paliekami išvaizdūs albumai, „kavos knygos“. Dėl pirmųjų nepriklausomybės metų sunku akcentuoti, ar tikrai buvo remiamasi šiais kriterijais, tačiau darbe atliekant lenkiškų knygų atranką dėl kriterijų suvienodinimo šis aspektas taikytinas ir pirmiesiems nepriklausomybės metams.

Atrankos metu, atsižvelgiant į aukščiau paminėtus kriterijus, kilus abejonių dėl knygos priskyrimo ar nepriskyrimo bendrai apskaitai, buvo analizuotas jos bibliografinis aprašas (puslapių skaičius, iliustracijų buvimas/nebuvimas), internetinėje erdvėje ieškota pačių leidinių, parduodamų, ar skelbiamų jų trumpų recenzijų, žinučių, apie knygos pristatymo renginį ir pan., kai kurios peržvelgiamos de visu.

Toliau darbe pateikiama lenkiškų knygų statistikos analizė pagal leidėjus, turinį, tipus, sudaryta remiantis 7 priede pateikiamais knygų lenkų kalba bibliografiniais aprašais. Statistiniai duomenys pagal turinį pateikti pagal universaliąją dešimtainę klasifikaciją. Analizuojant knygų lenkų kalba leidybą Lietuvoje nepriklausomybės laikotarpiu svarbu atskleisti šių leidinių įvairovę pasitelkiant klasifikavimo kriterijus. D. Kaunas išskiria keturis leidinių klasifikavimo požymius:

1. *materialioji konstrukcija,*
2. *informacijos ženklų pobūdis,*
3. *periodiškumas ir struktūra,*
4. *paskirties adresatas* [Kaunas, 2007].

Pirmasis požymis skirsto leidinius pagal jų vidinę ir išorinę konstrukciją. Darbe analizuojama knygų ir brošiūrų leidyba Lietuvoje lenkų kalba nuo 1991 iki 2009 metų, analizuojami tekstiniai leidiniai, kadangi juose vyrauja žodinis tekstas, skaitmenys, chemijos ir matematikos ženklai bei formulės. Remiantis trečiuoju požymiu, knygos lenkų kalba yra neperiodinės ir vienkartinės. Retkarčiais dalis leidinių turi pakartotinį išleidimą, tačiau jis nėra iš anksto numatytas. Dalis analizuojamų leidinių yra monoleidiniai, kuriuos *sudaro tik vienas grožinis, mokslo arba mokslo populiarinimo kūrinys* [Kaunas, 2007].

Žvelgiant į kūrinių struktūrą, leidiniai klasifikuojami į teminius kūrinių rinkinius, serijas ir raštus. D. Kaunas teminius kūrinius apibrėžia kaip straipsnių kokių nors klausimu knyga. *Serijos sudaromos iš knygų, jungiamų pagal rengėjų iš anksto nustatytus ir vartotojui lengvai atpažįstamus požymius* [Kaunas, 2007]. Jos visada leidžiamos vienodu pavadinimu ir vienodu apipavidalinimu. Knygų serijos dažniausiai sudaromos remiantis tam tikrais kriterijais: knygų tematika, mokslo šaka, knygų žanru, paskirtimi ir kt.

2.3.1. Analizė pagal leidėjus

Įprastas vaizdas Lietuvos knygų rinkoje, jog knygų ir brošiūrų leidyboje dominuoja kelios didžiosios leidyklos, išleidžiančios didžiausius knygų tiražus ir plačiausius repertuarus: „Alma Litera“, „Šviesa“ (veikianti „Alma Litera“ sudėtyje); leidžia mažiau, bet taip pat aktyviai dalyvauja leidybos sistemoje šakinės leidyklos veikiančios šalia aukštųjų mokyklų: abiejų technikos universitetų leidyklos: Kauno technologijos universiteto leidykla „Technologija“ ir Vilniaus Gedimino technikos universiteto leidykla „Technika“, Vilniaus universiteto leidykla, Vytauto Didžiojo universiteto leidykla ir kitos; dominuojančios, universalios leidyklos, kurioms leidyba yra pagrindinė veikla – „Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla“, „Mūsų knyga“, „Tyto alba“, „Vaga“, „Versus aureus“ ir kitos. Dauguma jų dalyvauja ir lenkiškų knygų leidyboje: tai „Alma Littera“ (1991–2008 m. išleido 4 knygas), „Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla“ (1 knyga), „Technologija“ (1), Vilniaus universiteto leidykla (4), Vytauto Didžiojo universiteto leidykla (1), „Vaga“ (2) (žr. 4 lentelę). Kalbant apie aukštųjų mokyklų leidyklas, svarbu paminėti, jog Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla aktyviai dalyvauja lenkiškų knygų leidime – per paskutinius keturis metus išleido 8 knygas. Vilniaus pedagoginiame universitete dėstoma lenkų filologija, įsikūrusi Lenkų filologijos ir didaktikos katedra. Šis faktas atskleidžia, kodėl šioje aukštosios mokyklos leidykloje išleistas didžiausias skaičius iš visų tokio tipo leidyklų knygų lenkų kalba. Kitokia situacija yra „Šviesoje“.

AB „Šviesa“ – didžiausia ir daugiausia patirties turinti Lietuvos vadovėlių ir mokomosios literatūros leidykla [Apie Šviesą, 2003]. Per pastaruosius metus leidykla išleido 222 knygų lenkų kalba (be pratybų sąsiuvinų, uždavinynų). Leidykla „Šviesa“ įkurta 1945 metais kaip valstybinė pedagoginės literatūros leidykla ir iki šių dienų nekeitė leidybos krypties - leidžia vadovėlius, jų komplektų dalis, kitą mokomąją, metodinę, pažintinę, knygas tėvams, pedagogams, plačiai visuomenei.

Lietuvoje veikia 63 (2005/2006 m.m.) mokyklos, kuriose dėstomoji kalba yra lenkų. Mišrių mokyklų, kuriose veikia lenkiškos klasės, yra 38. Taigi iš viso Lietuvoje yra 101 mokykla, kur gimtąja kalba arba gimtosios kalbos mokosi lenkų tautybės mokiniai [Makauskienė, 2005]. Mokyklose lenkų dėstomąja kalba iš viso mokosi apie 18400 vaikų (2005 m. mokyklų pateiktais duomenimis). Šiai mokinių daliai vadovėliai rengiami gimtąja tautinės mažumos kalba. Didžiausią knygų lenkų kalba dalį sudaro vadovėliai ir metodinė medžiaga (žr. 6 lentelę). Taigi pagrindinės knygos, leistos 1991–2009 m. buvo knygos mokykloms, kurias leido iki šiol veikianti „Almos Litteros“ leidyklos sudėtyje leidykla „Šviesa“.

	(Vilnius)																			
26.	UAB Firidas (Vilnius)									1		1	3					2	1	8
27.	Fun. Wsparcia Bożego Miłosierdzia (Vilnius)																		1	1
28.	Spec. paskirties AB „Lietuvos geležinkeliai“ Leidybos centras (Vilnius)										1									1
29.	UAB Gelspa (Vilnius)											1								1
30.	UAB Gera idėja (Vilnius)														2					2
31.	UAB leidykla „Gimtas žodis“ (Vilnius)							1												1
32.	IFTA (Vilnius)									1										1
33.	UAB Infosiūlas (Vilnius)																	1		1
34.	S. Kaplewski (Vilnius)										1									1
35.	Katalikų interneto tarnyba (Kaunas)																		1	1
36.	UAB Katalikų pasaulio leidiniai leidykla (Vilnius)									1					1					2
37.	Kraštovarka [i.e. Pažintis su Lietuva] (Vilnius)									1	1									2
38.	UAB Kronta (Vilnius)											3		1				3	1	8
39.	VšĮ Vilnijos žodis VšĮ Kurier Wileński (Vilnius)					1			1					1						3
40.	VĮ Lietuvos bankas (Vilnius)																	1		1
41.	VšĮ Lietuvos institutas (Vilnius)																	1		1
42.	Lietuvos istorijos instituto leidykla (Vilnius)			1																1
43.	VĮ Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas (Vilnius)						1			1				1	1					4
44.	Lietuvos nacionalinis muziejus (Vilnius)																		1	1
45.	VšĮ Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla (Vilnius)							1												1
46.	LR kultūros ir švietimo m-jos Leidybos centras arba LR švietimo ir mokslo m-jos leidybos centras (Vilnius)			3	2		2	3	1	1										12
47.	UAB Margi raštai (Vilnius)									1	1		2		3		3			10
48.	Masal A. (Vilnius)																1			1
49.	UAB Matrica (UAB Naujoji matrica) (Vilnius)			1																1
50.	S. Sluckos IĮ firma „Mažoji Evelina“ (Vilnius)				1															1
51.	MIA (Vilnius)																	1		1

52.	UAB Nacionalinė knyga (Vilnius)												1				1		1		3	
53.	Narkowicz L. (Vilnius)													1							1	
54.	Nasza Niwa: D. Ramaniuk [i.e. Gduų informacijos centras] (Vilnius)													1							1	
55.	Onė UAB (Vilnius)				1																1	
56.	AB OVO (Vilnius)					1	2														3	
57.	Ių Paknio leidykla (Kaunas)						1					1	2	1							1	6
58.	UAB Petro ofsetas (Vilnius)											1					1				1	3
59.	Pocevičius R. fotoreklamos agentūra (Panevėžys)					1																1
60.	Poldicta [Gedimino Žuko Pl „Jusida“] (Vilnius)															1						1
61.	AB Puntukas (Vilnius)																		1			1
62.	V. Šilerio Ių „Ramona“ (Marijampolė)									1												1
63.	Regnum fondas (Vilnius)				1							1										2
64.	Rimavičius Jonas (Vilnius)														1							1
65.	M. Rymkevičiaus I.ų. (Nemenčinė, Vilniaus raj.)													2	2						7	11
66.	Romansewicz Witold Kazimierz (Vilnius)															1						1
67.	UAB Rotas (Vilnius)						1															1
68.	VšĮ Scripta manent (Vilnius)											1	1	1		1			2			6
69.	S.n. (Kaunas)	1																				1
70.	S.n. (Vilnius)	2	1		1			2						1								7
71.	Sobański Ludomir (Vilnius)							1														1
72.	UAB Standartų spaustuvė (Vilnius)																				1	1
73.	Šiuolaikinio meno centras (Vilnius)						1															1
74.	UAB Šviesa (Kaunas)	13	21	18	19	18	15	8	9	5	1	13	8	10	9	12	9	11	16	6		221
75.	Leidykla Technologija (Kaunas)													1								1
76.	BĮ UAB „TEV“ (Vilnius)							1	1	1	1	1	1		1	1	2	6	2	4		22
77.	VšĮ Universitas Studiorum Polona Vilmensis (Studium Vilmensis) (Vilnius)				1		1							1								3
78.	UAB leidykla Vaga (Vilnius)				1						1											2
79.	VĮ Seimo leidykla Valstybės žinios (Vilnius)																	1				1
80.	Valstybinis leidybos centras (Vilnius)	2	1																			3

81.	Visuom. org. Vilniaus Baltarusių politinių kalinių ir tremtinių bendrija (Vilnius)						1														1	
82.	VĮ Vilniaus dailės akademijos leidykla (Vilnius)																1			1	2	
83.	VĮ Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla (Vilnius)														1	1	3	2		1	8	
84.	UAB Vilniaus spaustuvė (Vilnius)													1							1	
85.	VšĮ Vilniaus universiteto leidykla (Vilnius)				1							1		1		1				1	5	
86.	Vilnius – Europos kultūros sostinė (Vilnius)																			1	1	
87.	AB Vilpakas (AB Grafobal) (Vilnius)				1																1	
88.	VšĮ Vizualinių komunikacijų studija (Vilnius)																	1			1	
89.	VĮ Vytauto Didžiojo universiteto leidykla (Vilnius)																1				1	
90.	Wydawnictwo naukowo-literackie ZNICZ (Vilnius)																1				1	
91.	Wydawnictwo Polskie w Wilnie [i.e. UAB Magazyn Wilenski] (Vilnius)		4	3	2	1	2	2	3	5	4	3	5	2	1	4	2	2	4		1	50
92.	VšĮ kultūros plėtros draugija Znad Wili (Vilnius)			1			1	1					1					1	1		1	7
93.	Židinys UAB (Vilnius)		1																			1
94.	Iš S. Lipskio leidykla „Žuvėdra“ (Vilnius)								1						1							2
	Iš viso	18	29	30	29	23	32	21	22	15	15	27	27	30	23	32	29	35	46	36	520	
	Iš viso pagal „Lietuvos spaudos statistiką“	31	43	60 (iš jų 3 pr. sas)	35 (iš jų 2 pr. sas)	30 (iš jų 7 pr. sas)	49 (iš jų 15 pr. sas)	27 (iš jų 1 pr. sas)	43 (iš jų 21 pr. sas)	49 (iš jų 31 pr. sas)	49 (iš jų 30 pr. sas)	44 (iš jų 18 pr. sas)	45 (iš jų 15 pr. sas)	60 (iš jų 29 pr. sas)	42 (iš jų 19 pr. sas)	30	29	32	46	33	777 (iš jų 191 pr. sas.)	

Aukščiau suregistruotos leidyklos, kurios leido ar leidžia knygas lenkų kalba, sutikrintos su katalogu „Lietuvos leidėjai, 1998“, elektroniniu katalogu „Lietuvos leidėjai“. *Leidėjai – ne tik leidyklos, poligrafijos įmonės, bet ir įvairios organizacijos, mokslo įstaigos, taip pat autoriai leidėjai, individualūs asmenys, išleidę bent vieną knygą* [Lietuvos leidėjai, 2004]. Spausdintiniame „Lietuvos leidėjų, 1998“ kataloge pateikti duomenys apie 736 knygų leidėjus, užsiregistravusius agentūrose iki 1998 m. rugsėjo 1 d. Leidėjų, per paskutinius 2–3 metus neišleidusių nei vienos knygos, kataloge nėra. Svarbu pažymėti, jog dalies leidėjų nerasta. To priežastis gali būti dvejopa: bibliografiniame apraše leidyklos pavadinimas pateiktas netikslus arba leidėjas nėra užsiregistravęs ISBN, ISMN, ISSN Lietuvos agentūrose. Analizuojant knygų leidybos tendencijas pagal leidėjus, susidurta su aprašais, kuriuose nurodomas ne leidyklos oficialiai įregistruotas vardas, bet leidybos padalinio, veikiančio prie periodinio leidinio redakcijos, draugijos. Siekdami išvengti papildomų mokesčių, leidėjai įregistruotos uždarnosios įmonės veiklą realizuoja per viešosios įmonės vardu.

UAB „Alora“ (Vilnius), IĮ „Dulvija“ (Vilnius), „IFTA“ (Vilnius), „MIA“ (Vilnius), AB „OVO“ (Vilnius), AB „Vilpakas“ (Vilnius) ir kiti leidėjai, nurodyti lenkiškų knygų bibliografiniame apraše, kataloguose „Lietuvos leidėjai, 1998“ ir elektroniniame „Lietuvos leidėjai“ neaptikti. Šios įmonės, oficialiai prie leidėjų neregistruotos, užsiimdavo arba užsiima kita pagrindine veikla, viena iš jų AB „Vilpakas (AB „Grafobal Vilnius“), kuri teikia spausdinimo paslaugas. Šios įmonės išleido vos 1–2 leidinius.

Tarp 1991–2009 m. knygas lenkų kalba išleidusių leidyklų, be minėtos dominuojančios knygų pavadinimų skaičiumi „Šviesos“, galima paminėti Lietuvos Respublikos kultūros ir švietimo ministerijos Leidybos centrą, kuris, palyginus su kitomis leidyklomis, išleido net 12 knygų. Knygos, išleistos LR kultūros ir švietimo ministerijos – tai metodinė ir mokomoji medžiaga bendrojo lavinimo mokyklų mokytojams.

Iš viso 1991–2009 m. lenkiškų knygų leidime dalyvavo 94 leidėjai, kiek iš jų leidėjai-lenkai, galima tik spėlioti iš įmonių pavadinimų, kadangi tokios informacijos leidėjų katalogai, įmonių svetainės (jei leidėjas, įmonė veikia ir šiandien) nepateikia. „Wydawnictwo Polskie w Wilnie“ veikianti UAB „Magazyn Wileński“ sudėtyje, leidybos iniciatyva „Czas“ veiklą vykdanči VŠĮ „Vilniaus klodai“ sudėtyje, VŠĮ „Vilnijos žodis“, „Wydawnictwo naukowo-literackie „Znicz“, VŠĮ kultūros plėtros draugija „Znad Wilii“, Miečislovo Rymkevičiaus IĮ, Petro Borysovič IĮ, fiziniai asmenys - Stanislavas Kaplevski, Aldona Masal, Liliana Narkowicz, Ludomir Sobański, Vitoldas Kazimežas Romansevič – leidėjai-lenkai, kurie dalyvavo Lietuvos leidybos sistemoje. Vieni jų lenkiškų knygų leidime 1991–2009 metais dalyvavo aktyviai, išleisdami iki 50 knygų pavadinimų (UAB „Magazyn Wileński“), tačiau dauguma jų išleido iki 10 knygų lenkų kalba („Czas“ išleido - 10, „Kurier Wileński“ – 3, „Znicz“ – 1, „Znad Wilii“ – 7, Rymkevičius – 11, kiti – po 1). Minint žurnalo „Magazyn Wileński“ metines, jo redaktorius atsiminimuose pastebėta, jog vienas iš veiksnių imtis knygų leidybos buvo paskata aprūpinti atvykstančius tautiečius informaciniais leidiniais, spausdintiniais turistiniais vadovais, pasakojančiais apie Lietuvos lenkus, šiandien gyvenančius ties Vilija (Nerimi), Nemunu, apie jų sąlytį su vietine istorija.

Svarbu aptarti leidyklų, leidusių knygas lenkų kalba geografinį išsidėstymą. 5 lentelėje pateikti duomenys rodo, jog pagrindinis knygų lenkų kalba leidybos darbas vyksta Vilniuje (78 leidyklos iš 94, išleido daugiau nei pusę visų 1991–2009 m. publikuotų lenkiškų knygų skaičiaus), antra pagal dydį knygų dalis išleista Kauno mieste (10 leidyklose iš 94 išleista 22 knygu mažiau nei sostinėje). Į sąrašą taip pat pateko Klaipėdos ir Trakų leidyklos (2 leidyklos iš kiekvieno miesto išleido 5 knygas), Marijampolėje ir Panevėžyje esančios leidyklos išleido po vieną knygą lenkų kalba. Kaune įsikūrusi pagrindinė vadovėlių leidykla „Šviesa“ ir jos produkcija užpildo kiek mažiau nei pusę visų aptariamų laikotarpiu išleistų lenkiškų knygų. Pagrindinė lenkų bendruomenės dalis apsigyvenusi Vilniaus apskrities teritorijoje, dėl to didelė dalis lenkiškų knygų užsakymų, iniciatyvų įgyvendinama Vilniuje.

5. lentelė. Lenkiškų knygų leidybos pasiskirstymas pagal Lietuvos miestus

Eil. nr.	Miestas	Leidyklų skaičius	Knygų skaičius
1.	Kaunas	10	229
2.	Klaipėda	2	2
3.	Marijampolė	1	1
4.	Panevėžys	1	1
5.	Trakai	2	3
6.	Vilnius	78	252
	Iš viso:	94	519

2.3.2. Analizė pagal turinį

Nuosekliai kiekvienais metais buvo leidžiamos knygos lenkų kalba religijos/teologijos, matematikos, kalbos/kalbų grupių, grožinės literatūros, geografijos ir istorijos dalykų turiniu. Knygų pagal išvardintą turinį 1991–2009 m. išleista daugiau nei 20 pavadinimų, daugiausiai, virš 50 knygų išleista matematikos, kalbos/kalbų grupių, grožinės literatūros tematika ir šios knygos buvo leidžiamos kiekvienais metais, išskyrus 2000-uosius, kai kalbos/kalbų grupių skyriui nebuvo priskirta nei viena knyga. Kadangi pagrindinės knygų lenkų kalba leidybos tendencijos susijusios su mokyklų poreikiu patenkinimu, išleistų knygų tematika akivaizdžiai atitinka mokykloje dėstomų dalykų pavadinimus (matematika, chemija, istorija, fizika, biologijos mokslai, literatūra, lietuvių kalba, lenkų kalba ir pan.).

Religijos/teologijos tematikos knygų paskirtis nesusijusi su mokyklose dėstoma tikyba. Šiuo atveju dirbama komerciniu pagrindu. Lenkai, giliai tikinti bendruomenė, nuolat plūsta į Vilnių aplankyti Aušros Vartų paveikslo, išpūdingo grožio ir monumentalumu pasižyminčių Vilniaus bažnyčių. Atvykstančios turistinės grupės kaip mat išperka parduodamus turistinius vadovus, kurie dažnai rengiami minkštu viršeliu už priimtina svečiui kainą. Dėl to vos ne kiekvienais metais buvo išleidžiamos 1–4 religijos/teologijos turinio knygos, žinoma, ne vien turistinio pobūdžio.

Prie bendrojo skyriaus priskirtos vos 10 knygos, filosofijos/psichologijos – 2. Lietuvos lenkiškų knygų rinkoje svarbu turėti kuo įvairesnių knygų, kad vietinis skaitytojas nebūtų priverstas ieškotis

atvežtinių knygų. Tačiau savaimė suprantama, kad tautinės mažumos aprūpinimas įvairiomis publikacijomis priklauso nuo numatytų, suformuotų ir realių įmonių, valstybės biudžeto.

Visuomenės mokslų leidinių rūšies išleista kiek įvairesnių. Čia atsirado politikos, teisės, švietimo klausimais išleistos literatūros. Švietimo klausimais išleista literatūra apima mokymo, ugdymo, laisvalaikio organizavimo klausimus, kurie aktualūs ir mokymo įstaigoms. Politikos klausimais leidžiamos medžiagos padaugėjo iki Lietuvos stojimo į Europos Sąjungą referendumo, vėliau, po įstojimo politinio pobūdžio leidiniai toliau minimaliai (po 1 per metus) skelbiami lenkų kalba. Lenkų kalba aptariamam laikotarpiu paskelbti ir etninį, papročių atspalvį turinčios knygos.

Astronomijos, geodezijos, kartografijos klausimais knygų nebuvo išleista iš viso. Taikomųjų mokslų, medicinos tematika knygų lenkų kalba išleistos 6 knygos.

Meninio, fotografijos, vaizduojamosios ir taikomosios dekoratyvinės dailės tematika išleista 12 knygų, o urbanistikos, architektūros klausimais išleista palyginus didelis skaičius – 16 knygų pavadinimų. Knygų ar brošiūrų apie renginius, žaidimus, sportą lenkų kalba išleista 3. Lenkai, besidominantys menu, sekantys informaciją apie masinius ar kitokius renginius, informacijos ieško valstybine kalba, ieško jos Lenkijos pasiūloje arba skaito užsienio kalba – rusų, anglų, rečiau – vokiečių.

Kalbant apie grožinę literatūrą vaikams, jos išleista vos 9 knygos, kaip pavyzdžiui, kitos grožinės literatūros išleista 97 vienetai pavadinimų. Akivaizdu, jog leidžiant grožinę literatūrą pagrindinis dėmesys kreipiamas į suaugusiųjų literatūrą. Įdomu pažymėti, jog lenkai per paskutinius 19 metų sulaukė ir kraštotyros publikacijų, kurios susijusios su Vilniumi ir jo kraštu.

6 lentelė. Lenkiškų knygų statistikos analizė pagal turinį

Eil. Nr.	Pagrindinės leidinių rūšys	Metai/Knygų ir brošiūrų skaičius																		Iš viso		
		1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008		2009	
0	BENDRASIS SKYRIUS		1	1										1			2	3		2	10	
1	FILOSOFIJA. PSICHOLOGIJA					1			1												2	
2	RELIGIJA. TEOLOGIJA		1	3	2		2	2		4	1	2	3	1	3	1	1	1	1	1	3	31
3	VISUOMNĖS MOKSLAI							1			1								1		3	
32	Politika		1		1		1	2			1	1	1	1			1	1	1		12	
330	Ekonomikos mokslai				1										2						3	
34	Teisė										2		1				1	1			5	
37	Švietimas. Ugdymas. Mokymas. Laisvalaikio organizavimas	2			2	1	1		1	2	1			2			1		2	2	17	
39	Etnografija. Papročiai. Tautosaka	1							1		1										3	
5	MATEMATIK A. GAMTOS MOKSLAI			2	2	1	2		1					2		1	1	2	2	5	21	
50	Bendrieji matematikos ir gamtos mokslų klausimai																				0	
51	Matematika	1	8	6	4	2	2	2	2	1	1	2	2	1	3	1	2	4	6		49	

52	Astronomija. Geodezija. Kartografija																				0
53	Fizika		1						1		3	1		1	1	1	2				11
54	Chemija. Kristalografija. Mineralogija		1	1	2	1	2	1							1	1			1		11
57	Biologijos mokslai	3	1	1	1						1	1			1					1	10
59	Zoologija					1															1
6	TAIKOMIEJI MOKSLAI. MEDICINA. TECHNIKA											2					1	1	2		6
7	MENAS. FOTOGRAFIJ A. ŽAIDIMAI. SPORTAS						1					1									2
71/72	Rajonų planavimas. Urbanistika. Architektūra			1			1	1	1	1		2	1	1	1	2	2	1	1		16
73/76	Vaizduojamoji ir taikomoji dekoratyvinė dailė				1	1					1			1	2				1	3	10
79	Renginiai. Žaidimai. Sportas	1				1									1						3
8	KALBOTYRA. GROŽINĖ LITERATŪRA. LITERATŪRO S MOKSLAS																				0
80	Kalbotyra																				0
802/80	Kalbos. Kalbų	3	5	6	8	8	12	6	4	3		4	4	3	5	7	6	6	8		98

9	grupės																				
82	Grožinė lit. Lit. mokslas	2					2	1						3		4				1	13
820/89	Grožinė literatūra Pagal kalbas	2	4	4	1	3	5	3	7	2	3	6	6	6	2	6	3	6	7	8	84
820/89-93	Grožinė literatūra vaikams		1						1			1		1			1		3	1	9
9	GEOGRAFIJA. BIOGRAFIJOS . ISTORIJA																				0
902/904	Archeologija. Priešistorė		1																		1
908	Kraštotyra								1		1					1			2		5
91	Geografija	1	3	4	2	1			1		1	2	3	2	2	5	7	5	3	1	43
93/99	Istorija	2	1	1	1	2	1	2	1	1		4	2	5	1	1		2	6	6	39
Iš viso		19	29	32	29	23	32	21	22	15	15	28	27	30	23	32	29	35	46	36	519
Iš viso pagal „Lietuvos spaudos statistiką“		31	43	60 (iš jų 2 pr. sąs.)	35 (iš jų 2 pr. sąs.)	30 (iš jų 7 pr. sąs.)	49 (iš jų 15 pr. sąs.)	27 (iš jų 1 pr. sąs.)	43 (iš jų 21 pr. sąs.)	49 (iš jų 31 pr. sąs.)	49 (iš jų 30 pr. sąs.)	44 (iš jų 18 pr. sąs.)	45 (iš jų 15 pr. sąs.)	60 (iš jų 29 pr. sąs.)	42 (iš jų 19 pr. sąs.)	30	29	32	46	33	777 (iš jų 191 pr. sąs.)

2.3.3. Analizė pagal leidinių tipus

Pagal tikslinę paskirtį, lenkiškos knygos suskirstytos į 13 pagrindinių leidinių rūšių (tipų): oficialieji, moksliniai, mokslo populiarinimo, literatūriniai grožiniai, gamybiniai praktiniai, normatyviniai gamybiniai praktiniai, mokomieji, masiniai politiniai, tikybiniai, žinybiniai, informaciniai, reklaminiai, laisvalaikio.

Oficialieji leidiniai – tai tarpvalstybinės ir tarptautinių organizacijų sutartys, šalies įstatymai, įstaigų potvarkiai, visuomenės grupių veiklos nuostatos. Dažniausiai šie dokumentai yra trumpalaikio galiojimo, dėl to jų leidybai, išoriniam apipavidalinimui daug dėmesio neskiriama. Kitaip yra su pagrindiniu šalies įstatymu – LR Konstitucija, jos apipavidalinimui skiriama žymiai daugiau dėmesio. 2007 metais su atnaujinimais ir papildymais, įsigaliojusiais nuo 2006 m. birželio 1 d., „Valstybės žinios“ išleido „Lietuvos Respublikos Konstituciją“ lenkų kalba („Konstytucja Republiki Litewskiej“). 79 puslapių ir 120 leidinių tiražu svarbiausias Respublikos dokumentas (originali antraštė „Lietuvos Respublikos Konstitucija. 1992“) lenkų tautinės mažumos kalba buvo išleistas pirmą kartą Lietuvos teritorijoje. Iki šiol Konstitucijos vertimas į lenkų kalbą, publikuotas 1994, 2000, 2006 metais, buvo leidžiamas Varšuvos „Seimo leidykloje“. Konstitucijos pakartotinis leidimas – vienintelis oficialusis leidinys, išleistas 1991–2009 m. lenkų kalba.

Moksliniai leidiniai pasižymi didele įvairove. Svarbiausias tarp jų yra monografija. Be to, šiai leidinių rūšiai priklauso mokslo darbų rinkinys, konferencijos medžiaga, pranešimų tezės, preprintas, santrauka. Santrauka įprastai išsiuntinėjama bibliotekoms, disertacijos mokslo krypties institucijoms, mokslininkams. Analizuojant bibliografinę medžiagą už 1991–2009 metus, prie knygų lenkų kalba priskirti 2 mokslo darbų rinkiniai: vienas jų parengtas Vytauto Didžiojo universiteto Česlovo Milošo vardu pavadintu slavistikos centro bendradarbiavimo su Lenkijos mokslininkais pagrindu, antrasis – Vilniaus pedagoginio universiteto Slavistikos fakulteto, Lenkų filologijos katedros darbuotojų pastangomis. Rinkinių autorių kolektyvą sudaro Lietuvos ir užsienio mokslininkai. Pasitaikė 4 konferencijų medžiagos, seminarų leidinių, priskiriamų prie knygų, išleistų lenkų kalba. Vienoje iš konferencijų buvo gvildenamas lenkų gimtosios kalbos ugdymo klausimas, dar vienoje tėvynių europietiškas: lietuvių-lenkų literatūriniai, kultūriniai ir kalbiniai ryšiai. Taip kaip disertacijų santraukų įtraukimo į statistiką metodika per pastarąjį laikotarpį pasikeitė jau antrą kartą, tikslaus santraukų skaičiaus, išleistų 1991–2009 m, darbe nepateikiama (yra tikimybė, kad iš viso buvo 6 disertacijų santraukos). Nuo 2001 iki 2007 m., kai disertacijų santraukos buvo įtraukiamos į bendrą knygų skaičių, iš viso išleistos 3 humanitarinių mokslų pakraipos santraukos lenkų kalba.

Mokslo populiarinimo sričiai priskirta pora knygų – 1993 m. išleistas leidinys apie Baltijos šalių ūkinės ir socialinės veiklos padėtį bei 2006 m. išleista knyga nespecialistui suvokiama

dėstymo kalba supažindina skaitytoją su baudžiamosios politikos pagrindais ir tendencijomis Lietuvos Respublikoje.

Literatūrinių grožinių leidinių – 135 vnt., tarp jų 23 poezijos rinkinių ir 112 prozos. Turint omenyje, jog klasikinės grožinės lenkų literatūros Lietuvos leidėjai neperleidžia, o jei perleidžia, tai tik vienetinais atvejais. Proza leidžiami tarpukario, pokario metų atsiminimai, šiandienos lenkų bendruomenės atstovų (pavyzdžiui, kunigo Juzefo Obrębskio) atsiminimai, istorinių įvykių analizės, pasakos vaikams, pasakojimai, susiję su Vilniumi ar Vilniaus kraštu, čia gyvenusiais asmenimis.

Gamybinių, normatyvinių gamybinių praktinių knygų, išleistų lenkų kalba Lietuvoje neužfiksuota.

Didžiausią dalį knygų lenkų kalbą sudaro vadovėliai, mokybiniai leidiniai. Iš viso užfiksuota 234. Tai visų mokykloje pagrindinių dalykų mokymo ir mokymosi, viso ar dalies kurso oficialiai patvirtinta medžiaga. Paskutiniu metu daug kalbama apie vadovėlių lenkų kalba leidybos mažėjimo tendenciją ir statistikoje, sudarytoje pagal leidinių pavadinimus, tai atsispindi: 1999, 2000 vadovėlių skaičius sumažėjo iki 4 ir 2 pavadinimų, kai iki tol vidutinis skaičius buvo apie 14. Tačiau paskutiniaisiais metais leidžiamų vadovėlių skaičius viršija 10 vnt., 2008, 2009 m. siekė net 20 vadovėlių pavadinimų. Svarbu paminėti, kad lenkų kalba taip pat leidžiami elementoriai (iš viso 5), per paskutinius šešis metus, neaišku dėl kokių priežasčių, jų nebuvo leidžiama. Lenkų kalba leidžiamos ir mokomosios, metodikos priemonės, dalis jų susijusios su studijomis. Lenkų kalba taip pat rengiamos mokomojo dalyko turinį, apimtį, mokymo tvarką nustatančios programos. Iš visų suregistruota 12 tokio pobūdžio leidinių. Masinių politinių leidinių išleista vos 3, kurių pagrindinė tematika buvo su Europos Sąjunga susiję klausimai. Tidybinių leidinių skaičius siekia 5 leidinius. Paskutiniaisiais metais išleista maldaknygė ir pamokslų knyga kartu su giesmynu. Prie žinybinių ledinių priskirti tik katalogai, kadangi, enciklopedijų, vienkalbių žodynų lenkų kalba nepasiteikė. Vieni įdomesnių katalogų – tai Vilniaus senųjų kapinių registrai, parengti remiantis senosiomis, senąja rusų kalba surašytomis kapinių knygomis, parodos „Vavelis Vilniuje. Nuo Jogailaičių iki Abiejų Tautų Respublikos pabaigos“ parodos katalogas. Informacinio ir reklaminio pobūdžio leidinių, remiantis surinkta informacija, taip pat nebuvo išleista. Tačiau nemažai išleista laisvalaikio literatūros – net 55 knygos. Tai receptų knygos, turizmo knygos, medelių auginimo vadovai.

5.3.	Saviruošos vadovai																				0	
5.4.	Atmintinės																					0
5.5.	Produkcijos katalogai																					0
5.6.	Techninės charakteristikos katalogai																					0
6.	Normatyviniai gamybiniai praktiniai																					0
6.1.	Taisyklės																					0
6.2.	Kainoraščiai																					0
6.3.	Standartai																					0
6.4.	Ištatai																					0
7.	Mokomieji																					0
7.1	Vadovėliai	7	9	12	13	13	16	10	11	4	2	17	8	12	10	17	15	20	22	15	233	
7.2.	Elementoriai				1	1	1						2									5
7.3.	Mokomosios, metodikos priemonės	2	6	8	4	4		2	1						1			3	1		29	
7.4	Vaizdinės priemonės	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		0
7.5.	Darbo sąsiuviniai																					0
7.6.	Savimokos vadovėliai			1	1																	2
7.7.	Chrestomatijos																					0
7.8.	Praktikumai		1				1															2
7.9.	Uždavinynai					1	3			1									1			6
7.10	Programos	2	3		3		1	1		1					1							12
8.	Masiniai politiniai										2						1					3
8.1.	Atsišaukimai																					0
9.	Tikybiniai																					0
9.1.	Biblija																					0
9.2.	Katekizmai																					0
9.3.	Giesmynai		1																			1
9.4.	Maldaknygės						1			1										1		3
9.5.	Pamokslai																			1		1
9.6.	Apeigynai																					0
10.	Žinyniniai																					0
10.1	Enciklopedijos																					0

10.2	Enciklopediniai žodynai																				0
10.3.	Kalbiniai žodynai																				0
10.4	Terminų žodynai																				0
10.5	Adresų (telefonų) knygos																				0
10.6	Katalogai	1					2	1			1	1						2		3	12
11.	Informaciniai																				0
11.1	Bibliografijos r-klės																				0
11.2	Apžvalgos																		3		3
11.3	Referatai																				0
12.	Reklaminiai																				0
12.1	Prospektas											1									1
13.	Laisvalaikio	1	2	2	2		2	4	2	2	3	2	5	5	5	4	4	4	6	2	53
	Iš viso	18	29	32	29	23	32	21	22	15	15	28	27	30	23	32	29	35	46	36	519
	Iš viso pagal „Lietuvos spaudos statistiką“	31	43	60 (iš jų 2 pr. sąs)	35 (iš jų 2 pr. sąs)	30 (iš jų 7 pr. sąs)	49 (iš jų 15 pr. sąs)	27 (iš jų 1 pr. sąs)	43 (iš jų 21 pr. sąs)	49 (iš jų 31 pr. sąs)	49 (iš jų 30 pr. sąs)	44 (iš jų 18 pr. sąs)	45 (iš jų 15 pr. sąs)	60 (iš jų 29 pr. sąs)	42 (iš jų 19 pr. sąs)	30	29	32	46	33	777 (iš jų 191 pr. sąs.)

3. KNYGŲ LENKŲ KALBA LEIDYBA LIETUVOJE REMIANTIS LENKŲ LEIDĖJŲ PATIRTIMI IR LEIDYBOS POREIKIO TYRIMAS

3.1. Kompleksinio tyrimo metodologija

Tyrimo aktualumas. Knygų lenkų kalba leidyba vyksta palyginus mažose įmonėse, ši niša iš pirmo žvilgsnio neatrodo populiari, dėl to svarbu išsiaiškinti šios veiklos problemas, poreikį ir perspektyvas.

Tyrimo problema. Lietuvos leidybos įmonės pasižymi uždarumu ir savo bendravimu su išore būdą grindžia komercinių paslapčių saugojimu, o pagrindiniai jų veiklos aspektai žinomi tik iš internetinių svetainių, spaudos. Iš periodinių, mokslinių leidinių nesusidaro aiškus knygų lenkų kalba Lietuvoje leidybos vaizdas, leidybinių iniciatyvų užkulisiai ir dalyviai, perspektyvos ir potencialių skaitytojų dalyvavimas vietinės knygų leidybos lenkų kalba skatinime, knygų skaityme. Knygų lenkų kalba leidybos aspektas analizuojamas pagal statistikos duomenis, bendrą leidybos situacijos apžvalgą. Ne mažiau svarbu situaciją suvokti iš pagrindinių leidybos dalyvių, skaitytojų pozicijos, kas gali atskleisti aktualias problemas, galimybes susijusias su knygų lenkų kalba leidyba.

Tyrimo objektas – knygų lenkų kalba, išleistos Lietuvoje 1991–2009 m., leidyba.

Tyrimo hipotezės:

1. Knygų lenkų kalba Lietuvoje leidybą 1991–2009 metais sąlygojo ekonominė, socialinė ir politinė šalies būklė.
2. Knygų lenkų kalba Lietuvoje leidybą 1991–2009 metais sąlygojo Lietuvos lenkų savimonės lygis.
3. Knygų lenkų kalba leidyba Lietuvoje perspektyvų neturi.

Tyrimo tikslas – ištirti knygų lenkų kalba Lietuvoje leidybos būklę, tendencijas 1991–2009 metais, perspektyvas remiantis knygas lenkų kalba leidžiančių lenkų leidėjų patirtimi bei jos poreikį atsižvelgiant į potencialių skaitytojų nuomonę.

Uždaviniai:

1. Išanalizuoti knygų lenkų kalba leidybos iniciatyvas;
2. Išanalizuoti knygų lenkų kalba platinimo ir leidybos paramos galimybes;
3. Išgryninti knygas lenkų kalba leidžiančių lenkų leidėjų tematiką;
4. Išanalizuoti lenkų leidėjų įdirbį ir knygų lenkų kalba leidybos perspektyvas;
5. Nustatyti vietinių lenkų jaunimo skaitymo aktyvumą;
6. Atskleisti lenkiškų knygų rinkos Lietuvoje spragas;
7. Išanalizuoti knygų lenkų kalba leidybos galimybes remiantis skaitytojų nuomone.

Tyrimo metodai. Tyrimo tikslui pasiekti pasirinktas apklausos metodas. *Apklausa - tai tokia duomenų rinkimo technika, kai respondentai iš esmės tuo pačiu (arba artimu jam) metu atsakinėja į raštu (anketoje) ar žodžiu pateiktus klausimus* [Luobikienė, 2005]. Vienas iš duomenų rinkimo metodų pasirinktas kokybinis tyrimas – ekspertų interviu. Pokalbiai vykdyti su leidėjais lenkais, knygas leidžiančiais Lietuvoje. Apklausti leidybos ekspertai suteikė išsamią informaciją apie knygų leidybą jų įmonės atveju. Taikytas tyrimo metodas naudojamas kaip papildomas metodas išsamesnei informacijai gauti kartu su statistine-bibliografinė duomenų analize. Interviu – vienas iš pirminės informacijos rinkimo būdų, kai tyrėjas tiesiogiai apklausia respondentą pagal ankščiau sudarytus klausimus. Interviu buvo nestruktūrizuoti, be detalaus plano, klausinėjama laisva forma. Tyrimo autorė pati kalbėjosi su leidėjais lenkų kalba. Respondentams neprieštaraujant, pokalbiai buvo įrašyti į diktofoną, o vėliau išrašyti ir analizuojami. Interviu išrašai pateikiami prieduose.

Antras pasirinktas metodas – anketa. Anketavimo tyrimas vykdytas su lenkais, gyvenančiais Lietuvoje ir pasirinkusiais studijas lenkų kalba lenkiško universiteto filiale. Anketos buvo dalinamos asmeniškai srautinių paskaitų metu. Respondentai atsakė į dešimt atvirų ir uždarų klausimų apie savo skaitymo ypatumus, lenkiškų knygų gavimo būdus, išsakė nuomonę dėl lenkiškos knygos vaidmens tautiškumo ugdyme.

Tyrimų atranka ir imtis.

Remiantis surinktais duomenimis apie leidėjus 1991–2008 metais išleidusius knygas lenkų kalba (tyrimas atliktas 2009 m.) interviu metodui buvo išrinkti privatūs leidėjai lenkai, kurie per pastaruosius metus išleido daugiau nei dvi knygas lenkų kalba. Iš viso šiandien dirbančių leidėjų rasta penki, kurie sudaro visumą, galinčią tinkamai ir patikimai teikti informaciją.

Interviu dalyviai:

1. Ryšard Macieikianec – Vilniaus krašto politinis ir visuomenės veikėjas, labdaros ir paramos fondo „Vilniaus klodai“ (įregistruota 2003 m.) pirmininkas, Lietuvos leidėjų sąjungos narys, leidybinės iniciatyvos „Czas“, veikiančios „Vilniaus klotų“ sudėtyje, steigėjas, laikraščio „Nasz Czas“ vyriausiasis redaktorius.

2. Robertas Mickevič – VšĮ „Vilnijos žodis“ laikraščio „Kurier Wileński“ vyriausiasis redaktorius. Spauldoje dirba nuo 1993 m. (1993–1998 - „Kurjer Wileński“, 1998–2001 – Lenkų sąjungos leidžiamos laikraščio „Nasza Gazeta“ atsakingasis sekretorius, 2001–2003 – savaitraščio „Nasz Czas“ atsakingasis redaktorius, nuo 2003 „Kurier Wileński“ politikos skilties autorius, nuo 2007 m. vyriausiasis redaktorius.

3. Mečislovas Rymkiewič – daugiametis spaustuvininkas, apie 20 metų dirbęs tuometinėje „Izdatelstvo CK KP Litvy“. Prasidėjusi ekonominė suirutė privertė ieškotis kito darbo. Dirbo

privačioje įmonėje, o pasitaikius progai įsigijo spausdinimo mašiną. Privati veikla prasidėjo apie 2001 metus.

4. Helena Ostrowska – UAB „Magazyn Wileński“ viena iš įkūrėjų (veiklos pradžia 1990 m.), nepriklausomo mėnesinio žurnalo „Magazyn Wileński“ redaktorė, serijos/bibliotekos „Magazyn Wileński“, paskutiniu metu pasirodančios „Wydawnictwo Polskie w Wilnie“ leidybinės veiklos pavadinimu, redaktorė ir viena iš iniciatorių.

5. Romuald Miečkovski – Lietuvos lenkų kultūros ir visuomenės veikėjas, poetas, žurnalistas, Lietuvos rašytojų sąjungos narys. 1973–1980 m. dirbo žurnalistu dienraštyje „Czerwony Sztandar“. 1980–1988 m. Lietuvos nacionalinės televizijos laidų lenkų kalba skyriaus vedėjas, 1988–2002 m. laidos lenkų kalba „Rozmowy Wileńskie“ redaktorius. 1989–2000 m. laikraščio, nuo 2000 m. žurnalo „Znad Wili“ leidėjas ir vyr. redaktorius. 1992 m. su kitais įkūrė to paties pavadinimo radijo stotį. Nuo 1994 m. rengia tarptautinius poezijos susitikimus „Maj nad Wilią“, 2004 m. Varšuvoje įkūrė Vilniaus „Znad Wili“ meno galeriją (veikė iki 2005 m.) <...> [Miečkovskis, 2009], 2004 metais šios galerijos pagrindu įkūrė meno galeriją Vilniuje tuo pačiu pavadinimu, 2006 m. – Mazovijos meno galeriją, kurioje dirba iki šiol. Leidybinius darbus rašytojas organizavo jau 1993 metais, tačiau rimtesnių leidybinių darbų ėmėsi tik prieš keletą metų. Svarbu pažymėti, jog R. Miečkovski domisi fotografija, dėl to paskutiniu metu išleistuose leidiniuose gausu jo paties nuotraukų (atitinkančių leidinio tematiką prie poezijos kūrinių vyrauja Vilniaus miesto elementai).

Antrajam tyrimui pasirinkta apklausti tą respondentų grupę, kuri pagal savo užsimėmimą (studijos) be abejonės susiduria su knygomis, taip pat sąmoningai pasirinkusią studijas, tęsiančias gimtosios kalbos aktyvų vartojimą. Balstogės universiteto Ekonomikos-informatikos fakultete Vilniuje studijuoja apie 450 studentų. Tai asmenys, baigę lenkų mokyklas (išlaikę lenkų kalbos stojamąjį egzaminą, gali stoti ir kita kalba dėstančių mokyklų absolventai) įvairiuose Vilniaus krašto regiono (apskritis) mokyklose. Kadangi anketos buvo dalinamos tik bendrosiose užsiėmimuose, kurių lankymas nėra privalomas, susirinkdavo tik apie trečdalis kurso. Iš visų trijų kursų (po trijų kursų suteikiamas bakalauro laipsnis) dviejų specialybių, ekonomikos ir informatikos, surinkta 145 užpildytos anketos, viena užpildyta dviprasmiškai – pažymėta, kad studentas skaito ir neskaito knygas lenkų kalba.

3.2. Interviu su ekspertais rezultatų analizė

Tyrimo rezultatai analizuojami remiantis leidėjų atsakymais į užduotus klausimus. Iš anksto sudarytu klausimynu (žr. 1 priedą) aklaui nesivadovauta. Aptarti klausimai suskirstyti į 8 atsakymų tematikas.

1. Leidėjų veiklos chronologija, knygų tematika, leidybos planai.

Iki nepriklausomybės atgavimo, Lietuvoje buvo leidžiamas vienas lenkiškas leidinys, kurio pagrindinė užduotis buvo gimtąją gyventojų kalbą pateikti vyravusias ideologijas ir sukurti palankią nuomonę apie valdžią. Nepaslaptis, jog iki 90-ųjų vyko lenkų rusinimo procesas, kuris davė rezultatų. Kaip bebūtų gaila, statistiniai duomenys rodo, jog lenkai asimiliavosi į antrą pagal dydį to meto gyventojų daugumą – rusus. 1990 m. kovo 11 dieną atkurta Lietuvos nepriklausomybė paskatino atgimti visas Lietuvos tautas. Perversmų, atgimimo nuotaikų sukuryje atsirado galimybė įgyvendinti svarstyta ir jau kurį laiką rutuliotas mintis apie periodinio leidinio redakcijos įsteigimą. Tokių nuotaikų įkvėpti Michal Mackevič, Henryk Mažul bei Helena Ostrowska įkūrė šiuo metu aktyviausiai knygas lenkų kalba leidžiančią įmonę UAB „Magazyn Wileński“. Šalia mėnesinio žurnalo leidimo, vyksta ir leidybinis darbas „Wydawnictwo Polskie w Wilnie“. Iki 2009 m. pabaigos čia išleista 50 knygų pavadinimai, keletą jų buvo perleista papildomai. Nuo pat įsisteigimo įmonės leidžiamos knygos priklauso sukurta knygų serijai „Biblioteka „Magazynu Wileńskiego“.

Periodinio leidinio redakcija „Wydawnictwo Polskie w Wilnie“ priklauso prie universalių leidėjų. Nuo pat pirmųjų darbo metų leidžia vietinių lenkų poetų, rašytojų kūrinius (H. Mažul, Jadvygos Bėbnovskos, Alicijos Rybałko, Aleksandro Sniežkos): poeziją, grožinę literatūrą vaikams, prisiminimus, albumus, turistinius vadovus, taip pat imasi ir užsakomųjų darbų (kadangi jų biudžetas jau būna suformuotas), teko perleisti lenkų grožinės literatūros kūrinių „Stara baśń“.

„Wydawnictwo Polskie w Wilnie“ šiuo metu turi keletą knygų, jau parengtų spaudai, tačiau joms renkamas biudžetas ir tikimasi 2010 metais planus įgyvendinti. Redaktorė užsiminė, jog nors ir esame „susirgę“ interneto liga, tačiau knygos poreikis neišnyks, dėl to turi teigiamą ateities viziją (žr. 5 priedą).

„Kurier Wileński“ pradėtas leisti nuo 1953 metų pavadinimu „Czerwony Sztandar“, nuo 1994 m. leidžiamas „Kurier Wileński“ pavadinimu. Jis yra vienintelis lenkiškas dienraštis vidurio-rytų Europoje – universalus, iniciuojantis akcijas ir konkursus, tarp jų „Metų lenkas“. Leidinys atskiro knygų leidybos sektoriaus neturi, tačiau 1991–2008 metais suorganizavo trijų knygų išleidimą, kurį iniciavo tuo metu redakcijoje dirbę redaktoriai, redaktoriaus pavaduotojas (periodinio leidinio redakcijos leidybinė veikla). Dabartinis vyriausiasis redaktorius dalyvavo 2003 metais išleistos knygos „Kronika na gorąco pisana : „Czerwony Sztandar“ - „Kurier Wileński“, 1953–2003“ parengime ir leidime. Antrasis leidinys „Cmentarz Wojskowy na Antokolu w Wilnie“ išleistas daugiamėčio „Kurier Wileński“ redaktoriaus pavaduotojo Ježio Survilos. Trečiojo leidinio „Żebrak z Granady“ išleidimo rengėjų kalbintas redaktorius neprisiminė.

Tenka pripažinti, jog „Kurier Wileński“ redakcijos leidyba yra daugiau atsitiktinė arba proginė. Paskutinė knyga (2003) išleista minint dienraščio veiklos 50-metį. Antroji knyga

„Cmentarz Wojskowy na Antokolu w Wilnie“ (1997), parengta dviejų istorikų, vienas jų – laikraščio darbuotojas, priskiriama informaciniam katalogui, kadangi joje *pateikiami duomenis, surašyti kapinių registracijos knygoje* [Księga pamięci pochowanych na cmentarzach, 2008]. Wilhelm'o Hünemann'o romano „Żebrak z Granady“ leidimas taip ir liko neiškus, nes redakcijos archyvas apie šį leidinį nieko konkretaus nepateikia.

Redakcija konkrečių planų dėl knygų leidimo neturi, kadangi tai užima laiko ir šiuo metu pagrindinis tikslas yra dienraščio leidimas.

Leidybinė veikla „Czas“ įkurta 2002 m. Ji veikia kartu su VšĮ „Vilniaus klodai“, kurie figūruoja Lietuvos leidėjų asociacijos sudėtyje. Nuo 2002 metų leidykla veikė šalia „Nasza Gazeta“ darbus tęsiančio mėnesio laikraščio redakcijos „Nasz Czas“. Laikraštis buvo platinamas ir skirtas visose trijose Baltijos šalyse gyvenantiems lenkams.

Periodinio leidinio redakcijos leidybinės universalios veiklos specializacija – įvairi literatūra lenkų kalba. Pagrindinis tikslas – medžiagos, susijusios su Vilniaus krašto žemės istorija, ypač nuo 1944 m., rinkimas, tyrinėjimas ir publikavimas. Fondas suinteresuotas publikuoti medžiagą susijusią su Vilniaus krašto lenkais – atsiminimus, laiškus, oficialiuosius dokumentus, nuotraukas, kurios ateityje paliudys apie lenkų buvimą ir įdirbį. Šiais darbais siekiama sukurti leidinių rinkinį, atspindintį vilniečių likimą – tų, kurie pasiliko čia ir tų, kurie privalėjo palikti Vilnių, Lietuvą, o kartu ir jų įdirbį pasauliui, šalims, į kurias jie buvo likimo nublokšti. Leidybinėje veikloje pasitaikė dvi išimtys: lenkės vertėjos, grįžusios į gimtuosius kraštus, iniciuotas leidinys „Tureckie opowieści morskie“ bei švedų žurnalisto užsakymu parengta knyga „Polska: diament w popiele“. Visos kitos knygos susijusios su Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės teritorijomis, Vilniumi arba autoriais, kilusiais iš šių kraštų.

„Czas“ leidybinės iniciatyvos atstovo teigimu (žr. 2 priedą), leidykla veiklą pradėjo tinkama linkme, nes leidžia tų autorių knygas, kurių nepateikia nė vienas Lietuvos bibliotekos katalogas, nes kūriniai tiesiog iki tol nebuvo publikuoti: Michalo K. Pavlikovskio (išleista), Karolio Vėdžiagolskio (išleista), Juzefo Mackevičiaus, pasaulinio garso rašytojo, Floriano Čarniševičiaus, kilusio iš Baltarusijos, tarpukariu dirbusio Vilniuje ir parengusio unikalų veikalą – romaną „Nadberezyńcy“, Viktoro Troscianko, baigusio Vilniaus universitetą ir parengusio tritomį veikalą, apimantį Vilniaus tarpukario laikotarpį, Varšuvos sukilimą, kuriame dalyvavo ir vilniečiai, bei išėivijos metus Vakarų Europoje. Visa tai laukia palankaus meto, kai bus surinkta pakankamai lėšų ir įdirbio.

Leidykla spaudai yra parengusi vieną M. K. Pavlikovskio knygą „Brudne niebo“, tačiau laukiama iniciatorių organizuotos paramos. Autorius, slėpdamasis nuo bolševikų gyveno Stokholme, inicijavo periodinio leidinio leidimą, paliko kelias publikacijas. Tuo grindžiant siekiama

gauti paramą knygai iš Švedijos, kuri skelbs žinią apie Pavlikovskio indėlį šiai šaliai, nors knygoje daug kalbama ir apie Lietuvą.

Periodinis leidinys „Nasz Czas“ turi savo internetinį puslapį, kuriame talpinama informacija apie leidyklos rezultatus. Ateityje planuojama į svetainę įkelti visų knygų visateksčius dokumentus.

M. Rymkevičiaus personalinė įmonė veiklą pradėjo apie 2001 metus. Pagrindinė įmonės veikla yra spaudos darbai. Tam tikrą laiką buvo spausdinamas laikraštis „Nasza Gazeta“, vėliau „Nasz Czas“, taip pat ir knygos. Spaudos darbų kokybė nėra tiek moderni, kiek kitų didelių Lietuvos spaustuvių, tačiau atitinkamai spausdinamų knygų kaina yra mažesnė ir ji priimtina daugeliui autorių, kurie knygas leidžia už savo lėšas. Leidybinei veiklai yra teikiama mažiau dėmesio, tačiau visgi, yra leidžiama ir kažkiek knygų.

Spaustuvininko ir leidėjo teigimu, iš viso įmonė išleido 15 leidinių su visa reikiama registracija ir privalomųjų egzempliorių pristatymu. Nacionalinės bibliotekos kuruojami katalogai pateikia mažesnius šių leidinių skaičius (11). Pagrindinė leidybos tematika yra poezija (Aleksandro Sniežkaus, Aleksandro Sokovskio), išleista keletas kalendorių (kalendoriai neturi išliekamosios vertės, dėl to į Lietuvos spaudos statistikos apskaitą neįtraukiami). Prozos kūrėjų Vilniaus krašte yra vienas kitas, dėl to M. Rymkevičiaus personalinėje įmonėje prozos beveik nebuvo leidžiama, išskyrus vieno atsiminimų rinkinėlį, „Trečiojo amžiaus universiteto“, veikiančio Lenkų kultūros namuose Vilniuje narių surinktų prisiminimų. 15 metų jubiliejaus proga yra numatytas dar vienas atsiminimų leidinys, kurio turinį sudarys „universiteto“ veiklos chronologija, klausytojų sąrašas, skaityti pranešimai, išvykos. Šiuo metu planuojama šiuolaikinių, visuomenėje žinomų Vilniaus krašto poetų, pradedančių jaunuųjų poečių, Reginos ir Renata Pšelovskių kūrybos leidyba.

„Znad Wilii“ leidybinė iniciatyva prasidėjo jau nuo 1993 m., tačiau nuoseklios, fiksuotos, t. y. serijinės leidybinės veiklos imtasi tik prieš keletą metų. Leidyba vykdoma įvairiose veiklose (tuo pačiu pavadinimu veikia radijas, meno galerija, kultūros plėtros draugija) paplitusiu vardu „Znad Wilii“. Sukurta numeruojama knygų serija „Biblioteka „Znad Wilii“. Naujai sukurtai serijai iki 2008 m. išleistos 2 knygos. Knygos šiuo metu leidžiamos VŠĮ „Znad Wilii“ kultūros plėtros draugijos, įkurtos 2000 m., vardu. Knygose draugija įvardinama kaip leidėjas.

Imtis leidybinės veiklos paskatino ne vien autoriaus parengtos knygos, leistos Lenkijos leidyklose, bet ir prieš tai rengtas laikraštis „Znad Wilii“, leistas kas antrą savaitę, vėliau tapęs savaitraščiu, o šiandien išeinantis kas ketvirtį. Leidyklėlės tematiką: proza - grožinė literatūra (tarp jos Dominyko Kuzinevič humoristinio pobūdžio knyga „Gawęda“, atsiminimai), krikščionybės tematikos bukletai bei poezija. Paskutiniu metu išleistos knygos – atsiminimai, poezija yra paties

Romualdo Miečkovskio (10 leidėjo knygų išleista Lenkijoje). Reikia pabrėžti, kad leidykla taip pat rengia ir leidžia lenkų literatūros vertimus į lietuvių kalbą.

2009 m. parengta trečia knyga iš serijos „Biblioteka „Znad Wilii“. Tai 50-ties žinomiausių autorių, rašiusių apie Vilnių, poetinė antologija - skirtingų autorių kūrinių rinkinys - „Przenieść Wilno do serca. Portret miasta“. Tarp jų A. Rybalko, H. Mažul, Vladislovas Piotrovič, Juzefas Šostakovskis, Romas Lavrinovič jaunesnysis, lietuvių autoriai, rašę apie Vilnių: Tomas Venclova, Vytautas Landsbergis, Vladas Braziūnas, Marcelijus Martinaitis, Aidas Marčėnas. Yra Lenkijos autorių, baltarusių, dirbančių Zenono Pazniako priešakyje, vienas čekas, vienas estas – ir visi šie gyvi autoriai savo kūryba sudaro vieną Vilniaus miesto portretą. Anot pašnekovo, tai tik dalis to, kas yra parašyta apie Vilnių. „Znad Wilii“ leidėjas numatęs išleisti dar antrą-trečią tęstinį leidinį ta pačia tematika. Sunku vienu užmoju viską apimtį - lietuvių literatūrą, ar kurią kitą – nes reikia nemažai išversti. Šiuo atveju rašytojas vertė pats, kartais pasinaudodamas draugų-poetų pagalba. R. Miečkovskis pažymėjo, jog šiuometinė ekonominė situacija yra sudėtinga, nes buvo numatyta išleisti dvi knygas, vieną itin svarbią – pokalbiai su talentingomis, išskirtinėmis asmenybėmis, kurios rašė apie Lietuvą ir su kuriomis teko garbė autoriui susitikti ir pabendrauti artimiau, t. y. Česlovu Milošu, Normanu Daviesu, Zbignievu Bžezinskiu. Numatytas feljetonų leidimas (*feljetonas - nedidelis humoristinis arba satyrinis aktualios visuomeninės-politinės, moralinės ar socialinės tematikos kūrinys* [Feljetonas]), esamą pusę romano, kuriam pabaigti autoriui trūksta kūrybinio įkvėpimo, per artimiausius metus nusimato dar vieno eilėraščių rinkinėlio leidimas.

2. Knygų leidybos proceso dalyviai.

Visų penkių leidėjų vykdomoje veikloje dalyvauja pagrindiniai leidybos proceso dalyviai, nors, kaip įprasta nedidelėse įmonėse, vienas asmuo atlieka kelias funkcijas. Kalbinti savo veiklos ekspertai įmonės leidybinėje veikloje atlieka redakcinį darbą (išskyrus M. Rymkevičių (redagavimu pasirūpina patys knygų autoriai), R. Mickevič - tuo metu užėmė ne vyr. redaktoriaus pareigas). H. Ostrovska pažymėjo, jog kartais redagavimas neprilygsta įprastiniam redagavimui ir kaip pavyzdį pateikė Mykolo Sievruko knygos „Wilniana z Syberią w tle“ rengimą. *Apie darbo mastą net sunku kalbėti, kadangi knyga buvo parašyta žmogaus, kuris gimė Vilniaus krašte, tačiau užaugo ir savo jaunystę praleido Sibire. Lenkų kalbos jis mokėsi iš maldaknygės bei mamos lūpų. Tačiau žmogus turėjo kilnų tikslą ir reikėjo padėti jam jį įgyvendinti. Redakcinis darbas buvo didžiulis, reikėjo ne kartą atsiversti žodyną, pagalbinis informacinius šaltinius ir tikslintis datas, žodžių reikšmes, kadangi dalis terminų, vartotų Sibiro krašte, šiandien jau nebevartojami ir nėra žinomi* (žr. 5 priedą).

Organizaciniai-vadybiniai darbai taip pat priklauso redaktoriams. Šiuo atveju būtų netikslu lyginti „Kurier Wileński“ leidybinę veiklą su kitų respondentų veikla, kadangi išsami informacija

žinoma tik apie vienos knygos leidimą. Galima pažymėti, jog šios redakcijos paskutinės išleistos knygos rengėjai buvo patys esantys ir buvę dienraščio žurnalistai, darbuotojai.

Maketavimo, korektūros ir dailininko darbus nemokamai ar už simbolinę kainą atlieka redaktorių pažįstami, bendraminčiai, draugai ar samdomi darbuotojai. Didžiausios išlaidos tenka vertimui ir spausdinimo darbams. Dažniausiai verčiama iš lietuvių kalbos, pratarms lietuvių kalba rašo redaktoriai arba autoriai. R. Miečkovski dažnai verčia savarankiškai, nors vertimams iš lietuvių į lenkų kalbą dažnai prašo Birutės Jonuškaitės (prozininkė, publicistė ir poetė, aut. pastaba) pagalbos. M. Rymkevičiaus individualios įmonės savininkas, stengdamasis sutaupyti, maketavimo, dailininko darbus stengiasi nudirbti pats, jei yra finansinė galimybė, naudojamos vietinių dailininkų paslaugomis. „Magazyn Wileński“ žurnalo redakcijoje dirba 5 etatiniai darbuotojai, iš kurių visi dalyvauja knygų leidimo procese. Be H. Ostrovskos, redakcinį darbą dirba H. Mažul, direktorius Slavomiras Subotovič parengia knygų maketą, parenka viršelį, o dar du darbuotojai rūpinasi knygų distribucija (tie patys darbuotojai rūpinasi knygų atvežimu iš Varšuvos knygynų, su kuriais pasirašyta sutartis). Korektūros darbus atlieka bendramintė, su kuria palaikomi bendradarbiavimo santykiai. Retkarčiais prie knygų rengimo prisideda žurnalo žurnalistai.

Kurių įmonių leidinių gamybos paslaugomis naudojamos, kuriose spaustuvėse užsakoma knygų spausdinimo paslauga su respondentais neteko kalbėti, tačiau de visu peržvelgti leidiniai liudija, jog trys iš penkių leidėjų knygas spausdina Vilniuje, „Czas“ knygas spausdina Panevėžyje, o M. Rymkevičiaus IĮ parengtos knygos spausdinamos vietoje, Nemenčinėje, Vilniaus rajone, savo turima mašina.

3. Sunkumai leidybinėje veikloje, parama, perspektyvos.

Keturi iš penkių leidėjų knygas leidžia, leido periodinio leidinio redakcijose. Periodiniam leidiniui lėšos visada skiriamos pirmiausiai, o paskui, kas lieka arba kiek lieka laiko – knygoms. Tai kaip finansinė padėtis darė įtaką periodinio leidinio pasirodymo dažnumo keitimui, pavyzdžiui, „Magazyn Wileński“ savo veiklą pradėjo eidamas kas antrą savaitę, vėliau tik kas mėnesį, ta pati situacija įvyko su „Znad Wili“ laikraščiu, „Nasz Czas“ iš viso nustojo eiti spausdintiniu leidiniu, panašios nuotaikos vyravo ir knygų leidyboje. Dėl to kiekvienas leidėjas verčiasi kaip išgali. „Wydawnictwo Polskie w Wilnie“ organizatoriai dar pirmaisiais nepriklausomybės metais ėmėsi knygų gabenimo iš Varšuvos knygynų ir paskleidimo Vilniaus krašte. Tokios veiklos buvimas taip pat padidina (papildo) biudžetą.

Vien leidėjų lėšomis išleidžiamos vienetinės ar nedidelės apimties knygos, kitai knygų daliai nuolat ieškoma paramos. Paramos kreipiasi ir leidėjai, ir patys autoriai. Retkarčiais visas spaudos išlaidas apmoka patys autoriai, pavyzdžiui, Jadvygos Kudirko knyga „Królowie też w Wilnie kochali...“ išspausdinta autorės lėšomis. Išskirtinis atvejis - „Wydawnictwo Polskie w Wilnie“,

didžiausias leidėjas nesinaudoja Lenkijos parama, neprašo jos ir iš vietinės valdžios. Stengiamasi dirbti savarankiškai, nesinaudojant mokesčių mokėtojų lėšomis. Daug knygų leidžiama minkštu viršeliu, tokiu būdu yra sutaupoma.

Leidybinės iniciatyvos „Czas“ finansinė padėtis, susidariusi po fondo „Pomoc Polakom na Litwie“ lėšų neskyrimo, turimų resursų išnaudojimo privertė ieškoti naujų sprendimų knygų leidybai. Vėl „Vilniaus klodai“ pirmininkas R. Macekianec apie paramos paieškas kalbėjo, jog domisi vietinės valdžios, t. y. Kultūros ministerijos, Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondo, Tautinių mažumų ir išeivių departamento organizuojamais konkursais, tačiau, jo nuomone, ši sistema neveikia, kadangi parama gaunama labai minimali arba paraiškos atmetamos kaip neatitinkančios konkurso sąlygų. Kaip bebūtų, knygas reikėjo leisti. Viena iš išeičių – pasiturinčių šeimų parama už dedikaciją, padėką patalpintą knygos ketvirtame puslapyje. Iš pirmo žvilgsnio atrodo neįprasta, jog dalis leidėjų nesiekia paramų iš fondų, tačiau, anot R. Macekianec, savarankiška veikla išlaisvina iš nebereikalingų nurodymų, nuomonių ir sudaro sąlygas dirbti norima linkme.

Be fondo „Pomoc Polakom na Litwie“, paramos galima tikėtis iš Lenkijos Respublikos ambasados Vilniuje, Lenkijos Respublikos konsulato Vilniuje.

Knygų užsakymų iš šalies imasi didžiausi lenkai leidėjai Vilniuje „Magazyn Wileński“ bei Rymkevičiaus individuali įmonė. Pastaroji savo iniciatyva knygų neleidžia.

Vieno iš leidėjų teigimu, per šiuos metus Lenkija Lietuvos akyse susikūrė klaidingą nuolatinio ir neginčytino rėmėjo įvaizdį. *Jeigu mes norime kalbėti apie Lietuvos lenkų integraciją į vietinę visuomenę, skleisti prolietuviškas nuotaikas, tuomet ir paramą turime gauti/prašyti iš vietos valdžios* [žr. 2 priedą] - kalbėjo R. Macekianec. Tačiau knygų, skatinančių lenkų integraciją į Lietuvos visuomenę, greičiausiai ir neturime (išimtis – vadovėliai). Nepaisant to, paramos knygų leidybai (kai kurie periodiniai leidiniai naudojami vietine parama) į vietinę valdžią kreipėsi tik du leidėjai.

Ekonominio nuosmukio laikais gaunama parama iš fondų mažėja, dėl to dalis parengtų knygų laukia palankesnio meto leidybai.

Viena pagrindinių knygų lenkų kalba leidybos problema – lenkų skaitytojų pasyvumas, kurie vietinių leidyklų leidžiamos tematikos knygų neperka.

4. Knygų tiražai.

Lietuva – tai ne Lenkija, kur galima drąsiai leisti 10–50 tūkstančių tiražu. Lenkų leidyklų leidžiamų knygų lenkų kalba tiražas siekia apie 1000 egzempliorių, poezijos rinkiniai leidžiami apie 500 egzempliorių tiražu (didelė jų dalis pasklinda autoriaus pažįstamų rate). Tokie patys skaičiai galioja ir nekomerciniais tikslais išleistiems leidiniams (ypač „Kurier Wileński“ redakcijos).

Vienintelės nedidelės apimties knygos, sulaukiančios unikalios paklausos - turistiniai vadovai, vienas jų Rymkevičiaus įmonėje spausdinta Vilniaus krašto dailininko Kaplevskio parengta brošiūra „Spacerkiem po starówce“. „Ostra Brama w Wilnie“ – vadovas, išleistas dviem pakartotinais leidimais, o tiražo leidimas abiejų leidimų kartotas iš viso 4 kartus. Šio lenkų turistų pamėgtas leidinys išleistas iki 50 tūkstančių egzempliorių tiražu.

Kiek kitoks yra knygų leidžiamų „Znad Wilii“ pastogėje: R. Miečkovskiui nuolat bendradarbiaujant, o paskutiniu metu daugiau laiko praleidžiant Lenkijoje, didelė dalis knygų nekeliauja į šią šalį. Knyga „Objazdowe kino i inne opowiadania wileńskie“ 2008 m. išleista 1,5 tūkstančio egzempliorių tiražu. Besikeičiantis periodinio leidinio tiražavimas (nuo 20 tūkst. laikraščio egzempliorių iki 600 vnt. kas ketvirtį išleidžiamo leidinio) vėlgi atspindi ekonominę įmonės padėtį, kuri įtraukia ir knygas. Knygų tiražas priklauso nuo skaitytojo, turinio ir turimo biudžeto.

5. Knygų platinimo kanalai.

Pagrindinės lenkiškų knygų platinimo vietos yra Vilniuje – knygynuose, turinčiose lenkiškų knygų skyrelius: Gedimino prospekte esantis „Vagos“ knygynų tinklo padalinys – „Draugystė“, „Prie halės“, J. Masiulio knygynas, UAB „Elephas“, apie keliasdešimt egzempliorių nukeliauja į Kauno knygyną (dažniausiai tai A. Mickevičiaus gyvenimo takais keliaujančių turistų poreikiams tenkinti). Šiuo metu knygynuose realu rasti tik naujausius leidimus.

Pagrindinis „Magazyn Wileński“ knygų platinimo punktas yra Lenkų kultūros namai Vilniuje. Čia taip pat galima rasti ir kitų kalbintų leidėjų darbo rezultatus. Didžiausias lenkiškų knygų leidėjas knygas skleidžia papildomai prenumeratos pagalba, per kurią pasitaiko įvairių užsakymų: kartais – didesnių, kartais – mažesnių. Didesni vyrauja tuomet, kai išleista knyga susijusi su tam tikru asmeniu, pavyzdžiui, su rašytoju Adomu Mickevičiumi. Rašytojo vardu pavadinta viena Lenkijos mokykla tokių leidinių užsako keliasdešimt. Į lenkiškus leidinius taip pat taiko didžiosios Lenkijos bibliotekos.

Retai, bet pasitaiko užsakymų iš Lietuvos mokyklų, dalis knygų patenka į leidėjų pažįstamų draugų rankas. Knygų, kurių rengimą, leidimą remia autorius, sklaida priklauso nuo jų pačių. Leidėjas pasirūpina tik knygomis bibliotekoms.

UAB „Magazyn Wileński“ knygas platina Varšuvos „Polonijos namuose“, Vilniaus „Baltų lankų“ knygyne, esančiame Ozo g. 25, Naujosios Vilnios UAB „Vaga“ knygyne, Vilniaus miesto Justiniškių mikrorajone UAB „Ninora“ esančiame knygyne.

„Czas“ leidyklos knygų galima rasti be pagrindinių paminėtų, dar *Stanislovo Korčinskio* knygyne prie Aušros Vartų, buvusiame Vilniaus savivaldybės pastate Gedimino g. 9, knygynų tinklo „Vaga“ filiale.

Knygos kaip privalomasis egzempliorius paskleidžiamos po didžiausias Lietuvos bibliotekas. Dalį knygų užsako bibliotekų kolektoriai. Vienas iš leidėjų pastebėjęs, jog privalomasis egzempliorius kartais nepasiekia tų bibliotekų, kurioms priklauso gauti privalomąjį egzempliorių, leidėjai knygas išnešioja patys (į Vilniaus universiteto, Vreblevskių mokslų akademijos, papildomai į Vilniaus apskrities A. Mickevičiaus bibliotekas).

Viena iš knygų lenkų kalba sklaidos nišų – renginiai, išvykos. Vienas iš žinomų sėkmingų pardavimo atvejų, kai A. Sniežkus Kanadoje pardavė iki 200 savo poezijos rinkinių (žr. 3 priedą). Festivaliai Lenkijoje, Nemenčinėje organizuojamas festivalis „Kwiaty Polskie“ (knygynas Elephas jame dalyvauja su savo knygų rinkinėliu), susitikimais su autoriais (dažnai vyksta Lenkų kultūros namuose Vilniuje). Didelių leidyklų didesnės reklamos galimybės, mažesnėms privalu imtis kitų sprendimų. „Znad Wilii“ didelė knygų dalis platinama Varšuvos knygynuose (pavyzdžiui, knygyne „Główna Księgarnia Naukowa im. Bolesława Prusa“), kultūros centruose (pavyzdžiui, centre „Dom spotkań z historią“) (periodinis leidinys platinamas ne vien knygynuose, bet ir kioskuose (žr. 5 priedą)), kuklesnė dalis meno galerijoje tuo pačiu pavadinimu, Elephas knygyne, Lenkų kultūros namuose Vilniuje.

Lenkiškų knygų platinimas vyksta palapsniui. Leidėjai apie išleidžiamas knygas informaciją skleidžia redakcijos periodiniuose leidiniuose, internetinėse svetainėse. R. Miečkovski pažymėjo, jog bet kuris autorius turi numatyti knygos sklaidos planą (žr. 5 priedą). Rašytojas svarsto, jog vienas iš knygos sklaidos būdų yra internetas, tačiau kol kas visi tekstai yra tik popieriniame variante. Vienas svarbesnių aspektų, kurie paskatina knygos skaidą yra recenzijos ir atsiliepimai, kurie publikuojami periodikoje. R. Miečkovski keletą jų yra sulaukęs.

Knygų mugė yra puiki reklamos ir platinimo vieta, kurioje galima sudominti lankytojus įsigyti knygų lenkų kalba, tačiau didžiausia lenkiška leidykla Lietuvoje dalyvauja tik Lenkijoje rengiamose mugėse.

6. Skaitytojai ir tautinės mažumos savimonės ugdymo skatinimo klausimas.

Pagrindiniais knygų lenkų kalba pirkėjais yra lenkai turistai. Pastoviai perkančių ir sekančių lenkiškų knygų leidimus yra vienetai: lenkų ir lietuvių inteligentija, mokslininkai. Leidėjas, kartais stebėdamas pirkėjus, pastebi, kad knygas, pavyzdžiui, Kšyštofo Trackio parengta knyga „Ostatni kanclerz litewski“, apimanti LDK laikus, „Draugystės“ knygyne, perka lietuviai.

Skaitytojai skatinami rašyti ir įsijungti į lenkų tautinės mažumos, Lietuvoje gyvenančios nuo seniausių laikų, savimonės skatinimo ir kėlimo organizuojamus konkursus. Vienas svarbesnių - „Magazyn Wileński“ redakcijos suorganizuotų konkursų buvo konkursas orientuotas į prievole išvykusius, bet grįžusius arba ne, asmenis. Konkurso dalyviai siuntė redakcijai savo atsiminimus iš įvairiausių pasaulio vietų: Vokietijos, Austrijos, Australijos, pačios Lenkijos. Šio konkurso

rezultatu tapo 2002 m. išleista tremtinių atsiminimų knyga „Los wilnianina w XX wieku“. Tai labai įdomios ir aktualios istorijos, tarsi sukurtos autorių, tačiau iš tiesų yra autentiškos. Tiražas jau išpirktas, o skaitytojai vis dar teiraujasi šios knygos. Lenkai knygoje ieško ne vien savo giminių šaknų, bet ir susitapatina su išeiviais.

Internetinė erdvė yra ta vieta, kuri paskatina neatpažįstamai išreikšti savo nuomonę. Beskaitant straipsnių komentarus leidėjas pastebėjo, jog jaunimas ar kitų komentuojančių asmenų nuomonės nepalieka vilties lenkų tautiškumui išlikti.

Po Antrojo Pasaulinio karo didelė dalis lenkų inteligentijos išvažiavo, dėl to naujai besiformuojanti bendrija remiasi ikikarine lenkų kultūra Lietuvoje. Leidžiami to laikotarpio leidiniai, pavyzdžiui, Pavlikovskio knyga „Wojna i świat“ – tai ne vien prisiminimai, tai beveik 100 metų istorija, tradicijos, žmonės, anekdotai, nuotraukos. Tuo pagrindu siekiama iškelti lenkų savigarbą ir kompensuoti prarastą.

M. Rymkevičiaus nuomone, knyga kaip tautiškumo ugdytoja veikė prieš 20 metų, šiandien – mažiau, nes jaunimas nebeskaito. Įmonės iki šiol išleistos knygos orientuotos daugiau į vyresnio amžiaus žmones.

R. Miečkovskio teigimu, leidybos iniciatyvos „Znad Wili“ vardas Lietuvoje nėra itin žinomas ir nuolatinių skaitytojų dar neturi. Greičiausiai jais galėtų tapti lenkų filologijos studentai, jaunimas, jauna lenkų inteligentija, kuri sąmoningai domisi lenkų kultūros veikla, Lietuvos lenkų kūryba. Lietuvos lenkams trūksta estetinio išsilavinimo, kad jie siektų pažinimo su šiuolaikine poezija, šiuolaikiniais vietiniais autoriais. Šiandien pirmoje vietoje yra rimuota poezija, tautinė, „polonijna“ (*polonija* - lenkų gyvenančių už Lenkijos ribų, visuma), dėl to suvokti šiuolaikinę lenkų poeziją yra sunku. Tai yra suprantama, nes mokykloje to nemoko, vietinėje spaudoje, radijuje taip pat, nėra rimtesnių ir svarių knygų recenzijų.

Analizuojant lenkų tautinės savimonės ugdymo aplinką, R. Miečkovski pažymi, jog turima daug folklorinių ansamblių, meno kolektyvų ir apie 90 proc. jų yra tautiniai. Ta pati tendencija likusi ir literatūroje, dalis kūrėjų stengiasi rašyti, kaip buvo rašyta iki karo. Šiuolaikinė, eksperimentinė kūryba nukelta ateičiai. Reikia pažymėti, kad vietiniai lenkai negali kurti neišmanant šiuolaikinių autorių kūrybos, nekalbant apie klasikus – V. Šimborskos, Č. Milošo, bet ir Evos Lipskos, Adamo Zagajevskio, jaunesnių kūrėjų ir daugelių kitų, nes jų yra nemažai. Lenkijos aplinka yra palankesnė, daugiau yra kultūrinių laidų radijuje, televizijoje, periodikos literatūros tematika. Rašytojo manymu, daugiau dėmesio turėtų skirti mokyklos.

Pačios knygos yra lenkų tautiškumo išsaugojimo ir plėtros rezultatas. Suvokus, jog turima kažką papasakoti tautiečiams, ieškoma tų pačių lėšų ir galimybių visa tai pristatyti plačiajai visuomenei. Žvelgiant į lenkų tautiškumo puoselėjimą už Lenkijos ribų, vyr. Redaktoriaus R.

Mickevič nuomone, Lietuva yra ta aplinka, kurioje aktyviausiai yra veikiamas savo tautiškumo išsaugojimo linkme, nepaisant to, kad lenkų čia tėra 200–300 tūkstančiai.

7. Lenkų integracijos į lietuvių visuomenę per knygas klausimas.

Didesnė dalis leidėjų lenkų integracijos į lietuvių visuomenę kryptimi nedirba. Leidėjų nuomone, lenkų tautinės mažumos integracijos į Lietuvos visuomenę užduotis pavesta mokykloms. Deja, periodikos, radijo, Lietuvos lenkų rinkimų akcijos, mokyklų ir bažnyčios iniciatyva jaunimas yra ugdomas netolerantiškai lietuvių atžvilgiu. R. Mickevič pabrėžia, jog mokykloms reikia atsiverti, plačiau analizuoti lietuvių kultūrą. Lenkas turi būti paruoštas konkurencijai studijuojant, darbe. Be to, labai daug kritikos iš lenkų pusės lietuvių atžvilgiu. „Kurier Wileński“ vyr. redaktoriaus teigimu, kritikuoti turime patys save, o lietuviai - lietuvius. Kaip vaikas gali būti integruojamas į Lietuvos aplinką, jei pats mokytojas, tėvai yra tam neparuošti ir nepasiruošę (žr. 2 priedą).

Aktyvus visuomenės veikėjas R. Mečkovski lenkų integracijos problemą jaučia asmeniškai, kadangi priklauso Lietuvos rašytojų sąjungai, pažįsta lietuvių rašytojus. Pažymi, jog šiuo atveju reikalingas tarpusavio bendradarbiavimas, be abejo, ir ieškant lėšų tam, kad daugiau atsirastų verstinės lietuvių literatūros, kuri pasiektų lenkų mokyklas. Vienetiniai žingsniai tautų bendradarbiavimo kryptimi buvo, vienas jų Rybalko eilėraščių rinkinys išleistas lygiagrečiai lietuvių ir lenkų kalbomis. Dar vienas leidinys išleistas ir paties Miečkovskio pastangomis. Tarptautinei poetų grupei „Magnus Ducatus Poesis“, kuriai priklauso lietuviai, lenkai, ukrainiečiai ir baltarusiai, rašytojai besidomintys Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorija, išleido antologiją visomis narių kalbomis su jo ekselencija Valdo Adamkaus ir LR Užsienio reikalų ministro P. Vaitiekūno įžangomis. Kartais tautiečių kūryba spausdinama lietuvių periodikoje, tarp jų „Literatūroje ir mene“, leidžiamos ištraukos, susijusios su „Poezijos pavasario“ festivaliu.

Kalbant apie domėjimąsi vietine literatūra, kaip pavyzdį galima paminėti, jog dar tuometinis laikraštis „Znad Wilii“ kiekviename numeryje publikavo vieną kitą verstą lietuvių autoriaus eilėraščių (pavyzdžiui, Juditos Vaičiūnaitės), kitų tautybių autorių poezijos kūrinėlius.

Lenkų tautinė savimonė ugdoma ir per literatūros pamokas, trumpai lenkų filologijos studijose: trumpą vietinių poetų kūrybos apžvalgą turi gimnazijų mokiniai. Minima Rybalko, Mažulio, Mečkovskio kūryba.

8. Lenkiškų knygų leidybos situacija Lietuvoje.

R. Mickevič lenkiškų knygų leidybos Lietuvoje padėtį apibūdino kaip nuolat nelygiavertiškai konkuruojančia su knygomis rusų kalba, kadangi yra jaučiamas akivaizdus skirtumas tuose pačiuose prekybos centruose: *kokio dydžio yra skyriai knygų rusų kalba ir kokie*

lenkų, jei jie iš viso yra. Vos kelių Vilniaus knygynų („Elephas“, „Draugystė“), nuolat prekiaujančių lenkiškomis knygomis, pasiūla ne itin patraukli. Repertuaro lyginti su Varšuvos knygynuose siūlomomis knygomis netikslinga, nes Vilniuje turime tik tam tikrą knygų dalį. Matau problemą ne vien asortimente, tačiau ir įsigijimo galimybėse, nes įprastame dideliame prekybos centre lenkiškų knygų greičiau nerasi. Sakyčiau, kad trūksta reklamos, lenkiškos knygos sklaidos įpročių (žr. 2 priedą).

Kalbant apie vadovėlius lenkų kalba, svarbu pažymėti, jog lenkiškos mokyklos užima labai geras vietas pagal pažangumą ir tai dar kartą patvirtina, jog lenkų tautinės mažumos mokyklų aprūpinimas vadovėliais valstybine kalba nėra gyvybiškai svarbus. Tačiau mokiniui, planuojančiam studijuoti Lenkijoje, vadovėliai gimtąja kalba yra žymiai aktualesni nei valstybine kalba. Kaip alternatyvą šioje situacijoje vyr. redaktorius R. Mickevič siūlytų vadovėlius elektroniniu formatu, kurių prieiga įmanoma vos išsprendus autorių teisių klausimą.

Visi leidėjai paminėjo „Magazyn Wileński“, leidėją, kuris šia veikla užsiima rimčiausiai ir įvertino kaip „sistemą susikūrusią leidyklą“. Vienu žinomiausiu savo knygų leidėju Vilniaus regione buvo Ježi Survilo (paliko visą seriją knygų; remiantis Nacionalinės bibliografijos duomenų banku autorius paliko 9 knygas). R. Miečkovskis apgailestavo, jog nepavyko vietiniams lenkams sukurti vieningos leidybos linijos. *Dauguma mūsų leidžiamos literatūros yra „polonijna“, nes daug piligrimų literatūros, apie miestą, ir tai yra puiku, tačiau pamirštama apie aukštesnės kartelės literatūrą, pamirštama apie jaunų menininkų, mokslininkų debiutus* [žr. 7 priedą].

3.2.1. Interviu tyrimo apibendrinimas ir hipotezių tikrinimas

Esant nedideliame knygų lenkų kalba skaitytojų ratui Lietuvoje ir neplanuojant knygų eksporto į Lenkiją, knygų leidyba tampa didele prabanga, todėl lenkai leidėjai, siekdami išlikti, knygas leidžia šalia kitos pagrindinės veiklos. Analizuojama penkių įmonių leidyba, iš kurių keturiose įmonėse leidyba vyksta šalia periodinio leidinio leidimo, o vienoje – šalia spaudos darbų. Leidėjai, šiuo metu Lietuvoje išleidę daugiau nei vieną knygą, užsiima universalios leidyklų veikla - leidžiamos universalios turinio knygos.

Leidėjai ekspertai, redaktoriai – tai nebe pirmus metus dirbantys asmenys, žinantys šios veiklos dalyvius, žmones, kurie galėtų prisidėti, kas galėtų išversti ir kaip tai galima atlikti už mažesnę kainą. Respondentai-leidėjai dirba savo erdvėje, tačiau vienas kitą pažįsta, kadangi lenkų aktyvių leidėjų, periodinių leidinių iniciatorių yra vos iki dešimt, o kai kuriems iš jų teko dirbti kartu.

Knygų lenkų kalba leidybos organizavimo darbais rūpinasi patys leidėjai, redaktoriai. Kartais, siekiant sutaupyti, maketavimo, dizainerio darbus atlieka patys leidybos „vadybininkai“.

Prie knygos ruošimo leidybai neretai už simbolinę kainą arba nemokamai dirba leidėjų pažįstami, draugai. Didžiausios išlaidos tenka vertimo darbams, o vėliau spaudai, kuri atliekama Vilniuje, Panevėžyje ir Rymkevičiaus Ių Nemenčinėje.

Į lenkų leidėjus užsakovai, autoriai iš šalies įprastai nesikreipia, dažniausiai tai būna klientai iš pažįstamos aplinkos, draugai, autoriai, su kuriais palaikomi glaudūs bendradarbiavimo ryšiai, leidžiama ir savo kūryba. Daugiausiai knygų lenkų kalba išleidusi leidykla „Wydawnictwo Polskie w Wilnie“ prie UAB „Magazyn Wileński“ įsisteigusi dar nepaskelbus Lietuvos nepriklausomybės, o šiemet švenčianti dvidešimtmetį, per šį laiką užsirekomendavo kokybišku ir visus kanonus atitinkančiu darbu, dėl to sulaukia užsakymų ir iš užsienyje gyvenančių lenkų.

Lenkų leidėjai Lietuvoje leidžia įvairius prozos ir poezijos kūrinius: daug kas paremta atsiminimais, siejasi su Vilniumi, Vilniaus kraštu ir čia gyvenančiais ir gyvenusiais lenkais-kūrėjais. Į šį apibendrinimą neįeinančių leidinių yra vos keletas ir jie vadinami atsitiktiniais.

Knygų tiražai tesiekia 1 tūkst. egzempliorių, poezijos rinkiniai – iki 500. Unikalus atvejis yra su kelionių vadovais, susijusiais su ypatingomis, šventomis Vilniaus vietomis, kadangi tokio pobūdžio leidiniai išleidžiami apie 10 tūkst. egzempliorių skaičiumi ir sėkmingai parduodami. Kiek kitoks yra R. Miečkovskio atvejis, kadangi rašytojas daug savo kūrybos paskleidžia Lenkijoje, dėl to jo knygų tiražavimas yra didesnis nei kitų leidyklų leidinių.

Remiantis susisteminta informacija, lenkiškų, Lietuvoje leidžiamų knygų skaitytojais yra vietiniai lenkai, inteligentijos atstovai, Lenkijos lenkai, lenkai turistai, lietuvių mokslininkai, galbūt studentai, studijų metu susiduriantys su poreikiu pažinti vietinių lenkų kuriamą literatūrą.

Lenkiškos knygos, leidžiamos Lietuvoje ir atvežamos iš Lenkijos yra platinamos: Gedimino prospekte esančiame „Vagos“ knygynų tinklo padalinyje – „Draugystė“, „Prie halės“, J. Masiulio knygyne, knygyne UAB „Elephas“, Lenkų kultūros namuose Vilniuje, Vilniaus „Baltų lankų“ knygyne, esančiame Ozo g. 25, Naujosios Vilnios UAB „Vaga“ knygyne, Vilniaus miesto Justiniškių mikrorajone UAB „Ninora“ esančiame knygyne, Stanislovo Korčinskio knygyne prie Aušros Vartų, Gedimino g. 9, knygynų tinklo „Vaga“ filiale, apie keliasdešimt egzempliorių nukeliauja į Kauno knygyną (dažniausiai tai A. Mickevičiaus gyvenimo takais keliaujančių turistų poreikiams tenkinti). Knygos platinamos renginiuose (festivaliai, Lenkijos mugės), išplatinama autoriaus susitikimuose su skaitytojais.

Dalis knygų Lietuvoje, dažniau Lenkijoje, išplatinama prenumeratos būdu. Nemažai knygų patenka į leidėjų pažįstamų, draugų rankas. Autoriui apmokėjus visus leidybos ir spausdinimo darbus, visas tiražas atitenka jam, dėl to konkrečių tokių leidinių sklaida nežinoma. Be abejo, knygos patenka ir į bibliotekas (privalomojo egzemplioriaus, išnešiojimo būdu), prenumeratos būdu – ir į Lenkijos bibliotekas. Lenkijoje lenkiškų knygų, išleistų Lietuvoje galima sutikti Varšuvos

„Polonijos namuose“, knygyne „Główna Księgarnia Naukowa im. Bolesława Prusa“, kultūros centre „Dom spotkań z historią“.

Leidėjai konkrečių leidybos planų nesudaro, preliminariai numato, žino, ką dar reikia/galima išleisti ir ta linkme dirba. Reikia pažymėti, kad parengtos, t. y. suredaguotos, sumaketuotos ir jau paruoštos spaudai knygos nesiunčiamos iš karto į spaustuvę, o laukiama, kada bus surinktos reikalingos lėšos. Kartais iš spaustuvės pasiimama tik pusė tiražo, už kurį sumokama turimomis lėšomis, o dalį pardavus, atsiimama kita egzempliorių dalis. Kiekvieno leidėjo finansinė padėtis – papildomas rūpestis. Knygos, platinamos Lietuvoje retai atsiperka. Investuojami pinigai negrįžta, dėl to stengiamasi knygas leisti ne vien už įmonės pinigus. Šiame leidybos organizavimo procese aktyviai dalyvauja patys autoriai, kurie knygai išleidžia savo santaupas, ieško paramos, pasirenka kuklesnę knygos apipavidalinimą. Vienas iš įdomesnių knygos finansavimo šaltinių yra mecenatai, kurių pavardės ir padėka jiems įrašoma šalia autoriaus ženklo, UDK ir ISBN numerių. Nemažai pagalbos sulaukiama iš Lenkijos fondo „Pomoc Polakom na Litwie“.

Šiuo metu dažnas Lietuvos leidėjas, kultūrinė veikla naudojasi valstybės arba Europos Sąjungos teikiama parama. Lenkai leidėjai dėl knygų leidybos paramos iš vietinės valdžios nesikreipia, o jei ir buvo kreipiamasi, tai buvo gauti neigiami atsakymai. Svarstoma, jog kartais valstybinėse įstaigose pirmiau žiūrima į pavarde, o vėliau į registruojamą prašymą. Vyraujantys neišspręsti švietimo, lenkų kalbos vartojimo oficialiame gyvenime klausimai kelia daug nesusipratimų, formuoja lietuvių daugumos ir lenkų mažumos, kurios viename krašte gyvena jau ištisisus amžius, abipusės netolerancijos atspindžius.

Kryptingos veiklos link lenkų bendruomenės integravimo į lietuvių visuomenę elementų sunku išvelgti ne vien lenkų leidėjų knygų leidime, bet ir, leidėjų nuomone, pačiose mokyklose, spaudoje, visuomeniniame gyvenime. A. Rybalko, tarptautinė poetų grupė „Magnus Ducatus Poesis“ - rimtesnį žingsnį link bendradarbiavimo padarę iniciatoriai, išleido leidinius keliomis kalbomis. Be jų nemažai išleista ir kitų knygų, lietuvių-lenkų-rusų kalbomis, lietuvių-lenkų ir kitais teksto pateikimo būdais.

Tenka pripažinti, jog lenkiškų knygų asortimentas Lietuvos rinkoje ne iš pavyzdinių ir lyginti jį su Varšuvos knygynais netikslu. UAB „Magazyn Wileński“ iki šiolei vežioja knygas iš Lenkijos ir paskleidžia jas vietiniuose knygynuose, tačiau, palyginus su trečiąja pagal gyventojų sudėtį tautine mažuma – rusais, ji turi akivaizdžiai platesnę knygų pasiūlą. Reklaminių įrašų apie knygas, išleistas Lietuvoje ar Lenkijoje sutinkama lenkų periodikoje, kurią skaito vėlgi tik dalis lenkų bendruomenės, kitos informavimo priemonės išnaudojamos retai. Susidaro įspūdis, jog erdvių leidybiniam ir organizaciniam darbui ties knyga lenkų kalba yra daug ir apleistų dėl finansinių sunkumų ir lenkų bendruomenės pasyvumo skaitymo proceso atžvilgiu. Antra vertus, knygos leidžiamos lenkų kalba dar kartą pabrėžia lenko, tautinės mažumos atstovo savimonės stiprumą,

kuris vietine poezija, tarpukario inteligentijos darbų pavyzdžiu, ištrėmimus patyrusių tautiečių liudijimais siekia iškelti ir sustiprinti lenko tautiškumo jausmą. Rašytojo R. Miečkovskio nuomone, Lietuvoje lenkų tautiškumas puoselėjimas aktyviausiai lyginant su kitose valstybėse (už Lenkijos ribų) gyvenančia *polonija*.

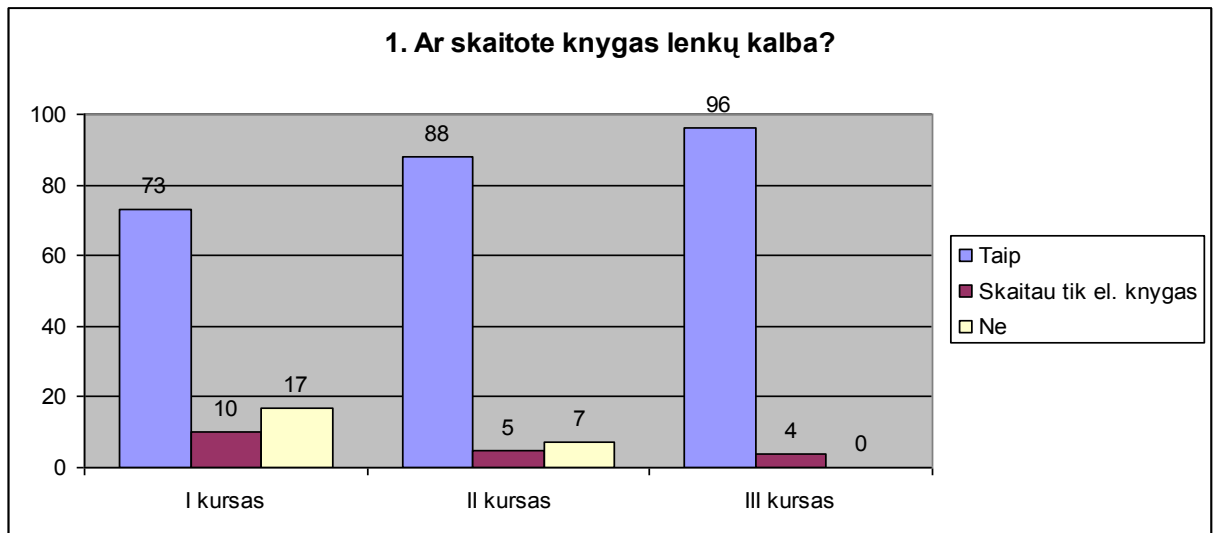
1 hipotezė. Išanalizavimus tyrimo metu surinktus duomenis, prieita prie išvados, kad išsikelta hipotezė pasitvirtino, jog lenkų leidėjų planai stipriai priklauso nuo ekonominės Lietuvos padėties, o tuo pačiu ir nuo Lenkijos, kuri aktyviai prisideda prie lenkų iniciatyvų rėmimo. Taip kaip klostosi valstybės ekonominė pusė, tokiose nuotaikose atsiduria ir jos gyventojai, nukenčia jų švietimo kokybė, pirkimo galimybės. Žmonės, jaučiantys nepriteklių buityje, vargu ar pirsks knygas. Politinė valstybės situacija leidybos atžvilgiu interviu metu buvo aptarta minimaliai, tačiau galima teigti, jog knygoms leidžiamoms lenkų kalba galioja tie patys įstatyminiai potvarkiai, kurie paskutiniu metu keitėsi ir palietė leidybą.

2 hipotezė. Vietinių lenkų susitapatinimas su iki šiol čia gyvenusios inteligentijos atstovais, su jaučiama pareiga dirbti jiems ir šviesti lenkus, gyvenančius Vilniaus krašte ar kur kitur, skatino dirbti ir leisti knygas lenkų kalba. Atkurta Lietuvos nepriklausomybė dar labiau paskatino lenkus dirbti savo tautos ir kraštiečių labui.

3.3. Anketinės apklausos rezultatų analizė

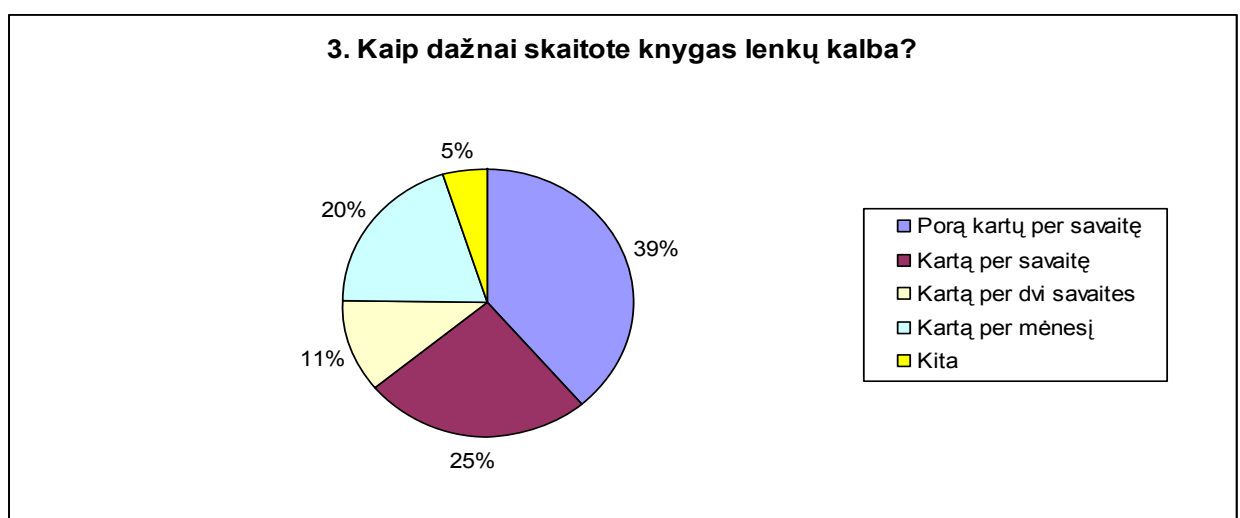
Skaitymo aktyvumas. Anketinio tyrimo rezultatai parodė, jog dauguma Balstogės universiteto filialo Vilniuje studentų skaito knygas lenkų kalba. Tačiau neskaitančių knygų lenkų kalba taip pat yra – jie sudarė 17 % visų apklaustųjų pirmo kurso ir 7 % antro kurso apklaustųjų. Kadangi anketoje nebuvo prašoma nurodyti, ar skaito knygas kita kalba, išliko tikimybė, kad neskaitantys lenkų kalba, skaito kitomis ir geba pritaikyti gautas žinias studijoms lenkų kalba. Svarbu atkreipti dėmesį, kad tarp apklaustųjų iki 10 % kiekviename kurse buvo studentų, kurie naudojami elektroninėmis knygomis. El. knygos skaitomos dažniau studijų tikslais, taip pat laisvalaikio kartą per savaitę ir dažniau.

1 diagrama. Knygų lenkų kalba skaitymo aktyvumas.

Įdomu pastebėti, jog trečiame kurse neskaityančiųjų neatsirado, dėl to galima daryti prielaidą, jog pirmo kurso studentai dar nespėjo pilnai įsitraukti į studijų procesą per du studijų mėnesius (lenkų aukštosiose mokyklose studijų pradžia yra spalio mėnesį, tyrimas atliktas lapkričio mėn. antroje pusėje) ir jų mokymosi būdas dar gali pasikeisti. Iš aukščiau pateiktos diagramos matome, jog studentai skaito, o jų skaitymo aktyvumas pasiskirsto skirtingai: mažiau nei pusė respondentų spausdintines ir elektronines knygas skaito porą kartų per savaitę, ketvirtadalis – kartą per savaitę, penktadalis – kartą per mėnesį (žr. 2 diagramą). Kai kurie studentai pasisakė, jog knygas skaito „pagal būtinybę“, „kada

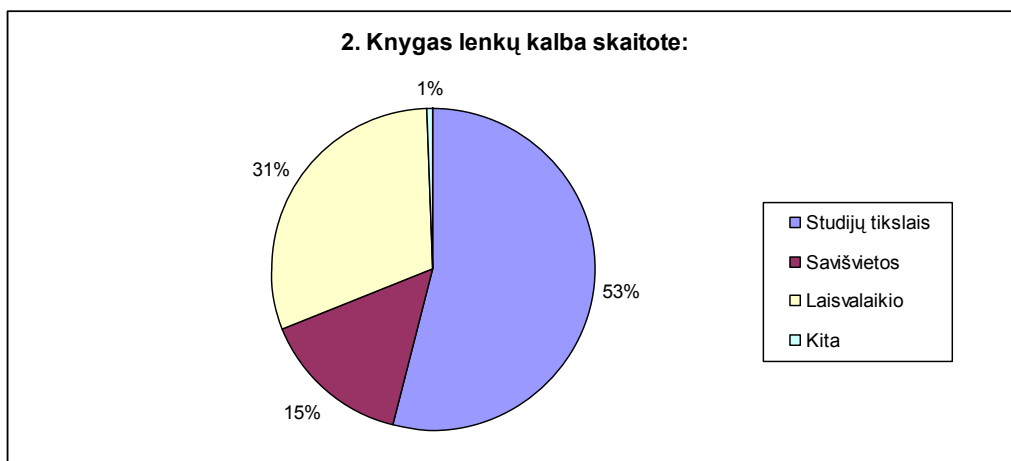
2 diagrama. Knygų lenkų kalba skaitymo dažnumas.

reikia“, „kelis kartus per metus“, „kartą per pusmetį“ arba „studijoms porą kartų per savaitę, kartą per mėnesį laisvalaikiui“ – iš šių pasisakymų galima spręsti, jog apklaustieji skaito dažniau studijoms, o laisvalaikio skaitiniai perkeliama į antrą planą. Taigi šių respondentų skaitymas

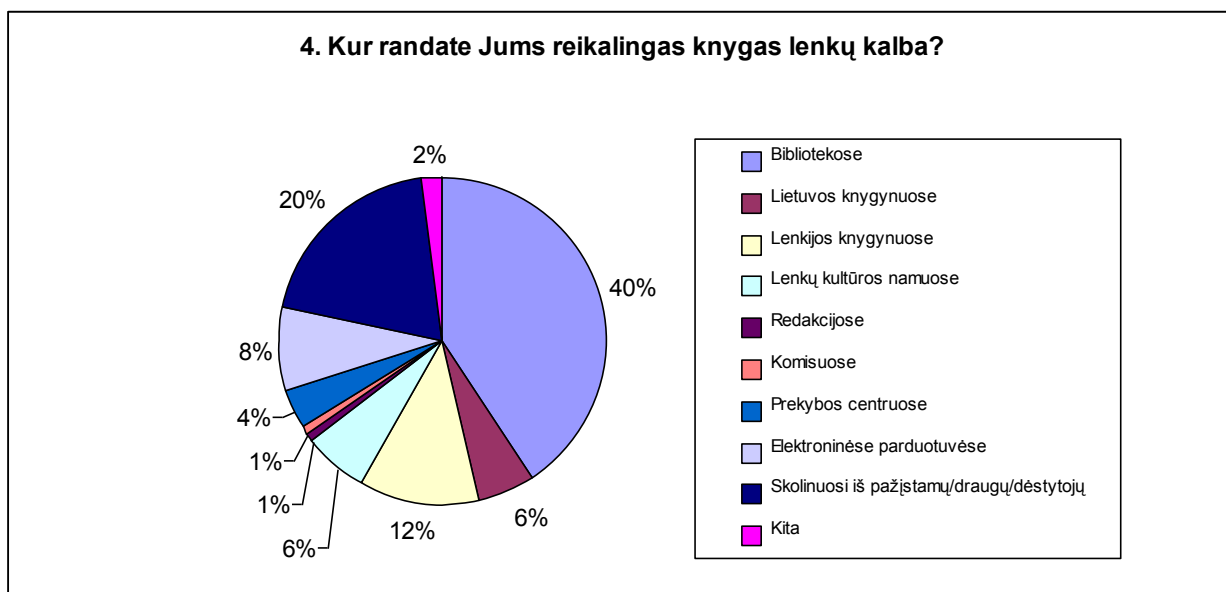
paremtas pirmiausiai studijų literatūra, o tik paskui – kita literatūra. Tai akivaizdžiai patvirtina atsakymai į antrąją anketos klausimą dėl skaitymo tikslo. Virš 53 % atsakymų atspindi, jog pirmenybė teikiama skaitymui studijų tikslais, mažiau nei trečdalis atsakymų parodo, jog taip pat skaitoma laisvu laiku grožinę, pomėgių literatūrą. Savišvietos literatūra mažiausiai populiaru, tačiau skaitoma ir galima nuspėti, jog skaitoma siejant žinias su poreikiu studijoms.

3 diagrama. Skaitymo tikslai.

2. Knygų lenkų kalba prieinamumas ir rinkos spragos. Balstogės universiteto filialas turi savo biblioteką, kuria patogiu naudotis, kadangi ji yra tose pačiose patalpose, kur ir vyksta užsiėmimai. Knygų lenkų kalba taip pat apstu didžiosiose Vilniaus ir Lietuvos bibliotekose, ypač palankios sąlygos skaitytojams taikomos Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus bibliotekoje, kadangi didžiąją dalį knygų galima paimti išsinešimui. Apklausti studentai dažniausiai pažymėjo, jog reikalingas knygas randa bibliotekose, antroje vietoje vyrauja atsakymas, jog knygas gauna skolindamiesi iš draugų, pažįstamų arba dėstytojų. Vienas iš dalyvavusių apklausoje knygas randa savo namų bibliotekoje. Kadangi buvo skaitančių el. knygas, klausime dėl knygų prieinamumo taip pat pažymėta, jog knygas randama el. parduotuvėse arba tiesiog internete. Klausimas „Kur randate Jums reikalingas knygas lenkų kalba“ atskleidė, jog sąmoningi lenkai reikalingas knygas dažniau randa Lenkijos knygynuose, nei Lietuvos. Kadangi Balstogės universiteto fakultetas Vilniuje glaudžiai bendradarbiauja su Lenkų kultūros namais

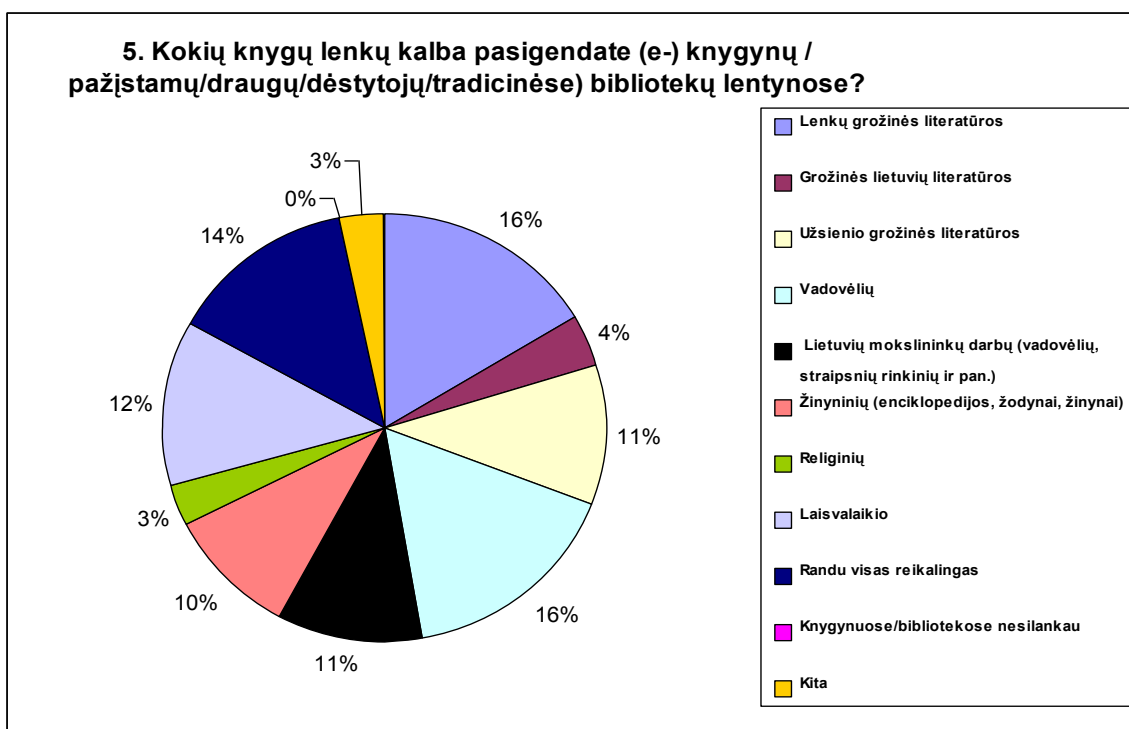
4 diagrama. Knygų prieinamumo tinklas.

Vilniuje (žr. tinklapį univero), studentai žino apie galimybę knygų įsigyti ir šiuose namuose. Vienetai knygų įsigyja redakcijose, komisuose ar prekybos centruose.

Siekiant atskleisti knygų lenkų kalba vietiniams lenkams, jaunimo atstovams, rinkos spragas, teko pastebėti, jog vieningos nuomonės nėra, o kartu tai leidžia daryti prielaidą, jog stinga įvairaus turinio leidinių, nei viena iš leidinių tipų rinkoje nėra užpildyta. Trys studentai pažymėjo, jog jiems knygų rinka yra pakankama, vienas – pasigedo mitologijos, politikos tematikos skaitinių. Pastabėta, jog jei lenkas moka skaityti lietuvių kalba, tuomet skaityti grožinės literatūros vertimą į lenkų kalbą nėra prasmės.

5 diagrama. Lenkiškų knygų Lietuvoje pasiūlos spragos.

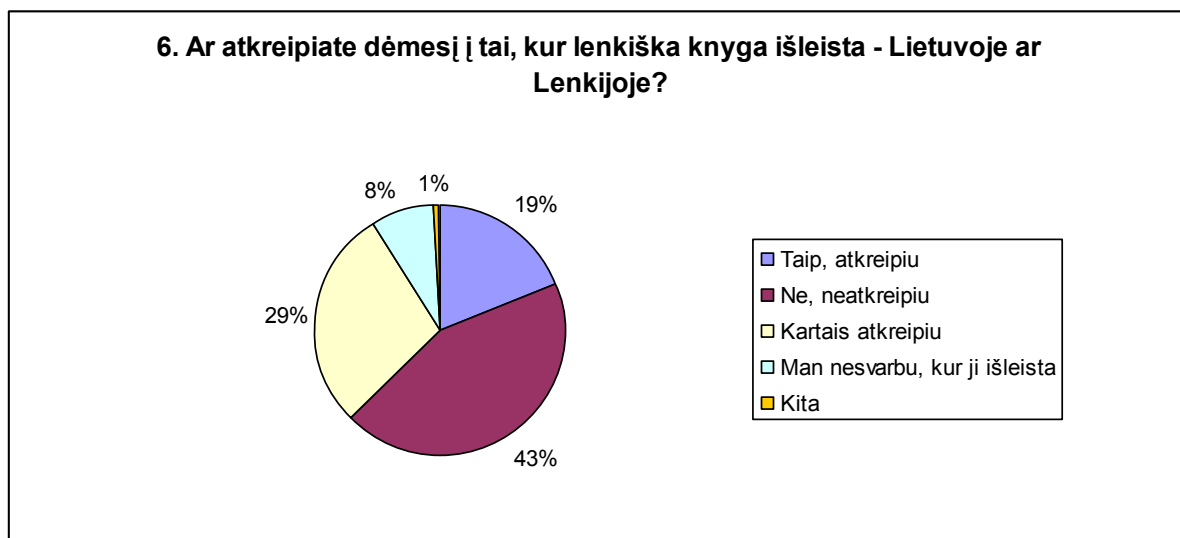

Tačiau taip atrodo ne visiems, 4 % atsakymų pažymėta ties „grožinės lietuvių literatūros“. Kūrinio pirminė kalba, ne versta, be abejonės yra gražesnė, tačiau tokia nuomonė yra jaunimo, išaugusio nepriklausomoje Lietuvoje. Geros, puikios lietuvių kalbos žinios būdingos jaunajai lenkų kartai.

Lietuvos knygynų, bibliotekų lentynose respondentai pasigenda lenkų grožinės literatūros, vadovėlių, laisvalaikio ir užsienio rašytojų grožinės literatūros. 11 % pažymėtų atsakymų sudarė atsakymas, jog studentai pasigenda lietuvių autorių mokslinių leidinių vertimo į lenkų kalbą, trūksta žinytinių leidinių, religinio turinio knygų.

3. Knygų lenkų kalba leidybos perspektyvos Lietuvoje. Ar lenkas, vartydamas lenkiškas knygas pastebi, kad knyga išleista Lietuvos leidyklų? Ar svarbu, kur ji išleista? Jei skaitytojas žino, jog tai vietinio autoriaus knyga, domisi tokių knygų pasirodymu rinkoje, dalyvauja mažumos renginiuose, kur pristatomos žinomų ar tik pradedančiųjų vilniukų knygos, lankosi lenkiškomis knygomis prekiaujančiose vietose, tuomet jis atkreipia dėmesį ir į leidybos vietą.

6 diagrama. Knygų lenkų kalba leidimo vieta, ar svarbi?

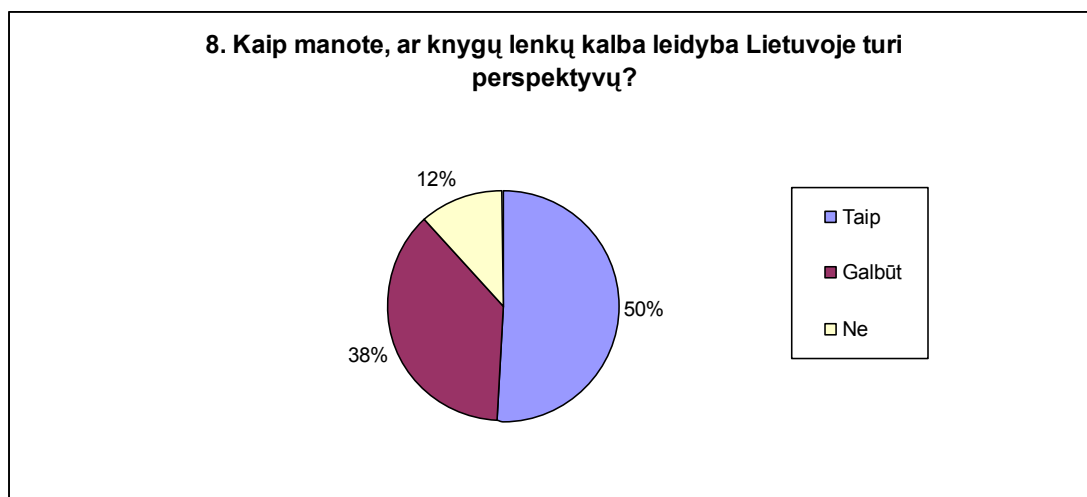

Iš 132 respondentų 19 % jų atkreipia dėmesį į tai, kur knyga išleista. Žiūrint iš praktinės pusės, galima manyti, jog studentai, naudodami knygas studijų užduotims parengti, ruošia bibliografinius aprašus, kuriuose privalu nurodyti šaltinius. Tokiu būdu pastebi, kur knyga išleista. Tačiau remiantis apibendrintais statistiniais duomenimis, leidinių, kuriuos galima būtų panaudoti moksliniuose darbuose yra vienetai (mokslo darbų rinkiniai, konferencijų medžiaga, santraukos, žr. 7 lentelę). Dvigubai daugiau skaitytojų į šį aspektą neatkreipia dėmesio, 29 % kartais atkreipia dėmesį. Likusi dalis pažymėjo, jog jiems nėra svarbu, kur knyga išleista. Vienam skaitytojui žinia

apie knygų lenkų kalba leidybą Lietuvoje tapo naujiena, kadangi iki tol manė, jog visos lenkiškos knygos yra leidžiamos Lenkijoje.

Į klausimą, ar knygos lenkų kalba Lietuvoje turi perspektyvų respondentai atsakė pozityviai, pusė jų tiki, jog ši leidyba turi ateitį, 38 % respondentų mano, jog galbūt yra perspektyvi, o 12 % paneigė lenkiškų knygų leidybos gyvavimo galimybes.

7 diagrama. Knygų lenkų kalba Lietuvoje perspektyvos.

„Lietuvių kalba yra pagrindinė“, „Lietuvos lenkai skaito ir lietuviškas knygas“, „XXI a. lengvai pasiekiamas iš užsienio“ – taip apklausos dalyviai grindžia savo atsakymą, jog knyga lenkų kalba išleista Lietuvoje neturi perspektyvų. Šie teiginiai yra teisingi, tačiau šalia jų realiai gali gyvuoti ir knyga, išleista lenkų kalba čia, Lietuvoje. Lenkų jaunimas mano, kad barjerą knygų lenkų kalba leidybai sudaro ir esami politiniai santykiai tarp vietinių lenkų ir valdžios, sprendimai, kurie kertasi su lenkų tautinės mažumos poreikiu. „Lenkus Lietuvoje diskriminuoja“, „Lietuviai supranta tautiškumą kaip nacionalizmą, sunkus būtų kelias leidybai lenkų kalba“, „Lietuviai netolerantiški“, „Lietuviai to nenori“ – vienprasmė apibendrina situaciją, kuri lemia, respondentų nuomonę, ir visas kitas sritis.

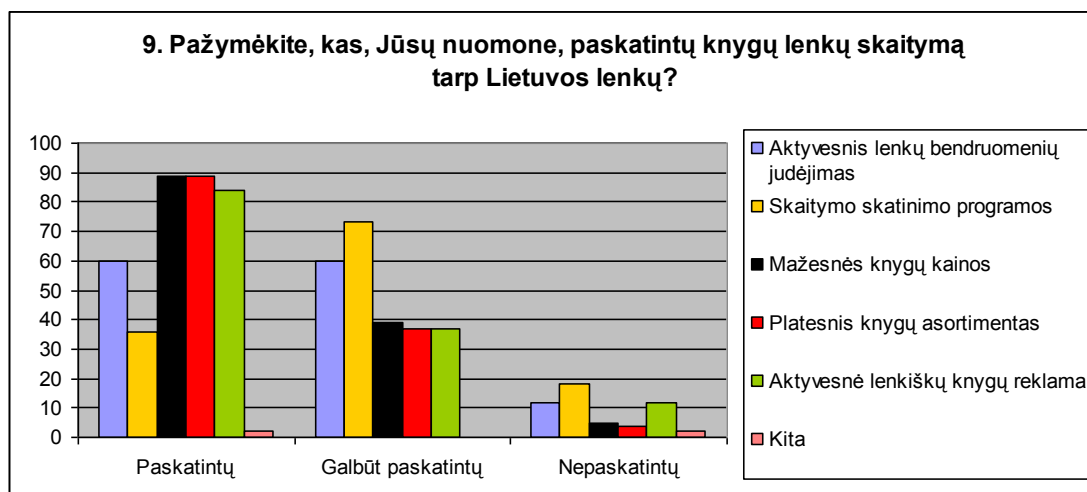
Galbūt knygų lenkų kalba leidyba Lietuvoje turės perspektyvų – tokį savo pasirinkimą respondentai pagrindė tuo, kad „daug lenkų gyvena Lietuvoje“, „iš tautinių mažumų jų daugiausia“, „Lenkų Lietuvoje yra ir gana nemažai; be to veikia ir lenkiškas universitetas“, „Daug lenkų mokosi Lietuvoje ir reikia lenkiškų knygų“, „Lietuvoje nemažai gyvena lenkų, kurie puoseleja tautiškumą“ – minimi keli aspektai, kurių pagrindu leidyba galėtų būti vystoma – tai tautiškumo palaikymas, lenkiškas universitetas Vilniuje, lenkiška mokykla, lenkai – antra pagal sudėtį tauta Lietuvoje (žr. 1 lentelę). Dalis, kuri tvirtai tiki leidybos perspektyva taip pat akcentavo tautiškumą „Lenkų yra pakankamai daug ir lenkai nori savo vaikams duoti skaityti vadovėlius gimtąja kalba“, „Tai palaiko mažumos kultūrą“, „Lenkai vieninga tauta“, pažymėjo, jog Vilniaus

regione gyvena daug lenkų, kurie nori skaityti lenkų kalba „Yra daug lenkiškų knygų ir skaitytojų“, „Lietuvoje gyvena nemažai lenkų, kurie pageidauja knygų lenkų kalba“, „Lietuvoje yra daug lenkų, kurie skaito ir toliau skaitys knygas“, „Lietuvoje gyvena daug lenkų, ypač Vilniuje ir apskrityje“, taip pat akcentuojama edukacija lenkų kalba „Reikalinga mokiniam ir studentams“, „Yra lenkų ir yra net lenkiškas universitetas“, „Yra lenkiškos mokyklos, steigiamos aukštosios mokyklos“, „Daug kam reikalingi vadovėliai lenkų kalba“, „Knygos reikalingos mokslams“, „Žmonės nori skaityti įvairiomis kalbomis“, „Daugiau žmonių skaitytų“, „Yra nemažai žmonių skaitančių šia kalba, o taip pat yra moksleivių ir studentų, kuriems reikia skaityti gimtąją kalbą“.

4. Knygų lenkų kalba skaitymo skatinimas.

Dėl vietinių lenkų skaitymo skatinimo, Skaitančių ir neskaitančių Lietuvos lenkų jaunimo (94 % respondentų sudarė asmenys 18–25 metų amžiaus, 3 % - 26–30 metų, likusieji – virš 30 metų amžiaus) atstovų nuomone, be abejonės skaitymą paskatintų mažesnės knygų kainos, platesnis knygų asortimentas ir aktyvesnė lenkiškų knygų reklama. Aukštos knygų kainos gąsdina ne vien knygų lenkų kalba skaitytojus, dėl to ši problema aktuali visai rinkai ir bet kuriam skaitytojui, pardavėjui, kuriam aktualu parduoti didesnę leidinių kiekį. Platesnis knygų asortimentas knygų lenkų kalba skyrius paverstų didesniais skyriais, kuriuose lankytojas, knygyno ar bibliotekos, dažniau rastų ieškomų knygų, knygų įvairovė pritrauktų mažuosius skaitytojus. Knygų reklamų sutinkama spaudoje, žinių tinklapiuose, gatvėje, televizijoje, radijuje. Knygos lenkų kalba skirtos tautinei mažumai, kuri Lietuvoje sudaro vos 6,7 % visų gyventojų, atitinkamai lenkiškų knygų reklama šią grupę pasiekia per lenkų spaudą, radiją ar per didžiąsias lenkų susibūrimo vietas, kultūros namus, organizacijas. Jei lenkas nėra aktyvus savo tautiškumo palaikymo atžvilgiu, neskaito vietinės lenkų spaudos, nesilanko lenkų organizuojamuose renginiuose, tuomet jis knygų lenkų kalba reklamos ir nemato.

8 diagrama. Lietuvos lenkų skaitymo skatinimo galimybės.

Kalbant apie aktyvesnį lenkų bendruomenių judėjimą, respondentai vieningos nuomonės neturėjo, vienodai buvo atsakymų, kad paskatintų ir galbūt paskatintų. 12 studentų pažymėjo, jog tautiškumą palaikančios, ugdančios bendruomenės skaitymo nepaskatintų. Dar daugiau buvo paneigiančių skaitymo skatinimo programų efektyvumo galimybes. Nors virš 30 asmenų ši skaitymo skatinimo būdą įvertino kaip realią galimybę žadinti skaitymą. Atviro atsakymo langelyje buvo pasiūlyta į skaitymo skatinimo procesą įtraukti draugus, kurių nuomonė priimama palankiau nei knygyno darbuotojo ar bibliotekininko.

5. Knygų lenkų kalba vaidmuo palaikant tautiškumą.

Į atvirą atsakymą „Ar daro įtaką (ir kokią), knyga lenkų kalba lenkų tautiškumo puoselėjimui ir išsaugojimui?“ atsakė tik dalis apklaustųjų, tačiau gautų atsakymų apibendrinimas leidžia daryti tam tikras išvadas. 41 respondentas trumpai pažymėjo, kad knyga tautiškumui daro įtaką: „100 % daro“, „Taip“, „Daro“, „Be abejo daro“, „Aišku daro“, „Daro gerą“, „Taip didelę“, „Kiekviena knyga gali daryti įtaką“. 8-iuose pasisakymuose pažymėta, jog knygos tautiškumui įtakos neturi: „Deja ne“, „Ne“, „Nedaro“, „Knygos tai nedaro. Lenkų palaikymas Lenkijoje tai daro“, „Jokios. Kas ką nori, tas tą skaito“, 3 lenkai nėra tikri, ar knygos dalyvauja tautiškumo puoselėjimo, saugojimo procese: „Gal ir daro įtaką“, „Galbūt daro“, „Nežinau“. Kita dalis apklaustųjų savo nuomonę pagrindė plačiau pažymėdami, jog knygos padeda „išsaugoti ir puoselėti savo kalbą Lietuvoje“, „tik skaitydamas lenkų kalba knygas galime išsaugoti tautiškumą, patriotiškumą“, „padeda išsaugoti autentišką lenkų kalbą“, „lenkai gali skaityti savo vaikams ir tai padeda neužmiršti gimtosios kalbos“, „Lenkai išmoksta gražiai kalbėti lenkų kalba, papildo savo žodyną“, „<...> Gyvenant Lietuvoje lenkai po truputį pamiršta taisyklingą lenkų kalbą, dėl to lenkiškų knygų skaitymas padeda išsaugoti kalbą“, jog knygos padeda nepamiršti savo šaknų, knyga vertinama kaip žinių, savišvietos šaltinis, be kurio kultūros vystymas neįmanomas, tautiškumas prilyginamas tautos turtams, paliečiama ir tautinės mažumos vieningumo nuotaika, suprantama, jog „<...> žmonės skaitydami knygas labiau prisiriša prie lenkų kalbos ir ją išsaugo“.

Kalbant apie lenkiškų knygų vaidmenį palaikant tautiškumą, įdomu buvo sužinoti, kokios yra vietinių lenkų jaunimo žinios apie šiuolaikinius vietinius poetus ir rašytojus. Jų nėra daug, tačiau toks kaip Sniezko arba Miečkovskis yra palyginus su kitais autoriais aktyvūs ir žinomi. Šis klausimas parodo, ar jaunimas dalyvauja lenkų kultūros renginiuose, ar skaito vietinę spaudą, ar klausosi lenkiško radijo ir leidinių įvardijimas parodytų, kad jie ir skaito, asmeniškai yra susidūrę su vietine, vilniukų kūryba. Pasisakymų buvo įvairių: pirmiausiai respondentai arba neatkreipė dėmesio į tai, jog klausama apie šiuolaikinius, arba tiesiog įrašė, ką žinojo, kadangi net 13 studentų įrašė Adomą Mickevičių ir jo kūrinį „Ponas Tadas“, „Vėlines“. Taip pat pasitaikė ir kitų mirusių rašytojų, kurių sąsajos su Vilniumi nėra tokios ryškios kaip A. Mickevičiaus: Juliušas Slovackis,

Kraševskis, Ožeškova, Sinkevičius. Tarp pasisakymų pasitaikė yra lietuvių autorių – Čiurlionis, Ivanauskaitė. Iki 20 apklausos dalyvių pažymėjo, kad šiuolaikinių vietinių lenkų rašytojų neprisimena arba nežino. Tačiau buvo ir taiklių atsakymų, nurodančių vietinius šiuolaikinius rašytojus – Surwilo (mirė 2009 m., paminėtas 6 kartus), Sniežko (paminėtas 6 kartus), Regina Pščolovska (Sužionių mokyklos mokytoja, paminėta 2 kartus), Renata Pščolovska (dukra, 2 kartus), paminėti vieną kartą - Slovomiras Vorotinskis, Kataryna Grodrola „Niekados“. Įdomu pastebėti, jog nurodomi ir Lenkijos šiuolaikiniai autoriai: Kazimieras Meredyk (Kazimierz Meredyk), Ernestas Bryll (Ernest Bryll), Andžėjus Sapkovskis (Andrzej Sapkowski) „Wiedźmin“ (Raganius), „Narrenturm“, „Lux perpetua“, taip pat prisimintas aktyvus lenkų politinis ir visuomeninis veikėjas Jan Mincevič.

3.3.1. Anketinės apklausos tyrimo apibendrinimas ir hipotezių tikrinimas

Atlikta anketinė apklausa parodė, jog vietinių lenkų jaunimas, studijuojantis aukštojoje Lenkijos mokykloje knygas lenkų kalba skaito aktyviai ir skaitymo dažnumas glaudžiai susijęs su pagrindine respondentų veikla – studijomis. Knygų prieinamumas yra įvairialypis, dominuoja bibliotekos, tačiau taip pat knygos yra perkamos Lietuvos ir Lenkijos knygynuose. Studentai neišsiverčia be interneto, dėl to pasitaiko knygas pirkti el. parduotuvėse arba tiesiog reikiamų šaltinių ieškoti internete. Studentams aktualu dalykų studijoms turėti vadovėlius, kurie palengvina informacijos prieigą, jose patalpinama pagrindinė dalykui išmokti reikalinga informacija logine seka. Šių knygų, taip pat verstų lietuvių autorių mokslinių darbų, žinytinių leidinių pasigenda apklausos dalyviai. Poreikis akivaizdžiai aktualus studijų metu. Trūkumas taip pat pastebimas ir grožinės literatūros, laisvalaikio tematikos pasiūloje. Be mokslinių leidinių vertimo į lenkų kalbą, poreikį išreikškė ir lietuvių grožinei literatūrai, tačiau tikėtina, kad vyresnio amžiaus lenkai skaitytojai poreikį turėtų didesnę, kadangi jaunoji karta puikiai skaito valstybine kalba.

Kokios yra knygų lenkų kalba leidybos perspektyvos Balstogės universiteto studentai mato skirtingai, tačiau pagrindinė nuomonė yra ta, jog lenkų Lietuvoje nemažėja, į gerą pusę keičiasi jų išsilavinimo lygis, atidarytas universiteto filialas, aktyviai besireiškiančios mokyklų bendruomenės, pačių lenkų noras skaityti, save ir savo tautą pristatyti gimtąja kalba, likti Lietuvoje ir toliau spalvinti Vilnių ir Vilniaus kraštą tautų įvairove parodo, jog lenkų tautinė mažuma neišnyks ir plėsis. 6,7 % gyventojų – ar tai galimybė leidėjui veikti? Respondentų nuomone, platesnis knygų reklamos paskleidimas, gera žinia apie knygą ir lūpų į lūpas bendruomenių viduje, atsigavusios ekonominės situacijos paskata – mažesnės knygų kainos, platesnė pasiūla, kuri užburtų skaitytoją savo įvairove – tai būdai, kurie padėtų atgaivinti lenkus ir vestų juos naujos lenkų inteligentijos kūrimo keliu, link naujų žinių pasisėmimo, kultūrinės veiklos lygio kėlimo.

Kalbant apie knygų lenkų leidybą Lietuvoje, pastebėta, kad jaunimo žinios apie vietinės kultūros veikėjus nėra išsamios, vienas kitas lenkas girdėjo apie Sniežką, Survilą ir tuo žinios apsiriboja. Nei vienas iš respondentų neįvardijo vietinės leidybos leidinio, nors ketvirtadalis pažymėjo, jog atkreipia dėmesį kur knyga išleista. Taigi iš to gaunama išvada, jog ta skaitytojų dalis, kuri knygas lenkų kalba skaito (121 studentas) ir tie, kuri pastebi, kur knyga išleista (23 asmenys) nėra susidūrę su knygomis išleistomis Lietuvoje. Mokykloje, be abejo, visos knygos lenkų kalba buvo išleistos Lietuvoje, tačiau atsakiusieji analizavo esamą laikotarpį, ką šiuo metu skaito, paskutiniu metu skaitė, vartė ir akivaizdžiai susidūrimą su knyga lenkų kalba Lietuvoje jie siejo su grožine literatūra, bet ne mokykline.

Taigi susidaro įspūdis, kad su grožine, informacinio pobūdžio, laisvalaikio knyga lenkų kalba vietinių lenkų jaunimas tiesiogiai nesusiduria, nesiekia sąmoningai domėtis besikuriančios vietinės inteligentijos rezultatais. Yra girdėję, kad kažkas vyksta šalia jų ir šią veiklą vertina teigiamai pagrįsdami, jog lenkai yra aktyvūs, kad neišnyks, kad sieks toliau ugdyti vietinių lenkų tautiškumą, mato perspektyvą lenkiškam universitetui, o kartu ir leidybai, kuri galėtų prisidėti prie literatūros vietinei lenkų studentijai parūpinimo.

1 hipotezė. Tyrimo pradžioje iškelta hipotezė dėl knygų lenkų kalba leidybos sąsajos su ekonomine, socialine ir politine šalies būkle vėlgi pasitvirtina, kadangi pirkėjų finansinės galimybės atsiremia į neįkandamas knygų kainas. Siekiantiems išsilavinimo knygos tampa įrankiu, taip pat ir kultūros skleidėjams, tautiškumo palaikymo iniciatoriams, o valdžios bei lenkų bendruomenės nesutarimai lemia, jog knygų lenkų leidyba nėra vieningai skatinama.

3 hipotezė. Tai, kad knygų lenkų kalba leidyba Lietuvoje turi perspektyvų vienprasmiškai atsakyti tikrai negalima, kadangi veikla atsiremia į investicijas, kurios negrįžusios veiklą sustabdo. Skaitytojų Vilnius ir Vilniaus kraštas turės, tačiau leidyba vien iš pardavimų vargu ar išsilaikytų, fondai, parama vietinė ir iš Lenkijos paskatintų didesnę sujudimą ir daugiau iniciatyvų.

IŠVADOS

Lenkų periodinių leidinių redakcijų kūrimasis, knygų lenkų kalba leidybos iniciavimas po nepriklausomybės atgavimo tapo tam tikra lenkų tautos paskata prisiminti ir atgaivinti savo pamištas šaknis. Lenkai – antra pagal sudėtį tautinė bendruomenė Lietuvoje, pirmaisiais nepriklausomybės metais pasižymėjusi aktyvumu ir užsidegimu rašyti gimtąja kalba, skleisti žinių apie tautiečius, gyvenusius ir gyvenančius Vilniuje ar Vilniaus krašte, platinti jų kūrybą lenkų, lietuvių ar kita kalba. Šiandien aktyviai visuomeniniame gyvenime dalyvaujantys lenkai siekia ir toliau skatinti tautiečius mąstyti, bendrauti, skaityti, mokytis, studijuoti lenkų kalba. Radijas, lenkiškos laidos Lietuvos televizijoje ir radijuje, lenkiški knygynai, knygų ir spauda lenkų kalba, lenkiškos mokyklos, lenkiško universiteto filialas, lenkai valdžios organuose, lenkų draugijos, organizacijos, Lenkijos atlikėjų koncertai Vilniuje, katalikiška bažnyčia – visa tai lenkams pasiekama ranka, tačiau neveiktų, jei lenkai, kurių Lietuvoje vos 6,7 %, nebūtų vieningi ir užsispyrę iš naujo išugdyti inteligentijos bendruomenę.

Literatūros, statistinių duomenų analizė, apklausos – interviu ir anketavimas leido iširti knygų lenkų kalba leidybos būklę ir tendencijas Lietuvoje 1991–2009 m. Atliktų tyrimų pagalba galima daryti išvadas dėl tolesnių knygų lenkų kalba leidybos perspektyvų.

Knygų lenkų kalba leidybos veikla susiformavo pirmaisiais nepriklausomybės metais ir iki 2009 m. ypatingai nepasikeitė, leidybos mastai svyruoja iki 60 leidinių pavadinimų per metus, tiražų kiekis įprastai neperkopia 100 tūkstančių. Dominuoja vadovėliai bei grožinė vietinių autorių literatūra. Pagrindinis leidybos centras yra vadovėlių leidykla – „Šviesa“, o grožinės literatūros, laisvalaikio knygų leidybos lopšiu yra „Magazyn Wileński“ redakcija. Kitose leidybos įmonėse knygos lenkų kalba leidžiamos apie porą kartų per metus, o kitose – lenkiška knyga – atsitiktinis atvejis. Dauguma knygų, išskyrus vadovėlius, užsakomąsias, knygas svečiams, leidžiamos plonu viršeliu.

Žvelgiant iš vietinių lenkų leidėjų pozicijos, leidybos darbas yra nuolat plėtojamas, neatsižvelgiant į finansinius sunkumus, su kuriais susidorojama į pagalbą pasitelkiant paramos fondus, privačius rėmėjus, autorių įnašus ar sukauptą minimalų kapitalą iš jau parduotų knygų ar periodinių leidinių, kuriuos leidžia 4 iš 5 apklaustųjų leidėjų. Lenkų leidyklose daugumą leidybinių darbų atlieka pats redaktorius, už simbolinę kainą redaktoriaus pažįstami ar draugai, taip sutaupant papildomą investiciją ateities darbams. Leidžiant prozos, poezijos kūrinius apsiribojama ikitūkstantiniu tiražu, turint planų eksportui ar pardavimus tarp turistų – ir daugiau. Vietinis lenkas, lietuvis inteligentas, svečias iš Lenkijos šias knygas randa Vilniaus lenkiškus skyrius turinčiuose knygynuose, redakcijose, galimi užsakymai paštu. Pardavimai, o kartu leidybinis darbas siejami su

tautinės mažumos aktyvumu, tautiškumo suvokimu ir siekimu išlaikyti savo savitumą. Lenkų leidėjų nuomone, tautiškumo palaikymo atžvilgiu vilniukai yra iniciatyvūs, nors išsilavinimo lygio šoktelėjimas situaciją pagerintų, be abejonės ir tarp daugumos kuriančių poeziją, atsirastų daugiau prozininkų.

Lietuvoje leidžiamas knygų repertuaras nėra iš pavyzdinių, tačiau puikiai susitvarkoma su rinkos užpildymu literatūra išleista Lenkijoje.

Vilniaus krašto jaunimas, studijuojantis aukštojoje mokykloje, knygas lenkų kalba skaito ir skaitymas įprastai susijęs su studijų užduotimis, nors domimasi ir grožine, laisvalaikio literatūra. Šis skaitytojas išmano knygų įsigijimo galimybes, dėl to jam prieinami ir užsienio knygynai. Apklausti studentai atspindėjo, jog lenkų jaunimas Vilniaus krašto autorių greičiau nežino, neskaitę jų kūrinių, tačiau vienareikšmiškai palaiko leidybines iniciatyvas per lenkų bendruomenių judėjimą, reklamas, mažesnės leidinių kainas ir pripažįsta, jog knygų lenkų kalba skaitymas, kalbos žinių palaikymo procesas yra gyvybiškai svarbus tautai, kurios gimtoji kalba nėra valstybinė kalba.

Vietinių lenkų leidėjų, Balstogės universiteto studentų nuomone knygų lenkų leidyba, varginama įvairių nesantaikų, ekonominės krizės ir retkarčiais tiesiog nepopuliarumo, savo nišą turi ir ją atras dar tik besiformuojanti vietinės lenkų kultūros žmonių grandis. Ekonominis pajėgumas atvers galimybes pirkti ir įsigyti kokybiškus leidinius, o išsilavinimo lygis suformuos naujus poreikius ir didesnę paklausą lenkų, lietuvių ir užsienio autorių grožinei literatūrai.

BIBLIOGRAFINIŲ NUORODŲ SĄRAŠAS

1. ADAMOWICZ, Krystyna. Polak roku 2006. In *Kurier Wileński* [interaktyvus]. Vilnius, 2007, nr. 33, p. 8 [žiūrėta 2009 m. gruodžio 12 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.kurierwilenski.lt/pdf-archiwum/KW_2007_02_17.pdf>.
2. AKIŃCZO, Aleksandra. Patusiak: władze litewskie powinny rozstrzygnąć problemy mniejszości polskiej. In *Magazyn Wileński* [interaktyvus]. [Vilnius], 2002, nr. 3, p. 19 [žiūrėta 2010 m. sausio 12 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.magwil.lt/archiwum/2002/mmw3/marc2.htm>>.
3. Apie Šviesą. [S.a.]. Iš *Šviesa* [interaktyvus]. [Kaunas], 2003, [žiūrėta 2009 m. birželio 21 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.sviesa.lt/lt.php/apie_sviesa/444>.
4. BALTRUŠAITYTĖ, Lina. *Tautinis tapatumas globalizacijos sąlygomis*. Vilnius, 2007, p. 3–27.
5. *Bibliografijos žinios: knygos. 1993–1995*. Vilnius: Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Bibliografijos ir knygotyros centras, 1993–1995. ISSN 1392–1738.
6. BOBRYK, Adam. *Odrodzenie narodowe Polaków w Republice Litewskiej, 1987–1997*. Toruń: Duet, 2005, p. 327–330, 255–257, 279. ISBN 8389706687.
7. CHIKASHUA, Barbara. Bajki wierszowane „Sercem pisane“. In *Kurier Wileński* [interaktyvus]. Vilnius, 2010, nr. 32, p. 11 [žiūrėta 2010 m. lapkričio 12 d.]. Prieiga per internetą: <http://kurierwilenski.lt/pdf-archiwum/KW_2010_02_18.pdf>.
8. Dėl ketvirtojo ir penktojo periodinio pranešimo pagal tarptautinę konvenciją dėl visų formų rasinės diskriminacijos panaikinimo patvirtinimo. In *Teisės aktų registras* [interaktyvus]. Vilnius: Valstybės žinios, 2008 [žiūrėta 2009 m. spalio 22 d.]. Prieiga per internetą: <<http://tar.tic.lt/Default.aspx?id=2&item=results&aktoid=BF5DD093-7CC2-497D-91EA-4816CB6C5BD0>>.
9. Elephas: Ogłoszenia. In *Kurier Wileński* [interaktyvus]. Vilnius, 2010, nr. 24, p. 18 [žiūrėta 2010 m. gruodžio 1 d.]. Prieiga per internetą: <http://kurierwilenski.lt/pdf-archiwum/KW_2010_02_05.pdf>.
10. Feljetonas. In *Žodžiai.lt* [interaktyvus]. [S.l.], [s.a.] [žiūrėta 2010 m. gruodžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.zodziai.lt/reiksme&word=Feljetonas&wid=603>>.
11. GELUMBAUSKAS, Evaldas; ir TRUSEWICZ, Edward. 2007. Lenkai. In *Visuotinė lietuvių enciklopedija*. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 2007, t. 11, p. 734–735. ISBN 978-5-420-01613-8.

12. GENZELIS, Bronius. Tauta, kalba ir istorinė situacija. In *Tautinės tapatybės dramaturgija*. Vilnius: Vilniaus tapatybės dramaturgija, 2005, p. 120–125. ISBN 9955200251.
13. Gyventojų skaičius metų pradžioje. Požymiai: tautybė, statistiniai rodikliai ir metai. In Statistikos departamentas [interaktyvus]. Vilnius, [2010] [žiūrėta 2010 m. gruodžio 7 d.]. Prieiga per internetą: < <http://www.stat.gov.lt/lt/pages/view/?id=2420>>.
14. Gyventojų sudėtis. In *Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos vyriausybės* [interaktyvus]. Vilnius, 2009 [žiūrėta 2009 m. birželio 20 d.]. Prieiga per internetą: < <http://www.stat.gov.lt/lt/pages/view/?id=2420>>.
15. GRIGAS, Romualdas, KLIMKA, Libertas. *Tautinės tapatybės dramaturgija: lietuvių tautinis identitetas ir integralumas kintančiame pasaulyje*. Vilnius: Vilniaus pedagoginis universitetas, 2005, p. 5–6. ISBN 9955-20-025-1.
16. *Interviu su Helena Ostrovska*. Vilnius, 2009. Kalbėjosi darbo autorė [2009 m. gruodžio 3 d.].
17. *Interviu su Mečislovu Rimkevičiumi*. Vilnius, 2009. Kalbėjosi darbo autorė [2009 m. gruodžio 18 d.].
18. *Interviu su Ryšardu Maceikianec*. Vilnius, 2009. Kalbėjosi darbo autorė [2009 m. gruodžio 17 d.].
19. *Interviu su Robertu Mickevičiumi*. Vilnius, 2009. Kalbėjosi darbo autorė [2009 m. gruodžio 15 d.].
20. *Interviu su Romualdu Miečkovski*. Vilnius, 2009. Kalbėjosi darbo autorė [2009 m. gruodžio 21 d.].
21. Įvadas. In *Lietuvos spaudos statistika*. 1999. Vilnius: Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, 2000. P. 3. ISBN 9986415500.
22. KARDELIS, Kęstutis. Apklausa. Iš *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai*. Kaunas, 2002, p. 179–200. ISBN 9986948657.
23. KARDELIS, Kęstutis. *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai* (edukologija ir kiti socialiniai mokslai): vadovėlis. Šiauliai : Lucilijus, 2005. 400 p. ISBN 9955–655–35–6.
24. KAUNAS, Domas. Svarbiausi klasifikavimo kriterijai. *Knygotyra*: [vadovėlis]. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2007. P. 71–85. ISBN 978-9986-19-928-1.
25. Knygos ir brošiūros pagal teksto kalbą 2004 m. In *Lietuvos spaudos statistika*. 2004. Vilnius: LNB, 2005. P. 36. ISBN 9955541334.
26. Księga pamięci pochowanych na cmentarzach. In *Kurier Wilenski*. Vilnius, 2008, nr. 221, p. 14.

27. KUCKIEWICZ, Katarzyna. Konkurs. In *Kurier Wileński* [interaktyvus]. Vilnius, 2008, nr. 8, p. 9 [žiūrėta 2009 m. gruodžio 12 d.]. Prieiga per internetą: <http://kurierwilenski.lt/pdf-archiwum/KW_2008_01_12.pdf>.
28. KUZMICKAS, Bronislovas. *Tautos tapatumo savimonė: lietuvių savimonės bruožai*. Vilnius: Vilniaus Romerio universiteto Leidybos centras, 2007, p. 17. ISBN 9789955190639.
29. Lenkai. In *Lietuva: enciklopedija*. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 2008, t. 1, p. 231–232. ISBN 9785420016398.
30. Lietuvos leidėjai [interaktyvus]. 2004. [Vilnius]: Lietuvos nacionalinė M. Mažvydo biblioteka. Bibliografijos ir knygotyros centras, 2004 [žiūrėta 2009 m. birželio 18 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.libis.lt:8088/>>.
31. *Lietuvos leidėjai* [interaktyvus]. Vilnius: Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, 2004 [žiūrėta 2009 m. lapkričio 20 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.libis.lt:8088/>>.
32. *Lietuvos leidėjai, 1998: katalogas*. Sudarytojai: Danutė Petrauskienė, Laurėta Slavinskienė. Vilnius: Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Bibliografijos ir knygotyros centras, 1999. 212 p. ISBN 9986–415 41–1.
33. *Lietuvos spaudos statistika. 1991–2008*. Vilnius: Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka. Bibliografijos ir knygotyros centras, 1957–... . Vilnius: Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Bibliografijos ir knygotyros centras, 1991–1998. ISSN 1392–2238.
34. *Lietuvos tautinės mažumos. Kultūros paveldas*. Vilnius: Kronta, 2001, p. 5. ISBN 9986680204.
35. LISIEWICZ, Janina. Szkolnictwo wciąż na cenzurowanym. In *Magazyn Wileński*, 2002, nr. 1, p. 3–4.
36. LUOBIKIENĖ, Irena. *Sociologinių tyrimų metodika: mokomoji knyga*. Kaunas: Technologija, 2005. P. 165. ISBN 9955092815.
37. *Łużyczanie, Łużyce, Serbowie...* [interaktyvus]. [S.l.: s.a.] [žiūrėta 2010 m. sausio 22 d.]. Prieiga per internetą: <www.slavinija.republika.pl/luzyce/html>.
38. MACKIEWICZ, Michał. Czy tylko książki wciąż błądzą? In *Magazyn Wileński* [interaktyvus]. [Vilnius], 2001, nr. 2 [žiūrėta 2009 m. gruodžio 10 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.magwil.lt/archiwum/2001/mww3/mr2.htm>>.
39. MAKUSKIENĖ, Živilė. Lietuvos lenkiškos mokyklos iš švietimo reforma. In Aušra: *Lenkijos lietuvių leidinys* [interaktyvus]. [S.l.], [s.a.] [žiūrėta 2009 m. lapkričio 12 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.ausra.pl/0603/Zm.html>>.

40. MASENAS, Witalis. Polak roku 2006. In *Kurier Wileński* [interaktyvus]. Vilnius, 2007, nr. 33, p. 8 [žiūrėta 2009 m. gruodžio 12 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.kurierwilenski.lt/pdf-archiwum/KW_2007_02_17.pdf>.
41. MAŽUL, Henryk. 2006. Ze słowem ojczystym zbratani. In *Tygodnik Wileńszczyzny* [interaktyvus]. Vilnius: [ZSA Rejspa], 2006 [žiūrėta 2009 m. birželio 20 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.tygodnik.lt/200502/bliska1.html>>.
42. MIECZKOWSKI, Romuald. *Nikt nie woła*. Wilno: Znad Willi, 2008. 86, [4] p. ISBN 978–9986–532–04–0.
43. MIECZKOWSKI, Romuald. *Objazdowe kino i inne opowiadania wileńskie*. Wilno : Znad Willi, 2007. 118, [2] p. ISBN 978–9986–532–03–3.
44. MIECZKOWSKI, Romuald. Przedmowa. *Znad Willi*: ketvirtinis. Wilno : Inicatyva na Rzecz rozwoju kultury, 2009, nr. 3 (39). 159, [1] p. ISSN 1393–9712.
45. MIEČKOVSKIS, Romualdas. Miečkovskis Romualdas. In *Visuotinė lietuvių enciklopedija*. Vilnius, 2009, t. 15, p. 43. ISBN 9785420016541.
46. MIKLASZEWICZ, Irena. Polacy na Litwie: mniejszość wobec większości. In *Rocznik Stowarzyszenia Naukowców Polaków Litwy*. Vilnius, 2005, t. 4, p. 16–20. ISSN 1822-3915.
47. MISIŪNAS, Remigijus. Knygų leidyba Lietuvoje. In *Leidyba ir platinimas: mokymo knyga*. Vilnius: [s.n.], 2000, p. 170–178.
48. MISIŪNAS, Remigijus. Knygų leidyba Lietuvoje: 1990–1996 m. In *Knygotyra*. Vilnius, 1997, nr. 33, p. 56–58.
49. MISIŪNAS, Remigijus. Leidyba Lietuvoje. In *Dailė* [interaktyvus]. 2002, nr. 1 [žiūrėta 2009 m. gruodžio 14 d.]. Prieiga per internetą: <[http://www.culture.lt/daile/02\(1\)/ll.htm](http://www.culture.lt/daile/02(1)/ll.htm)>.
50. MISIŪNAS, Remigijus. Leidybos finansai. In *Knygotyra: vadovėlis*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2006, p. 99–101. ISBN 978-9986-19-928-1.
51. *Nacionalinės bibliografijos duomenų bankas* [interaktyvus]. [Vilnius]: Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, [s.a.] [žiūrėta 2009 m. birželio 14 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.libis.lt:8082/>>.
52. NARUNIEC, Romuald. Kłopoty z tożsamością mniejszości narodowej. In *Tożsamość na styku kultur = Tapatybė kultūrų sankirtoje: zbiór studiów*. Vilnius: Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla, 2008, p. 67–79.
53. OSIPOWICZ, Czesława. Szkolnictwo polskiej mniejszości narodowej na Litwie. In *Wspólnota Polska* [interaktyvus]. [Vilnius], 2001 [žiūrėta 2010 kovo 4 d.]. Prieiga per internetą: <www.wspolnota-poslka.org.pl/index.php?id=osipz2>.

54. PAULAVIČIUS, Kęstutis Balys. Ekonomikos ir kultūros santykis tautos ir valstybės raidoje. In *Tautinės tapatybės dramaturgija*. Vilnius: Vilniaus tapatybės dramaturgija, 2005, p. 51–64. ISBN 9955200251.
55. PLASSERAUD, Yves. *Mažumos: tautinių ir etninių mažumų studijų įvadas*. Vilnius: Apostrofa, 2006, p. 124–137. ISBN 9955605227.
56. POTAŠENKO, Grigorijus. Krikščioniškosios etninės mažumos: Lenkai. Palenkė. In *Daugiatautė Lietuva*, 2008, p. 23–29, 144. ISBN 9785430049393.
57. POTAŠENKO, Grigorijus. *Lietuvos tautinės mažumos*. Kaunas, 2007, p. 69–70, 143–150. ISBN 5430046558.
58. REPŠIENĖ, R. Stereotipų galia: Lietuvių tapatumo bruožai (istorija ir tradicijos). In *Kultūros barai*, 2007, nr. 10, p. 2.
59. Savimonė. In *Dabartinės lietuvių kalbos žodynas* [interaktyvus]. [S.l.: s.a.] [žiūrėta 2010 m. gruodžio 7 d.]. Prieiga per internetą: < <http://www.lki.lt/dlkz/>>.
60. *Spaudos metraštis*. Vilnius: LNB BKC, 1957–1991. Vilnius: Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Bibliografijos ir knygotybos centras, 1990–1991. ISSN 0135–1354.
61. Tauta. In *Dabartinės lietuvių kalbos žodynas* [interaktyvus]. [S.l.: s.a.] [žiūrėta 2009 m. gruodžio 15 d.]. Prieiga per internetą: < <http://www.lki.lt/dlkz/>>.
62. *Tożsamość na styku kultur = Tapatybė kultūrų sankirtoje: Zbiór studiów Wilno*. Vilnius : Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla, 2008. 398 p. ISBN 978–9955–20–375–9.
63. TRACKI, Krzysztof. *Ostatni kanclerz litewski: Joachim Litawor Chreptowicz w okresie Sejmu czteroletniego, 1788–1792*. Wilno : Czas, [2007]. 253, [3] p. ISBN 9955–661–05–4.
64. VAITIEKŪNAS, Stasys. Gyventojų tautinė sudėtis. In *Lietuvos gyventojai: Per du tūkstantmečius*. Vilnius, 2006. ISBN 5420015854.

BOOKS IN THE POLISH LANGUAGE PUBLISHING IN LITHUANIA AFTER INDEPENDENCE RESTORATION AND ITS PERSPECTIVES.

SUMMARY

Books in the Polish language publishing in Lithuania after Independence Restoration – is a separate research branch, forming only a part of Lithuanian publishing process; however, it is inseparable from the country political, economical and social events. Publishing reflects country development, cultural understanding of community. Therefore, publishing acquaints with current problems and achievements of the national minorities. In a globalizing world national mentality preserving becomes more and more challenging. For this reason, the discussion about national minority situation and its contribution into national majority is essential. Publishing in the period after Independence Restoration has not been fully analysed yet whereas forming multinationalism fosters to pay attention not only to majority, but also to minority functioning in the society.

The subject of this work – books in the Polish language published in Lithuania in the period of 1991–2009.

The aim of this work – to analyse Polish books publishing situation and tendencies in Lithuania in the period of 1991–2009 as well as its future perspectives.

The following tasks have been raised in order to achieve the aim: to review Polish national minority situation in Lithuania; to analyse the publishing development of Polish books in a general publishing context; to determine Polish books publishers and the tendency of their work; to analyse Polish books range of topicality; to analyse books from the tipological point of view; to analyse Polish books publishing present situation and its future perspectives, based on the publishers experience; to analyse the need for Polish books publishing and perspectives with a reference to Polish youth opinion.

In order to achieve the goals analysis of articles, scientific literature, the analysis of statistical -bibliographical data were conducted.

The methods applied: the analysis of scientific literature; statistical data analysis; bibliographic method; half-structured qualitative analysis-interview with experts; quantitative analysis-questionnaire.

Books in the Polish language publishing formed in the first years after gaining the independence and has not changed significantly up to 2009. The extent of circulation fluctuates around 60 publications a year. The circulation does not usually exceed 100000 (one hundred thousand). Coursebooks and fiction by local authors(vilniukai) is dominating. The main publishing

centre is coursebooks publishing “Šviesa“ whereas fiction and leisure publications cradle is „Magazyn Wilenski“ editorial office.

From the local Polish books publishers point of view, publishing process is constantly initiating despite the financial difficulties which are being handled with a help of support funds, private sponsors, authors contribution and publishers capital. There are only several people involved in the publishing process in order to save money for future investments. Prose, poetry circulation is restricted to thousand publications in order to satisfy export and tourists needs. Local Pole, Lithuanian intellectual, guest from Poland can purchase Polish books in the bookshop sections, editorial offices, via post. The repertoire is not sufficient; books on Polish integration into Lithuanian community are not available; however, there is a wide range of books published in Poland.

According to the opinion of local publishers as well as Bialystok university students, Polish books publishing has its niche and will find it among the local Poles despite the political disagreements, economic recession or unpopularity. Economic capability will allow to purchase quality publications and raising education level will form the demand for Polish, Lithuanian, foreign authors fiction.

PRIEDAI

1 priedas. Preliminarūs interviu klausimai.

1. Nuo kada ir kas paskatino imtis leidybinės veiklos?
2. Kaip rutuliovosi leidyklos/įmonės/organizacijos leidybinis darbas (leidžiamų knygų tematika)? Kokios yra numatytos iniciatyvos knygų lenkų kalba leidyboje Lietuvoje? Ar nusimato veiklos perspektyvos?
3. Kokiu būdu vyksta darbas Jūsų leidykloje? Kiek žmonių dalyvauja šiame knygos rengimo procese - nuo autoriaus rankų iki spaustuvės?
4. Kokiais kanalais knygos lenkų kalba platinamos?
5. Kas finansuoja knygų lenkų kalba leidybą? Kokį vaidmenį atlieka parama lenkiškų knygų leidyboje ir finansinės iniciatyvos iš šalies?
6. Nuo ko priklauso knygų lenkų kalba tiražo dydis?
7. Ar leidykla prisideda prie lenkų kaip tautinės mažumos aktyvumo skatinimo (skaitymo skatinimo renginiai, tautiškumo puoselėjimo renginiai, iniciatyvos)? Ar vyksta tiesioginis bendravimas su skaitytojais, kas jie?
8. Ar leidžiamos knygos pasitarnauja lenkų tautinės mažumos integracijai į Lietuvos visuomenę? Ar dirbate šia kryptimi?

1. Nuo kada ir kas paskatino imtis leidybinės veiklos?

<...> UAB „Czas“ – tai leidykla bei sustojusio eiti savaitraščio „Nasz czas“ redakcija. Lenkai nuo 1989 metų pradėjo leisti „Nasza gazeta“, o 2000 metais šio laikraščio redakcija ir archyvas buvo sunaikinti iki šiandien nenustatytų iniciatorių pastangomis. Kalbant apie laikraščius, mažesniu puslapių skaičiumi lenkiškas laikraštis buvo leidžiamas ir Latvijoje bei Estijoje. Susitarę su šių šalių redakcijomis nusprendėme leisti vieną bendrą leidinį. Perėmus „Nasza gazeta“ veiklą, kartu perėjo ir laikraščio tariamas nacionalinio leidinio atspalvis. 2002 m. įsteigtas savaitraštis „Nasz czas“ tęsė „Nasza gazeta“ darbus. Tuo pat metu pradėtos leisti ir knygos. Iš viso, įskaičiuojant ir brošiūras, leidykla išleido apie 15 leidinių.

2. Kaip vystėsi leidyklos leidybinis darbas (leidžiamų knygų tematika)? Kokios yra numatytos iniciatyvos knygų lenkų kalba leidyboje Lietuvoje? Ar nusimato veiklos perspektyvos?

Manau, kad veiklą pradėjome tinkama linkme, leidžiu knygas, kurių nėra mūsų lietuviškose bibliotekose: Pavlikovskio (Michał K. Pawlikowski, aut. pastaba), Vendzegolskio (Karol Wędziagolski, aut. pastaba), o jie yra mūsų kraštiečiai. Neseniai rengiamoje konferencijoje teiravausi vietinių profesorių, ar studijų metu yra užsimenama apie mūsų rašytojus, poetus, tarp jų Juzefą Mackevič, pasaulinio garso rašytoją. Kodėl gi negalima įtraukti šios temos į mokyklinės programas? Žinoma, kad galima, tačiau trūksta iniciatyvos. Be paminėtų autorių yra daugybė kitų asmenybių, kaip pavyzdžiui, Čarniševič – kilęs iš Baltarusijos, tarpukariu dirbo Vilniuje ir parengė unikalų veikalą – romaną „Nadberezyńcy“, kurį pavadinčiau lenkų literatūros perlu. Taip pat Troscianko – baigęs Vilniaus universitetą, išleido tritomį veikalą, apimantį tarpukario laikotarpį Vilniuje, Varšuvos sukilimą, kuriame dalyvavo ir vilniečiai, bei išeivijos metus Vakarų Europoje. Ir visa tai reikia išleisti. Be šių autorių yra daugelis kitų, kurių kūriniai tiesiog būtina paskelbti. Galbūt šias knygas perskaitys 10–20 žmonių, tačiau dėl pačių autorių reikia stengtis ir parodyti, kokių gi vis tik turime turtą literatūroje.

Apibrėždamas leidyklos tematiką sakyčiau, jog tai Vilniaus kultūros literatūra, tik turime dvi išimtis: lenkės vertėjos, grįžusios į gimtuosius kraštus iniciuotas leidinys „Tureckie opowieści morskie“ bei švedų žurnalisto užsakymu parengta knyga „Polska: diament w popiele“. Visos kitos susijusios su LDK teritorijomis arba Vilniumi, arba autoriai yra kilę iš šių kraštų. Šiuo metu spaudai esame parengę dar vieną Pavlikovskio knygą „Brudne niebo“, tačiau laukiame iniciatorių organizuotos paramos. Autorius 4 metus slėpdamasis nuo bolševikų gyveno Stokholme, inicijavo leidinio leidimą, paliko kelias publikacijas. Tuo grindžiant siekiama gauti paramą knygai iš

Švedijos, kuri skelbs žinią apie Pavlikovskio priklausymą šiai šaliai, nors knygoje daug kalbama ir apie Lietuvą.

Buvome vieni pirmųjų spaudoje, kurie turėjo leidinio internetinį puslapį. Čia skelbiame informaciją ir apie knygas. Ateityje planuojame į puslapį įkelti visus knygų tekstus.

3. Kokiu būdu vyksta darbas Jūsų leidykloje? Kiek žmonių dalyvauja šiame knygos rengimo procese – nuo autoriaus rankų iki spaustuvės?

Leidykla bendradarbiauja su spaustuve Panevėžyje, jie siūlo patraukliausias kainas. Redakcinius, organizacinius darbus nudirbu pats, leidyklos maketuotojas ir dailininkas gyvena Švedijoje, korektūros darbus atlieka buvusi „Nasz czas“ darbuotoja, pratarmes lietuvių kalba rengiu pats. Šie darbai atliekami dažnai už simbolinę kainą, kartais ir nemokamai. Didžiausios išlaidos tenka spaudai ir vertimui, jei kažką leidžiame lietuvių kalba.

4. Kokiais kanalais knygos lenkų kalba platinamos?

Knygos paskleidžiamos po didžiausias Lietuvos bibliotekas. **Vilniaus knygynuose šios knygos pasiekiamos?** Taip, naujesni leidiniai yra, senesni – buvo. Pagrindiniai knygynai, į kuriuos orientuojusi, yra „Elephas“ ir „Draugystė“. Paskutiniu metu bendradarbiauju su knygynu prie Aušros Vartų. Leidyklos knygų esu palikęs ir buvusiam Vilniaus savivaldybės pastate Gedimino g. 9, knygynų tinklo „Vaga“ filiale.

Nežinau, ar teko susidurti, bet Lietuva yra suskirstyta pagal bibliotekų veiklos teritorijas. Šie asmenys aprūpina bibliotekas leidiniais. Su šiais bibliotekų agentais leidyklai irgi tenka bendradarbiauti ir tokiu būdu platinti knygas. Paskutiniu metu per šiuos asmenis į Kauną nukeliavo 20 knygų. Darbuotojai patys kreipėsi į mane, elektroniniu būdu pervedė pinigus, o aš jiems išsiunčiau knygas. Taigi, į lietuviškas bibliotekas knygos patenka, deja, Vilniaus krašto bibliotekos tuo negalėtų pasigirti, jos tiesiog neužsako. Be abejo, privalomasis egzempliorius pasiekia Nacionalinę, Vilniaus universiteto, Mokslų akademijos bibliotekas, nors, kiek teko susidurti, ne visada Nacionalinė biblioteka gautus egzempliorius paskleidžia, dėl to pasirūpinu savarankiškai papildomų nemokamų egzempliorių pristatymu į šias bei Mickevičiaus bibliotekas. Pasitaiko užsakymų iš lietuviškų mokyklų, knygas skleidžiu ir per draugus, pažįstamus. Deja, lenkas skaitytojas iš Šalčininkų, Eišiškių į Vilnių neatvažiuoja, o vietinės tų kraštų bibliotekos leidyklos leidinių neužsako.

5. Kas finansuoja knygų lenkų kalba leidybą? Kokį vaidmenį lenkiškų knygų leidyboje atlieka parama ir finansinės iniciatyvos iš šalies?

Didžiausi sunkumai leidyboje – finansiniai. Savo pinigų tikrai neinvestuojame daug, bendradarbiaudavome su fondu „Pagalba lenkams Rytuose“, tačiau vėlgi ne kartą lėšos buvo pervedamos ne sutartu laiku, automatiškai likdavome skolingi spaustuvėms ir pan. O kartais tų lėšų ir negaudavome. 2005 m. fondas užsidarė. Porą metų knygas leidome už savo lėšas, gautas

privatizavus nekilnojamąjį turtą. Susiklosčiusi finansinė situacija mums atvėrė akis. **Ar buvo kreiptasi į valstybines įstaigas, dalyvauta konkursuose dėl paramos gavimo?** Taip, yra Kultūros ministerijos organizuojami konkursai paramai gauti, įsteigtas Radijo ir televizijos fondas, tačiau tai neveikia. Per šiuos metus Lenkija Lietuvos akyse susikūrė klaidingą nuolatinio ir neginčytino rėmėjo įvaizdį. Jeigu mes norime kalbėti apie Lietuvos lenkų integraciją į vietinę visuomenę, skleisti prolietuviškas nuotaikas, tuomet ir paramą turime gauti iš vietos valdžios. Kreipėmės į Tautinių mažumų departamentą, tačiau maždaug per 4 metus mums suteikta vos 500 litų parama. Kreipiausi į Radijo ir televizijos fondą, paraiška buvo atmesta. Šiomet pateikiau paraišką į Kultūros ministeriją dėl Pavlikovskio pirmosios knygos publikavimo, skelbiančios žinią apie LDK teritorijas – kaip atrodė kraštas nuo Minsko iki Vilniaus iki I-ojo pasaulinio karo. Paraiška vėlgi buvo atmesta, kadangi knygos turinys neprisideda prie Lietuvos kultūros, žinios apie valstybę sklaidos. Tačiau radau dar vieną sprendimą – kreipimąsi į privačius asmenis, kurie apmoka visus spaudos darbus, o mes jiems už tai knygoje įrašome gražią padėką. Rėmėjai gauna oficialią leidyklos padėką, pamaloninimą, o mums atsiranda galimybė dar vieną knygą išleisti į pasaulį. Taip išleidau jau 2 knygas.

Kalbant apie lenkišką knygą už Lenkijos ribų, galbūt būtų įdomu paminėti, jog pačiame Londono centre yra įsikūrusi Lenkiška biblioteka, ne biblioteka, o didžiulė institucija, sukaupusi lenkų emigrantų palikimą. Jų veiklos taktika šiandien man yra pavyzdžiu, kadangi jie neprašo niekieno paramos, o stengiasi būti savarankiškais, tokiu būdu išlikdami nepriklausomi nuo kitų nurodymų, nuomonių ir požiūrių <...>.

6. Nuo ko priklauso knygų lenkų kalba tiražo dydis?

Knygos leidžiamos ne komerciniais tikslais, dėl to ir tiražas nėra didelis – iki 1000 egzempliorių.

7. Ar leidykla prisideda prie lenkų kaip tautinės mažumos aktyvumo skatinimo? Ar vyksta tiesioginis bendravimas su skaitytojais, kas jie?

Kalbant apie leidybą, šiuo darbu nesiekama užsidirbti – tai daugiau mano ambicijos, noras palikti žinią apie talentingus žmones, asmenis, kilusius iš Vilniaus krašto. Pavyzdžiui, kalbant apie Pavlikovskio knygą „Wojna i świat“ – tai ne vien prisiminimai, tai beveik 100 metų istorija, tradicijos, žmonės, anekdotai, nuotraukos. Jeigu kalbama apie tautiškumą, apie šeimas, į pasaulį išleidusias talentingus rašytojus, profesorius, generolus – tai kodėl gi nekalbėti apie jų pasiekimus garsiai ir visiems? Po II-ojo pasaulinio karo visa lenkų inteligencija dėl susiklosčiusios situacijos paliko mūsų kraštus, todėl šiandien formuojasi nauja inteligencijos karta, kuriai reikia viską atkurti. Taigi, siekiu puoselėti lenkų atminimą čia, mano tėvynėje.

Planuodamas tiražą nenumatau, kad lenkai pirsks šias knygas, nes jie neskaito. Skaito lietuvių inteligentų atstovai, yra grupė žmonių, kuri seka ir domisi šiais leidiniais. Pavyzdžiu galėtų būti

Kšyštofo Trackio parengta knyga „Ostatni kanclerz litewski“, apimanti LDK laikus, kurią „Draugystės“ knygyne, kiek teko pastebėti, perka lietuviai. Taip yra ir su kitomis knygomis.

Remiantis „Kurier Wileński“ portale vykstančiomis diskusijomis komentarų skiltyje, galima manyti, jog lenkiška knyga, lenkų tautiškumas čia neturi jokių perspektyvų <...>.

8. Ar leidžiamos knygos skatina lenkų tautinės mažumos integraciją į Lietuvos visuomenę? Ar dirbate šia kryptimi?

Mano nuomone, lenkų tautinės mažumos integracijos į Lietuvos visuomenę užduotis pavesta mokykloms. Deja, periodikos, Lietuvos lenkų rinkimų akcijos ir mokyklų iniciatyva jaunimas yra ugdomas netolerantiškai lietuvių atžvilgiu. Toks požiūris tik sukausto žmogų ir neleidžia tobulėti. Skatinčiau mokyklas atsiverti, keisti mokymo programas įtraukiant daugiau skirtingų pažiūrų asmenybių veiklos analizę, tą patį Juzefą Mackevič, plačiau analizuoti lietuvių kultūrą. Lenkas turi būti paruoštas konkurencijai studijuojant, darbe. Be to, labai daug kritikos iš mūsų pusės lietuvių atžvilgiu. Mano manymu, kritikuoti turime patys save, tą patį siūlyčiau ir lietuviams. Nacionalizmo kurstymas nėra išeitis. Imkime pavyzdį iš kitų tautinių mažumų, kurios sugeba gyventi svetimoje šalyje nekurstydami antipatijos. Kaip vaikas gali būti integruojamas į Lietuvos aplinką, jei pats mokytojas, tėvai yra tam neparuošti, nepasiruošę. Mano nuomone, lietuvių aplinkoje lenkams būtų naudinga organizuoti lietuvių kalbos kursus.

Dėkoju už pokalbį.

3 priedas. Interviu su dienraščio „Kurier Wileński“ vyr. redaktoriumi Robertu Mickevičiumi.

1. Nuo kada ir kas paskatino imtis leidybinės veiklos?

Knygos „Kronika na gorąco pisana: „Czerwony Sztandar“– „Kurier Wileński“, 1953–2003“ leidimą inicijavo „Kurier Wileński“ (buvusio „Czerwony sztandar“) veiklos jubiliejus – 50-metis.

2. Kaip rutuliovosi įmonės leidybinis darbas? Ar nekilo minčių, dalį atvežamų iš Lenkijos knygų pradėti leisti čia, Lietuvoje? Ar nėra Jūsų įmonei aktuali ir vietinių autorių knygų leidyba?

Taip, buvo pasiūlymų ir skatinimų iš autorių pusės imtis tokios veiklos, tačiau viskas priklausė nuo finansų ir tai iš tiesų atrodo sunkiai įgyvendinama. „Kurier Wileński“ veiklos tikslas yra kiek kitoks. Situacija „Magazyn Wileński“ redakcijoje yra kita – jie dirba jau nemažai laiko, turi susikūrę tam tikrą leidybos sistemą. Leidžiant knygas visada yra tikimybė, kad dalis nedidelio tiražo gulės lentynoje ir investuoti pinigai nebegrįš. Knygų leidybai reikėtų susikurti atskirą padalinį, nes dabar, dirbant su dienraščiu, fiziškai tiesiog nebūtų kada imtis knygų leidybos.

3. Koku būdu vyko darbas ruošiant knygą leidybai? Kiek žmonių dalyvavo šiame knygos rengimo procese - nuo autorių rankų iki spaustuvės?

Redakcinį darbą atliko tuometinis dienraščio darbuotojas Janas Sinkevičius. Šios knygos autoriais buvo labai daug asmenų, dirbusių, bendradarbiavusių su laikraščiu kelerius ar keliasdešimt metų: žurnalistai (Jadviga Kudirko, Krystyna Adamowicz), techniniai darbuotojai, redaktoriai. Laikraščio savininkas Zigmundas Klonovskis knygai parašė pratarbę.

4. Kas tapo šios knygos skaitytojais? Laikraščio redakcijos išleista knyga pateko į jo skaitytojų, buvusių ir esamų darbuotojų, rankas.

Ar galima buvo šią knygą įsigyti Vilniaus knygynuose? Sunku pasakyti, nebeatsimenu. Šiandien tikrai ne.

5. Kas finansuoja knygų lenkų kalba leidybą? Kokį vaidmenį lenkiškų knygų leidyboje atlieka parama ir finansinės iniciatyvos iš šalies? Knyga iš dalies buvo finansuojama iš įmonės biudžeto, taip pat pasinaudota Lenkijos Respublikos Senato fondo „Pagalba lenkams Rytuose“ lėšomis.

6. Nuo ko priklauso knygų lenkų kalba tiražo dydis? Nuo numatyto knygos skaitytojo, turinio, biudžeto <...>.

7. Ar leidžiamos knygos lenkų kalba Lietuvoje skatina lenkų tautinės mažumos integraciją į Lietuvos visuomenę?

Manychiau, kad ne, nes knygos leidžiamos pagal esamą poreikį ir vargu, kad jų tematika būtų grindžiama tikslu integruoti lenkus į Lietuvos visuomenę.

Kalbant apie laikotarpį nuo 1989 m., knygos, be abejo, formuoja tautiškumą, žmonės perka knygas, susipažįsta su jų žemiečių likimais. Tos pačios knygos yra lenkų tautiškumo išsaugojimo ir plėtros rezultatas. Suvokus, jog turima kažką papasakoti tautiečiams, ieškoma tų pačių lėšų ir galimybių visa tai pristatyti plačiajai visuomenei. Žvelgiant į lenkų tautiškumo puoselėjimą už Lenkijos ribų, tai Lietuvoje, manyčiau, yra aplinka, kurioje aktyviausiai yra veikama savo tautiškumo išsaugojimo linkme, nepaisant to, kad mūsų čia tėra 200–300 tūkstančiai. Be abejonės, šiandienos didžiausiu tautiškumo palaikymo lopšiu yra mokyklos, kurių šiandien turime apie 100. Taip pat čia nemažą vaidmenį atlieka bažnyčia, vokaliniai ansambliai, visuomeninės organizacijos bei, žinoma, spauda, radijas, laidos valstybinėje televizijoje.

8. Kaip apibūdintumėte knygų lenkų kalba Lietuvoje situaciją?

Akivaizdu, jog lenkiška knyga nuolat nelygiaverčiai konkuruoja su knygomis rusų kalba, kadangi pastebimai matomas skirtumas tuose pačiuose prekybos centruose: kokio dydžio yra skyriai knygų rusų kalba ir kokie lenkų, jei jie iš viso yra. Vos kelių Vilniaus knygynų („Elephas“, „Draugystė“), nuolat prekiaujančių lenkiškomis knygomis, pasiūla ne itin patraukli. Repertuaro lyginti su Varšuvos knygynuose siūlomomis knygomis netikslinga, nes Vilniuje turime tik tam tikrą knygų dalį. Matau problemą ne vien asortimente, tačiau ir įsigijimo galimybėse, nes įprastame dideliame prekybos centre lenkiškų knygų greičiau nerasi. Sakyčiau, kad trūksta reklamos, lenkiškos knygos sklaidos įpročių. Žiūrint iš rusiško rašytinio žodžio sklaidos, tai jau daug ką lemia televizijos transliacijų iš Rusijos prieinamumas ir informatyvumas, žvelgiant autorių propagavimo prasme.

Knygų lenkų kalba, leidžiamų čia, Lietuvoje, vyraujanti tematika – poezija arba oficialios medžiagos pagrindu išleista literatūra. Kas mėnesį laikraštyje skelbiame aktualią informaciją apie mūsų vietinius rašytojus. Jie dažnai knygas leidžia Lenkijos leidyklose, o čia jas platina nekomerciniais tikslais. Rimtų vietinių prozininkų ir neturime, manyčiau, kad dėl kalbinio išsilavinimo lygio. **Kalbant apie knygas, tautiškumą, saugojamą mokyklose, kyla klausimas, ar tikrai yra poreikis mokyklas aprūpinti vadovėliais valstybine kalba?** Kiek rodo statistiniai duomenys, lenkiškos mokyklos užima labai geras vietas pagal pažangumą ir tai dar kartą patvirtina, jog lenkų tautinės mažumos mokyklų aprūpinimas vadovėliais valstybine kalba nėra gyvybiškai svarbus. Tačiau mokiniui, planuojančiam studijuoti Lenkijoje, vadovėliai gimtąja kalba yra žymiai aktualesni nei valstybine kalba. Kaip alternatyvą šioje situacijoje matau vadovėlius elektroniniu formatu, kurių prieiga įmanoma vos išsprendus autorinių teisių klausimą.

Dėkoju už pokalbį.

1. Nuo kada ir kas paskatino imtis leidybinės veiklos?

<..> Iki įmonės įsteigimo apie 20 metų dirbau spaustuvėje, tuometinėje „Lietuvos Centrinio Komunistų partijos komiteto leidyboje“ („Izdatelstvo CK KP Litvy“). Tokiu būdu visko išmokau, pasisėmiau praktikos, žinių, o 90-iais prasidėjusi ekonomikos suirutė privertė ieškotis kito darbo. Kaip tik tuo metu Artur Plokšto, Lietuvos Lenkų sąjungos narys ir aktyvus visuomenės veikėjas, iš Sąjungos dovanų gautai spaudos mašinai ieškojo naujo prižiūrėtojo ir spaustuvinininko. Taip spaudos mašina pateko į mano rankas. Spausdinome laikraštį „Nasza gazeta“, kitus nedidelio tiražo leidinius. Vėliau, prasidėjus tarpusavio nesusipratimams, nors dar p. I. Korčinskos (vyro Stanislovo Korčinskio knygynas veikė Vilniaus Didžiojoje gatvėje, aut. pastaba) vadovavimo laikais veikla vystėsi, tačiau laikraščio veiklą perėmė Ryšard Macekianec. Tam tikrą laiką spausdinau ir jam. Iš tiesų viskas buvo pradėta nuo nulio. Zigmundas Zdanovič (dirbęs savaitraštyje „Tygodnik Wileński“) iš Nemenčinės daug prisidėjo prie įmonės steigimo, taip pat senos pažintys daug kuo padėjo imantis savarankiškos veiklos. Vėliau spausdinimo mašiną laikraščio redakcija pardavė. Kurį laiką dirbau privačioje įmonėje, o jos spausdinimo mašinos stovėjo pas mane. Po maždaug trijų metų iš bankrutavusios įmonės nusipirkau savo mašiną, panaudotą, tačiau veikiančią. Iki šiol ir toliau po truputį naudojamės ja. Visiškai savarankišką darbą pradėjau apie 2001 metus. Darbo turėjome įvairiai: vienu metu daugiau, šiuo metu mažiau. Užsiimame daugiau spaudos darbais, nors turima spausdinimo mašina nėra tiek moderni, kiek kitų didelių Lietuvos spaustuvių, tačiau atitinkamai mūsų spausdinamų knygų kaina yra mažesnė ir ji priimtina daugeliui autorių, kurie knygas leidžia už savo lėšas.

2. Kaip vystėsi įmonės leidybinis darbas (leidžiamų knygų tematika)? Kokios yra numatytos iniciatyvos knygų lenkų kalba leidyboje Lietuvoje? Ar nusimato veiklos perspektyvos?

Iš viso išleidome apie 15 knygų su visa reikiama registracija, ISBN, UDK. Šiomet parūpinome 5 ISBN numerius. Išleidome keletą kalendorių „Kalendarz rodziny Wileńskiej“ („Vilniaus šeimos kalendorius“) numerių. Įprastai spausdinau vietinių poetų poeziją, kaip tik šiuo metu rengiu Sniežkos poezijos rinkinėlį (prieš kokius penkis metus irgi išleidau vieną jo knygą). Tai nedidelės knygos, apie 100 puslapių, su spalvotomis iliustracijomis, neblogai atrodo. Teko parengti Vilniaus pedagoginio universiteto dėstytojo Aleksandro Sokolovskio eilėraščių rinkinį. Kuria ir šiandieninis jaunimas: Regina ir Renata Pšelovskės, jau numatyta šių autorių kūrybinių leidyba.

Prozos kūrėjų beveik neturime, dėl to susiduriu daugiau su poetais-kūrėjais. Tarp kitko, Lenkų kultūros namuose apie 15 metų veikia vadinamas „Trečiojo amžiaus universitetas“ („Polski Uniwersytet Trzeciego Wieku“). Šio „universiteto“, vadovaujamo Rišardo Kuzmos, nariais yra

vyresnio amžiaus atstovai, nebūtinai inteligentija. Teko išleisti jų atsiminimų rinkinėlį. 15 metų jubiliejaus proga yra numatytas dar vienas atsiminimų leidinys (chronologija, klausytojų sąrašas, skaityti pranešimai, išvykos). Šalia didesnių leidinių rengiu ir spausdinu bukletus bažnyčioms ir jų reikmėms. **Ar nevertėtų čia, vietoje, leisti daugiau grožinės lenkų literatūros?** Šiuo metu galiu tiesiai pasakyti, kad esu per mažas ir vargšas leidėjas, kad galėčiau imtis platesnės tematikos leidimo. Be to, neturiu galimybių išlyginti išlaidų ir pajamų sumos, nematau perspektyvų.

3. Koku būdu vyksta darbas Jūsų leidykloje? Kiek žmonių dalyvauja šiame knygos rengimo procese – nuo autoriaus rankų iki spaudos darbų?

Prie spaudos mašinos dirbu vienas. Žinoma, iki to yra daug kitų procedūrų. Kartais dirbdamas vienas nebespėju laiku išleisti viso tiražo, todėl išleidžiu dalimis. Kai jau parengiu visą tiražą, tada pristatau į Nacionalinę biblioteką. Dažniausiai redakcinį ir korektūros darbus organizuojasi patys autoriai. Iš jų pageidauju gauti elektroninį teksto variantą, parengiu maketą, viršelį, o toliau ieško klaidų pats autorius ar jo pasamdyti asmenys. Autoriai viršelio idėjas kartais pateikia patys, kartais prašo parinkti. Bet koku atveju nuolat konsultuojuosi su autoriumi. Naudojamės vietinių dailininkų paslaugomis.

4. Kokiais kanalais knygos lenkų kalba platinamos?

Kai knygų leidybą pilnai finansuoja autorius, tai visi egzemplioriai jam ir atitenka, kokia jų sklaida – tai jau autoriaus reikalas. Pasirūpinu privalomojo egzemplioriaus pristatymu, ir viskas. Numanau, kad dalis knygų autoriai išdalina, nes parduoti knygą nėra paprasta. Galbūt žurnalą, mėnesinį leidinuką gali dažniau nupirkti. Atveža iš Lenkijos mėnesio senumo žurnalų – jie parduodami pigiau, dėl to sulaukiama nors minimalios paklausos. Buvo autorių, bandžusių knygas parduoti knygynuose, deja, pajamos buvo minimalios.

Lenkiškų knygų galima rasti „Elephas“, buvusiam „Draugystės“ knygyne bei Vilniaus „Lenkų kultūros namuose“. Knygyne prie Rotušės anksčiau irgi buvo lenkiškų knygų skyrius, galbūt antikvariatuose kažką dar galima rasti, bet ten jau senesni leidimai.

Tas pats Sniežko kartą su savo kūryba buvo nuvykęs į Kanadą ir ten jam pavyko parduoti apie 200 egzempliorių. Tačiau tai vienetiniai sėkmingi pardavimo atvejai. Retkarčiais išvažiuoju į festivalius Lenkijoje, kur vėlgi parduodu apie keliasdešimt egzempliorių. Nemenčinėje organizuojamame festivalyje „Kwiaty Polskie“ dalyvaudavo ir „Elephas“ knygyno atstovas su knygomis, tarp kurių buvo ir mano leidinių. Nemenčinėje yra ir šiandien knygynas, tačiau lenkiškų knygų praktiškai jau neberasi, o anksčiau ten buvo nemažas lenkiškų knygų skyrelis, nedaug kuo skiriantis nuo „Draugystės“ turimo kiekio ir tematikos. Visos, žinoma, knygos buvo atvežtinės, iš Lenkijos, nes anksčiau, be „Czerwonego sztandaru“ (šiandienos „Vilniaus kurjeris“, aut. pastaba) nieko daugiau neturėjome.

5. Kas finansuoja knygų lenkų kalba leidybą? Kokį vaidmenį lenkiškų knygų leidyboje atlieka parama ir finansinės iniciatyvos iš šalies?

Dažniausiai knygos leidžiamos už autorių pinigėlius, retkarčiais jiems pavyksta gauti paramą iš Lenkijos ambasados ar iš kur kitur. Bet įprastai tai būna autorių santaupos. Paraiškų dėl finansavimo neteko teikti.

6. Nuo ko priklauso knygų lenkų kalba tiražo dydis?

Dažnai tiražas nebūna didelis, 500 – tai jau didžiausias. Autoriai iš viso užsisako apie 200-300. Iki 200 net neapsimoka leisti. Viskas priklauso nuo turimų lėšų. Kad užsidirbtum iš knygos, reikia galvoti apie bestselerį. Lenkijoje galėtum išleisti knygą 10–50 tūkstančių tiražu, o Lietuvoje poreikis yra minimalus.

Teko spausdinti Vilniaus krašto dailininko Kaplevskio brošiūrą „Spacerkiem po starówce“ – apie 40 puslapių su jo paties pieštais Vilniaus vaizdais, trumpa turistine informacija, senamiesčio žemėlapiu. Tiražas buvo apie 10 tūkstančių egzempliorių dydžio. Leidinys buvo parduodamas prie Aušros Vartų, nes vėlgi tai yra lenkų turistų gausiai lankoma vieta ir todėl jį pirkto ne vietiniai lenkai, o Lenkijos lenkai. Iš tokių leidinių, taip, galima užsidirbti. Dalis poetų literatūros pavyksta parduoti, tačiau didesnė dalis dalinama, tampa autoriaus savireklamos įrankiu.

7. Ar įmonė prisideda prie lenkų, kaip tautinės mažumos, aktyvumo skatinimo (skaitymo skatinimo renginiai, tautiškumo puoselėjimo renginiai, iniciatyvos)? Ar vyksta tiesioginis bendravimas su skaitytojais, kas jie?

Jeigu kalbame apie knygą kaip tautiškumo ugdytoją, tai teigčiau, kad prieš 20 metų, taip, turėjo įtakos, šiandien – mažiau, nes jaunimas nebeskaito. Be to, įmonės iki šiol išleistos knygos orientuotos daugiau į vyresnio amžiaus žmones.

8. Ar leidžiamos knygos skatina lenkų tautinės mažumos integraciją į Lietuvos visuomenę? Ar dirbate šia kryptimi?

Mano leistos knygos aplenkia politinius dalykus, gal tik Sniežkos pirmoje leistoje knygoje daugiau patriotinių nuotaikų.

Kaip apibūdintumėte leidybos galimybes nepriklausomoje Lietuvoje, ar jos pagerėjo? Šiuo metu turime mažiau cenzūros.

Dėkoju už pokalbį.

1. Nuo kada ir kas paskatino imtis leidybinės veiklos?

1989 m. trijų entuziastų grupė pasiryžo įgyvendinti ilgai slėptą svajonę – leisti spalvotą, kas antrą savaitę leidžiamą žurnalą. Iki tol, tuometinėje Lietuvos TSR (Tarybų Socialistinė Respublika) leidžiamas buvo tik laikraštis „Czerwony Sztandar“, o šiandieninis „Kurier Wileński“ yra jo tęsinys. Susibūrusi grupelė žmonių siekė vietiniams lenkams sukurti dar vieną savišvietos leidinį naujoje redakcijoje. Aptardami ir bandydami kartu įgyvendinti redakcijos idėją suvokėme, jog didelė problema yra ir lėšos reikalingos leidybai. Tarp kitko diskutavome, jog vyrauja turistinių vadovų problema, nes Vilnių nuolat lankė nemažas skaičius lenkų turistų. Svečiai ieškojo rašytinių vadovų gimtąja kalba, tačiau jų nerasdavo, nes tokių leidinių nebuvo leidžiama nei Vilniuje, nei Lenkijoje. Todėl nuspręsta šias spragas užpildyti ir išspręsti problemą. Vienu metu užregistravome leidinio redakciją „Magazyn Wileński“ bei leidybos padalinį „Wydawnictwo Polskie w Wilnie“. Leidyklėlė turi savo logotipą, kiekvienai knygai suteikiamas ISBN, UDK numeriai, dėl to veikla vyksta legaliai ir pagal visus reikalavimus.

2. Kaip rutuliovosi leidyklos leidybinis darbas (leidžiamų knygų tematika)? Kokios yra numatytos iniciatyvos knygų lenkų kalba leidyboje Lietuvoje? Ar nusimato veiklos perspektyvos?

Leidyba prasidėjo nuo eilėraščių, nes turėjome ir turime daug vietinių talentingų poetų, kurių didelė dalis savo kūrybos iki tol neskelbė. Tai buvo daugiau vyresnio amžiaus asmenų kūryba, tarp jų Henrykas Mažul, kuris šiuo metu dirba leidinio redakcijoje, p. Bebnovska (Jadwiga Bębnowska, aut. pastaba), Rybalko (Alicja Rybałko, aut. pastaba), kuri iki šiol aktyviai rašo, profesionaliai verčia ir gyvendama Vokietijoje stengiasi nuolat palaikyti ryšius su Vilniumi. Taip buvo išleisti numeruoti eilėraščių rinkiniai, tarp kurių pateko ir poeto Aleksandro Sniežkaus (Aleksander Śnieżko, aut. pastaba) kūryba. Šio poeto kūryba paremta liaudišku motyvu, tačiau jos leidimas sutapo su tautinių ansamblių kūrimusi – 9–10 dešimtmečių sandūroje ansambliai kūrėsi kaip grybai po lietaus, kurie šią kūrybą pavertė dainomis, taip populiarindami poetą ir jo leidinius. Šalia poezijos rinkinių pradėjome leisti ir turistinius vadovus, kad patenkintume ir turistų poreikius. Taip buvo sukurti turistiniai vadovai po Vilnių bei svarbiausias Vilniaus šventoves, tokias kaip: Aušros Vartai, šv. Petro ir Povilo bažnyčia ir t.t. Taip pat leidome kitas knygas, atsiminimus, papildomai paruošėme Juozo Igno Kraševskio kūrinio „Stara baśń“ leidimą, kadangi šis kūrinys buvo įtrauktas į mokyklų programas, o įsigyti nebuvo kur. Tuo metu knygų iš Lenkijos antplūdžio nebuvo. Mūsų leidžiama knygų tematika nėra tokia plati, kokios norėtusi, nes viskas priklauso nuo

finansinių galimybių, tačiau pagal išgales stengėmės leisti įvairiausios tematikos leidinius: vaikams „Zapach słoneczka“ – vietinės poetės kūryba su vietinės dailininkės iliustracijomis <...>.

Noriai imamės darbo, kai knygos leidimui yra parūpintas biudžetas. Vienu iš pavyzdžių yra iliustruotas informacinis leidinys apie Šalčininkų kraštą „Ziemia Solecznicka“. Šalčininkų regiono valdžia apmokėjo ikileidybinio ir leidybinio darbo išlaidas. Iki švenčių planuojama jau turėti panašaus turinio leidinį apie Vilniaus rajoną „Sanktuaria rejonu Wileńskiego“. Ir vėlgi šis leidinys parengtas pagal Vilniaus rajono savivaldybės užsakymą bei finansuojamas paties užsakovo. Dėl to su malonumu priimame tokius užsakymus <...>.

Kodėl užsakymams pasirenkama leidykla „Wydawnictwo Polskie w Wilnie“? Tokios išvaizdžios knygos dažniausiai būna skirtos rajono svečiams, svečiams iš užsienio, dėl to pageidaujama, kad knygos būtų parengtos pagal visus reikalavimus, estetiškai apipavidalintos ir išspausdintos profesionaliai atrinktame popieriuje. Iki šiol mūsų leidykla dirbo patikimai, taip stengiamės dirbti ir toliau išsaugodami gerą vardą.

Kiek šią dieną turite išleistų leidinių? Knygų perleistų kelis kartus jau nebeskaičiuojame, dėl to dabar turime apie 50 išleistų knygų pavadinimų (iki 2009 m. pabaigos - 50 vnt., aut. pastaba). Dauguma jų buvo pakartotinai išleistos su papildymais, atnaujinta informacija, kaip, pavyzdžiui, „Wilno w ich życiu, Litwa w ich twórczości“ buvo perleista 4 kartus.

Ar nusimato veiklos perspektyvos? <...> Nors esame visi: ir lenkai, ir rusai, ir lietuviai, susirgę interneto liga, tačiau nuo visko pasveikstama, ateis laikas, kai vėl grįšime prie knygų, dėl to manau, kad leidyba neišnyks iš rinkos horizontų, o atvirksčiai, žmonės grįš prie „intymumo“ su knyga. Taigi, kiek leis finansinės galimybės, leisime knygas ir toliau. **Ar palietė Jūsų įmonę krizės negandos?** Šiandienos ekonominė situacija akivaizdi – skaitytoja, atėjusi pirkti knygų dovanoms, iš karto išsirinko keturias, o vėliau apsistojo tik ties dviem knygomis, nes vėlgi turi riboti savo išlaidas. Žinoma, kokie yra pardavimai, tokios yra ir mūsų pajamos, biudžetas tolimesnei leidybai. Šiuo metu leidybai turime parengtas tris ar keturias knygas, suredaguotas ir sumaketuotas, tačiau neturime lėšų jų leidybai. Dėl to kol kas laukiame palankesnio meto <...>.

3. Kokių būdu vyksta darbas Jūsų leidykloje? Kiek žmonių dalyvauja šiame knygos rengimo procese - nuo autoriaus rankų iki spaustuvės?

Leidybinis darbas ties kiekviena knyga vyksta labai skirtingai. Kaip pavyzdį paimkime Mykolo Sievruko knygą „Wilniana z Syberią w tle“, knygą, kurią turėtų turėti savo bibliotekoje kiekvienas Vilniaus ir Vilniaus krašto lenkas-jaunuolis, aprašančią trijų Sievrukų šeimos kartų išvežimo į Sibirą atsiminimus (biografinė-atsiminimų knyga), kurių dalis buvo parašyta Mykolo senelio. Apie darbo mastą net sunku kalbėti, kadangi knyga buvo parašyta žmogaus, kuris gimė Vilniaus krašte, tačiau užaugo ir savo jaunystę praleido Sibire. Lenkų kalbos jis mokėsi iš maldaknygės bei mamos lūpų. Tačiau žmogus turėjo kilnų tikslą ir mes padėjome jį įgyvendinti.

Redakcinis darbas buvo didžiulis, reikėjo ne kartą atsiversti žodyną, pagalbinus informacinius šaltinius ir tikslintis datas, žodžių reikšmes, kadangi dalis terminų, vartotų Sibiro krašte, šiandien jau nebevartojami ir nėra žinomi. Tokias knygas labai vertiname, nes jos liudija mūsų protėvių-lenkų, gyvenusių šiame krašte, gyvenimo istorijas, saugo senųjų nuotraukų kopijas <...>. **Kodėl knyga buvo išleista čia, o ne Balstogėje, kur šiuo metu knygos iniciatorius gyvena?** Tai buvo autoriaus pasirinkimas. M. Sievruck iki šiol išsaugojęs dvigubą pilietybę (Lenkijos ir Lietuvos), po ilgų peripetijų atgavęs protėvių žemę ir nuolat savo likimą sieja su Lietuva <...>.

Redakcijoje dirba 5 etatiniai darbuotojai – tarp jų esu aš ir kolega Henryk Mažul – kartu dirbame redakcinį darbą. Turime vieną žmogų, kuris šiuo metu eina direktoriaus pareigas, bet taip pat dirba maketuotoju, viršelių kūrėju. Komercijos-organizaciniame skyriuje dirba dar du žmonės, kurie rūpinasi knygų gabenimu, skleidimu. Su kita žmonių dalimi bendradarbiaujame: su korektore ir asmenimis, laikas nuo laiko parengiančiais straipsnius žurnalui.

4. Kokiais kanalais knygos lenkų kalba platinamos? Be „Magazyn Wileński“ redakcijos turimos bibliotekėlės-knygynėlio, knygyno „Elephas“ kur dar galima įsigyti „Wydawnictwo Polskie w Wilnie“ išleistų leidinių?

Tai būtų eilė lietuviškų knygų knygynų, turinčių lenkiškų knygų skyrelius. Vienas jų būtų Gedimino prospekte esantis „Vagos“ knygynų padalinys – „Draugystė“, „Prie halės“, J. Masiulio knygynas, Kaune esantis knygynas irgi paima kažkiek knygų. Kodėl? Nes lenkų turistai, keliaudami Adomo Mickevičiaus gyvenimo takais, užsuka ir į Kauną, miestą, kuriame A. Mickevičius po studijų dėstytojavo. Ponai Latkovskai irgi domisi knygomis lenkų kalba, „Dom Kultury Polskiej w Wilnie“ (Lenkų kultūros namai Vilniuje) Naugarduko gatvėje taip pat parduoda knygas. Dalį knygų užsako Lenkija prenumeratos būdu. Informacija apie naujai leidyklos išleistas knygas nuolat skelbiama redakcijos žurnalo skiltyse. „Magazyn Wileński“ skaitytojai seka informaciją ir ieško tos naujai pasirodžiusios knygos knygynuose. Vadinu juos fanatikais ir paskutiniame žurnalo numeryje kaip tik rašau apie vieną mūsų leidyklose mylėtoją, kuris turi visus žurnalo numerius, kuris seka kiekvienos knygos išleidimą ir būtinai jas įsigyja, net ir pakartotinus leidimus.

Leidyklos knygos taip pat platinamos Varšuvos „Polonijos namuose“, Vilniaus „Baltų lankų“ knygyne, esantį Ozo g. 25, Naujosios Vilnios UAB „Vaga“ knygyne, Vilniaus miesto Justiniškių mikrorajone UAB „Ninora“ esančiame knygyne.

5. Kas finansuoja knygų lenkų kalba leidybą? Kokį vaidmenį lenkiškų knygų leidyboje atlieka parama ir finansinės iniciatyvos iš šalies?

Kas antrą savaitę leidžiamas žurnalas, deja, greitai buvo leidžiamas pradėtas leisti kas mėnesį ir tai atspindi finansinę mūsų redakcijos būklę. Niekam ne paslaptis, jog ir šiandien žurnalas savo pardavimais neapsiperka. Prenumeratorių nedaug, o ir pati leidinio kaina simbolinė – vos trys litai. Rinkoje vargu ar rastumėte spalvotą žurnalą už tokią kainą, o verstis kažkaip turime.

Atsižvelgdami į finansines galimybes, ėmėmės lenkiškų knygų iš Lenkijos platinimu Lietuvoje. O tai atrodo taip: kartą ar du per mėnesį važiuojame į Lenkijos knygynus, su kuriais esame pasirašę sutartį ir apsiperkame. Atvežtas knygas ir žurnalus paskirstome po lenkiškas knygas parduodančius knygynus. Iš taip gaunamo pelno išsilaikome, leidžiame knygas. Jei turime paruošę knygą leidybai, dažniausiai ieškome rėmėjų. Rėmėjų ieškome ir Lenkijoje. Amžinąjį atilsį autorė Jadvyga Kudirko knygą „Królowie też w Wilnie kochali...“ išleido už savo lėšas. Mes leidinį paruošėme tik leidybai.

Mūsų leidykla nesinaudoja jokiais labdaros fondais. Tik žurnalo leidimas, taip, jis remiamas, tik neseniai „Magazyn Wileński“ dalinai finansuojamas iš Lenkijos Respublikos Senato Fondo „Pagalba lenkams Rytuose“. Knygoms lėšų ieškoma kitais keliais: patys užsidirbame, autoriai savarankiškai ieško rėmėjų, vienas jų Michalas Sievrukas. Lenkijoje ir taip jau yra daug leidyklų, ir kreiptis į Lenkijos valdžią dėl lenkų leidyklėlės finansavimo Lietuvoje tiesiog neįmanoma. Žinoma, išskirtiniu atveju, galima kreiptis į Senatą, tačiau vėlgi tai yra Lenkijos mokesčių mokėtojų pinigai, kodėl jie turėtų remti mūsų leidyklą?! Bendradarbiaudami su poetais dažniausiai finansavimo ieškome patys, nes autorius pažįstame nebe pirmą dieną, žinome jų galimybes. Be to, poezijos rinkiniai įprastai apipavidalinami kukliai, minkštu viršeliu, be papildomų puošmenų.

Kaip dėl paraiškų teikimo mūsų valstybės organizuojamiems konkursams? Mes esame ta karta, kuri dirba savais patikrintais metodais, dėl to kol kas paraiškų neteikėme, stengiamės išsiversti savo jėgomis.

6. Nuo ko priklauso knygų lenkų kalba tiražo dydis?

Lietuva – tai ne Lenkija, dėl to mes negalime leisti tūkstantinių tiražų, dažniausiai jie yra iki tūkstančio. Vienetiniai egzemplioriai, įprastai tai turistiniai vadovai (miestų, šventyklų), leidžiami iki 10 tūkst. egzempliorių, pavyzdžiui, mano pačios sudarytas leidinys „Ostra Brama w Wilnie“ išpirktas akimirksniu. 1997 metų leidinio pataisytas variantas, su nauja įžanga, nauju viršeliu, 2008 m. buvo išleistas pakartotiniu leidimu. Iš viso šis leidinys buvo spausdintas 4 kartus po 10 tūkstančių egzempliorių. Tai knyga, kuri sumušė visus rekordus. Buvo išplatinta apie 50 tūkstančių egzempliorių tiražu. Ši paklausa akivaizdi – ko lenkai, ir ne tik jie, važiuoja į Vilnių? Norėdami pamatyti Vilniaus stebuklingąjį paveikslą – Šventosios Motinos paveikslą. Šioje knygoje yra pagrindinė, trumpai pristatyta, informacija ir gražiausios iliustracijos, ko daugiau turistui reikia? Knygą galima pavartyti kelionės metu, o kartu pravartu turėti ją namuose. Be abejo, tai tam tikras sentimentas ir prisiminimas ištremtiesiems, grįžusiems aplankyti gimtųjų kraštų.

7. Ar leidykla prisideda prie lenkų kaip tautinės mažumos aktyvumo skatinimo? Ar vyksta tiesioginis bendravimas su skaitytojais, kas jie? Vienas įsimintiniausių redakcijos suorganizuotų konkursų buvo konkursas orientuotas į prievole išvykusius, palikusius gimtąjį Vilniaus kraštą, asmenis. Konkurso dalyviai siuntė redakcijai savo atsiminimus iš įvairiausių pasaulio vietų: Vokietijos, Austrijos, Australijos, pačios Lenkijos. Šio konkurso rezultatu tapo 2002 m. išleista

tremtinių atsiminimų knyga „Los wilnianina w XX wieku“. Tai labai įdomios ir aktualios istorijos, tarsi sukurtos autorių, tačiau iš tiesų yra autentiškos, kronikos. Su kai kuriais šių pasakojimų autoriais bendraujame ir šiandien. Jonas Pakalnis, kilęs iš Užupio, dar iš šiandien aplanko redakcijos būstinę ir darbuotojus. Išleistas tiražas buvo per mažas, nes žmonės vis dar teiraujasi šios knygos, tačiau, deja, šių leidinių jau nebeturime. Teliko vienas redakcinis egzempliorius. O ko skaitytojai ieško šioje knygoje – savo šeimos istorijų? Taip, be abejo, nes kiekvienas prisiminimų istorijos autorius užsiminė ir apie savo šeimos tolesnes šaknis. Tačiau šios knygos ieškojo ir tie, kurie su autorių giminėmis neturėjo jokių ryšių.

Ar dalyvaujate Vilniaus knygų mugėje? Bet koks dalyvavimas renginyje reikalauja pastangų ir įdirbio. Tačiau ne kartą dalyvavome Tarptautinėje lenkiškos knygos mugėje Varšuvoje, o čia, vietoje, jei skaitytojas norės, visada ras kur šių knygų įsigyti. Nematome didelio poreikio dalyvauti tokio masto renginiuose. 10 dešimtmetyje kelis metus iš eilės „Draugystės“ knygyne organizavome savo leidyklos muges – vyko „Lenkiškos knygos dienos“. Renginys truko savaitę. Skaitytojas galėjo dalyvauti loterijoje, įsigyti knygų ne vien mūsų leidyklos, bet ir atvežtų iš Lenkijos.

Knygas platiname taip pat organizuodami knygų pristatymus. Aptarta knyga „Los Wilnianina“ pristatyta gražiame renginyje „Lenkų kultūros namuose“ Vilniuje, į kurį sukvietėme skaitytojus, Lenkijos ambasados atstovus, vietinę inteligentiją, norėdami paskatinti skaityti ir, žinoma, pirkti. Renginius organizuojame, tačiau lietuvių organizuojamuose renginiuose dar neteko dalyvauti.

Ar lenkiška knyga populiari tarp Lenkijos lenkų? Užsakymų iš Lenkijos būna įvairių: kartais – didesnių, kartais – mažesnių. Didesni tuomet, kai išleista knyga susijusi su tam tikru asmeniu, pavyzdžiui, su rašytoju Adomu Mickevičiumi. Rašytojo vardu pavadinta viena Lenkijos mokykla tokių leidinių užsako keliasdešimt. Į mūsų leidinius taip pat taiko didžiosios Lenkijos bibliotekos, leidyklos, prašo leidinių atsiųsti paštu.

8. Ar leidžiamos knygos skatina lenkų tautinės mažumos integraciją į Lietuvos visuomenę? Ar dirbate šia kryptimi? Ne, šia kryptimi nedirbame.

Dėkoju už pokalbį.

1. Nuo kada ir kas paskatino imtis leidybinės veiklos?

„Znad Wili“ vardas skaičiuoja jau dvidešimtus metus. Šiuo pavadinimu 1989 m. nepriklausomybės nuotaikų paskatintas pradėtas leisti laikraštis. Beleidžiant šį leidinį užgimė dar keli dalykai: turbūt labiausiai žinomas radijas „Znad Wili“, meno galerija tuo pačiu pavadinimu, nuo 1994 metų organizuojami tarptautiniai poetų susitikimai „Maj nad Wilią“ („Gegužė prie Neries“), kurie įėjo į svarbesnių literatūrinių renginių sąrašą Lietuvoje ir daug kitų mažesnių iniciatyvų. Grįžtant prie laikraščio, po dešimties metų jis pradėtas leisti kas ketvirtį, be abejonės, didesniu puslapių skaičiumi. Juo buvo siekiama populiarinti Lietuvos lenkų kultūrą ir literatūrą Lietuvoje, lietuvių literatūrą, verstą į lenkų kalbą. Prieš keletą metų įkurta ir leidykla „Znad Wili“.

2. Kaip vystėsi leidyklos leidybinis darbas (leidžiamų knygų tematika)? Kokios yra numatytos iniciatyvos knygų lenkų kalba leidyboje Lietuvoje? Ar nusimato veiklos perspektyvos?

Leidybinis darbas vyko ir iki tol, nes apie 90-uosius metus išleidome populiariaus radijuje „Vincuko“ – Dominyko Kuzinevič knygą „Gawęda“ („Gandai“), Romano Korab-Žebriko istorinės knygos „Biała księga“ („Balta knyga“) vertimą į lietuvių kalbą. Kadangi esu rašytojas ir poetas, leidybinis darbas yra man artimas. Nemaža dalis mano knygų išleista įvairiuose Lenkijos miestuose ir kaskart kažką leisdamas svarstydavau, kaip sukurti galimybę kai kuriuos leidinius leisti „Znad Wili“ vardu. Kodėl? Turėdamas tam tikros leidybinės patirties, matai, jog savarankiška leidyba kainuoja mažiau. Kas ketvirtį leidžiamą leidinį sudaro 10 lankų, t.y. 160 puslapių, ir aš pats dirbu ties iliustracijomis, maketavimu. Kaip iki to atėjau? Pateikęs paraišką/prašymą savo knygos išleidimui, kuriai lėšų laukiau apie 10 metų, gavau teigiamą atsakymą bei pinigus kaip privatus asmuo, rašytojas. Tuomet pagalvojau, kodėl gi už šiuos pinigus nepradėti savarankiškos leidybinės veiklos?!

Knyga „Objazdowe kino i inne opowiadania wileńskie“ („Kilnojamasis kinas ir kiti Vilniaus pasakojimai“), išleista 1,5 tūkstančio tiražu buvo sėkminga ir tai mane įkvėpė sekančios knygos leidimui. <.> „Nikt nie woła“ („Niekas nešaukia“) knygai pats parengiau viršelį, parinkau nuotraukas iš savo turimos kolekcijos, nes, tarp kitko, domiuosi fotografija. Šiomet parengiau trečią knygą iš serijos „Biblioteka „Znad Wili““ („Biblioteka „Znad Wili““). Tai 50-ties žinomiausių autorių, rašiusių apie Vilnių, poetinė antologija „Przenieść Wilno do serca. Portret miasta“ („Perkelti Vilnių į širdį. Miesto portretas“). Tarp jų Rybalko, Henrykas Mažul, Piotrovič, Šostakovskis, Romas Lavrinovič jaunesnysis, lietuvių autoriai, rašę apie Vilnių: Tomas Venclova, Vytautas Landsbergis, Vladas Braziūnas, Marcelijus Martinaitis, Aidas Marčėnas. Yra Lenkijos autorių, baltarusių, Zenono Pazniako priešaky, vienas čekas, vienas estas – ir visi šie gyvi autoriai

savo kūryba sudaro vieną Vilniaus miesto portretą. Tai tik dalis to, kas yra parašyta apie Vilnių ir turiu planų išleisti dar antrą, trečią tęstinį leidinį ta pačia tematika. Sunku vienu užmoju viską apimti, lietuvių literatūrą, ar kurią kitą, dar reikia išversti. Šiuo atveju verčiau pats, kartais pasinaudojau draugų-poetų pagalba. Ekonominė šių leidinių padėtis tokia, jog prašymus paramai teikiame vien spaudai, o iki tol vyksta dar be galo daug kitų darbų, kuriuos iš dalies atliekame kolektyvo pastangomis – tai vertimas, maketavimas, distribucija. <.>

Šiuometinė rinkos situacija yra sunki, nes planavau išleisti dvi knygas, vieną itin svarbią – pokalbiai su talentingomis, išskirtinėmis asmenybėmis, kurios rašė apie Lietuvą ir su kuriomis likimas mane suvedė, pavyzdžiui, su popiežiumi, Giedraičiu, Milošu, Normanu Daviesu, Bžezinskiu. Tai būtų kokių 400 puslapių knyga. Vis dar neišleidau savo feljetonų (nedidelis humoristinis arba satyrinis aktualios visuomeninės-politinės, moralinės ar socialinės tematikos kūrinys, aut. pastaba), turiu pusę romano, kuriam trūksta kūrybinio įkvėpimo. Taigi šiuo planus perkeliu jau kitiems metams, be to, jau turiu apie 100 naujų eilėraščių, kuriuos irgi galima jau leisti.

3. Kokiu būdu vyksta darbas Jūsų leidykloje? Kiek žmonių dalyvauja šiame knygos rengimo procese – nuo autoriaus rankų iki spaustuvės?

„Znad Wili“ leidinys redakcijos neturi, nes tai yra mano hobis. Turiu pagalbininkų, vienas jų yra mano sūnus, kiti – straipsnių autoriai, jie honorarų neima. Mečislovas Jackevič, profesorius, irgi rašo šiam leidiniui, o Kšištofas Jankovskis Olštinėje išplatina 30 jo egzempliorių, Birutė Jonuškaitė verčia kartais iš lietuvių į lenkų kalbą, o aš verčiu daugiau poeziją į lietuvių kalbą. Kuriamą fotografiją irgi atitinkamai išnaudoju publikacijoms. Medžiagos turiu iš tiesų labai daug ir įdomios, leidinys žinomas Lenkijoje ir nesinori jo atsisakyti. Tokiomis pačiomis pajėgomis dirbu ir su knygomis.

4. Kokiais kanalais knygos lenkų kalba platinamos?

Knygas platinu ne tik Lietuvoje, galima sakyti, kad Lietuvoje platinu labai nedidelę jų dalį. Mano veikla yra žinoma daugiau Lenkijoje nei čia. Lenkijoje „Znad Wili“ periodinį leidinį galima rasti kioskuose „Ruch“ („Judesys“). Lietuvoje, be abejonės, tokie pardavimai kioskuose neturėtų paklausos, atsižvelgiant į apimtį ir leidinio kainą. Leidyklos leidinių galima rasti pagrindiniuose Varšuvos knygynuose, kituose centruose. Tačiau viskas priklauso nuo autoriaus aktyvumo. Jeigu autorius dalyvauja festivaliuose, rengia knygų pristatymus, daug keliauja, tuomet yra galimybė tas knygas paskleisti. Tokia veikla – tai vienintelė mažųjų leidyklėlių sėkmės niša. Didžiųjų leidyklų taktika yra kita, jie knygas išleidžia dideliu tiražu ir paskleidžia apie ją žinią visais įmanomais kanalais: autobusų stotelėse, metro, radijuje, televizijoje. Mažos leidyklos renkasi kitą sprendimą.

Mano manymu, distribucija turi vykti visais įmanomais būdais, dėl to stengiuosi to siekti. Pavyzdžiui, turime knygą, kurią galima įsigyti Lenkiškoje galerijoje, Lenkų kultūros namuose Vilniuje, knygyne „Elephas“ ir retkarčiais kitose vietose. Kita dalis tiražo važiuoja į Lenkiją: į

Pruso knygyną (Główna Księgarnia Naukowa im. Bolesława Prusa, aut. pastaba), Susitikimų su istorija namus (Dom spotkań z historią) ir kitur. Platinimas vyksta palaipsniui ir pamažu tiražas pasiskirsto.

Kalbėjau su Vilniaus knygynų darbuotojais, tai tapo aišku, jog nebūtinai Vilniaus krašto lenkų kūryba, bet ir tą pačią populiariąją literatūrą, parduoti sudėtinga.

Ne paslaptis, jog Galerijoje parduodamas knygas perka turistai, ne vietiniai lenkai.

Periodinių leidinių platiname per prenumeratą. Prenumeruoja bibliotekos, privatūs asmenys ne vien iš Lenkijos, bet ir Vokietijos, Amerikos, Kanados. Mūsų Vilniaus bibliotekos irgi juos komplektuoja.

Autorius visada turi galvoti apie skaitytoją, numatyti knygos sklaidos planą. Taip, galėčiau knygas leisti ir toliau Lenkijoje, tačiau, jei leidykla neturi savo sklaidos būdų, tuomet man tokios paslaugos nereikia. Vroclave, Bydgoščėje išleistos knygos, kurių tiražas buvo iki 2 tūkstančių tiražo, išėjo į pasaulį, namuose teliko vos keli egzemplioriai.

Geras knygos draugas šiuo metu yra internetas, kur galima rasti informacijos apie knygos įsigijimo vietas.

Kai kurie mano kūriniai įvertinti teigiamai, skaitomi radijo laidose, analizuojami lietuviškoje periodikoje, tarp jų „Šiaurės Atėnuose“.

Turiu pripažinti, kad intensyviai nesiekiu savo kūrinių įkelti į internetą, nors tai vienas iš sklaidos būdų.

5. Kas finansuoja knygų lenkų kalba leidybą? Kokį vaidmenį lenkiškų knygų leidyboje atlieka parama ir finansinės iniciatyvos iš šalies?

Anksčiau finansavimą dar gaudavome iš Lenkijos konsulato, dabar dalį leidybos ir spaudos darbų apmokame lėšomis, gautomis iš fondo „Pomoc Polakom na Wschodzie“ („Pagalba lenkams Rytuose“). Krizės atveju parama sumažėjo. Ir visa kita: spauda, radijas, ką turime čia Vilniuje – yra remiama šio fondo.

Kartais taikome tą strategiją, jog spaustuvei mokame už pusę tiražo, ji mums tik pusę atiduoda, mes ją išplatiname ir vėl surenkame pinigus antrai knygų ar periodikos daliai apmokėti.

Dėl paramos gavimo knygoms iš Lietuvos biudžetinių įstaigų ar Europos Sąjungos fondų paraiškų neteikėme. Periodikai, taip, esame gavę paramą. Žinoma, manau, kad yra didelės galimybės gauti paramą iš Europos Sąjungos, per Lietuvos ar Lenkijos valdžią, tačiau vėlgi reikia turėti ryšių, o svarbiausia būti iniciatyviam. <...>

6. Nuo ko priklauso knygų lenkų kalba tiražo dydis?

<...> Knyga „Objazdowe kino i inne opowiadania wileńskie“ išleista 1,5 tūkstančio egzempliorių tiražu. Periodinio leidinio tiražas yra 600 egzempliorių, buvo metų, kai tiražas siekė ir

2 tūkstančius egzempliorių, o dar anksčiau laikraštis „Znad Wili“ buvo leidžiamas ir 20 tūkstančių egzempliorių tiražu. Be abejo, atsižvelgiama į ekonominę situaciją, platinimo galimybes.

7. Ar leidykla prisideda prie lenkų kaip tautinės mažumos aktyvumo skatinimo? Ar vyksta tiesioginis bendravimas su skaitytojais, kas jie?

Šiuo metu situacija yra pasikeitusi. Turime daug folklorinių ansamblių, meno kolektyvų ir tai puiku. Apie 90 proc. jų yra tautiniai. Ta pati tendencija likusi ir literatūroje, dalis kūrėjų stengiasi rašyti, kaip buvo rašyta iki karo. Ta šiuolaikinė, eksperimentinė kūryba nukelta ateičiai. Daug to pastebiu mene, muzikoje, nors dailėje pastebiu daugiau naujų vėjų. Rašymą irgi pavadinčiau sustingusiu. Teko spausdinti jaunųjų menininkų kūrybą, pavyzdžiui, jaunesniojo Lavrinovičio kūrinius, ateityje nusimato vienos jaunos studentės kūrybos leidyba, bet pastebiu tendenciją, jog jaunos kartos lenkų kalba nėra puiki, pasitaiko rusicizmų, „regionalizmų“. „Tutejšos“ kalbos elementus pats vartoju, tačiau tai turi būti vartojama sąmoningai. Neįmanoma kurti neišmanant šiuolaikinių autorių kūrybos, nekalbant apie klasikus – Šimborskos, Milošo, bet ir Evos Lipskos, Adamo Zagajevskio, jaunesnių kūrėjų ir daugelių kitų, nes jų yra nemažai. Lenkijos aplinka yra palankesnė, daugiau yra kultūrinių laidų radijuje, televizijoje, periodikos literatūros tematika. Reikėtų dirbti mokytojams, steigti klubus. Nors kartais ir geri mokytojai nesidomi aktualia literatūra, naujomis tendencijomis, apsiriboja programų reikalavimais, ir tiek. Tai būtų mano nuomonė, kalbant apie kultūros lygį mūsų krašte.

Į mane kartais kreipiasi jauni kūrėjai, vienas kitas neblogai rašo, todėl skatinu juos ir jei kūryba verta dėmesio, pasiūlau išleisti.

Leidyklos „Znad Wili“ vardas Lietuvoje nėra itin žinomas ir nuolatinių skaitytojų dar neturime. Turime jų susirasti. Kas tai galėtų būti? Greičiausiai lenkų filologijos studentai, jaunimas, jauna lenkų inteligentija, kuri sąmoningai domisi lenkų kultūros veikla, Lietuvos lenkų kūryba. Tokia pat situacija yra dailėje, nes ne kiekvienam tai aktualu. Manychiau, kad čia, Lietuvoje, žmonėms trūksta estetinio išsilavinimo, kad siektų pažinimo su šiuolaikine poezija, šiuolaikiniais vietiniais autoriais, nes pas mus pirmoje vietoje yra rimuota poezija, tautinė, „polonijna“. Sunkiai sekasi suvokti šiuolaikinę lenkų poeziją. Bendraudamas su lenkų jaunimu prašau išvardinti penkis šiuolaikinius lenkų poetus, deja, išvardina kokį vieną. Tačiau aš suprantu juos, nes mokykloje to nemoko, vietinėje spaudoje, radijuje, kuri mus pasiekia, nėra knygų recenzijų, tokių rimtesnių ir svarių. Nežinau, kiek jaunimas yra supažindinamas su vietiniais lietuvių autoriais, bet apie lenkus jaunimas žino minimaliai.

8. Ar leidžiamos knygos skatina lenkų tautinės mažumos integraciją į Lietuvos visuomenę? Ar dirbate šia kryptimi? Pati tokios tendencijos nepastebėjau, tačiau gal kažką praleidau?

Šią problemą jaučiu asmeniškai, kadangi priklausau Lietuvos rašytojų sąjungai, pažįstu lietuvių rašytojus. Taip, šiuo atveju reikalingas yra tarpusavio bendradarbiavimas, be abejo, ir ieškant lėšų tam, kad daugiau atsirastų verstinės lietuvių literatūros, kuri pasiektų mokyklas. O taip pat vertėtų paskatinti lenkų rašytojus, kad jų kūryba įgautų knygos pavidalą. Vienetiniai žingsniai šia kryptimi buvo, vienas jų Alicijos Rybalko eilėraščių kūrinys išleistas abiem kalbomis. <...> Dar vienas leidinys išleistas, tarp kitko, ir mano pastangomis. Priklausau tarptautinei poetų grupei „Magnus Ducatus Poesis“, kuriai taip pat priklauso lietuviai, lenkai, ukrainiečiai ir baltarusiai, rašytojai besidomintys Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorija ir įvykiais. Taip bendromis pastangomis išleidome gražią antologiją visomis narių kalbomis su jo ekscelencija Valdo Adamkaus ir Užsienio reikalų ministro Vaitiekūno išangomis. Deja, tokie darbai vienetiniai. Kartais mūsų tautiečių kūryba spausdinama lietuvių periodikoje, tarp jų „Literatūroje ir mene“, leidžiamos ištraukos, susijusios su „Poezijos pavasario“ festivaliu. Mano nuomone, kad ta vietinė lenkų literatūra gyvuotų, turime palaikyti nuolatinį ryšį su Lenkija, lyginti savo kūrybą su Lenkijos kūrėjais. Nuolat buvau prieš „polonijinę“ literatūrą, nes tai asocijuojasi su žemesniu kūrybos lygiu. Kūryba privalo būti lenkiška, lietuviška ir ne kitokia, konkurencinga rinkoje, apdovanojama, tada ją galima sėkmingai parduoti. Šiomet gavau Lenkijos Respublikos Kultūros ir nacionalinio paveldo ministro apdovanojimą. Žinoma, buvo džiugu, nes literatūroje tapti pastebėtu yra sudėtinga, tačiau įmanoma. Dėl to manau, kad pavadinimai, kurie leidžiami čia, Lietuvoje, privalo būti ir Lenkijos rinkoje, kad būtų rašomos vertos dėmesio recenzijos, nes daug knygų nepalieka jokio pėdsako, lieka neįvertintos, neišsiliesia į lenkų literatūrą. Man yra paprasčiau, nes paskutiniu metu daugiau laiko praleidžiu Lenkijoje. Be to, apie mūsų vietinę kūrybą, jos pasiekimus nekalbama garsiai, o vertėtų.

<...> Po karo likusi lenkų dalis čia Lietuvoje formuoja naują inteligentiją. Remiamės tarpukario laikotarpio, senesnių laikų inteligentijos veikla, ne itin išmanome apie šiuolaikines tendencijas, nedaug skaitome. Nekalbu apie visus, bet susidaro toks bendras vaizdas ir dirbti iš tiesų yra kur, tobulėti išvykstant į Lenkijos renginius, festivalius.

Kalbant apie domėjimąsi vietine kultūra, kaip pavyzdį galima paminėti, jog dar tuometinis laikraštis „Znad Wili“ kiekviename numeryje publikavo vieną kitą verstą lietuvių autoriaus eilėraščių (pavyzdžiui, Juditos Vaičiūnaitės), kitų tautybių autorių poezijos kūrinių.

Kaip apibūdintumėte esamą knygų lenkų leidybos situaciją Lietuvoje? Kalbant apie mūsų leidybą čia, Vilniuje, tai daugiau išleidžia „Magazyn Wileński“, leido neseniai mus palikęs Ježi Survilo (paliko visą seriją knygų; remiantis Nacionalinės bibliografijos duomenų banku autorius paliko 9 knygas, aut. pastaba). Nepavyko mums visiems kartu sukurti vieningos leidybos linijos. Dauguma mūsų leidžiamos literatūros yra „polonijna“, nes daug piligrimų literatūros, apie miestą, ir tai yra puiku, tačiau pamirštama apie aukštesnės kartelės literatūrą. Pamirštame apie jaunų

menininkų, mokslininkų debiutus. Turime Dailės akademijos absolventų, kuriems sekasi, mokslinių darbų, kurių leidyba nevyksta planingai. Pasitaiko ir tokio pobūdžio leidimų, tačiau retai.

Sakyčiau, kad Lietuvoje trūksta lenkų prozos, poeziją lengviau sukurti, atsiminimų, savianalizės ir jaunimo paskatinimo kurti. <...>

Ar studentai, studijuodami lenkų filologiją, susiduria su lenkų literatūra, rašoma čia, Vilniaus krašte? Kiek teko girdėti, trumpą mūsų vietinių poetų kūrybos apžvalgą turi gimnazijų mokiniai. Minima Rybalko, Mažulio, Mečkovskio kūryba. Tokia pat situacija yra aukštosiose mokyklose, trumpai, bet ir studentija supažindinama.

Dėkoju už pokalbį.

1991

- Algebra** : podręcznik dla klasy VII szkoły średniej. – Kaunas : Šviesa, 1991. – 239 p. ISBN 5–430–00989-X
512(075.3)
- Biologia** : rošliny, bakterie, grzyby, porosty : podręcznik dla klasy 7. – Kaunas : Šviesa, 1991. – 255 p.
57(075)
- Czytanki** : podręcznik dla klasy V. – Kaunas : Šviesa, 1991. – 207 p. ISBN 5–430–00979–2.
82(082)(075.3)
808.4-82(075.3)
884(082)(075.3)
- Czytanki** : podręcznik dla klasy VII. – Kaunas : Šviesa 1991. – 190 p.
82(082)(075.3)
884(082)(075.3)
- Czytanki** : podręcznik dla klasy VIII. – Kaunas : Šviesa, 1991. – 245 p. ISBN 5–430–01285–8.
808.4(075.3)
82(082)(075.3)
- Doszukać się orła.** – Wilno : Państw. Centrum Wydawnictwa, 1991. – 93, [4] p., įsk. virš. – (Biblioteka „Magazynu Wileńskiego“; 2).
884(474.5)-1
- Geografia** gospodarcza i socjalna swiata : podręcz. dla kl. 10. – Kaunas : Šviesa, 1991. – 301, [1] p. ISBN 5–430–00996–2.
91(075.3)
- Historia** najnowsza : stosunki międzynarodowe lata 1918–1945 : druga wojna światowa : świat po drugiej wojnie światowej. – Kaunas : Šviesa, 1991 (Kaunas : Valstybinė „Aušros“ sp.). – 102, [2] p. ISBN 5–430–01243–2.
94/99(075.3)
940.5(075.3)
327(100)(091)(075.3)
- Język polski** : podręcznik dla klasy V. – Kaunas : Šviesa, 1991. – 134 p. ISBN 5–430–00978–4
808.4(075.3)
- Listy** z arki Noego. – Wilno : Państwowe Centrum Wydawnicze, 1991. – 95, [1] p. – (Biblioteka „Magazynu Wileńskiego“ ; 1).
884(474.5)–1
- Na wschód od bugu.** – Chicago [i.e. Wilno] : [s.n.], 1991. – 120 p.
378.4(474.5)(091)
- Polski** Zespół Ludowy Piesni i Tanca „Wilenszczyzna“ : (X-lecie zespołu) : program. – Wilno : [s.n.], 1991. – 33 p., įsk. virš.
793.3(=84)(474.5)
- Programy** klas początkowych ogólnokształcących szkół średnich. – Wyd. szkolne. – Kaunas : Šviesa, 1991. – 134, [1] p.
371.214:373.5(474.5)

- Programy** ogólnokształcących szkół średnich : biologia klasy 5–12. – Wyd. szkolne. – Kaunas : Šviesa, 1991. – 31, [1] p.
57(073.3)
- Przyroda** Litwy : kurs biologii dla kl. 5. – Kaunas : Šviesa, 1991. – 91, [1] p. ISBN 5–430–01211–4.
57(075.3)
- Rodowód** Litwy. – Kaunas : Šviesa, 1991. – 97 p. ISBN 5–430–01086–3.
947.45(092)
- Zbiór** tekstów do dyktand i streszczeń : pomoc naukowa dla nauczycieli klas I–IV. – Kaunas : Šviesa, 1991(Kaunas : Aušra). – 93, [1] p. ISBN 5–430–00738–2.
808.4(072.2)
- 300** anegdot litewskich. – Kaunas : [s.n.], 1991 (Panevėžys : Panevėžio spaustuvė). – 64 p.
398.23(474.5)
888.2-36

1992

Algebra : podręcznik dla klas VIII–IX szkoły średniej. – Kaunas : Šviesa, 1992 (Aušra) – 239 p.
ISBN 5–430–01341–2.

512(075.3)

Algebra : podręcz. dla kl. 8–9 szkoły średniej. – Kaunas : Šviesa, 1992. – 245, [1] p. ISBN 5–430–01341–2.

512(075.3)

Ballady i pieśni ziemi Wileńskiej. – Wilno : Magazyn Wileński, 1992. – 95, [1] p. – (Biblioteka „Magazynu Wileńskiego“ ; 5).

884(474.5)–1

Chemia nieorganiczna : podręcz. dla kl. 8–9. Kaunas : Šviesa, 1992. – 172, [1] p. ISBN 5–430–01339–0.

546(075.3)

Bębnowska, Jadwiga

Co się dzieje w lesnej kniei / Jadwiga Bębnowska. Wilno : Państwowe Centrum Wydawnictwo, 1992. 127 p. : ilustr. Biblioteka „Magazynu Wileńskiego“.

884(474.5)–93–1

Ekslibrisy ze Zbiorów Biblioteki Narodowej w Warszawie : Wystawa, Wilno, maj 1992. – Vilnius : [s.n.], 1992, 1 lap. sulankst. į 8 p.

025.17:097(438)

097(438)(084)

Geografia kontynentów i oceanów : podręcz. dla kl. 7–8. – Kaunas : Šviesa, 1992. – 286,[1] p. ISBN 5–430–01336–6.

Geografia Litwy : podstawowe wiadomości pomoc naukowa dla klasy 6. – Kaunas : Šviesa, 1992. – 77, [2] p.

914.745(075.3)

Geometria : podręcznik dla klas VII–IX. – Kaunas : Šviesa, 1992 (Aušra). – 335 p.

514(075.3)

Język litewski i literatura : podręcznik dla kl. 10. – Kaunas : Šviesa, 1992. – 286, [1] p. ISBN 5–430–01348–X.

808.82(075.3)

Język litewski : podręcz. dla klasy 4. – Kaunas : Šviesa, 1992. – 157, [3] p. ISBN 5–430–01370–6.

808.82(075.2)

Język litewski : podręcznik dla klasy VII. – Kaunas : Šviesa, 1992 (Aušra). – 208 p. ISBN 5–430–01335–8.

808.82(07)(1–87)

91(100)(075.3)

Sokolowski, Aleksander

Kolce losu / Aleksander Sokolowski. – Wilno : Państwowe Centrum Wydawnictwo, 1992. – 95 p. – (Biblioteka „Magazynu Wileńskiego“ ; 4).

884(474.5)–1

Meškauskaitė, Danutė

Matematyka : pomoc naukowa dla klasy 1 / Danutė Meškauskaitė. – 3–e wyd., popr. – Kaunas : Šviesa, 1992. – 3 d.

51(075.2)

Matematyka. Cz. 1. – Kaunas: Šviesa, 1992. – 47, [1] p. ISBN 5–430–01503–2.

Matematyka. Cz. 2. – Kaunas: Šviesa, 1992. – 47, [1] p. ISBN 5–430–01504–0.

Matematyka. Cz. 3. – Kaunas: Šviesa, 1992. – 47, [1] p. ISBN 5–430–01505–9.

Orševska, Barbara

Mowimy coraz lepiej : ćwiczenia językowe dla klasy 2 / Barbara Orševska. – Kaunas : Šviesa, 1992. – 45, [3] p. – ISBN 5–430–01430–3.

808.4(075.2)

Na uroczystosci szkolne... : ed. dla nauczycieli. – Kaunas : Šviesa, 1992. – 159, [1] p. ISBN 5–430–01519.

884(474.5)–1

Nasza wiedza : podręcz. dla kl. 6. – Kaunas : Šviesa, 1992. – 263, [1] p. ISBN 5–430–01334–X.

808.4(075.3)

Pałac władców Litwy na zamku dolnym w Wilnie : [bukletas]. – 1992. – 1 lap. sulankst. i 8 p.

902.6(474.5)

947.45(04)

Programy ogólnokształcących szkół średnich : matematyka kl. 5–12. – Wyd. szkolne. – Kaunas : Šviesa, 1992. – 22, [1] p.

51(073.3)

Programy ogólnokształcących szkół średnich : fizyka kl. 8–12. – Wyd. szkolne. – Kaunas : Šviesa, 1992. – 27 p.

53(073.3)

Programy ogólnokształcących szkół średnich : geografia klasy 6–10. – Wyd. szkolne. – Kaunas : Šviesa, 1992. – 48, [2] p.

Śpiewnik pielgrzymki miłosierdzia. – Vilnius : Instytut Historii Litwy, 1992. – 128 p. – (Biblioteka „Magazynu Wileńskiego“ ; 6).

245 783.6/.8(438)

Gorczyńska, Renata

Podróżny świata : rozmowy z Czesławem Miłoszem : komentarze / Renata Gorczyńska. – Kraków : Wydaw. literackie, 1992. – 367 p. – ISBN 83–08–02419.

884(73)(092)(047.53)

Lekevičius, Edmundas

Podstawy ekologii : pomoc nauk. dla kl. 10 / Edmundas Lekevičius. – Kaunas : Šviesa, 1992. – 126, [2] p. ISBN 5–430–01526–1.

574(075.3)

Survilo, Ježis

Rachunki nie zamknięte : Wilenskie ślady na drogach cierpien / Ježis Survilo. – Wilno : Mag. Wilenski, 1992. – 326, [1] p., [21] ilustr. lap. – (Biblioteka „Magazynu Wileńskiego“).

321.64(474.5)(093.3)

323.15(474.5)(=84)(093.3)

947.45.082/.083(093.3)

943.8.082/.083(093.3)

355.486(438)"1939/1945"(093.3)

Survilo, Ježis

Wileńskimi śladami Józefa Piłsudskiego / Ježis Survilo. – Vilnius : Židiny, [1992]. – 30, [1] p.

943.8(092)

91(073.3)

1993

- Algebra** i początki analizy : podręcznik dla klas XI–XII szkoły średniej. – Kaunas : Šviesa, 1993. – 334 p. ISBN 5–430–01664–0. 512(075.3)
- Algebra** : podręcznik dla klas IX–X szkoły średniej. – Kaunas : Šviesa, 1993. – 270, [1] p. ISBN 5–430–01657–8. 512(075.3)
- Villee, Claude A.**
Biologia / Claude A. Villee. – Kaunas : Šviesa, 1993. – 1007 p. – ISBN 5–430–01850–3. 57(075.8)
- Feldmanis, Fricis**
Chemia nieorganiczna : podręcznik dla klas IX–X / Fricis Feldmanis. – Kaunas : Šviesa, 1993. – 184 p. – ISBN 5–430–01658–6. 546 (075.3)
- Ivanauskas, Stasys**
Dodatek do podręcznika geografii Litwy / Stasys Ivanauskas. – Vilnius : Leidybos centras, 1993. – 54, [2] p. 914.745(075.3)
- Trumpickas, Stanislovas**
Geografia części świata : og. prawidłowości geogr., Ameryka płn. i pld. : konspekt podręcz. dla kl. 7. – Kaunas : Šviesa, 1993. – 100, [3] p. – ISBN 5–430–01651–9. 91(7/8)(075.3)
- Zagorskis, Juozas**
Geografia gospodarcza i socjalna krajów regionu Bałtyckiego / Juozas Zagorskis. – Vilnius : LR kultūros ir švietimo ministerijos Leidybos centras, 1993. – 108 p. 911.3(474.5):316
911.3(4):316
316(474.5)
316(4)
- Geografia** powszechna : Geografia społeczna. – Kaunas : Šviesa, 1993. – 76, [3] p. – ISBN 5–430–01662–4. 911.3:316(075.3)
- Geometria** : podręcznik dla klas X–XII szkoły średniej / L. Atanasian ... [et al] ; z ros. przeł. L. Pocewiczenie. – Kaunas : Šviesa, 1993. – 213 p. : ilustr. – ISBN 5–430–016. 514(075.3)
- Historia** cywilizacji starożytnych : książka szkolna dla klasy 11. – Kaunas : Šviesa, 1993. – 222, [1] p. – Bakonis, Evaldas. – ISBN 5–430–01665–9. 931(075.3)
316.722(075.3)
- Ja i świat** : ks. dla nauczycieli / Violeta Jonynienė, Elena Motiejūnienė, Daiva Penkauskienė ; z lit. przeł. L. Pocewiczenie ; [dailinikė Vilija Kneižytė]. – Kaunas : Šviesa, 1993. – 239, [1] p. – ISBN 5–430–01816–3. 5(072.2)
372.850(072.2)
- Jonynienė, Violeta**
Ja i świat : podręcz. dla kl. 1 / Violeta Jonynienė. – Kaunas : Šviesa, 1993. 5(075.3)
- Čekmonienė, Irena**
Język litewski dla każdego / Irena Čekmonienė. – Kaunas : Šviesa, 1993. – 450, [3] p. – ISBN 5–430–01464–8.

- 808.82(075)
- Język litewski = Lietuvių kalba** : podręcz. dla kl. 5 / Bernardas Šaknys ; K. Zdanowska. – Kaunas : Šviesa, 1993. – 165, [2] p. Virš. antr.: Lietuvių kalba. – ISBN 5–430–01521–0. 808.82(075.3)
- Šaknys, Bernardas**
Język litewski : podręcznik dla klasy V / Bernardas Šaknys. – Kaunas : Šviesa, 1993. – 165, [3] p. – ISBN 5–430–01643–8. 808.82(075.3)
- Kobzarz** Tarasa Szewczenki. – Fotogr. leid. – Vilnius : Vaga, 1993. – 120, XVI p., [8] iliustr. lap. 883–1
- Balčytis, Bronius
Kraina liczb : podręcznik dla klasy I / Bronius Balčytis. – Kaunas : Šviesa, 1993. – 110, [2] p. – ISBN 5–430–01775–2. 51(075.3) 1 kl.
- Kształcenie** mowy w klasach V–IX : pomoc metodyczna dla nauczycieli jęz. pol. – Vilnius : Lietuvos Respublikos kultūros ir švietimo ministerijos Leidybos centras, 1993. – 78, [1] p. 808.4(072)
- Nurk, Enn**
Matematyka : podręcznik dla kl. 6 szkoły średniej / Enn Nurk. – Kaunas : Šviesa, 1993. – 254, [1] p. 51(075.3)
- Balčytis, Bronius**
Matematyka : podręcznik dla klasy II / Bronius Balčytis. – Wyd. 3, popraw. – Kaunas : Šviesa, 1993. – 132, [2] p. 51(075.3)
- Milość** największa : katolickie publikacje. – Kaunas : Aušra, 1993. – 384 p. 23/28
- Modlimy się** : pamiątka Pierwszej Komunii Świętej. – Vilnius : Matrica, 1993. – 381, [1] p. 238:282
243:282
- Kolęda, Teresa**
Nasz świat : czytanki dla kl. 2. – 2. wyd. – Kaunas : Šviesa, 1993. – 261, [1] p. – ISBN 5–430–01836–8. 808.4(075.3)
- Mackevič, Bronislava**
Rośniemy razem : czytanki dla klasy 3 / Bronislava Mackevič. – 2. wyd. – Kaunas : Šviesa (Kaunas : Spindulys), 1993. – 269, [2] p. – ISBN 5–430–01839–2. 808.4(075.2)
- Stworzenie**, czyli Historia Biblijna w obrazach : pismo św., jest Boskim objawieniem, mądrością pochodzącą z góry, nauką uszlachetniającą serce człowieka. – Kaunas : „Epifanijos“ periodo Biblijos tyrinėtojų draugijos leidykla, 1993. – [2], 96 p. 22.09
246.7
- Wileńskie** impresje. – Wilno : Magazyn Wileński, 1993. – 62, [1] p. – (Biblioteka „Magazynu Wileńskiego“). 711.424(474.5–25)(084)
72(474.5–25)(084)

Survilo, Ježis

Wileńskimi śladami Adama Mickiewicza / Ježis Survilo. – Wilno : Magazyn Wileński, 1993. – 95 p. – (Biblioteka „Magazynu Wileńskiego“). – ISBN 5–430–01467–2.

884(092)
725.945.4(474.5–25)

Wilno: imię i słowo : [album]. – Vilnius : Regnum, 1993. – [60] p.

888.2–4 711.424(474.5–25)(084)
77.04(474.5)(084)

Wszystkiego po troszeczkę : gwarowe pogaduszki Wileńskiego Wincuka. – Wilno : Znad Wilii, 1993. – 160 p.

884–7

Ciechanowicz, Jan

Trzynastu sprawiedliwych / Jan Ciechanowicz. – Wilno : Polskie Wydawnitwo, 1993. 221, [2] p. : ilustr.

008(438)(092)
884(092)

1994

- Chemia**: dla klasy VIII–IX. – Vilnius : Leidybos centras, 1994. – 19, [1] p.
- Chemia** organiczna: podręcz. dla kl. XI. – Kaunas: Šviesa, 1994. – 194, [6] p.
547(075.3)
- Donatas Jankauskas ; Deimantas Narkevičius ; Mindaugas Navakas ; Vytautas Umbrasas.** – Vilnius: Mažoji Evelina (Poligrafinių paslaugų įmonė), 1994. – 43 p.
73.036(474.5)(064)
- Elementarz.** [Ks. 1]. Kaunas: Šviesa, 1994. – 88 p., [1] atsk. sulankst. raidyno lap.
808.4(075.2)
- Trumpickas, Stanislovas**
Geografija części świata : Antarktyda, Australia, Afryka, Azja : konspekt podręcznika dla kl. 7 / Trumpickas, Stanislovas. – Kaunas: Šviesa, 1994. – 110, [2] p.
91(075.3)
- Geografija** powszechna : Geografija gospodarcza. – Kaunas: Šviesa, 1994. – 124, [1] p.
911.3:33(075.3)
- Kasperavičius, Algis**
Historia najnowsza, 1918–1992 : podręcz. dla kl. 10. – Kaunas : Šviesa, 1994. – 279, [1] p.
94/99(075.3)
940.5(075.3)
- Historia** nowożytna : podręcznik dla klasy VIII. – Kaunas: Šviesa, 1994. – 117, [2] p.
9(4/9)(075.3)
- Šaknys, Bernardas**
Język litewski : podręcz. / Šaknys, Bernardas. – Kaunas: Šviesa, 1994. – 197, [1] p.
808.82(075.3)
- Cicėnienė, Irena**
Język litewski: podręcznik dla klasy 3 / Cicėnienė, Irena. – Kaunas: Šviesa, 1994 (Kaunas : „Spindulio“ spaustuvė). – 220, [3] p. – Wyd. 2–e.
808.82(075.2)
- Skakowska, Apolonia**
Język polski : podręcz. dla kl. 4. – 5., popr. wyd. / Skakowska, Apolonia. – [S.l., s.a.], 1994. 159, [1] p.
808.4(075.3)
- Vaičiulytė–Romančuk, Ona**
Kontakty onomastyczne w gwarach okolic Gierwiat (Gervėčiai): tezy rozprawy doktorskiej z językoznawstwa: nauki humanistyczne / Vaičiulytė–Romančuk, Ona. – Vilnius, 1994. – 6 p.
1. 808.4
- Balčytis, Bronius**
Kraina liczb : księga dla nauczyciela klasy 1 / Balčytis, Bronius. – Kaunas : Šviesa, 1994 (Kaunas : Aušra). – 157, [1] p.
51(072.2)
372.851
- Balčytis, Bronius**
Kraina liczb: podręcznik matematyki dla klasy 2 / Balčytis, Bronius. – Kaunas: Šviesa, 1994. – 126, [1] p.
51(075.2)
- Balčytis, Bronius**

- Kraina liczb : podręcznik matematyki dla klasy 3 / Balčytis, Bronius. – Kaunas: Šviesa, 1994. – 157, [2] p.
51(075.2)
- Balčytis, Bronius**
Matematyka : podręcznik dla klasy 4 / Balčytis, Bronius. – Kaunas : Šviesa, 1994 (Kaunas : Aušra) – 141, [2] p.
51(075.2)
- Program** nauczania języka polskiego : w szkole podstawowej klasy 5–10. – (Bendrojo lavinimo mokyklos programos). – Vilnius : Leidybos centras, 1994. – 55,[1] p.
808.4(073.3)
- Program** nauczania początkowego: klasy I–IV. – Kaunas : Šviesa, 1994. – 174 p.
371.214:373.5(474.5)
- Kazlauskas, Ričardas**
Przyroda Litwy : kurs biologii dla kl. V / Kazlauskas, Ričardas. – Kaunas: Šviesa, 1994. – 109, [3] p.
57(474.5)(075.3)
- Jadacki, Jacek Juliusz**
Sławni Wilnianie. Filozofowie / Jadacki, Jacek Juliusz. – Wilno : Wydaw. Polskie w Wilnie, 1994. – 199, [2] p.
378.4(474.5)(092)
1(474.5)(092)
- Studium** Vilnense. 1994, vol. 5, no. 3: Bezpieczeństwo systemów człowiek–technika–środowisko. Nauka a jakość życia, międzynarodowa konferencja. Vilnius, 1994. – 97, [1] p.
331.101.1(474.5)(063)
331.46(474.5)(063)
- Krzywicki, Tomasz**
Szlakiem Mickiewicza : przewodnik po Nowogródzczyźnie, Wilnie i Kownie / Krzywicki, Tomasz. – Wilno : Wydaw. Pol. w Wilnie; „Magazyn Wileński“, 1994. 251, [3] p., 8 ilustr. lap.
884(092)(036)
910.4:379.85(474.5)(036)
910.4:379.85(476)(036)
- Jonynienė, Violeta**
Świat i ja : ks. dla nauczyciela kl. 2 / Jonynienė, Violeta. – Kaunas: Šviesa, 1994. – 399, [1] p.
5(072.2)
372.850.2(072.2)
- Jonynienė, Violeta**
Świat i ja : podręcz. dla kl. 2 / Jonynienė, Violeta. – Vilnius : Viltis, 1994. – 99, [3] p.
5(075.2)
- Čaplikaitė, Violeta**
Ujrzenie nową ziemię i nowe niebo / Čaplikaitė, Violeta. – Vilnius: Vilpakas, 1994. – 7, [1] p.
- W** krainę wiedzy : podręcz. dla kl. 4. – Kaunas: Šviesa, 1994. – 213 p.
808.82(075.3)
- Wstęp** do politologii : książka dla uczniów szkół średnich. – Kaunas : Šviesa, 1994. – 284, [3] p.

Hünemann, Wilhelm

Żebrak z Granady / Hünemann, Wilhelm. – Wilno: Kurier Wileński, 1994. – 2-e wyd. – 263,
[4] p.

235.3(469)(092)

271.44(469)(092)

1995

Algebra : podręcznik dla klasy VII / autorzy: J. Makaryczew ... [et al.] ; oryginal pod red. S. Tielakowskiego ; przeł. z ros. Wera Petunowa. – Wyd. 2. – Kaunas : Šviesa, 1995 (Aušra). – 239 p. : iliustr. – ISBN 5-430-01993-3.

512(075.3)

Mikšytė, Regina

Antanas Baranauskas : autoref. rozprawy nauk. na uzyskanie stopnia dr. habilitowanego nauk humanistycznych z zakresu literatury i Folklorystiki Lit. / R. Mikšytė. – Vilnius : [Lietuvių literatūros ir tautosakos inst.], 1995. – 20 p.

888

Biologia : zwierzęta : podręcznik dla klasy VIII / oryginal pod red. M. Kozłowa ; [aut. : Borys Bychowski ... [et al.] ; z ros. przeł. Krystyna Krzywicka. – 6 wyd., przerob. – Kaunas : Šviesa, 1995 (Vilnius : Vilspa). – 247 p. : iliustr. – ISBN 5-430-01655-1.

59(075.3)

Jasiūnienė, Regina

Chemia : podręcznik dla klasy VIII / Regina Jasiūnienė, Rimantas Vaitkus, Virginia Valentinavičienė ; przeł. z lit. Emilia Iwaszkiewicz. – Kaunas : Šviesa, 1995 (Aušra). – 173, [1] p. : iliustr. – ISBN 5-430-01462-1.

54(075.3)

Czytanki : Podręcz. dla kl. 7 / Ułożyła Anna Gulbinowicz ; Il. Regina Koszewska. – 2-ie wyd. – Kaunas : Šviesa, 1995 (Vilnius : Aušra, 1994). – 173, [3] p. : iliustr. – ISBN 5-430-01285-8.

808.4(075.3)

Orševska, Barbara

Elementarz : podręcznik dla klasy I / Barbara Orszewska. – Wyd. 2. – Kaunas : Šviesa, 1996–(Spindulys). – 2 kn. : iliustr. – ISBN 5-430-02132-6.

[Ks. 2]. – 1995. – 159 p. : iliustr. – ISBN 5-430-01493-1.

808.4(075.2)

Orševska, Barbara

Elementarz : podręcznik metodyczny dla nauczycieli / Barbara Orszewska. – Vilnius : OVO, 1995. – 134, [2] p. : iliustr., nat. – ISBN 9986-693-00-4.

372.880.84

808.4(072)

Jekentaitė-Kuzmickienė, Leonarda

Etyka : książka szkolna dla klasy IX–X / Leonarda Jekentaitė ; z litewskiego przełożyła Waleria Cytowicz. – Kaunas : Šviesa, 1995 (Aušra). – 85, [1] p. – ISBN 5-430-02036-2.

17(075.3)

Januškis, Vaidotas

Europa : geografia fizyczna i społeczna : podręcznik dla klasy VIII / Vaidotas Januškis ; z lit. przeł. Wanda Miłto. – Kaunas : Šviesa, 1995 (Viltis). – 194, [4] p. : iliustr., žml. – ISBN 5-430-01656-X.

914(075.3)

Brazauskas, Juozas

Historia Litwy : od czasów najdawniejszych do unii Lubelskiej / Juozas Brazauskas ; z litewskiego przełożyła Łucja Pocewiczenie. – Kaunas : Šviesa, 1995 (Vilnius : Viltis). – 214, [1] p. : iliustr., žml. – ISBN 5-430-01443-5.

Jonynienė, Violeta

Ja i świat : kto? co? jak? dlaczego? : podręcznik dla klasy I / Violeta Jonynienė, Elena Motiejūnienė ; z lit. przeł. Łucja Pocewicziene ; il. Irena Jagėlienė. – 2 wyd., uzupeł. – Kaunas : Šviesa, 1995 (Spindulys). – 77, [3] p. : ilustr. – ISBN 5–430–02012–5.

5(075.2)

Bolytė, Onutė

Język litewski : podręcznik dla klasy VII / Onutė Bolytė ; dla szkół z polskim językiem wykładowym przystosowała Krystyna Zdanowska ; ilustrowała Audronė Onaitytė. – 2–ie wyd. – Kaunas : Šviesa, 1995 (Aušra). – 206, [2] p. : ilustr., portr. – ISBN 5–430–01992–5.

808.82(075.3)

Aleksandravičius, Juozas

Język litewski : podręcznik dla klasy 4 / Juozas Aleksandravičius ; dla szkół z polskim językiem wykładowym przystosowała K. Zdanowska. – 2. wyd. – Kaunas : Šviesa, 1995. – 157, [3] p. : ilustr. – ISBN 5–430–01532–6.

808.82(075.2)

Januškevičius, Vytautas

Język niemiecki : drugi rok nauczania / Vytautas Januškevičius ; do użytku w szkołach z polskim językiem wykładowym przystosowała Irena Kowalska ; ilustrował Ilja Bereznickas. – 3–ie wyd., popr. – Kaunas : Šviesa, 1995 (Aušra). – 157, [1] p. : ilustr. – ISBN 5–430–01439–7.

803.0(075.3)

Kaszkarowa, Irina

Język polski : podstawowe wiadomości oraz ćwiczenia z gramatyki i pisowni : podręcznik dla klas VI–VII / Irina Kaszkarowa, Helena Zacharkiewicz, Antoni Jankowski ; pod redakcją Iriny Kaszkarowej. – 5–e wydanie. – Kaunas : Šviesa, 1995 (Aušra). – 236, [1] p. : lent. – ISBN 5–430–02013–3.

808.4(075.3)

Nurk, Enn

Matematyka : podręcznik dla kl. 5 / Enn Nurk, Aksel Telgmaa ; z rosyjskiego przełożyła Łucja Pocewicziene. – 2 wyd. – Kaunas : Šviesa, 1995 (Kaunas : Aušra). – 295, [1] p. : ilustr. – R–klė: p. 292–293. – ISBN 5–430–01413–3.

51(075.3)

Orševska, Barbara

Mówimy coraz lepiej : ćwiczenia językowe dla klasy 2 / Barbara Orszewska ; ilustracje A. Vaidotienė. – 2 wyd. – Kaunas : Šviesa, 1995 (Kaunas : Aušra). – 47, [1] p. : ilustr. – ISBN 5–430–01362–5.

808.4(075.2)

Piorun, jezioro czerwone : zułow wczoraj i dziś / Alwida Antonina Bajor. Wilno : Magazyn Wileński, 1995. 125, [1] p. : ilustr. Biblioteka „Magazynu Wileńskiego“. Bibliogr.: p. 124–125. – ISBN 9986–542–02–2.

943.8(092)(0:8)
884–4**Grabauskienė, Antanina**

Plastyka i technika : podręcznik dla klas I–IV / Antanina Grabauskienė, Janina Morkytė ; z lit. przel. Wanda Miłto ; il. Sigita Bronickienė. – Kaunas : Šviesa, 1995 (Vilnius : Vilspa). – 175 p. : ilustr. – ISBN 5–430–02024–9.

73/76–053.2(075.2)
373.65(075.2)

Miliauskas, Juozas

Poczta litewsko–literacka (Raszliavos pasztas. 1883) / Juozapas Miliauskas–Miglovara. – [Faks. leid.]. – Kaunas : Atmintis, 1995. – 43, [1] p. : portr.

888.2(0.032)
808.82–02

Polski teatr XXX lat : (1965–1995) / tekst i redakcja: Alwida Antonina Bajor. – Vilnius : Lenkų teatras : Danielius, 1995 (Baltijos spaudos ir prekybos b–vės sp.). – [16] p. : ilustr.

792.077(474.5–25)(=84)

Makowiecki, Andrzej Zdzisław

Pozytywizm. Młoda Polska : podręcz. lit. dla kl. 11 / Andrzej Z. Makowiecki, Halina Chmielewska. – Kaunas : Šviesa, 1995 (Spindulys). – 272 p. : ilustr. – ISBN 5–430–01663–2.

884(075.3)

Mackevič, Bronislava

Rošniemy razem = Augame kartu : czytanki dla klasy 3 / Bronislava Mackiewicz, Ewa Warżagolis ; [ilustracje Eglė Kvintienė]. – 3. wyd. – Kaunas : Šviesa, 1995 (Kaunas : Spindulys). – 269, [2] p. : ilustr. – ISBN 5–430–01448–6.

808.4(075.2)

1996

Orševska, Barbara

Ćwiczenia w pisaniu : [dla klasy I / autor Barbara Orszewska]. – 2–ie wyd. – [Kaunas] : Šviesa, [1996] (Spindulys). – 2 sąs. : ilustr.

Z. 1 / [ilustracje Rita Olšauskienė, Marius Danys]. – 1996. – 47 p. : ilustr. – ISBN 5–430–02252–7.

808.4(075.2)

Orševska, Barbara

Ćwiczenia w pisaniu
: [dla klasy I / autor Barbara Orszewska]. – 2–ie wyd. – [Kaunas] : Šviesa, [1996] (Spindulys). – 2 sąs. : ilustr.

Z. 2 / [ilustracje Marius Danys]. – 1996. – 47 p. : ilustr. – ISBN 5–430–02299–3.

808.4(075.2)

Ćwiczenia z chemii : klasa IX. – Vilnius : Alma littera, 1996–1997 (Kaunas : Spindulys). – 2 d. : ilustr.

Z. 1 / Regina Jasiūnienė. – 1996. – 100, [1] p. : ilustr.

54(076.5)

Jasiūnienė, Regina

Chemija : podręcznik dla klasy IX / Regina Jasiūnienė, Virgina Valentinavičienė ; z lit. Przel. Emilia Iwaszkiewicz ; fotografie: Zinas Kazėnas. – Vilnius : Alma Littera, 1996 (Kaunas : Spindulys). – 230, [1] p. : ilustr. – ISBN 9986–02–199–5.

54(075.3)

Egzaminy maturalne 1995–1996 r. szk. = XII klasės egzaminai 1995–1996 m.m. / Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslų ministerija. – Vilnius : Leidybos centras, 1996 (1–osios politechnikos mokyklos sp.). – 201, [2] p. – ISBN 9986–03–226–1.

371.27(474.5)

Orševska, Barbara

Elementarz : podręcznik dla klasy I / Barbara Orszewska. – Wyd. 2. – Kaunas : Šviesa, 1996– (Spindulys). – 2 kn. : ilustr. – ISBN 5–430–02132–6.

Ks. 1 / ilustracje Raimonda Bateikaitė, Marius Danys. – 1996. – 88 p. : ilustr. + priedas (1 raidyno lap.). – ISBN 5–430–02133–4.

808.4(075.2)

Geometria : podręcznik VII–IX / autorzy: Lewon Atanasian ... [et al.] ; przeł. Z ros. Lucja Pocewiczenie. – Wyd. 2. – Kaunas : Šviesa, 1996 (Aušra). – 308, [1] p. : ilustr.

Autoriai: L. Atanasian, W. Butuzow, S. Kadomcew, E. Pozniak, I. Judina. – Aut. Nurodyti antr. Lapo kt. pusėje. – R–klė: p. 299–302. – ISBN 5–430–01569–5.

514(075.3)

Kasperavičius, Algis Povilas

Historia nowożytna : od rewolucji angielskiej XVII w. Do wojny _olėki_ –pruskiej : podręcznik dla klasy VIII / Algis Kasperavičius, Sigitas _olėki_ čius, Saulius Jurkevičius ; z litewskiego przełożyła Lucja Pocewiczenie. – Kaunas : Šviesa, 1996 (Vilnius : Vilspa). – 255, [1] p. : ilustr., portr., žml. – ISBN 5–430–02172–5.

94/99(075.3)

940.2(075.3)

Aleksandravičius, Juozas

Język litewski : podręcznik dla klasy VIII / Juozas Aleksandravičius ; dla szkół z polskim językiem wykładowym przystosowała Krystyna Zdanowska ; ilustrowała Audronė Onaitytė. – Kaunas : Šviesa, 1996 (Aušra). – 294, [1] p. : ilustr. – ISBN 5–430–02140–7.

808.82(075.3)

Orševska, Barbara

Kolorowy rok : język _olėki : klasa 3 / Barbara Orszewska. – Vilnius : Ovo, 1996 (Poligrafinių paslaugų įmonė). – d. : ilustr.

Cz. 2. – 1996. – 176 p. : ilustr., portr. – ISBN 9986–693–06–3.

808.4(075.2)

Balčytis, Bronius

Kraina liczb : podręcznik matematyki dla klasy IV / Bronius Balčytis ; z lit. Przeł. Wera Petunowa ; il. Norbertas Zovė. – Kaunas : Šviesa, 1996 (Spindulys). – 157, [2] p. : ilustr. – Yra leidimai lietuvių, rusų k. – ISBN 5–430–02105–9.

51(075.2)

Orševska, Barbara

Kolorowy rok : język _olėki : klasa 3 / Barbara Orszewska. – Vilnius : Ovo, 1996 (Poligrafinių paslaugų įmonė). – d. : ilustr.

Bogdel, Halina

Legendy i baśnie Trok / Halina Bogdel ; tłumaczyły Bożena Ząbkiewicz, Barbara Mintautienė ; ilustracje Stanisław Kaplewski. – Troki : Barbora, 1996 (Vilnius : Matrica). – 104 p. : ilustr. – ISBN 9986–762–04–9.

882(474.5)–34

398.2(474.5)

„Litwo, nasza matko miła ...“ : antologia literatury o Litwie / [przedmowa, wybór i opracowanie tekstów Regina Kożeniauskienė ... [et al.]. – Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjunga, 1996 (Kaunas : Spindulys). – 559 p. : ilustr., portr. – ISBN 9986–413–94–X.

888.2–82(075.3)

884–82(075.3)

Michailovič, Teresa

Mowa ojczysta : podręcznik do kształcenia literackiego i językowego dla klasy V / Teresa Michajłowicz, Anna Gulbinowicz ; [ilustracje Regina Koszewska]. – Kaunas : Šviesa, 1996 (Spindulys). – 327, [1] p. : ilustr. – ISBN 5–430–01441–9.

808.4(075.3)

Jonynienė, Violeta

Nasz świat : podręcznik dla klasy III / Violeta Jonynienė ; plastyk Rūta Lelytė ; z litewskiego przełożyła Łucja Pocewiczienė. – Kaunas : Šviesa, 1996 (Vilspa). – 200 p. : ilustr. – ISBN 5–430–02059–1.

5(075.2)

Jonynienė, Violeta

Nasz świat : podręcznik dla klasy IV / Violeta Jonynienė ; [ilustracje Virginija _olėki_skaitė ; przekład z języka litewskiego Maria Niedźwiecka]. – [Vilnius] : Amžius, 1996 (Kaunas : Spindulys). – 215 p. : ilustr. – ISBN 9986–430–46–1.

5(075.2)

Nowa Litwa = Nauja Lietuva = New Lithuania : [katalog : Gdańsk, wrzesień–październik 1996 / _olėki_sk: Lolita Jablonskienė, Evaldas Stankevičius ; tłumaczenia polskie: _olėki_Jodko, Jacek Komar, tłumaczenia angielskie: Karla Gruodis, Laimutė Zabulienė]. – [Vilnius : Vilniaus

šiuolaikinio meno centras], 1996 (Kaišiadorys : A. Jakštas). – 103 p. : iliustr. – Gretut. Antr.: Nauja Lietuva. – Gretut. Antr.: New Lithuania.

7.036(474.5)(064)

7.091.4(474.5)

808.4(075.2)

Nock, Albert Jay

Państwo – nasz wróg : klasyczna krytyka wprowadzająca rozróżnienie między „rządem“ a „państwem“ / Albert Jay Nock ; tłum. Leszek S. Kolek. – Lublin [i.e. Vilnius] : Instytut Liberalno–Konserwatywni [i.e. Studium Vilnensis], [1996] (Vilnius : Poligr. paslaugų įm.). – 163 p. – ISBN 9986–9043–3–1.

321

32.01(73)

Programy języka polskiego : język polski, klasy 5–10 : literatura polska, klasy 10–12 / Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija ; [ułożyli i opracowali Henryka Sokołowska, Jan Dzilbo, Halina Turkiewicz]. – Vilnius : Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos Leidybos centras, 1996 (Vilnius : Vilniaus 1–osios politechnikos mokyklos sp.). – 60, [1p]. – (Bendrojo lavinimo mokyklos programos). – ISBN 9986–03–263–6.

808.4(073.3)

884(073.3)

372.880.84

372.888.4

Bujnicki, Tadeusz

Starożytność ; Średniowiecze ; Odrodzenie : podręcznik literatury dla klasy XI szkół średnich / Tadeusz Bujnicki. – Kaunas : Šviesa, 1996 (Aušra). – 255 p. : iliustr. – ISBN 5–430–02260–8.

82(075.3)

884(075.3)

Tajemnice różańca. – [Panevėžys : R. Pocevičius fotoreklamos agentūra, 1996 (Panevėžio spaustuvė)]. – [34] p. : iliustr. – ISBN 9986–489–45–8.

248.158

Dunovska, Marija

Uśmiech słońca : dla klasy II / Maria Dunowska i Liliana Kołodko. – [Kaunas : Šviesa], 1996 (Kaunas : Aušra). – 2 d.

Z. 2 / ilustrowała Edita Makučionytė. – 1996. – 80 p. : iliustr. – ISBN 5–430–02098–2.

808.4(076.52)

Dunovska, Marija

Uśmiech słońca : dla klasy II / Maria Dunowska i Liliana Kołodko. – [Kaunas : Šviesa], 1996 (Kaunas : Aušra). – 2 d.

Z. 1 / ilustrowała Rima Gaižauskaitė. – 1996. – 79 p. : iliustr. – ISBN 5–430–02097–4.

808.4(076.52)

Dunovska, Marija

Uśmiech słońca : podręcznik do języka polskiego dla klasy II / Maria Dunowska, Liliana Kołodko ; [ilustracje Raimonda Bateikaitė, Marius Danys]. – Kaunas : Šviesa, 1996 (Kaunas : Spindulys). – 319 p. : iliustr. – ISBN 5–430–02002–8.

808.4(075.2)

Dwilewicz, Barbara

W krainie słów : podręcznik do kształcenia literackiego i językowego dla klasy VI / Barbara

Dwilewicz, Ludmiła Siekacka ; [ilustracje Danutė Merkienė]. – Kaunas : Šviesa, 1996. – 356 p. :
ilustr. – ISBN 5–430–02257–8.

808.4(075.3)
82(075.3)

Baltėnas, Arūnas

Wilno : [albumas] / zdjėcia Arūnas Baltėnas, Raimondas Paknys ; tekst Audra Kairienė ;
tłumaczenie z jėzyka litewskiego Barbara Kalėda, Ina Meiksinaitė. – Vilnius : R. Paknio leidykla,
1996. – [70] p. : ilustr. – ISBN 9986–9000–5–0.

711.424(474.5–25)(084)
72(474.5–25)(084)
77.04(474.5)(084)

Sienkiewicz, Henryk

W pustyni i w puszczy / Henryk Sienkiewicz. – Wilno : Wydawnictwo Polskie, 1996
(Spauda). – 314 p. – (Biblioteka „Magazynu Wileńskiego“). – ISBN 9986–542–03–0.

884–31

Osipovič, Česlava

Zarys literatury : starożytność–romantyzm : podręcznik dla klasy IX / Czesława Osipowicz. –
Kaunas : Šviesa, 1996. – 232 p. : ilustr. – ISBN 5–430–02243–8.

82(075.3)
884(075.3)

Aniszczyk, Aleksy

Życie do żywych należy / Aleksy Aniszczyk. – Wilno : [Vilniaus baltarusių politinių kalinių ir
tremtinių bendrija], 1996 (Poligrafinių paslaugų įmonė). – 95 p., [1] portr. lap. : portr. – ISBN
9986–749–03–4.

884(474.5)–1

Praškiewicz, Szczepan T.

Życie Świętego Rafała Kalinowskiego : w cieniu Ostrej Bramy / Tadeusz Praškiewicz ; z
niemieckiego przełożył Jacek Praškiewicz. – Rom [i. e. Vilnius] : Generalpostulation O.C.D. [i. e.
Znad Wili], 1991 [i. e. 1996] (Spauda). – 33 p., [2] ilustr. lap. : ilustr. – ISBN 9986–532–01–9.

235.3(438)(092)
271.73(438)(092)

Obrembski, Juzef

Żywot jak słońce : wspomnienia księdza prałata Józefa Obrębskiego / spisał i opracował Jan
Sienkiewicz. – Wilno : Wydawnictwo Polskie w Wilnie, 1996 (Spauda). – 90, [1] p. : ilustr. –
(Biblioteka „Magazynu Wileńskiego“). – ISBN 9986–542–04–9.

884(474.5)–94
262.14(474.5)

1997

Antologia poezji do ćwiczeń i interpretacji / wybór i opracowanie: Sabina Naruniec, Romuald Naruniec. – Vilnius : Leidybos centras, 1997. – 258 p. – ISBN 9986–03–281–4.

884–1(082)(075.3)

Algebra : podręcznik _oralini IX–X / [autorzy: Jurij Makaryczew ... [et al.] ; oryginał pod _oralini_ S. Tielakowskiego ; [przełożyli Wera Petunowa i Tadeusz Narkiewicz]. – Wyd. 2–ie. – Kaunas : Šviesa, 1997. – 309 p. : ilustr. – ISBN 5–430–02449–X.

512(075.3)

Narunec, Sabina

Barok ; Oświecenie ; Romantyzm : podręcznik literatury dla klasy XI szkoły średniej / Sabina Naruniec, Romuald Naruniec. – Kaunas : Šviesa, 1997. – 343 p. : ilustr., portr. – ISBN 5–430–02300–0.

82(075.3)

884(075.3)

Lukša, Ana

Cudowne koraliki : podręcznik do kształcenia literackiego i językowego dla klasy IV / Anna Łuksza ; [ilustracje Marius Danys]. – Kaunas : Šviesa, 1997. – 2 kn. : ilustr. – ISBN 5–430–02468–6 ((2 knygos)).

Ks. 1. – 1997. – 246, [1] p. : ilustr. – ISBN 5–430–02469–4.

808.4(075.2)

884(075.2)

Lukša, Ana

Cudowne koraliki : podręcznik do kształcenia literackiego i językowego dla klasy IV / Anna Łuksza ; [ilustracje Marius Danys]. – Kaunas : Šviesa, 1997. – 2 kn. : ilustr. – ISBN 5–430–02468–6 ((2 knygos)).

Ks. 2. – 1997. – 221, [1] p. – ISBN 5–430–02470–8.

808.4(075.2)

884(075.2)

Malevski, Česlav

Cmentarz Wojskowy na Antokolu w _oralali / Czesław Malewski, Jerzy Surwiło. – Wilno : Kurier Wileński, 1997. – 31, [1] p. : ilustr. – (Biblioteczka „Kuriera Wileńskiego“).

355.11:718(474.5–25)

726.825(474.5–25)

Chemia : klasy X–XII = Chemija : X–XII klasei lenkų kalba / [przekład E.M. Iwaszkiewicz]. – Vilnius : Leidybos centras, 1997. – 25, [2] p. – (Bendrojo lavinimo mokyklos programos). – ISBN 9986–03–332–2.

54(073.3)

Orševska, Barbara

Elementarz : podręcznik dla klasy I / Barbara Orszewska. – Kaunas : Šviesa, 1997. – 2 kn. : ilustr. – ISBN 5–430–02413–9.

Ks. 2 / [ilustracje Raimonda Bateikaitė, Marius Danys]. – 1997. – 159 p. : ilustr. – ISBN 5–430–02415–5.

808.4(075.2)

Orševska, Barbara

Elementarz : podręcznik dla klasy I / Barbara Orszewska. – Kaunas : Šviesa, 1997. – 2 kn. : ilustr. – ISBN 5–430–02413–9.

Ks. 1 / [ilustracje Raimonda Bateikaitė, Marius Danys]. – 1997. – 88 p. : ilustr. + karpomasis raidynas (1 lap., sulankst. i 4 p.). – ISBN 5–430–02414–7.

808.4(075.2)

Brazauskas, Juozas

Historia Litwy : od unii lubelskiej do 1918 roku : podręcznik dla klas VIII–IX / Juozas Brazauskas ; [z litewskiego przełożyły Waleria Cytowicz i Łucja Pocewiczenė ; ilustrował Romualdas Matulionis]. – Kaunas : Šviesa, 1997. – 365, [3] p. : ilustr., žml. – ISBN 5–430–01449–4.

Borysowicz, Piotr

Kościół św. Piotra i Pawła w Wilnie : przewodnik / Piotr Borysowicz. – Wilno : P. Borysowicz, 1997. – 27 p. : ilustr. – (Perły architektury sakralnej Wilna ; 3). – ISBN 9986–9158–0–5.

726.5(474.5–25)

72.034(474.5–25)

264–031(474.5)

Kryteria oceny wiedzy i umiejętności uczniów z języka polskiego / [opracowały Grażyna Siwicka, Henryka Sokołowska]. – Vilnius: LR švietimo ir mokslo ministerijos Leidybos centras, 1997. – 11, [1] p. – ISBN 9986–03–314–4.

808.4(07)

371.212.2

Bogdel, Halina

Legendy i baśnie Trok : (dla dzieci i dorosłych) / Halina Bogdel ; [tłumaczyły Bożena Ząbkiewicz, Barbara Mintautienė ; ilustracje Stanisław Kaplewski]. – Wyd. 2–ie. – Trakai : Barbora, 1997. – 104 p. : ilustr. – ISBN 9986–762–06–5.

882(474.5)–34

398.2(474.5)

Jakimavičius, Viktoras

Litwo, Ojczyzno moja : podręcznik historii dla klasy V / Viktoras Jakimavičius ; [przekład z litewskiego: Jadwiga Rauckienė ; adaptacja do szkół z polskim językiem nauczania: Maria Teresa Arońska i Jadwiga Rauckienė ; rysunki: Egidijus Rudinskas]. – Vilnius : Alma littera, 1997. – 253 p. : ilustr. – ISBN 9986–02–410–2.

947.45(075.3)

Cibulskaitė, Nijolė

Matematyka i świat : podręcznik dla 5 klasy / Nijolė Cibulskaitė, Marytė Stričkienė ; [przekład I. Sławińska, K. Czupryńska ; ilustr. T. Balčiūnaitė, I. Guobienė]. – Vilnius : TEV, 1997. – 367, [1] p. : ilustr. – ISBN 9986–546–20–6.

51(075.3)

Sobański, Ludomir

Nasze dole i niedole : relacje z Podola, Przyazowia, Rumunii, Węgier, Austrii, Czech, Morawii, Polski, Mongolii, Chin, Armenii, Mołdowy i Litwy, ozdobione wiązanąką myśli o Jutrze / Ludomir Sobański. – Wilno : [L. Sobański], 1997. – 56 p. : portr.

323.15(474.5)(=84)(093.3)

884(474.5)–82

884(474.5)–94

Nowenna do Matki Miłosierdzia w Ostrej Bramie / [opracowanie graficzne, redakcja: Teresa Żark]. – [Wilno : Znad Wilii, 1997]. – 25 p. : ilustr. – ISBN 9986–532–02–7.

248.159.4

243

)

Pamiętka z Ostrej Bramy / [opracowanie: Helena Ostrowska ; zdjęcia: Bronisława Kondratowicz, Jerzy Karpowicz]. – Vilnius : Wydawn. Polskie, 1997. – 62 p. : spalv. ilustr. – (Biblioteka „Magazynu Wileńskiego“). – ISBN 9986–542–05–7.

264–031(474.5)(091)

884–1(082)

Sobański, Ludomir

Problemy i zasady dzisiejszego życia / Ludomir Sobański. – Vilnius : [Rotas], 1997. – 62 p. – ISBN 9986–661–11–0.

316.4

316.7

Bogdanovič, Janina

Słowem malowane : podręcznik do kształcenia literackiego i językowego dla klasy VII / Janina Bogdanowicz, Danuta Korkus ; [ilustracje Krystyna Narkiewicz]. – Kaunas : Šviesa, 1997. – 404, [1] p. : ilustr. – ISBN 5–430–02471–6.

808.4(075.3)

82(075.3)

Kudirko, Jadvyga

Wilno w ich życiu, Litwa w ich twórczości : przewodnik Wileńskimi śladami wybitnych Polaków / Jadwiga Kudirko. – Wilno : Wydawn. Polskie w Wilnie, 1997. – 207 p. : ilustr., portr. – (Biblioteka „Magazynu Wileńskiego“). – ISBN 9986–542–06–5.

884(092)

008(438)(092)

908.474.5

947.45

947.45(075.3)

1998

Algebra : podręcznik dla klas 8–9 / [J. Makaryčevas, N. Mindiuk, K. Neškovas, S. Suvorova] ; oryginał pod redakcją S. Tielakowskiego ; [iš rusų kalbos vertė Vladislava Kriaučiūnienė]. – 2–asis leid. – Kaunas : Šviesa, 1998 (Kaunas : Aušra). – 245, [2] p. : iliustr. – ISBN 5–430–02645–X.

512(075.3)

Lukša, Ana

Cudowne koraliki : [dla klasy 4 / Ana Lukša ; dailininkas Marius Danys]. – Kaunas : Šviesa, 1998. – 3 d. : iliustr.

[Nr] 2. – 1998 (Kaunas : Aušra). – 47, [2] p., įsk. virš. : iliustr. – Tiražas 2200 egz. – ISBN 5–430–02581–X.

808.4(076.52)

Lukša, Ana

Cudowne koraliki : [dla klasy 4 / Ana Lukša ; dailininkas Marius Danys]. – Kaunas : Šviesa, 1998. – 3 d. : iliustr.

[Nr] 3. – 1998 (Kaunas : Aušra). – 47, [2] p., įsk. virš. : iliustr. – Tiražas 2200 egz. – ISBN 5–430–02582–8.

808.4(076.52)

Bajor, Alvyda Antonina

Druskieniki i okolice : przewodnik historyczno–krajoznawczy / Alwida Antonina Bajor. – Kaunas : Šviesa, 1998 (Kaunas : Spindulys). – 59, [1] p. : iliustr. – ISBN 5–430–02332–9.

908.474.5

947.45

Garliauskienė, Reda

Geografia : podstawowe wiadomości : podręcznik dla klasy 6 / Reda Garliauskienė ; [przekład z litewskiego: Wanda Miłto]. – Vilnius : Briedis, 1998 ([Kaunas] : Spindulys). – 231, [1] p. : iliustr., žml. – ISBN 9986–508–79–7.

911(075.3)

Bakonis, Evaldas

Historia świata : podręcznik dla klasy 6 / Evaldas Bakonis ; [tłumaczenie: Jan Sawicki]. – Vilnius : Briedis, 1998 ([Kaunas] : Spindulys). – 185, [2] p. : iliustr., žml. – (Švietimas Lietuvos ateičiai). – ISBN 9986–508–77–0.

930.9(075.3)

Legendy Wileńskie : legendy Wileńskie spisali litewscy i polscy działacze sztuki i uczeni / Albert Wijuk Kojalowicz ... [et al.] ; [sudarė Stasys Lipskis]. – Vilnius : Žuvėdra, 1998. – 143 p. : iliustr. – ISBN 9986–500–30–3.

888.2–34

884–34

398.22(474.5)

Mały leksykon wileńskiej Rossy / [opracowanie tekstu: Krystyna Marczyk]. – [Wilno] : Magazyn Wileński, 1998 [i.e. 2001] (Vilnius : Spauda). – 62, [1] p. : iliustr. – (Biblioteka „Magazynu Wileńskiego“). – ISBN 9986–542–07–3.

726.825(474.5–25)

Cibulskaitė, Nijolė

Matematyka i świat : podręcznik dla klasy 6 / Nijolė Cibulskaitė, Marytė Stričkienė ; [przekład: I. Sławińska, K. Czupryńska]. – Vilnius : TEV, 1998 (Kaunas : Spindulys). – 317, [3] p. : iliustr. – ISBN 9986–546–32–X.

51(075.3)

Bajor, Alvyda Antonina

Mickiewicza młodości kraje : przewodnik po Nowogródczyźnie i Litwie / Alwida Antonina Bajor. – Wilno : Wydaw. Polskie w Wilnie, 1998 (Vilnius : Spauda). – 390 p. : ilustr., žml. – (Biblioteka „Magazynu Wileńskiego“). – ISBN 9986–542–08–1.

884(092)(036)
910.4:379.85(476)(036)
910.4:379.86(474.5)(036)

Masoit, Irena

Moja wierna mowo : podręcznik do kształcenia językowego dla klasy 10 / Irena Masojć, Henryka Sokołowska. – Kaunas : Šviesa, 1998 (Kaunas : Aušra). – 295, [1] p. : ilustr. – Tiražas 2500 egz. – ISBN 5–430–02687–5.

808.4(075.3)

Masoit, Irena

Moja wierna mowo : podręcznik do kształcenia językowego dla klasy 9 / Irena Masojć, Henryka Sokołowska ; [ilustracijos Gražinos Pūkaitės]. – Kaunas : Šviesa, 1998 (Kaunas : Aušra). – 239, [1] p. : ilustr. – ISBN 5–430–02600–X.

808.4(075.3)

Survilo, Ježis

O Adamie Mickiewiczu niekonwencjonalnie od Wilna po Nowy Jork / Jerzy Surwiło. – Wilno : [s.n.], 1998 (Vilnius : Spauda). – 160 p. : ilustr. – Santr. liet., angl. – ISBN 9986–685–05–2.

884(092)

Sobański, Ludomir

Ozdrawiajmy nasz kochany zwariowany świat! : problemy i zasady dzisiejszego życia / [Ludomir Sobański]. – Wilno : [s.n.], 1998 (Vilnius : Rotas). – 63, [1] p. – Aut. nurodytas virš. antr. – ISBN 9986–661–30–7.

171/179

Orševska, Barbara

Pokaž nam, že czytasz sam : czytanki dla klasy 1 / Barbara Orszewska ; [dailininkė Rima Gaižauskaitė]. – Kaunas : Šviesa, 1998 (Kaunas : Spindulys). – 79, [1] p. : ilustr., gaid. – Lenk. – Tiražas 3500 egz. – ISBN 5–430–02601–8.

808.4–82(075.2)

Narkiewicz, Krystyna

Pokochaj sztukę : poradnik wychowania plastycznego dla nauczycieli niespecjalistów / Krystyna Narkiewicz. – Vilnius : Gimtasis žodis, 1998 (Ukmergė : Ukmergės sp.). – 60, [1] p., įsk. virš. : ilustr. – (Mokytojo iniciatyva) (Švietimas Lietuvos ateičiai). – ISBN 9986–453–38–0.

372.873/76

371.42(072)

73/76(072)

Kalėda, Algis

Powojenna literatura litewska : drogą strat i nadziei / Algis Kalėda ; [Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas]. – Vilnius : Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, [1998] (Vilnius : Petro ofsetas). – 127, [3] p. : ilustr. – (Švietimas Lietuvos ateičiai). – Tiražas [1400] egz. – ISBN 9986–513–26–X.

888.2.09

888.2(1–87).09

Jonynienė, Violeta

Šwiat i ja : podręcznik dla klasy 2 / Violeta Jonynienė ; [iš lietuvių kalbos vertė Liucija Pocevičienė ; dailininkė Virginija Kalinauskaitė]. – Kaunas : Šviesa, 1998 (Vilnius : Vilspa). – 142, [2] p. : ilustr. – ISBN 5–430–02585–2.

5(076.1)

Narkovič, Liliana

Tradycje i obyczaje Wileńszczyzny w pracy pozalekcyjnej / Liliana Narkowicz. – Vilnius :

Leidybos centras, 1998. – 108, [3] p. – ISBN 9986–03–347–0.

398.3(474.5):087.5
374.3:39(474.5)

Strumiło, Władysław

Tu była Polska. – [Wilno] : Magazyn Wileński, 1998 (Vilnius : Spauda). – (Biblioteka „Magazynu Wileńskiego“).

884(474.5)–32
884(474.5)–4

Osipovič, Česlava

Zarys literatury : pozytywizm – literatura współczesna : podręcznik dla klasy 10 / Czesława Osipowicz. – Kaunas : Šviesa, 1998 (Kaunas : Aušra). – 223 p. : ilustr. – ISBN 5–430–02599–2.

884(075.3)

Tiknevičiūtė, Birutė

Zielona książeczka / Birutė Tiknevičiūtė ; [tekst i rysunki – autorki ; przekład Valerija Citovicz]. – [Kaunas : Aušra], 1998 (Kaunas : Aušra). – 24, [4] p. : ilustr.

888.2–93–3

1999

Šelkovski, Valdemar

Akademicki klub włóczęgów Wileńskich / Waldemar Szelkowski. – [Wilno] : Wydaw. Polskie w Wilnie, 1999 (Vilnius : Spauda). – 200, [4] p. : ilustr. – (Biblioteka „Magazynu Wileńskiego“). – ISBN 9986–542–10–3.

378.183(474.5)(091)
061.213:378.4(474.5)(091)

Galkutė, Laima

Fizyka : podręcznik dla klasy 7 / Laima Galkutė, Vladas Valentinavičius ; [iš lietuvių kalbos vertė Zbigniev Marcel Stecevič]. – Kaunas : Šviesa, 1999 (Vilnius : Vilspa). – 120, [6] p. : ilustr. – ISBN 5–430–02893–2.

53(075.3)

Narkovič, Liliana

Kościół św. św. Piotra i Pawła w Wilnie / Liliana Narkowicz. – Wilno : Wydaw. Polskie w Wilnie, 1999 (Vilnius : Spauda). – 93, [2] p., [24] ilustr. lap. : ilustr. – (Biblioteka „Magazynu Wileńskiego“). – ISBN 9986–542–11–1.

726.5(474.5–25)
72.034(474.5–25)
264–031(474.5–25)

Księga tysiąclecia. – Kaunas : Kraštovarka [i.e. Pažintis su Lietuva], 1999–. – 2 t. : ilustr., faks., žml. – (Znajomość z Litwą). – ISBN 9986–892–35–X.

T. 1: Państwo / [opracowanie – Doloresa Baltrušienė ; tłumacze: Liucija Pocevičienė, Mieczysław Litwinski]. – 1999 ([Vilnius] : Vilspa). – 411, [3] p. : ilustr., faks., žml. – Tiražas [1000] egz. – ISBN 9986–892–34–1.

947.45(03)
308(474.5)(03)
914.745(03)
008(474.5)(03)

Kraszewski, Józef Ignacy

Kunigas / Józef Ignacy Kraszewski. – Wilno : Wydaw. Polskie w Wilnie, 1999 (Vilnius : Spauda). – 222, [1] p.– (Biblioteka „Magazynu Wileńskiego“). – ISBN 9986–542–12–X.

884–31

Matematyka 7 / [Nijolė Cibulskaitė, Kornelija Intienė, Aleksandras Plikusas, Kazimieras Pulmonas, Viktorija Sičiūnienė, Juozas Šinkūnas, Vladas Vitkus ; překład: I. Sławińska, K. Czupryńska]. – Vilnius : TEV, 1999 (Vilnius : Vilspa). – 349, [1] p. : ilustr. – (Švietimas Lietuvos ateičiai). Aut. nurodyti priešant. p. – Tiražas 2700 egz. – ISBN 9986–546–65–6.

51(075.2)

Modlitewnik rodzin / Lietuvos Vyskupų Konferencijos 2000 metų jubiliejaus komitetas. – Vilnius : Katalikų pasaulis, 1999 (Kaišiadorys : A. Jakšto sp.). – 45, [3] p. : ilustr. – Tiražas 50 000 egz. – ISBN 9986–04–111–2.

243

Burkus, Jonas

Objawienia w Suodžiai / Jonas Burkus ; [tłumaczenie z języka litewskiego Aurelia Pecziulyte]. – Vilnius : Lumen l–kla, 1999 (Vilnius : Spauda, 1998). – 62, [1] p. : ilustr. – Lenk. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 9986–410–40–1.

264–031(474.5)
232.931.7(474.5)

Pamiętka z Ostrej Bramy / [opracowanie: Helena Ostrowska]. – [Wilno] : Wydaw. Polskie w

Wilnie, [1999] (Vilnius : Spauda). – 62, [1] p. : iliustr. – (Biblioteka „Magazynu Wileńskiego“). – Tiražas 10 000 egz. – ISBN 9986–542–05–7.

291.35(474.5)(091)
884–1(082)

Karaś, Halina

Podróże dalekie i bliskie : podręcznik do kształcenia literackiego i językowego dla klasy 8 / Halina Karaś, Aneta Polakiewicz ; [dailininkas Cezar Poliakevič]. – Kaunas : Šviesa, 1999 (Kaunas : Aušra). – 420, [2] p. : iliustr. – Tiražas 2465 egz. – ISBN 5–430–02905–X.

808.4(075.3)
82(075.3)

Programy języka polskiego : język polski klasy 5–10, literatura polska klasy 10–12 / Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija ; [parengė: H. Sokolovska, J. Dzilbo, H. Turkevič]. – 2-asis leid. – Vilnius : LRŠMM Leidybos centras, 1999 (Vilnius : Baltijos kopija). – 60, [2] p. – (Bendrojo lavinimo mokyklos programos). – Lenk. – Tiražas 100 egz. V ISBN 9986–03–263–6.

371.214

808.4(073)

884(073)

Dvilevič, Barbara

Szata myśli naszych : podręcznik języka polskiego dla klas 11–12 / Barbara Dwilewicz, Ludmiła Siekacka. – Kaunas : Šviesa, 1999 (Kaunas : Aušra). – 248 p. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 5–430–02937–8.

808.4(075.3)

Wincelowicz, Teresa

Teksty do dyktand i streszczeń : dla klas 5–10 / Teresa Wincelowicz. – Kaunas : Šviesa, 1999 (Kaunas : Aušra). – 190, [2] p. – Tiražas 1000 egz. – ISBN 5–430–02776–6.

808.4(072.3)

372.880.84

Šynkovski, Tadeuš

To wszystko Ojczyzna : sześć wieków kościoła i parafii Mejszagoła : od ks. kanonika Mikołaja do ks. prałata Józefa / Tadeusz Szynkowski. – [Wilno] : Wydaw. Polskie w Wilnie, 1999 (Vilnius : Spauda, 1998). – 139, [2] p. : iliustr., faks. – (Biblioteka „Magazynu Wileńskiego“). Virš. aut. nenurodytas. – Kn. taip pat: U.O.G.D. / Henryk Gulbinowicz, p. 5–6. – Bibliogr.: p. 138–139. – Tiražas [3000] egz. – ISBN 9986–542–09–X.

262.2(474.5)(091)

Šėla, Jonas

We dwoje : wiersze / Jonas Šėla ; [tłumaczenie z języka litewskiego: Wojciech Piotrowicz ; ilustracje Audronė Uzielaitė]. – Marijampolė : Ramona, 1999 ([Marijampolė : Ramona]). – 44, [3] p. : iliustr. – Lenk. – Tiražas 3000 egz. – ISBN 9986–851–43–2.

888.2–1

2000

Biologia : dla klasy 7 / przygotowała Audronė Šuminienė ; [tłumaczenie na język polski Halina Podelinska ; ilustracje: Rūta Baltakienė, Rima Gaižauskaitė]. – Wilno : Vaga, 2000 (Vilnius : Vilspa). – 173, [2] p. : ilustr. – Lenk. – Bibliogr.: p. 174. – Tiražas [2100] egz. – ISBN 5–415–01517–5.

.57(075.3)

Šynkovski, Tadeuš

„Błyskawica“ na ziemi Sużańskiej / Tadeusz Szykowski. – Wilno : Wydaw. polskie w Wilnie, 2000 (Kaunas : Spindulys). – 149, [2] p. : ilustr. – (Biblioteka „Magazynu Wileńskiego“). – Bibliogr.: p. 147–149. – Tiražas [1200] egz. – ISBN 9986–542–15–4.

884(474.5)–94

Bolondz, Julian

Cudu nie będzie : opowieść wspomnieniowa / Julian Boładz. – Wilno : Wydaw. Polskie w Wilnie, 2000 (Vilnius : Spauda). – 108, [2] p. : ilustr., faks. – (Biblioteka „Magazynu Wileńskiego“). – Kn. taip pat: Posłowie / Henryk Mażul, p. 106–108. – Tiražas [1000] egz. – ISBN 9986–542–14–6.

884(474.5)–94

947.45.07/.083(093.3)

Petrauskis, Kęstutis

Czy istnieje alternatywa wobec Unii Europejskiej? / [Kęstutis Petrauskis, Agnė Nastopkaitė ; ilustracje Rimantas Rolia]. – Wilno : Kom. Europejski przy Rządzie Rep. Litewskiej, 2000 (Wilno : Spauda). – 31, [1] p. : ilustr. – (Twoje miejsce w Europie, ISSN 1392–9445). – Aut. nurodyti antr. lapo kt. pusėje. – Serijos ISSN klaidingas. – Tiražas 10 000 egz. – ISBN 9986–9335–6–0.

341.17(4)

341.176.2(4:474.5)

Droga Krzyżowa w Kalwarii Wileńskiej : przewodnik. – Wilno : Wydaw. polskie w Wilnie, 2000 (Kaunas : Spindulys). – 109, [2] p. : ilustr. – (Biblioteka „Magazynu Wileńskiego“). – Tiražas [3000] egz. – ISBN 9986–542–16–2.

248.159.23(474.5–25)

Valantinaitė–Jokūbonienė, Bronė

Droga twórczości / Bronė Valantinaitė–Jokūbonienė ; tłumaczyła Danuta Brodowska. – Vilnius : Enciklopedija, 2000 (Vilnius : Vilspa). – 142, [1] p. : ilustr. Lenk. – Versta iš: Kūrybos kelyje. – Tiražas [300] egz. – ISBN 9986–433–22–3.

745.522.1(474.5)(092)

888.2–94

Čepienė, Irena

Historia litewskiej kultury etnicznej / Irena Čepienė ; [iš lietuvių kalbos vertė Mieczysław Jackiewicz ; dailininkė Virginija Kalinauskaitė]. – Kaunas : Šviesa, 2000 (Kaunas : Aušra). – 229, [2] p. : ilustr. – Lenk. – Versta iš: Lietuvių etninės kultūros istorija. – Bibliogr., p. 227–230, ir išnašose. – Tiražas 700 egz. – ISBN 5–430–02902–5.

39(474.5)(091)

Księga tysiąclecia. – Kaunas : Kraštovarkė [i.e. Pažintis su Lietuva], 1999–. – 2 t. : ilustr., faks., žml. – (Znajomość z Litwą). – ISBN 9986–892–35–X.

T. 2: Stolica, powiat wileński i kowieński / [tłumacze: Vanda Milto, Barbara Mintautienė]. – 2000. – 576 p. : ilustr. – Tiražas 800 egz. – ISBN 9986–892–43–0.

30

Matematyka 8 : [podręcznik dla klasy 8 / Nijolė Cibulskaitė, Kornelija Intienė, Aleksandras Plikusas, Kazimieras Pulmonas, Viktorija Sičiūnienė, Juozas Šinkūnas, Vladas Vitkus ; przekład I. Sławińska, K. Czupryńska]. – Vilnius : TEV, 2000 (Vilnius : Vilspa). – 349, [1] p. : ilustr. – (Švietimas Lietuvos ateičiai). – Aut. nurodyti prieš antr. p. – Tiražas [2600] egz. – ISBN 9986–546–

Kudirko, Jadvyga

Pamiętka z Litwy : Szydłów, Góra Krzyży, Trok, Góra Trzykrzyska / Jadwiga Kudirko. – [Wilno] : Wydaw. Polskie w Wilnie, 2000 (Kaunas : Spindulys). – 93, [2] p. : ilustr. ; – (Biblioteka „Magazynu Wileńskiego“). Virš. aut. nenurodyta. – Bibliogr.: p. 92–93 (23 pavad.). – Tiražas 5000 egz. – ISBN 9986–542–13–8.

908.474.5(036)

Minkovski, Jan

Wilno : przewodnik turystyczny / Jan Minkowski. – Wilno : Firidas, 2000 ([Vilnius] : UAB „Firidas“). – 36 p., [4] ilustr. lap. : ilustr.

910.4:379.85(474.5–25)(036)

914.745–25(036)

947.45–25

796.5(474.5–25)(036)

Sniežko, Aleksandras

Wybór wierszy / Aleksander Śniežko ; [ilustracje: Stanisław Kaplewski]. – Wilno : Dulvija, 2000. – 213 p. : ilustr. Kn. taip pat: "Orzeźwić ich wodą, wendryjąc pustynią" / Halina Turkiewicz, p. 3–8. – Apie aut.: p. 4 (virš.). – Tiražas [1000] egz. – ISBN 9955–9380–0–5.

884(474.5)–1

Survilo, Ježis

Zostali tu z nami na dobre i złe : losy przedstawicieli przedwojennej inteligencji Wilna i Wileńszczyzny po 1944 / Jerzy Survilo. – Wilno : Margi raštai, 2000 (Kaunas : Spindulys). – 297, [2] p., [16] ilustr. lap. Lenk. – Tiražas [3000] egz. – ISBN 9986–09–221–3.

323.15(474.5)(=84)(091)

008(474.5)(=84)(091)

Vilpišauskas, Ramūnas

10 pytań na temat członkostwa Litwy w Unii Europejskiej / [tekst Ramūnas Vilpišauskas ; tłumaczenie z jęz. litewskiego Edward Piórko ; opracowanie graficzne Rimvydas Kepežinskas]. – Vilnius : Alora, [2000] (Vilnius : Girona). – 16, [1] p., įsk. virš. : ilustr. – Lenk. – Aut. nurodytas antr. lapo kt. pusėje. – Tiražas 4000 egz. – ISBN 9986–9375–4–X.

341.176.2(4)

327(474.5:4)

2001

Turkevič, Halina

Antologia literatury polskiej : od Młodej Polski do współczesności : dla klasy 12 / Halina Turkiewicz. – Kaunas : Šviesa, 2001 (Kaunas : Aušra). – 336 p. : iliustr. – Tiražas [1000] egz. – ISBN 5–430–03302–2.

884(082)(075.3)

Narunec, Sabina

Barok. Ošvieceenie. Romantyzm : podręcznik literatury dla klasy 11 szkoły średniej / Sabina Narunec, Romuald Narunec. – 2–asis leid. – Kaunas : Šviesa, 2001 (Kaunas : Aušra). – 344 p. : portr.

– Tiražas [600] egz.
– ISBN 5–430–02300–0.

884(075.3)

Molienė, Laima

Biologia. Człowiek i jego zdrowie : podrecznik dla klasy 9 / Laima Molienė, Stasys Molis ; [iš lietuvių kalbos vertė Kristina Kšivická ir Božena Tautkienė ; dailininkai Stasys Molis, Gražina Pūkaitė, Dalia Viržintaitė ir Elvis Zovė]. – Kaunas : Šviesa, [2001] (Vilnius : Vilspa). – 295, [1] p. : iliustr.

Versta iš: Žmogaus biologija ir sveikata. – Bibliogr.: p. 291. – R–klė: p. 292–295. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 5–430–03298–0.

57(075.3)

Orševska, Barbara

Czarodziejskie słowo : [podręcznik do kształcenia literackiego i językowego dla klasy 3] / Barbara Orszewska ; [dailininkė Virginija Kalinauskaitė]. – Kaunas : Šviesa, 2001. – 2 kn. : iliustr. – ISBN 5–430–03294–8.

Ks. 1. – 2001 (Kaunas : Spindulys). – 245, [1] p. : iliustr. – Tiražas [1500] egz. – ISBN 5–430–03293–X.

808.4(075.2)

Orševska, Barbara

Czarodziejskie słowo : [podręcznik do kształcenia literackiego i językowego dla klasy 3] / Barbara Orszewska ; [dailininkė Virginija Kalinauskaitė]. – Kaunas : Šviesa, 2001. – 2 kn. : iliustr. – ISBN 5–430–03294–8.

Ks. 2. – 2001 (Kaunas : Spindulys). – 244, [1] p. : iliustr. – Tiražas [1500] egz. – ISBN 5–430–03295–6.

808.4(075.2)

Valentinavičius, Vladas

Fizyka : podręcznik dla klasy 9 / Vladas Valentinavičius ; [iš lietuvių kalbos vertė Zbigniev Marcel Stecevič ; dailininkas Jonas Gudmonas]. – 2–asis patais. ir papild. leid. – Kaunas : Šviesa, 2001 (Kaunas : Aušra). – 246, [2] p. : iliustr. Versta iš: Fizika. – R–klė: p. 242–244. – Tiražas [1200] egz. – ISBN 5–430–03299–9.

53(075.3)

Valentinavičius, Vladas

Fizyka : podręcznik dla klasy 8 / Vladas Valentinavičius ; [iš lietuvių kalbos vertė Zbigniev Marcel Stecevič ; dailininkas Jonas Gudmonas]. – 2–asis patais. ir papild. leid. – Kaunas : Šviesa, 2001 (Vilnius : Vilspa). – 205, [2] p. : iliustr. – Tiražas [1300] egz. – ISBN 5–430–03297–2.

53(075.3)

Valentinavičius, Vladas

Fizyka : podręcznik dla klasy 10 / Vladas Valentinavičius ; [iš lietuvių kalbos vertė Zbigniev

Marcel Stecevič ; dailininkas Jonas Gudmonas]. – Kaunas : Šviesa, 2001 (Vilnius : Vilspa). – 251, [2] p. : iliustr. – Tiražas [1300] egz. – ISBN 5–430–03300–6.

53(075.3)

Kirstukas, Eduardas

Kalwaria Wileńska / Eduardas Kirstukas. – Wilno : Regnum fondas, 2001 (Kaunas : Aušra). – 92, [2] p. : iliustr. – Lenk. – Bibliogr. išnašose. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 9986–494–54–0 (klaidingas).

248.159.23(474.5–25)

Historia świata i Litwy : VI – XVIII w. : podręcznik dla klasy 8 / Rimantas Jokimaitis, Algis Kasperavičius, Eugenijus Manelis, Beatričė Stukienė ; [przekład z języka litewskiego: Waleria Cytowicz]. – Vilnius : Kronta, 2001 ([Riga] : Jāņa sēta Printing Group). – 271, [1] p. : iliustr., žml. – Virš. aut. nenurodyti. – Tiražas [2500] egz. – ISBN 9986–879–59–0.

94/99(075.3)

947.45(075.3)

Historia najnowsza : podręcznik dla klasy 10 / Algis Kasperavičius, Rimantas Jokimaitis, Algis Sindaravičius, Jonas Laurinaitis, Juozas Brazauskas, Audronė Čižauskienė, Beatričė Stukienė, Bijūnas Paulius ; [przekład na język polski: Jan Sienkiewicz]. – Vilnius : Kronta, 2001 (Ryga : Jāņa sēta Publishers & Printers Ltd.). – 335, [1] p. : iliustr., žml. Virš. aut. nenurodyti. – Pavardžių r–klė: p. 332–334. – Tiražas [2500] egz.

– ISBN 9986–879–71–X.

94/99(075.3)

940.5(075.3)

947.45(075.3)

Šetkus, Benediktas

Historia starożytna : podręcznik dla klasy 7 / Benediktas Šetkus, Liucija Pobedinska ; [przekład z języka litewskiego: Krystyna Zdanowska]. – Vilnius : Kronta, 2001 ([Ryga] : Jāņa sēta Printing Group). – 253, [2] p. : iliustr., žml. – Tiražas [2500] egz.

– ISBN 9986–879–60–4.

931(075.3)

Balčytis, Bronius

Kraina liczb : podręcznik matematyki dla klasy 1 / Bronius Balčytis, Aldona Vaičiulienė ; [iš lietuvių kalbos vertė Liucija Pocevičienė ; dailininkė Inga Marčiukaitytė]. – 2–asis perdirbt. leid. – Kaunas : Šviesa, 2001 (Vilnius : Vilspa). – 127, [1] p. : iliustr. – Tiražas [1200] egz. – ISBN 5–430–03292–1.

51(075.2)

Ingelevič, Jadvyga

Kwitnący sad jesienią : polska poezja ludowa / Jadwiga Ingielewicz. – Wilno : Spec. paskirties AB "Lietuvos geležinkeliai" Leidybos centras, 2001 (Vilnius : SPAB "Lietuvos geležinkeliai" LC sp.). – 146, [1] p. : iliustr., faks. – Tiražas 500 egz. – ISBN 9986–537–85–1.

884(474.5)–1

Survilo, Ježis

Od Grunwaldu do Litpolbatu / Jerzy Survilo. – Wilno : Margi raštai, 2001 (Kaunas : Aušra). – 183, [1] p. : iliustr. – Tiražas [1000] egz. – ISBN 9986–09–233–7.

947.45

355(438:474.5)(091)

355(474.5:438)(091)

355.48(438)

Karaś, Halina

Podróże dalekie i bliskie : podręcznik do kształcenia literackiego i językowego dla klasy 8 /

Halina Karaś, Aneta Polakiewicz ; [dailininkas Cezar Poliakevič]. – 2–asis leid. – Kaunas : Šviesa, 2001 (Kaunas : Aušra). – 420, [2] p. : iliustr. – Tiražas [1000] egz. – ISBN 5–430–02905–X.
808.4(075.3)
82(075.3)

Makowiecki, Andrzej Zdzisław

Pozytywizm. Młoda Polska : podręcznik literatury dla klasy 11 / Andrzej Z. Makowiecki, Halina Chmielewska. – 2–asis patais. leid. – Kaunas : Šviesa, 2001 (Kaunas : Aušra). – 272 p. : iliustr. – Tiražas [600] egz. – ISBN 5–430–03301–4.
884(075.3)

Mały leksykon wileńskiej Rossy / [opracowanie tekstu: Krystyna Marczyk]. – [Wilno] : Magazyn Wileński, 1998 [i.e. 2001] (Vilnius : Spauda). – 62, [1] p. : iliustr. – (Biblioteka „Magazynu Wileńskiego“). – Tiražas 6000 egz. – ISBN 9986–542–07–3.
726.825(474.5–25)

Matematyka 9 / [Irena Bagdonienė, Jolanta Knyvienė, Adelija Kuzmarskienė, Aleksandras Plikusas, Kazimieras Pulmonas, Juozas Šinkūnas]. – Vilnius : TEV, 2001 (Vilnius : Vilspa). – 415, [1] p. : iliustr. Lenk. – Tiražas [3100] egz. – ISBN 9955–491–02–7.
51(075.3)

Masoit, Irena

Moja wierna mowo : podręcznik do kształcenia językowego dla klasy 9 / Irena Masojć, Henryka Sokołowska ; [ilustracijos Gražinos Pūkaitės]. – 2–asis leid. – Kaunas : Šviesa, 2001 (Kaunas : Aušra). – 239, [1] p. : iliustr. – R–klė: p. 237–238. – Tiražas [1000] egz. – ISBN 5–430–02600–X.
808.4(075.3)

Najpiękniejsze kościoły Wilna / [wybór i opracowanie Krystyna Marczyk]. – Wilno : Wydaw. Polskie w Wilnie, 2001 (Kaunas : Spindulys). – 124, [3] p. : iliustr. – (Biblioteka „Magazynu Wileńskiego“). – Tiražas 5000 egz. – ISBN 9986–542–17–0
726.5(474.5–25)(091)

Dvilevič, Barbara

Szata myśli naszych : podręcznik języka polskiego dla klas 11–12 / Barbara Dwilewicz, Ludmiła Siekacka. – 2–asis leid. – Kaunas : Šviesa, 2001 (Kaunas : Aušra). – 248 p. – Tiražas [600] egz. – ISBN 5–430–02937–8.
808.4(075.3)

Senkevič, Jan

Ustawy i postawy : zapiski z poselskiej ławy / Jan Sienkiewicz. – Vilnius : P. Kalibato individuali įmonė „Petro ofsetas“, [2001] (Vilnius : Petro ofsetas). – 174, [1] p. – Tiražas [500] egz. – ISBN 9986–824–70–2.
323.15(474.5)(=84)

Kaplevski, Stanislav

W zasięgu wzroku : impresje graficzno–poetyckie / Stanisław Kaplevski, Aleksander Śnieżko. – Wilno : [S. Kaplevski], 2001 ([Vilnius] : M. Rymkevičiaus person. įm.). – 71, [1] p. : iliustr. – Tiražas [1000] egz. – ISBN 9955–425–87–3.
884(474.5)–1

Venclova, Tomas

Wilno : przewodnik / Tomas Venclova ; [tłumaczenie Beata Piasecka]. – Vilnius : R. Paknio 1–kla, [2001] ([Vilnius] : Sapnų sala). – 215, [1] p. : iliustr., faks., žml. – Lenk. – Objektų ir asmenvardžių r–klės: p. 203–214. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 9986–830–47–8.
910.4:379.85(474.5–25)(036)

914.745–25(036)
947.45–25
796.5(474.5–25)(036)

Z całego serca – Litwa : [ilustrowana książka w języku polskim o nowoczesnej Litwie / twórcy wydania Algimantas Aleksandravičius, Rimgaudas Šlekys, Skaidrė Vainikauskaitė ; współautorzy Gražina Jurgaitienė, Jonas Gaidukevičius, Audronė Galvonaitė, Auksė Livija Kasperaitienė, Rasa Krasauskaitė, Aldona Mikulionienė, Algirdas Paleckis, Wacława Szuksztul, Anželika Staškovskaja, Alma Danijelė Valikonienė, Daiva Vikmonienė] ; przekład na język polski Irena Hermanowicz]. – Wilno : ZSA „Nacionalinė knyga“, [2001] ([Wilno] : ZSA „Sapnų sala“). – 112 p. : ilustr., žml. – Tiražas [1000] egz. – ISBN 9955–9403–2–8.

914.745(084)
908.474.5(084)
008(474.5)(084)
77.04(474.5)(084)

Sidorovič, Barbara

Zapach słoneczka : [poezja] / Barbara Sidorowicz ; [ilustracje Joanna Ostrowska, Bogdan Sidorowicz]. – [Wilno : Magazyn Wileński, 2001] ([Vilnius] : Spauda). – [24] p. : ilustr. – Tiražas [3000] egz. – ISBN 9986–542–19–7.

884(474.5)–93–1

2002

Раманюк, Міхаіл Фёдаравіч

Białoruskie krzyże ludowe : monografia / Mihaś Ramaniuk ; [przekład na język polski – Nina i Aleksander Barszczewscy]. – [Wilno] : Nasza Niwa : D. Ramaniuk [i.e. Gudų informacijos centras], 2002. – 43, [1] p. : iliustr. Kn. taip pat: Žyciorys Michasia Ramaniuka/ Dzianis Ramaniuk. p. 6. – Tiražas [500] egz. – ISBN 9955–437–12–X.

7.046.3(476)(091)

745.5(476)(091)

726.825(476)(091)

Orševska, Barbara

Elementarz : podręcznik dla klasy 1 / Barbara Orszewska ; [dailininkai Raimonda Bateikaitė ir Marius Danys]. – 2–asis patais. leid., 2002 [m. – Tiražas]. – Kaunas : Šviesa, [2002]. – 2 kn. : iliustr. – ISBN 5–430–02413–9.

Ks. 1. – [2002] (Kaunas : Spindulys). – 88, [1] p. : iliustr. – Tiražas [1000] egz. – ISBN 5–430–02414–7

808.4(075.2)

Orševska, Barbara

Elementarz : podręcznik dla klasy 1 / Barbara Orszewska ; [dailininkai Raimonda Bateikaitė ir Marius Danys]. – 2–asis patais. leid., 2002 [m. – Tiražas]. – Kaunas : Šviesa, [2002]. – 2 kn. : iliustr. – ISBN 5–430–02413–9.

Ks. 2. – [2002] (Kaunas : Spindulys). – 159, [1] p. : iliustr. – Tiražas [1000] egz. – ISBN 5–430–02415–5

808.4(075.2)

Valentinavičius, Vladas

Fizyka : podręcznik dla klasy 10 / Vladas Valentinavičius ; [iš lietuvių kalbos vertė Zbigniew Marcel Stecevič ; dailininkas Jonas Gudmonas]. – 1–asis leid., 2002 [m. – Tiražas]. – Kaunas : Šviesa, [2002] (Vilnius : Vilspa). – 251, [2] p. : iliustr. Versta iš: Fizika. – R–klė: p. 247–250. – Tiražas [1000] egz.

– ISBN 5–430–03300–6.

53(075.3)

Historia cudownego obrazu Matki Boskiej Ostrobramskiej : ku upamiętnieniu 75–lecia koronacji. – Wilno : Czas, 2002 ([Wilno] : Przedsiębiorstwo M. Rymkiewicza). – 33 p. : iliustr. Aut.: Maria Kałamajska–Saeed, Helena Obieziarska, Jan Obst, Honorata Szocik. – Tiražas [1000] egz. – ISBN 9955–9423–3–9.

248.159.4(474.5–25)

246.3(474.5–25)(091)

264–031(474.5–25)(091)

75.046(474.5)(091)

Balčytis, Bronius

Kraina liczb : podręcznik matematyki dla klasy 2 / Bronius Balčytis ; iš lietuvių kalbos vertė Liucija Pocevičienė ; [dailininkas Norbertas Zovė]. – 2–asis patais. leid., 2002 [m. – Tiražas]. – Kaunas : Šviesa, [2002] (Kaunas : Aušra). – 135, [1] p. : iliustr. – Versta iš: Skaičių šalis. – Tiražas [1000] egz. – ISBN 5–430–03465–7

51(075.2)

Wroczyński, Tomasz

Literatura polska XX wieku : podręcznik dla klas 11–12 / Tomasz Wroczyński ; [dla] szkół polskich na Litwie opracowała Halina Turkiewicz. – 2–asis papild. leid., 2002 [m. – Tiražas]. – Kaunas : Šviesa, [2002] (Kaunas : Aušra). – 352 p. : iliustr. – Tiražas [600] egz. – ISBN 5–430–03476–2.

884(075.3)

Los wileńszczyzny w XX wieku. – Wilno : Wydaw. Polskie w Wilnie [i.e. Magazyn Wileński], 2002 (Vilnius : Spauda). – 547, [4] p. : ilustr., portr. – (Biblioteka „Magazynu Wileńskiego“)

Aut.: Alwida Antonina Bajor, Kazimiera Bartoszewiczówna, Łucja Brzozowska, Marian Butrym, Walery Choroszewski, Liliana Czerniawska, Kazimierz Czyrkowski, Barbara Cichocka, Tadeusz Drozd, Edward Wincenty Gajewski, Marcin Górnikiewicz, Janusz Hrybacz, Krystyna Jarmołowska, Zbigniew Jodko, Kasper Karaźniewicz, Stanisława Kocielowicz, Edmund Kolendo, Barbara Kondratow, Adam Korbut, Maria Kuziniewicz, Krystyna Łukaszewicz, Janina Łuszczczyńska, Paulina Mielko, Jadwiga Monczak, Józef Obrębski, Jan Pakalnis, Ewa Piotrowicz, Teresa Rogala, Franciszek Rozwadowski, Barbara Sidorowicz, Irena Siergiejczyk, Teresa Skup-Stundis, Danuta Szyksznian-Ossowska, Franciszka Tarańczuk, Józef Tołkanowicz, Julitta Tryk, Zofia Urbanowicz, Józef Zienkiewicz, Tadeusz Żukowski. – Tiražas [1100] egz. – ISBN 9986-542-20-0.

884-94
323.15(474.5)(=84)(093.3)
947.45-25"19"(093.3)
929(474.5-25)(=84)(093.3)

Mały leksykon wileńskiej Rossy / [opracowanie tekstu: Krystyna Marczyk]. – Wilno : Magazyn Wileński, [2002] (Vilnius : Spauda). – 62, [1] p. : ilustr. – (Biblioteka „Magazynu Wileńskiego“). – Tiražas 15 000 egz. – ISBN 9986-542-07-3.

726.825(474.5-25)
929(474.5-25)
908.474.5-25
008(474.5-25)(091)

Matematyka 10 : [podręcznik / Irena Bagdonienė, Jolanta Knyvienė, Aleksandras Plikusas, Kazimieras Pulmonas, Juozas Šinkūnas]. – Vilnius : TEV, 2002 (Kaišiadorys : A. Jakšto sp.). – 414, [1] p. : ilustr. – Aut. nurodyti prieš antr. p. – Tiražas 3000 egz. – ISBN 9955-491-21-3.

51(075.3)

Nadworna malarka Ostrobramskiej : saga rodu Krepsztulów / spisał i opracował Jan Sienkiewicz. – Wilno : Scripta manent, 2002 (Vilnius : Petro ofsetas). – 137, [3] p., [108] ilustr. p. : ilustr., faks., portr. – Tiražas [300] egz. – ISBN 9955-9518-0-X.

884(474.5)-94
929.5(474.5)(=84)
75(474.5)(=84)(092)

Gajewski, Mirosław

Nasze podwileńskie ojczyzny / Mirosław Gajewski. – Vilnius : Czas, 2002 (Vilnius : Spauda). – 159, [1] p. : ilustr., žml. Bibliogr., p. 156-157 (38 pavad.), ir sk. gale. – Tiražas [1000] egz. – ISBN 9955-9423-1-2.

947.45
908.474.5

Žeimantas, Vytautas

Okno, otwarte do Europy : dla bezpośredniej komunikacji kolejarskiej pomiędzy Litwą a Polską – 10 lat / Vytautas Žeimantas ; [į lenkų kalbą išvertė vetimų biuras "Runos"]. – Vilnius : Gelspa, 2002 (Vilnius : Gelspa). – 22, [1] p. : ilustr., diagr.

Orig. antr.: Atvertas langas į Europą. – Kn. taip pat: Įžanginis žodis / Jonas Biržiškis, p. 3. – Tiražas 100 egz.

656.2.072/.073(474.5)(091)
656.2.072/.073(438)(091)

Vitkus, Gediminas

Politologia : [podręcznik] / Gediminas Vitkus ; przekład z litewskiego wydania trzeciego poprawionego ; przełożył Jan Sienkiewicz. – Vilnius : Danielius, 2002 (Wilno : Spauda). – 316 p. :

ilustr., žml. – Tiražas 3500 egz. – ISBN 9955–476–13–3.

32.01(075.3)

Nekrošius, Vytautas

Postępowanie cywilne: zasada koncentracji postępowania cywilnego i możliwości jej realizacji : streszczenie / Vytautas Nekrošius. – Wilno : [Wydawnictwo Uniwersytetu Wileńskiego], 2002 ([Vilnius] : VU l-klos sp.). – 152, [1] p., įsk. virš. – Bibliogr.: p. 147–152. – Tiražas 30 egz.

347.91/95

347.91/95(474.5)

Malevski, Česlav

Rody szlacheckie w powiecie lidzkim na Litwie w XIX wieku / Czesław Malewski. – Wilno : Czas, 2002. – 113 p., [8] ilustr. lap. : ilustr. Bibliogr.: p. 107–112. – Tiražas [1000] egz. – ISBN 9955–9423–2–0

929.5(474.5)(083.8)

929.5(476)(083.8)

Rok Pański : terminarzyk katolicki, 2003–2010 / w opracowaniu Julitty Tryk. – Wilno : Wydawnictwo Polskie w Wilnie [i.e. Magazyn Wileński], 2002 (Vilnius : Spauda). – [158] p. : ilustr. – (Biblioteka „Magazynu Wileńskiego“). – Virš. antr.: Magazyn Wileński. – Tiražas [1200] egz. – ISBN 9986–542–23–5.

282(059)

050.9

Nezamuv, Nifanti

Synowie błękitnego nieba : tradycje lotnicze w rodzinie Źwirków / Nifanty Niezamów. – Święciany [i.e. Vilnius] : Firidas, 2002 (Švenčionys : Firidas). – 63, [17] p. : ilustr. – Tiražas 1000 egz. – ISBN 9955–9541–2–4.

884(474.5)–94

629.73(474.5)(=84)(093.3)

Narkovič, Liliana

Troki : przewodnik po mieście i okolicach, historia i legendy / Liliana Narkowicz. – Wilno : Wydawnictwo Polskie w Wilnie [i.e. Magazyn Wileński], 2002 (Vilnius : Spauda). – 136, [2] p. : ilustr., žml. – (Biblioteka „Magazynu Wileńskiego“). – Bibliogr.: p. 136 (26 pavad.). – Tiražas [5000] egz. – ISBN 9986–542–22–7.

910.4:379.85(474.5)(036)

914.745(036)

796.5(474.5)(036)

908.474.5(036)

Dunovska, Marija

Uśmiech słońca : podręcznik do języka polskiego dla klasy 2 / Maria Dunowska ; [dailininkai Raimonda Bateikaitė ir Marius Danys]. – Kaunas : Šviesa, [2002]. – 2 kn. : ilustr. – ISBN 5–430–03442–8.

Ks. 1. – [2002] (Kaunas : Spindulys). – 158, [2] p. : ilustr., nat., žml. – Tiražas [1000] egz. – ISBN 5–430–03441–X.

808.4(075.2)

Dunovska, Marija

Uśmiech słońca : podręcznik do języka polskiego dla klasy 2 / Maria Dunowska ; [dailininkai Raimonda Bateikaitė ir Marius Danys]. – Kaunas : Šviesa, [2002]. – 2 kn. : ilustr. – ISBN 5–430–03442–8.

Ks. 2. – [2002] (Kaunas : Spindulys). – 158, [2] p. : ilustr., nat. – Tiražas [1000] egz. – ISBN 5–430–03464–9.

808.4(075.2)

Wilno i Troki : przewodnik / [na podstawie przewodnika "Wilno" Tomasa Venclovy ; opracowała Beata Piasecka ; tłumaczenie Beata Piasecka ; zdjęcia Arūnas Baltėnas, Raimondas Paknys, Kęstutis Stoškus]. – Vilnius : R. Paknio leidykla, [2002] ([Vilnius] : Sapnų sala). – 79, [1] p. : ilustr., žml. – Tiražas [1000] egz. – ISBN 9986–830–62–1.

910.4:379.85(474.5)(036)
914.745(036)
947.45
796.5(474.5)(036)

Wilno pielgrzymkowe : przewodnik śladami świętych i błogosławionych / w opracowaniu Czesławy Paczkowskiej. – [Wilno] : Wydaw. Polskie w Wilnie [i.e. Magazyn Wileński], 2002 (Vilnius : Spauda). – 196, [2] p., [16] ilustr. lap. : ilustr. – (Biblioteka „Magazynu Wileńskiego“) – Tiražas [3000] egz. – ISBN 9986–542–21–9.

235.3(474.5)(092)
264–031(474.5–25)(091)

Venclova, Tomas

Wilno : przewodnik / Tomas Venclova. – 2 wyd. – Vilnius : R. Paknio leidykla, 2002. – 216 p. : ilustr.

947.45–25
914.745–25(036)
910.4:379.85(474.5–25)(036)
796.5(474.5–25)(036)
711.424(474.5–25)(091)(036)
72(474.5–25)(091)(036)

Narkovič, Liliana

Z Wilna szwajcarskimi śladami Polaków / Liliana Narkowicz. – Wilno : [L. Narkowicz], 2002 (Nemenčinė (Vilniaus raj.) : M. Rimkevičiaus person. įm.). – 245, [1] p. : ilustr., faks. – Tiražas [1000] egz. – ISBN 9955–507–41–1.

884(092)

Osipovič, Česlava

Zarys literatury : pozytywizm – literatura współczesna : podręcznik dla klasy 10 / Czesława Osipowicz. – 1–asis leid., 2002 [m. – Tiražas]. – Kaunas : Šviesa, [2002] (Kaunas : Aušra). – 223 p. : ilustr. – Tiražas [1000] egz. – ISBN 5–430–02599–2.

884(075.3)

„Znad Wili“ 10 lat = „Znad Wili“ 10 metų. – Vilnius : Radijo stotis "Znad Wili", [2002]. – [40] p. : ilustr., portr. – Gretut. tekstas liet., lenk.

654.195.6(474.5)(=84)

2003

Dokumenty Związku Polaków na Litwie, 1988–1998 / pod redakcją Jana Sienkiewicza. – Wilno : Scripta manent, 2003. – 260 p. – Tiražas [500] egz. – ISBN 9955–9518–2–6.
323.15(474.5)(=84)(093.2)

Historia świata : [podręcznik] dla klasy 6 / Audronė Čižauskienė, Beatričė Stukienė, Rimutė Morozovienė, Eugenijus Manelis ; [przekład na język polski Jan Sienkiewicz] ; oprawa plastyczna: Rūta Čigriejūtė, Vilmantė Matuliauskienė. – Wilno : Kronta, 2003 (Ryga : Jāņa Sēta Publishers & Printers Ltd). – 215, [1] p. : ilustr., żml. Orig. antr.: Pasaulio istorija. – Tiražas [3500] egz. – ISBN 9955–595–02–7.

930.9(075.3)

Jonynienė, Violeta

Ja i świat : podręcznik dla klasy 1 / Violeta Jonynienė ; [iś lituvių kalbos vertė Liucija Pocevičienė ; dailininkė Virginija Kalinauskaitė]. – Kaunas : Šviesa, 2003 (Vilnius : Spaudos kontūrai). – 111, [1] p. : ilustr. Orig. antr.: Aš ir pasaulis. – Tiražas [1000] egz. – ISBN 5–430–02848–7.

5(075.2)

Neuburg, Renate

Jak się uczysz : przewodnik dla uczącego się języka obcego / Renete Neuburg, Vee Harris. – Kaunas : Technologija, 2003 (Kaunas : KTU sp.). – 100, [1] p. – Virš. aut. nenurodyti. – Tiražas [500] egz. – ISBN 9955–09–477–X.

802/809:37(072)

372.880.2

Balčytis, Bronius

Kraina liczb : podręcznik matematyki dla klasy 3 / Bronius Balčytis ; [iś lituvių kalbos vertė Liucija Pocevičienė ; dailininkas Norbertas Zovė]. – Kaunas : Šviesa, 2003 (Vilnius : Spaudos kontūrai). – 133, [3] p. : ilustr. Orig. antr.: Skaičių šalis. – Tiražas [1500] egz. – ISBN 5–430–03693–5.

51(075.2)

Kronika na gorąco pisana : "Czerwony Sztandar" – "Kurier Wileński" 1953–2003 / redakcja Jan Sienkiewicz. – Wilno : Kurier Wileński [i.e. Vilnijos žodis], 2003. – 258 p. : ilustr., portr. – Turinyje aut.: Krystyna Adamowicz, Aleksandra Akińczo, Zbigniew Balcewicz, Genowefa Bieleninik, Aleksander Borowik, Łucja Brzozowska, Jan Ciechanowicz, Lucyna Dowdo, Helena Gładkowska, Zygmunt Klonowski, Jadwiga Kudirko, Janina Lisiewisz, Irena Litwin, Zbigniew Maciejewski, Michał Mackiewicz, Czesław Malewski, Zbigniew Markowicz, Henryk Mażul, Romuald Mieczkowski, Liliana Narkowicz, Helena Ostrowska, Marian Paluszkiewicz, Teresa Paszkiewicz–Markiewicz, Danuta Piotrowicz, Wojciech Piotrowicz, Jadwiga Podmostko–Andruszkiewicz, Barbara Przygodzka–Mintautienė, Jan Sienkiewicz, Barbara Sosno, Julitta Tryk, Jarosław Wołkonowski, Wanda Zajączkowska. – Tiražas [1000] egz. – ISBN 9955–9628–1–X.
070(474.5)(=84)(091)

Legendy Wileńskie / legendy Wileńskie spisali litewscy i polscy działacze i uczeni Albert Wijuk Kojalowicz, Józef Ignacy Kraszewski, Vytautas Misevičius, Teodor Narbutt, Maciej Strykowski, Genrikas Songinas, Juozas Tumas Vaižgantas, Władysław Zahorsk ; [sudarė Stasys Lipskis]. – Vilnius : Žuvėdra, 2003 (Vilnius : Vilspa). – 143, [1] p. : ilustr. – Tiražas 1000 egz. – ISBN 9986–500–30–3.

888.2–93–34

Litwa piękna nieznajoma / [opracowanie Beata Piasecka]. – Vilnius : Margi raštai, 2003 (Vilnius : Vilspa). – 103, [1] p. : ilustr., żml. – Bibliogr.: p.103. – R–klės: p. 96–102. – Tiražas

[1500] egz. – ISBN 9986–09–250–7

910.4:379.85(474.5)(036)
914.745(036)
796.5(474.5)(036)

Kurek–Smolaga, Emilia

Moje smutne Kontynenty = My sad Continents : wspomnienia / Emilia Kurek–Smolaga ; w opracowaniu Walentyny Subocz ; [przekład na język angielski: Vitalij Ilgevič]. – Vilnius : Firidas, 2003 (Švenčionys : Firidas). – 180, [1] p., [7] ilustr. lap. – Gretut. tekstas lenk., angl. – Tiražas [300] egz. – ISBN 9955–9541–9–1.

884(73)–94

Michailovič, Teresa

Mowa ojczysta : podręcznik do kształcenia literackiego i językowego dla klasy 5 / Teresa Michajłowicz, Anna Gulbinowicz ; [dailininkė Rūta Baltakienė]. – Kaunas : Šviesa, 2003 (Kaunas : Aušra). – 327, [1] p. : ilustr. – Tiražas 1000 egz. – ISBN 5–430–03570–X.

808.4(075.3)

Velička, Eirimas

Muzyka : podręcznik dla klasy 1 / Eirimas Velička, Janina Łabul ; [ilustravo Asta Rastauskienė]. – Kaunas : Šviesa, 2003 (Vilnius : Spaudos kontūrai). – 78, [2] p. : ilustr., nat. – Tiražas [1000] egz. – ISBN 5–430–03689–7.

78(075.2)

Borkowski, Henryk

Niemecznyn – historia i współczesność / Henryk Borkowski. – Wilno : [s.n.], 2003 (Niemecznyn : M.Rymkevičiaus). – 61 p. : ilustr. – (Poznaj swój kraj). – Bibliogr. p.54–61. – ISBN 9955–9617–2–4.

947.45

282

726.5

Ališauskas, Vytautas

Ostra Brama : przewodnik / Vytautas Ališauskas, Tojana Račiūnaitė ; [tłumaczyła z litewskiego Katarzyna Korzeniewska]. – Vilnius : Aidai, 2003 (Vilnius : Vilspa). – 77, [3] p. : ilustr. Orig. antr.: Aušros vartai. – R–klė: p. 79. – Tiražas 4000 egz. – ISBN 9955–445–70–X.

726.52(474.5–25)(036)

725.96(474.5–25)(091)

75.046(474.5–25)(091)

264–031(474.5–25)(091)

246.3(474.5–25)(091)

Runevič–Jasinska, Renata

Oświata polska w niepodległej Litwie, Łotwie i Estonii w latach 1991–2001 / Renata Runiewicz–Jasińska. – Vilnius : Universitas Studiorum Polona Vilnensis, 2003. – 356 p. – (Studium Vilnense B, ISSN 1648–908X ; vol. 1). – Santr. angl., rus. – Bibliogr.: p. 318–343. – Tiražas 300 egz. – ISBN 9955–596–00–7.

37(474)(=84)

323.15(474)(=84)

Abrahamson, Kjell Albin

Polska – diament w popiele / Kjell Albin Abrahamson ; przekład z języka szwedzkiego Andrzej Niewinny Dobrowolski, Beata Niewinna. – [Wilno] : Czas, [2003] ([Vilnius] : Spauda). – 255 p. Orig. antr.: Polen – diament i aska. – Tiražas [1000] egz. – ISBN 9955–9423–5–5.

943.8.083

008(438)

32(438)

Bolondz, Irena

Proszę słowa : [poezja] / Irena Boładź. – Wilno : [UAB "Firidas"], 2003 (Švenčionys :

Firidas). – 54, [2] p. : portr. – Tiražas 200 egz. – ISBN 9955–9541–7–5.

884(474.5)–1

Sokolovskis, Aleksandras

Pszczoly i ludzie : [poezja] / Aleksander Sokołowski ; [ilustracje: reprodukcje obrazów Władysława Ławrynowicza ; wstęp: Halina Turkiewicz]. – Wilno : [M. Rymkevičiaus personalinė įmonė], 2003 (Nemenčinė (Vilniaus raj.) : M. Rymkevičiaus Pl). – 72 p. : iliustr., portr. – Tiražas [500] egz. – ISBN 9955–9617–0–8.

884(474.5)–1

Kuckienė, Janina

Slovem malowane : podręcznik do kształcenia literackiego i językowego dla klasy 7 / Janina Kuckienė, Danuta Korkus ; [dailininkė Jolita Skėrytė]. – Kaunas : Šviesa, 2003. – 2 kn. : iliustr.

Ks. 1. – 2003 (Kaunas : Aušra). – 238, [3] p. : iliustr. – Tiražas [1500] egz. – ISBN 5–430–03697–8.

82(075.3)

808.4(075.3)

Kuckienė, Janina

Slovem malowane : podręcznik do kształcenia literackiego i językowego dla klasy 7 / Janina Kuckienė, Danuta Korkus ; [dailininkė Jolita Skėrytė]. – Kaunas : Šviesa, 2003. – 2 kn. : iliustr.

Ks. 2. – 2003 (Kaunas : Aušra). – 173, [2] p. : iliustr. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 5–430–03698–6.

82(075.3)

808.4(075.3)

Bujnicki, Tadeusz

Starożytność. Średniowiecze. Odrodzenie : podręcznik literatury dla klasy 11 szkół średnich / Tadeusz Bujnicki. – 2–asis patais. leid. – Kaunas : Šviesa, 2003 (Kaunas : Aušra). – 254, [1] p. : iliustr. – Tiražas [700] egz. – ISBN 5–430–03567–X.

82(075.3)

884(075.3)

Jonynienė, Violeta

Šwiat jest jedyny : podręcznik dla klasy 4 / Violeta Jonynienė ; [iš lietuvių kalbos vertė Liucija Pocevičienė ir Kristina Zdanovska]. – Kaunas : Šviesa, 2003 (Vilnius : Spaudos kontūrai). – 197, [3] p. : iliustr. – Tiražas [1500] egz. – ISBN 5–430–03643–9.

5(075.2)

Sokolovskis, Aleksandras

Umykające chwile : [poezja] / Aleksander Sokołowski ; [wstęp: Halina Turkiewicz]. – Wilno [i.e. Niemenczyn (Rej. wileński) : Zakład prywatny M. Rymkiewicza], 2003 ([Nemenčinė (Vilniaus raj.) : M. Rymkevičiaus person. įm.). – 68 p. : iliustr., portr. – Tiražas [500] egz. – ISBN 9955–9617–1–6.

884(474.5)–1

Dvilevič, Barbara

W kraine słów : podręcznik do kształcenia literackiego i językowego dla klasy 6 / Barbara Dwilewicz, Ludmiła Siekacka ; [dailininkė Aušrinė Pivoraitė]. – 2–asis patais. leid. – Kaunas : Šviesa, 2003 (Kaunas : Aušra). – 350, [1] p. : iliustr. – Tiražas [1000] egz. – ISBN 5–430–03699–4.

808.4(075.3)

82(075.3)

Wileńska Pomaturalna Szkoła Rolnicza = Vilniaus aukštesnioji žemės ūkio mokykla : 1953–2003 / pod redakciją Michała Treszczyńskiego. – Vilnius : Firidas, 2003 (Švenčionys : Firidas). – 95, [1] p. : iliustr., portr. Dalis gretut. teksto liet., lenk. – Aut.: Paweł Duchowski, Janina Gorna, Alojzy Grydź, Regina Grydź, Justyn Grymuta, Stanisław Hejbowicz, Stefania Romer, Ryszard Stanisław, Halina Stankiewicz, Zygmunt Stankiewicz, Michał Treszczyński. – Tiražas [1000] egz. – ISBN 9955–590–07–6.

373.5:63(474.5)(091)

Minkovski, Jan

Wilno i Troki : przewodnik turystyczny / Jan Minkowski. – Wilno : [J. Rimavičius], 2003
([Švenčionys] : Firidas). – 63, [1] p., [4] ilustr. lap. – Tiražas [100] egz. – ISBN 9955-507-78-0.
910.4:379.85(474.5)(036)
914.745-25(036)
914.745(036)
796.5(474.5-25)(036)
726.5(474.5-25)(036)

Kudirko, Jadvyga

Wilno w ich życiu, Litwa w ich twórczości : przewodnik Wileńskimi śladami wybitnych
Polaków / Jadvyga Kudirko. – 3-e wyd., uzup. – Vilnius : Magazyn Wileński, 2003 (Vilnius :
Spauda). – 164, [2] p., [24] ilustr. lap. : ilustr. – (Biblioteka „Magazynu Wileńskiego“). –
Bibliogr.: p. 163-164 (43 pavad.). – Tiražas [5000] egz. – ISBN 9986-542-25-1.
884(092)
008(438)(092)
908.474.5
947.45

Venclova, Tomas

Wilno : przewodnik / Tomas Venclova. – Vilnius : 2003, 2003. – 216 p. : ilustr. (Paknio
leidykla).
947.45-25
914.745-25(036)
910.4:379.85(474.5-25)(036)
796.5(474.5-25)(036)
711.424(474.5-25)(091)(036)
72(474.5-25)(091)(036)
Zarys literatury : starożytność – romantyzm : podręcznik dla klasy 9 / Czesława Osipowicz. –
1-asis leid., 2003 [m. – Tiražas]. – Kaunas : Šviesa, 2003. – 232 p. : ilustr.
– Tiražas 1000 egz.
82(075.3)
884(075.3)

Survilo, Ježis

Zdarzenia, fakty, anegdoty : spacerkiem z Marszałkiem po Żmudzi, Wilnie i Wileńszczyźnie /
Jerzy Survilo. – Wilno : Margi raštai, 2003 (Vilnius : Vilspa). – 157, [2] p., [32] ilustr. lap. :
ilustr. – Tiražas [2500] egz. – ISBN 9986-09-248-5
943.8.081(092)
355.333(438)(092)
947.45.07
947.45-25

Dilys, Antanas

„Życie – to wielka tajemnica“ : wspomnienia Antoniego Dilysa w opracowaniu Lilianny
Narkowicz. – Wilno : Magazyn Wileński, 2003 (Vilnius : Spauda). – 151, [3] p. : ilustr., faks. –
(Biblioteka „Magazynu Wileńskiego“). – Tiražas [2000] egz. – ISBN 9986-542-24-3.
262.14(474.5)(092)
252

2004

Malevska, Veslava

Antoni Wiwulski twórca Trzech Krzyży / Wiesława Malewska, Czesław Malewski. – Wilno : Czas, 2004. – 48 p. : ilustr., faks., portr. – Bibliogr. išnašose. – Tiražas [1000] egz. – ISBN 9955-9423-6-3.

72(474.5)(092)

73(474.5)(092)

Molienė, Laima

Biologia. Człowiek i jego zdrowie : podręcznik dla klasy 9 / Laima Molienė, Stasys Molis ; [iš lietuvių kalbos vertė Kristina Kšivicka ir Božena Tautkienė ; dailininkai Stasys Molis, Gražina Pūkaitė, Dalia Viržintaitė ir Elvis Zovė]. – Kaunas : Šviesa, [2004] (Vilnius : Spaudos kontūrai). – 295, [1] p. : ilustr. Orig. antr.: Žmogaus biologija ir sveikata. – Bibliogr.: p. 291. – R-klė: p. 292-295. – Tiražas [500] egz. – ISBN 5-430-03298-0.

572(075.3)

611(075.3)

612(075.3)

Valentinavičius, Vladas

Fizyka : podręcznik dla klasy 7 / Vladas Valentinavičius ; [iš lietuvių kalbos vertė Zbignev Marcel Stecevič ; piešiniai Elvio Zovės]. – Kaunas : Šviesa, 2004 (Kaunas : Spindulys). – 151, [1] p. : ilustr. – Orig. antr.: Fizika. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 5-430-03808-3.

53(075.3)

Mačiulytė, Kristina

Idee oświecenia w kazaniach okolicznościowych Wielkiego Księstwa Litewskiego z drugiej połowy XVIII wieku = Švietimo įdėjos XVIII amžiaus antrosios pusės Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės proginiuose pamoksluose : autoreferat : nauki humanistyczne, filologia (04 H) / Kristina Mačiulytė ; Instytut Literatury Litewskiej i Folkloru, Uniwersytet Wileński. – Wilno : [Instytut Literatury Litewskiej i Folkloru], 2004. – 24, [1] p., įsk. virš.

Antr. iš virš. – Santr. liet. – Aut. darbų sąrašas: p. 19 (8 pavad.). – Tiražas [50] egz.

251(091)(043.3)

252.7(474.5)(091)(043.3)

947.45.04(093)(043.3)

Sniežko, Aleksandras

Iskry spod pióra : wiersze i pieśni patriotyczne, religijne, satyryczne i liryczne / Aleksander Śniežko ; [ilustracje – Władysław Ławrynowicz]. – Wilno [i.e. Niemenczyn (Rej. wileński) : Zakład prywatny M. Rymkiewicza], 2004 (Niemenczyn (Rej. wileński) : M. Rymkevičiaus person. įm.). – 143 p. : ilustr. – Tiražas [500] egz. – ISBN 9955-9617-3-2.

884(474.5)–1

Ališauskas, Vytautas

Kaplica św. Kazimierza w Wileńskiej Katedrze : przewodnik / Vytautas Ališauskas, Mindaugas Paknys ; [tłumaczył z litewskiego Dariusz Malinowski] ; zdjęcia Tomas Vyšniauskas. – Vilnius : Aidai, 2004 (Vilnius : Vilniaus spauda). – 79, [1] p. : ilustr.

Orig. antr.: Vilniaus arkikatedros Šv. Kazimiero koplyčia. – R-klė: p. 79-80. – Tiražas 2200 egz. – ISBN 9955-445-97-1.

726.52(474.5-25)(036)

264-031(474.5-25)(036)

Orševska, Barbara

Klejnoty wileńskie / Barbara Orszewska. – Wilno [i.e. Niemenczyn (Rej. wileński) : Zakład prywatny M. Rymkiewicza], 2004 (Niemenczyn (Rej. wileński) : M. Rymkevičiaus person. įm.). – 141 p. : ilustr. – Bibliogr.: p. 139. – Tiražas [500] egz. – ISBN 9955-9617-4-0.

726.5(474.5-25)(091)

Kudirko, Jadvyga

Kowno : przewodnik turystyczny / Jadwiga Kudirko. – Vilnius : Wydawnictwo Polskie w Wilnie [i.e. Magazyn Wileński], 2004 (Vilnius : Spauda). – 113, [1] p. : ilustr. – (Biblioteka „Magazynu Wileńskiego“). – Bibliogr.: p. 112–113 (30 pavad.) – ISBN 9986–542–26–X.

910.4:379.85(474.5)(036)

914.745(036)

796.5(474.5)(036)

Balčytis, Bronius

Kraina liczb : podręcznik matematyki dla klasy 1 / Bronius Balčytis, Aldona Vaičiulienė ; [iš lietuvių kalbos vertė Liucija Pocevičienė ; dailininkė Inga Marčiukaitytė]. – 2–asis perdirbt. leid., 2004 [m. – Tiražas]. – Kaunas : Šviesa, 2004 (Vilnius : Spaudos kontūrai). – 127, [1] p. : ilustr. – Orig. antr.: Skaičių šalis. – Tiražas 500 egz. – ISBN 5–430–03292–1.

51(075.2)

Balčytis, Bronius

Kraina liczb : podręcznik matematyki dla klasy 4 / Bronius Balčytis ; [iš lietuvių kalbos vertė Liucija Pocevičienė ; dailininkas Norbertas Zovė]. – Kaunas : Šviesa, 2004 (Vilnius : Spauda). – 133, [3] p. : ilustr. – Orig. antr.: Skaičių šalis. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 5–430–03842–3.

51(075.2)

Grydz, Mažena

Magiczne literki : podręcznik do języka polskiego z elementami integracji przedmiotowej dla klasy 1 / Marzena Grydź. – Kaunas : Šviesa, 2004. – 3 kn. : ilustr. Ks. 1: Jesień / [dailininkės Rūta Baltakienė, Raminta Štaudė]. – 2004 (Kaunas : Aušra). – 80 p. : ilustr. – Tiražas 1400 egz. – ISBN 5–430–03974–8.

808.4(075.2)

Grydz, Mažena

Magiczne literki : podręcznik do języka polskiego z elementami integracji przedmiotowej dla klasy 1 / Marzena Grydź. – Kaunas : Šviesa, 2004. – 3 kn. : ilustr.

Ks. 2: Zima / [dailininkės Virginija Kalinauskaitė, Raminta Štaudė]. – 2004 (Kaunas : Aušra). – 79, [1] p. : ilustr. – Tiražas 1400 egz. – ISBN 5–430–03975–6.

808.4(075.2)

Grydz, Mažena

Magiczne literki : podręcznik do języka polskiego z elementami integracji przedmiotowej dla klasy 1 / Marzena Grydź. – Kaunas : Šviesa, 2004. – 3 kn. : ilustr.

Ks. 3: Wiosna / [dailininkė Asta Vildžiūnaitė]. – 2004 (Kaunas : Aušra). – 79, [1] p. : ilustr. – Tiražas 1400 egz. – ISBN 5–430–03968–3.

808.4(075.2)

Matematyka 11 : [podręcznik / Kornelija Intienė, Antanas Skūpas, Vilius Stakėnas, Eugenijus Stankus, Vladas Vitkus]. – Vilnius : TEV, 2004–2005. – 2 d. : ilustr.

Orig. antr.: Matematika 11. – Aut. nurodyti prieš antr. p.

51(075.3)

Cz. 1 / [przekład na język polski: Jan Sienkiewicz]. – 2004 (Vilnius : Spaudos kontūrai). – 207, [1] p. : ilustr. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 9955–491–65–5.

Gaidis, Ryšard

Prorosyjska orientacja polityczna w środowisku arystokracji i ziemiaństwa na Litwie (1864–1917) = Prorusiškios politinės orientacijos Lietuvos aukštuomenė (1864–1917 m.) : streszczenie dysertacji : nauki humanistyczne, historia (05H) / Ryšard Gaidis ; Uniwersytet Wileński. – Wilnius : [Uniwersytet Wileński], 2004. – 34 p. – Santr. liet., angl. – Aut. darbų sąrašas: p. 28 (2 pavad.). – Bibliogr. išnašose. – Tiražas [50] egz.

947.45.052(043.3)

32(474.5)(091)(043.3)

323.31(474.5)(091)(043.3)

Ališauskas, Vytautas

Święty Kazimierz / Vytautas Ališauskas ; [tłumaczenie – Dariusz Malinowski]. – Vilnius : Aidai, 2004 (Vilnius : Vilspa). – 31, [1] p. : ilustr. – Orig. antr.: Šventasis Kazimieras. – Tiražas 1000 egz. – ISBN 9955–445–88–2.

235.3(474.5)(092)

Abasiyanik, Sait Faik

Tureckie opowieści morskie / Sait Faik Abasiyanik ; [przekład na język polski: Łucja Antonowicz–Bauer]. – Wilno : Czas, [2004] (Nemenčinė (Vilniaus raj.) : M. Rymkevičiaus Pl). – 169 p. : ilustr.

Turinys: Marynarz przy reflektorze ; Statek ; Dolna kabina; Port marsylski ; Jedna opowieść o dwóch osobach ; Nasza wieś rybacka ; Rybak znad Sakarii ; Jego ekscelencja pasza ; Part ; Opowieść o łapaniu ryb ; Na wyspie Kaszyk ; Ranek na wyspie Sivri ; Noce na wyspie Sivri ; Skała ; Wędką, która odnalazła swego rybaka ; Elegia ; Śmierć rybaka ; Ojciec kielec ; Śmierć Piotrosza ; Statek "Stelianos Chrisopulos" ; Poszukiwacz skarbu ; Barki ; Obojętność ; Dom na wyspie Kynały ; Królestwo ; Cztery opowieści z wybrzeża ; Jego wielebność pop ; Nie zapomina się dobroci ; Białe spodnie ; Z nim ; Bułka czy chleb ; Sprężyna ; Fiołkowa dolina ; Miuriuwwet ; Człowiek z piwiarni ; Mistrz Jani ; Samowar ; Przy sadzawce ; Pst, pst ; Niepotrzebny człowiek ; Trzpiotka, Papuga i Pieprz ; Ajten ; Sprawa sznura ; Kabalarka mademoiselle Teodora ; Człowiek o zwierzęcym uśmiechu ; Co mam robić? ; Głowa i butelka. – Kn. taip pat: Przedmowa / Łucja Antonowicz–Bauer, p. 7–15. – Brošiūroje: Pratarė / iš lenkų kalbos vertė Jadvyga Rauckienė. – Tiražas [500] egz. – ISBN 9955–9423–9–8.

894.35–32

Dunovska, Marija

Uśmiech słońca : podręcznik do języka polskiego dla klasy 2 / Maria Dunowska ; [dailininkai Raimonda Bateikaitė ir Marius Danys]. – 1–asis leid., 2004 [m. – Tiražas]. – Kaunas : Šviesa, 2004. – 2 kn. : ilustr. – ISBN 5–430–03442–8.

Ks. 1. – 2004 (Kaunas : Spindulys). – 158, [2] p. : ilustr., nat. – Tiražas 500 egz. – ISBN 5–430–03441–X.

808.4(075.2)

Dunovska, Marija

Uśmiech słońca : podręcznik do języka polskiego dla klasy 2 / Maria Dunowska ; [dailininkai Raimonda Bateikaitė ir Marius Danys]. – 1–asis leid., 2004 [m. – Tiražas]. – Kaunas : Šviesa, 2004. – 2 kn. : ilustr. – ISBN 5–430–03442–8.

Ks. 2. – 2004 (Kaunas : Spindulys). – 158, [2] p. : ilustr., nat. – Tiražas 500 egz. – ISBN 5–430–03464–9

808.4(075.2)

Wilno, Troki, Kowno : przewodnik turystyczny / [wybór i opracowanie: Aneta Polakiewicz ; zdjęcia Bronisława Kondratowicz]. – Wilno : [Drukarnia Wileńska], 2004 ([Vilnius : Vilniaus sp.]). – 52 p. : ilustr. – Bibliogr.: p. 51 (10 pavad.). – Tiražas [1000] egz. – ISBN 9955–9528–9–X.

910.4:379.85(474.5)(036)

914.745(036)

796.5(474.5)(036)

Zarządzanie rozwojem regionalnym w kontekście polityki UE : program szkoleniowy / [Monika Alimienė, Effie Amanatidou, Antonia Damvakeraki, Rasa Jodienė, Grigoris Kalamakidis, Maria Kaminska–Dojnikowska, Vaidas Kazakevičius, Nerijus Pačėsa, Foteini Psarra, Auridas Skibiniauskas, Agnes Uhreczky, Birutė Velykienė, Andrzej Wasilewski]. – Kowno : [Dakra], 2004 (Kaunas : Dakra). – 56, [1] p. – Orig. antr.: Regioninės plėtros valdymas ES politikos kontekste. –

Aut. nurodyti antr. lapo kt. pusėje. – Bibliogr. sk. gale. – Tiražas 150 egz. – ISBN 9955–572–22–1.
332.14(4)(073)

Zarządzanie rozwojem regionalnym w kontekście polityki UE : środek metodyczny /
[Monika Alimienė, Effie Amanatidou, Antonia Damvakeraki, Rasa Jodienė, Grigoris Kalamakidis,
Maria Kaminska–Dojnikowska, Vaidas Kazakevičius, Nerijus Pačėsa, Foteini Psarra, Auridas
Skibiniauskas, Agnes Uhreczky, Birutė Velykienė, Andrzej Wasilewski]. – Kowno : [Dakra], 2004
(Kaunas : Dakra). – 170, [2] p. : ilustr. – Aut. nurodyti antr. lapo kt. pusėje. – Bibliogr.: p. 168–
171. – Tiražas 150 egz. – ISBN 9955–572–22–1 (klaidingas).

332.14(4)
338.2(4)

Obremski, Juzef

Żywot jak słońce : wspomnienia księdza prałata Józefa Obrębskiego : spisał i opracował Jan
Sienkiewicz. – 2 wyd., popr. i rozszerzone. – Vilnius : Scripta manent, 2004. – 150, [1] p. : ilustr.,
faks. Virš. aut. nenurodytas. – Turinyje aut.: Jan Ciechanowicz, Tadeusz Jasiński, Maciej Kledzik,
S. Małachowski, Irena Mikłaszewicz, Czesława Paczkowska, Jan Sienkiewicz, Julitta Tryk. –
Tiražas [300] egz. – ISBN 9955–9518–3–4.

262.14(474.5)
884(474.5)–94

2005

Antologia literatury polskiej : dla klasy 11. – Vilnius : Gera idėja, 2005. – 2 d. : ilustr. – ISBN 9955–9796–2–3.

Cz. 1 : od starożytności do oświecenia / Danuta Szejnicka. – 2005 (Vilnius : Petro ofsetas). – 240 p. : ilustr. – Asmenvardžių r–klė: p. 228. – Tiražas [700] egz. – ISBN 9955–9796–0–7

884(082)(075.3)

Cz. 2 : romantyzm – pozytywizm / Irena Fedorowicz. – 2005 (Vilnius : Petro ofsetas). – 248 p. : ilustr. – Asmenvardžių r–klė: p. 235. – Tiražas [700] egz. – ISBN 9955–9796–1–5

884(082)(075.3)

Vaitkus, Rimantas

Chemija : podręcznik dla klasy 10 / Rimantas Vaitkus ; [iš lietuvių kalbos vertė Emilija Ivaškevič]. – Kaunas : Šviesa, 2005 (Vilnius : Standartų sp.). – 179, [5] p. : ilustr.

Orig. antr.: Chemija. – R–klė: p. 173–176. – Tiražas 2058 egz. – ISBN 5–430–04161–0

54(075.3)

Raudonis, Rimantas

Chemija : podręcznik dla klasy 8 / Rimantas Raudonis ; [iš lietuvių kalbos vertė Emilija Ivaškevič ; dailininkas Elvis Zovė]. – Kaunas : Šviesa, 2005 (Kaunas : Aušra). – 167 p. : ilustr.

Orig. antr.: Chemija. – R–klė: p. 166. – Tiražas 2090 egz. – ISBN 5–430–04076–2

54(075.3)

Lukša, Ana

Cudowne koraliki : podręcznik do kształcenia literackiego i językowego dla klasy 4 / Anna Łuksza ; [dailininkė Ramunė Jundaitė–Misevičienė]. – Kaunas : Šviesa, 2005. – 3 kn. : ilustr.

Ks. 1. – 2005 (Kaunas : Aušra). – 110, [1] p. : ilustr. – Tiražas 1400 egz. – ISBN 5–430–03224–7

808.4(075.2)

884(075.2)

Lukša, Ana

Cudowne koraliki : podręcznik do kształcenia literackiego i językowego dla klasy 4 / Anna Łuksza ; [dailininkė Ramunė Jundaitė–Misevičienė]. – Kaunas : Šviesa, 2005. – 3 kn. : ilustr.

Ks. 2. – 2005 (Kaunas : Aušra). – 109, [2] p. : ilustr. – Tiražas 1400 egz. – ISBN 5–430–04087–8

808.4(075.2)

884(075.2)

Lukša, Ana

Cudowne koraliki : podręcznik do kształcenia literackiego i językowego dla klasy 4 / Anna Łuksza ; [dailininkė Ramunė Jundaitė–Misevičienė]. – Kaunas : Šviesa, 2005. – 3 kn. : ilustr.

Ks. 3. – 2005 (Kaunas : Aušra). – 111 p. : ilustr. – Tiražas 1400 egz. – ISBN 5–430–04088–6

808.4(075.2)

884(075.2)

Do mety Wilią znaczonej : sport polski na Litwie: historia i terażniejszość / pod redakcją Henryka Mazuła. – Wilno : Wydawnictwo Polskie w Wilnie [i.e. Magazyn Wileński], 2005 (Vilnius : Spauda). – 212, [2] p., [16] ilustr. lap. : portr. – (Biblioteka „Magazynu Wileńskiego“) – Turinyje aut.: Jerzy Chełmecki, Włodzimierz Chomański, Andrzej Gąsiorowski, Henryk Mażul, Stanisław Mikonis, Zbigniew Mikonis, Michał Sienkiewicz, Marek Szczerbiński, Marzena Tchórzewska–Hautt, Jerzy Urniaż, Bernard Woltmann. – Bibliogr. str. gale. – Tiražas [3000] egz. – ISBN 9986–542–27–8

796(474.5)(=84)(091)

Lenkų kaip gimtosios kalbos ugdymo tendencijos ir gairės bei modernieji metodai, tarptautinė mokslinė metodinė konferencija (2004 ; Vilnius)

Dzwonek na lekcję polskiego. Nowe treści, tendencje i metody w dydaktyce języka polskiego : materiały międzynarodowej konferencji naukowo–metodycznej, Wilno, 21–22 października 2004 r. / [Vilniaus pedagoginis universitetas] ; pod red. Ireny Masojć i Romualda Naruńca. – Vilnius : Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla, 2005 (Vilnius : VPU I–kla). – 351, [1] p.

Santr. liet., angl. – Turinyje aut.: Barbara Dwilewicz, Gintautas Kundrotas, Irena Masojć, Krystyna Syrnicka, Henryka Sokołowska, Halina Turkiewicz. – Bibliogr. str. gale. – Tiražas 300 egz.

– ISBN 9955–20–046–4

808.4:373.5(063)

372.880.84(063)

Valentinavičius, Vladas

Fizyka : podręcznik dla klasy 8 / Vladas Valentinavičius ; [iš lietuvių kalbos vertė Zbigniev Marcel Stecevič ; piešiniai Elvio Zovės]. – Kaunas : Šviesa, 2005 (Kaunas : Aušra). – 207, [1] p. : iliustr.

Orig. antr.: Fizika. – Terminų ir vardų r–klė: p. 205–206. – Tiražas 2080 egz.

– ISBN 5–430–04046–0

53(075.3)

Jonynienė, Violeta

Ja i šwiat : podręcznik dla klasy 1 / Violeta Jonynienė ; [iš lietuvių kalbos vertė Liucija Pocevičienė ; dailininkė Virginija Kalinauskaitė]. – 1–asis leid., 2005 [m. – Tiražas]. – Kaunas : Šviesa, 2005 (Vilnius : Vilniaus spauda). – 111, [1] p. : iliustr.

Orig. antr.: Aš ir pasaulis. – Tiražas 150 egz.

– ISBN 5–430–02848–7

5(075.2)

Romansevič, Vitold Kazimež

Kontakty z Wiecznością / Piotr Książę. – [Wilno] : W.K. Romansewicz, 2005–. – d. : iliustr.

Tikroji aut. pavardė Vitold Kazimež Romansevič

– ISBN 9955–665–48–3

[Cz. 1]. – 2005 (Nemenčinė (Vilniaus raj.) : M. Rymkevičiaus person. įm.). – 198 p. : iliustr. – Tiražas 1000 egz. – ISBN 9955–665–47–5

236.6

248.1

Bogdel, Halina

Legandy i baśnie Trok : (dla dzieci i dorosłych) / Halina Bogdel ; [tłumaczyły Bożena Ząbkiewicz, Barbara Mintautienė ; ilustracje: Sneżana Bogdel]. – 3 wyd. – Troki : Amber bridge, 2005 (Vilnius : Naujoji matrica). – 103, [1] p. : iliustr.

Orig. antr.: Легенды и сказки Тракайского края. – Turinys: Galwe – znaczy głowa ; Skarby jeziora Galwe ; Rumak księcia Witolda ; Widmo Zamku Trockiego ; Skaistis ; Jezioro Okmiany ; Gliniamy dzwoneczek ; Zwrócony dług ; Łabędzi mostek ; Sękacz ; Stara czarodziejka ; Jaja dzikich kaczek ; Rusałka ; Tajemnica podziemnej drogi ; Tajemnica Wyspy Sapiehów ; Zaczarowana mewa ; Marysia i rusałka ; Prezent Świętego Mikołaja ; Dwie siostry. – Kn. taip pat: O autorce / Sigita Nemeikaitė, p. 3–4. – Tiražas 800 egz.

– ISBN 9986–762–17–0

882(474.5)–34

398.2(474.5)

Litwa piękna nieznajoma / [opracowanie i redakcja Beata Piasecka]. – 2 wyd., popr. i uaktualnione. – Vilnius : Margi raštai, 2005 (Vilnius : Vilniaus spauda). – 103 p. : iliustr., žml.

Bibliogr.: p. 103. – R–klės: p. 96–102. – Tiražas [1000] egz.

– ISBN 9986–09–291–4

910.4:379.85(474.5)(036)

914.745(036)

796.5(474.5)(036)

Matematyka 11 : [podręcznik / Kornelija Intienė, Antanas Skūpas, Vilius Stakėnas, Eugenijus Stankus, Vladas Vitkus]. – Vilnius : TEV, 2004–2005. – 2 d. : ilustr. Orig. antr.: Matematika 11. – Aut. nurodyti prieš antr. p.

51(075.3)

Cz. 2 / [przekład na język polski: Liucija Nonievič]. – 2005 (Vilnius : Spauda). – 207, [1] p. : ilustr. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 9955–680–24–5

Michailovič, Teresa

Mowa ojczysta : podręcznik do kształcenia literackiego i językowego dla klasy 5 / Teresa Michajłowicz, Anna Gulbinowicz ; [dailininkė Rūta Baltakienė]. – 2–asis leid., 2005 [m. – Tiražas]. – Kaunas : Šviesa, 2005 (Kaunas : Aušra). – 327, [1] p. : ilustr.

– Tiražas 400 egz.

– ISBN 5–430–03570–X.

808.4(075.3)

Mažul, Henrik

Niedowidzę, niedosłyszę, niepokoję się : [poezja] / Henryk Mažul. – Wilno : Wydawnictwo Polskie w Wilnie [i.e. Magazyn Wileński], 2005 (Vilnius : Spauda). – 54, [2] p. – (Biblioteka „Magazynu Wileńskiego“)

– Tiražas [1500] egz.

– ISBN 9986–542–28–6

884(474.5)–1

Od M do M. : szkice o literaturze polskiej i litewskiej / Algis Kalėda. – Vilnius : Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2005. – 100 p.

– Tiražas 500 egz.

– ISBN 9955–475–77–3

82

Survilo, Ježis

Pamiętam Antokol : przechadzki po Wilnie / Jerzy Survilo. – Wilno : Margi raštai, 2005 (Vilnius : Standartų sp.). – 237, [1] p. : ilustr., faks.

Bibliogr.: p. 229. – Vardų r–klė: p. 230–237. – Tiražas [2000] egz.

– ISBN 9986–09–287–6

711.424(474.5–25)(091)

72(474.5–25)(091)

726.82(474.5–25)(084)

Jasinska, Ana

Polubić gramatykę : podręcznik do nauczania języka polskiego dla klasy 5 / Anna Jasińska, Lucyna Jaglińska ; [dailininkė Rasa Sabaliauskaitė]. – Kaunas : Šviesa, 2005 (Kaunas : Aušra). – 175, [1] p. : ilustr. – Tiražas 1400 egz. – ISBN 5–430–04047–9.

808.4(075.3)

Przewodnik po kościołach wileńskich / [tekst – Mindaugas Paknys ; tłumaczył na jęz. polski Dariusz Malinowski ; zdjęcia – Dainius Tunkūnas]. – Vilnius : Katalikų pasaulio leidiniai, 2005 (Kaišiadorys : A. Jakšto sp.). – 56, [1] p., įsk. virš. : ilustr., žml. – Antr. iš virš. – Tiražas 5000 egz. – ISBN 9955–619–49–X

726.5(474.5–25)(036)

Rejon Wileński : zarys społeczno–krajoznawczy / [autor tekstu Czesława Paczkowska ;

zdjęcia: Jerzy Karpowicz, Sławomir Subotowicz]. – Wilno : Wydawnictwo Polskie w Wilnie [i.e. Magazyn Wileński], 2005 ([Vilnius] : Spauda). – 103, [1] p., įsk. virš. : iliustr., portr., žml.
– Tiražas [3000] egz. – ISBN 9986–542–30–8.

908.474.5(03)
914.745(03)

Grydz, Mažena

Scenariusze zajęć do podręcznika "Magiczne literki" / Marzena Grydź. – Vilnius : Firidas, 2005 (Švenčionys : Firidas). – 268, [2] p. : nat. Bibliogr.: p. 204–205 (21 pavad.). – Tiražas [500] egz. – ISBN 9955–590–32–7.

808.4(072)
372.880.84

Laučkaitė, Laima

Siedemnaście spotkań w Wilnie / Laima Laučkaitė ; z litewskiego tłumaczyła Irena Fedorovič ; [zdjęcia Alius Balbierius, Klaudijus Driskius, Vidmantas Ilčiukas, Edvardas Jazgevičius, Kęstutis Stoškus, Kęstutis Svėrys, Agnius Tarabilda]. – Vilnius : Alma littera, [2005] (Vilnius : Standartų sp.). – 54, [2] p. : iliustr. – Orig. antr.: Septyniolika pasimatymų Vilniuje. – Tiražas 1000 egz. – ISBN 9955–08–833–8.

910.4:379.85(474.5–25)(084)
914.745–25(084)
72(474.5–25)(091)(084)
796.5(474.5–25)(084)

Kuckienė, Janina

Słowem malowane : podręcznik do kształcenia literackiego i językowego dla klasy 7 / Janina Kuckienė, Danuta Korkus ; [dailininkė Jolita Skėrytė]. – 1–asis leid., 2005 [m. – Tiražas]. – Kaunas : Šviesa, 2005. – 2 kn. : iliustr.

Ks. 1. – 2005 (Kaunas : Aušra). – 238, [3] p. : iliustr. – Tiražas 400 egz. – ISBN 5–430–03697–8.

82(075.3)
808.4(075.3)

Kuckienė, Janina

Słowem malowane : podręcznik do kształcenia literackiego i językowego dla klasy 7 / Janina Kuckienė, Danuta Korkus ; [dailininkė Jolita Skėrytė]. – 1–asis leid., 2005 [m. – Tiražas]. – Kaunas : Šviesa, 2005. – 2 kn. : iliustr.

Ks. 2. – 2005 (Kaunas : Aušra). – 173, [2] p. : iliustr. – Tiražas 400 egz. – ISBN 5–430–03698–6.

82(075.3)
808.4(075.3)

Dvilevič, Barbara

W krainie słów : podręcznik do kształcenia literackiego i językowego dla klasy 6 / Barbara Dwilewicz, Ludmiła Siekacka ; [dailininkė Aušrinė Pivoraitė]. – 2–asis patais. leid., 2005 [m. – Tiražas]. – Kaunas : Šviesa, 2005 (Kaunas : Aušra). – 350, [1] p. : iliustr. – Tiražas 400 egz. – ISBN 5–430–03699–4.

82(075.3)
808.4(075.3)

Lavrinovič, Vladislav

W stronę światła : impresje poetyckie / Władysław Ławrynowicz, Aleksander Śnieżko. – Wilno : Wydawnictwo Polskie w Wilnie [i.e. Magazyn Wileński], 2005 (Vilnius : Spauda). – 136, [6] p. : iliustr., portr. – (Biblioteka „Magazynu Wileńskiego“). – Kn. taip pat: Przedmowa / Maria Lipniewicz, p. 3–4. – Tiražas [1500] egz. – ISBN 9986–542–29–4

884(474.5)–1
75(474.5)(=84)(084)

Grajauskaitė, Dalia

Wilno : informacje turystyczne i praktyczne / Dalia Grajauskaitė ; [tłumaczenie na język polski – Regina Jakubėnas]. – Vilnius : Agnus Dei, [2005] ([Vilnius] : Standartų sp.). – 175, [1] p. : ilustr. – Virš. aut. nenurodyta. – R–klės: p. 171–175. – Tiražas [5000] egz. – ISBN 9955–9801–0–9.

910.4:379.85(474.5–25)(036)

914.745–25(036)

796.5(474.5–25)(036)

Worotyński, Sławomir

Złamana gałązka bzu : [poezje] / Sławomir Worotyński ; [wybór i opracowanie Jadwiga Podmostko, Renata Zielenkiewicz]. – Wilno : Poldicta [i.e. Jusida], 2005 (Vilnius : Jusida). – 156 p. : ilustr., portr. – Aut.: Halina Jotkiało, Henryk Mażul, Romuald Mieczkowski, Jadwiga Podmostko, Waldemar Smaszcz, Regina Suchodolska, Halina Turkiewicz, Michał Wołosewicz, Zbigniew Żakiewicz. – Tiražas [650] egz. – ISBN 9986–9260–7–6.

884(474.5)–1

884(474.5)(092)

Survilo, Ježis

Zdarzenia, fakty, anegdoty : spacerkiem z Marszałkiem po Żmudzi, Wilnie i Wileńszczyźnie / Jerzy Surwiło. – 2 wyd., uzup. – Wilno : Margi raštai, 2005 (Vilnius : Spauda). – 183, [1] p., [48] ilustr. lap. – Santr. liet. – Pavardžių r–klė: p. 176–183. – Tiražas [1000] egz. – ISBN 9986–09–293–0.

943.8.081(092)

355.333(438)(092)

947.45.07

947.45–25

Šalna, Rytas

Ziemia : podręcznik geografii dla klasy 6 / Rytas Šalna ; [przekład na język polski Jan Sienkiewicz ; opracowanie map Arūnas Latišenka]. – Vilnius : Briedis, [2005]. – 2 d. : ilustr., žml. Cz. 1. – [2005] (Vilnius : Standartų sp.). – 123, [1] p. : ilustr., žml. – R–klė: p. 123. – Tiražas [1800] egz. – ISBN 9955–571–95–0.

911(075.3)

Šalna, Rytas

Ziemia : podręcznik geografii dla klasy 6 / Rytas Šalna ; [przekład na język polski Jan Sienkiewicz ; opracowanie map Arūnas Latišenka]. – Vilnius : Briedis, [2005]. – 2 d. : ilustr., žml. Cz. 2. – [2005] (Vilnius : Standartų sp.). – P. 130–235 : ilustr., žml. – R–klė: p. 235. – Tiražas [1800] egz. – ISBN 9955–571–96–9.

911(075.3)

2006

Beata na Litwie : [Ineta Aluzaitė, Aurelijus Katkevičius, Saulė Mažeikaitė, Šarūnas Sakalauskas ; tekst polski i redakcja: Beata Piasecka ; ilustrowała: Ineta Aluzaitė ; Lithuanian Institute]. – [Vilnius : Lietuvos institutas, 2006]. – 36, [1] p., įsk. virš. : iliustr. – Antr. iš virš. – Tiražas [3000] egz. – ISBN 9955–9760–6–3.

888.2–93–91
741.5(474.5)(084)

Raudonis, Rimantas

Chemija : podręcznik dla klasy 9 / Rimantas Raudonis ; [iš lietuvių kalbos vertė Emilija Ivaškevič ; dailininkai Elvis Zovė, Andrius Morkeliūnas]. – Kaunas : Šviesa, 2006 (Kaunas : Aušra). – 188, [4] p. : iliustr. – Orig. antr.: Chemija. – Dalyk. r–klė: p. 187. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 5–430–04248–X.

54(075.3)

Valentinavičius, Vladas

Fizyka : podręcznik dla klasy 9 / Vladas Valentinavičius ; [iš lietuvių kalbos vertė Zbigniew Marcel Stecevič]. – Kaunas : Šviesa, 2006 (Kaunas : Aušra). – 214, [1] p. : iliustr. – Orig. antr.: Fizika. – Dalyk. ir pavardžių r–klė: p. 213–214. – Tiražas 1800 egz. – ISBN 5–430–04180–7.

53(075.3)

Informacija o wprowadzeniu euro na Litwie : co warto wiedzieć? – Vilnius : Lietuvos bankas, 2006. – 16 p. : iliustr. – Tiražas 1000 egz. – ISBN 9986–651–48–4.

Jonynienė, Violeta

Ja i šwiat : podręcznik dla klasy 1 / Violeta Jonynienė ; [iš lietuvių kalbos vertė Kristina Zdanovska ; dailininkas Ilja Bereznickas]. – Kaunas : Šviesa, 2006 (Kaunas : Spaudos praktika). – 103, [2] p., įsk. virš. : iliustr. – Orig. antr.: Aš ir pasaulis. – Tiražas 1300 egz. – ISBN 5–430–04234–X.

5(075.2)

Księga pamiątkowa na 100 rocznicę urodzin księdza prałata Józefa Obrębskiego / redakcja Jan Sienkiewicz. – Mejszagola [i.e. Vilnius] : Scripta manent, 2006. – 182 p. : iliustr.

– Turinyje aut.: Waleria Adamejtis, Anna Aleksandrowicz, Józef Aszkiełowicz, Audrys Juozas Bačkis, Adam Błaszczewicz, Adam Bobryk, Aleksander Borowik, Romuald Brazis, Irena Budarkiewicz, Petras Burkauskas, Marijona Burkauskienė, Jan Ciechanowicz, Mieczysław Demiński, Antoni Dilys, Antoni Dydycz, Łucja Domańska, Mieczysław Dulko, Roman Dzwonkowski, Edmund Ejsmont, Zygmunt Gajdamowicz, Janina Gieczewska, Stanisław Gorecki, Wojciech Górlicki, Jonas Grigaitis, Henryk Gulbinowicz, Andrzej Houwalt, Alfreda Jankowska, Tadeusz Jasiński, Zyta Jędrzejczak, Janina Jurewicz, Zygmunt Jurewicz, Zofia Jurewiczowa, Jan Kasiukiewicz, Alexander Kaszkiewicz, Zdzisław Kitliński, Władysław Korcuć, Anna Krepsztul, Ryszard Jan Kuźmo, Jan Leończuk, Wioletta Leonowicz, Matylda Librowska, Wanda Litwińska, Józefa Markiewicz, Henryk Mażul, Paulina Mielko, Irena Mikłaszewicz, Jan Mincewicz, Henryk Naumowicz, Władysława Orszewska–Kursevičienė, Jan Pakalnis, Stanisław Poźniak, Wanda Puzynowa, Stanisław Rudziński, Zofia Sawaniewska–Mochowa, Franciszka Sawicka, Grażyna Sęk, Ludmiła Siekacka, Jan Sienkiewicz, Bronisława Siwicka, Paweł Socha, Rajmund Stanisławek, Piotr Stary, Andrzej Stelmachowski, Stefania Suchodolska, Stanisława Szwejkowska, Longina Szawejko, Antoni Szyrwiński, Eufemia Teichmann, Juozas Tunaitis, Helena Ugrewicz, Marcin Ugrewicz, Monika Urbanowicz, Genowefa Wierbajtis, Szymon Wikło, Wojciech Ziemia, Peter Zurbriggen, Maria Żeszko. – Tiražas [400] egz. – ISBN 9955–9518–4–2.

262.14(474.5)(092)

Litwa : zarys wiedzy o kraju / [opracowanie i redakcja: Beata Piasecka]. – 3 wyd., popr. i

uzupełnione. – Vilnius : Artlora, 2006 (Vilnius : Standartų sp.). – 252 p. : ilustr. – Tiražas [15 000] egz. – ISBN 978–9955–508–17–5. – ISBN 9955–508–17–5.

914.745(03)
308(474.5)(03)

Grydz, Mažena

Magiczne literki : podręcznik do języka polskiego z elementami integracji przedmiotowej dla klasy 1 / Marzena Grydź. – Kaunas : Šviesa, 2006–2007. – 3 kn. : ilustr.

808.4(075.2)

Ks. 1: Jesień / [dailininkės Rūta Baltakienė, Raminta Štaudė]. – 2006 (Kaunas : Aušra). – 80 p., įsk. virš. : ilustr. – Tiražas 500 egz. – ISBN 5–430–03974–8.

Grydz, Mažena

Magiczne literki : podręcznik do języka polskiego z elementami integracji przedmiotowej dla klasy 1 / Marzena Grydź. – Kaunas : Šviesa, 2006–2007. – 3 kn. : ilustr.

808.4(075.2)

Ks. 2: Zima / [dailininkės Virginija Kalinauskaitė, Raminta Štaudė]. – 2006 (Kaunas : Aušra). – 79, [1] p. : ilustr. – Tiražas 500 egz. – ISBN 5–430–03975–6.

Matematyka dla ciebie : klasa 5 : [podręcznik / przygotował zespół autorów: Rasa Butkevičienė, Jolanta Knyvienė, Viktorija Sičiūnienė, Marytė Stričkienė, Žydrūnė Stundžienė, Valdas Vanagas ; przekład: Krystyna Czupryńska]. – Vilnius : TEV, 2006. – 2 d. : ilustr.

Cz. 1. – 2006 (Vilnius : Spauda). – 159, [1] p. : ilustr. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 9955–680–30–X.

51(075.3)

Matematyka dla ciebie : klasa 5 : [podręcznik / przygotował zespół autorów: Rasa Butkevičienė, Jolanta Knyvienė, Viktorija Sičiūnienė, Marytė Stričkienė, Žydrūnė Stundžienė, Valdas Vanagas ; przekład: Krystyna Czupryńska]. – Vilnius : TEV, 2006. – 2 d. : ilustr.

Cz. 2. – 2006 (Vilnius : Spauda). – 150, [1] p. : ilustr. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 9955–680–29–6.

51(075.3)

Švedas, Gintaras

Podstawy i tendencje polityki karnej w Republice Litewskiej : streszczenie / Gintaras Švedas. – Wilno : [Wydawnictwo Uniwersytetu Wileńskiego], 2006 (Vilnius : VU l-klos sp.). – 193, [1] p. – Orig. antr.: Baudžiamosios politikos pagrindai ir tendencijos Lietuvos Respublikoje. – Santr. angl. – Bibliogr.: p. 182–193 (200 pavad.). – Tiražas [99] egz. – ISBN 9986–19–942–5.

343.8(474.5)

343.97(474.5)

Jaglinska, Liucina

Polubić gramatykę : podręcznik do nauczania języka polskiego dla klasy 6 / Lucyna Jaglińska, Anna Jasińska ; [dailininkė Rasa Sabaliauskaitė]. – Kaunas : Šviesa, 2006 (Vilnius : Sapnų sala). – 175, [2] p., įsk. virš. : ilustr. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 5–430–04349–4.

808.4(075.3)

Razem w Europie : [zbiór artykułów] / Uniwersytet Warszawski. Studium Europy Wschodniej, Universitas Vytauti Magni, Centrum Sławistyki im. Czesława Miłosza, Fundacja Miejsc Rodzinnych Czesława Miłosza ; redakcja naukowa: Irena Mikłaszewicz, Rūstis Kamuntavičius. – Kaunas : Vytauto Didžiojo universiteto leidykla, 2006 (Kaunas : VDU l-klā). – 213, [1] p. – Santr. angl. – Aut.: Natalia Ahafonova, Stanislav Balík, Roman Baron, Ihor Čornovol, Nataliya Denysyuk, Mykola A. Genyk, Vít Hloušek, Jan Holzer, Myroslawa Keryk, Wołodymyr Komar, Lubomír Kopeček, Gábor Lagzi, Jan Malicki, Eduard Mažko, Ihar Melnikau, Ieva Palaša, Alena Paszkowicz, Andrzej Pukszo, Natalia Sindecka, Witaliy Telwak, Andrzej Tichomirow. –

Bibliogr. išnašose. – Tiražas 200 egz. – ISBN 9955–12–163–7.

323.1(4)
008(4)

Ciechanowicz, Jan

Rody rycerskie Wielkiego Księstwa Litewskiego / Jan Ciechanowicz. – Rzeszów : FOSZE, 2001–2006. T. 6 išleid. duom.: Wilno : Wydawnictwo Naukowo–Literackie ZNICZ. – ISBN 83–87602–80–9.

T. 6: (Suplement) A–Ž. – Wyd. 1. – Wilno : Wydawnictwo Naukowo–Literackie ZNICZ, 2006. – 455 p., [18] iliustr., portr. lap. – Kn. taip pat: Przedmowa: p. 7–17. – ISBN 83–60075–67–0.

929.5/.9

Senieji paribiai naujoje Europoje, seminaras (2004 ; Vilnius)

Stare pogranicza w nowej Europie = Senieji paribiai naujojoje Europoje : seminarium, Wilno, 27 maja 2004 r. – Vilnius : Petro ofsetas, 2006 (Vilnius : Petro ofsetas). – 59, [1] p. : iliustr. – Gretut. tekstas liet., lenk. – Tiražas [150] egz. – ISBN 9955–668–65–2.

008(474.5:438)(063)
008(438:474.5)(063)

Šiauliai – miasto Słońca = Шяуляй – солнечный город / [Информационный центр по туризму г. Шяуляй]. – Шяуляй [i.e. Klaipėda] : Druka, 2006 (Klaipėda : Druka). – [24] p. : iliustr. – Gretut. tekstas lenk., rus. – Tiražas [2500] egz. – ISBN 9955–735–00–7.

711.424(474.5)(084)
914.745(084)
796.5(474.5)(084)

Keturakienė, Eglė

Tradycja świadomości historycznej i jej modyfikacja w poezji litewskiej XIX wieku = Istorinės savimonės tradicija ir jos modifikacija XIX amžiaus lietuvių poezijoje : streszczenie rozprawy doktorskiej : nauki humanistyczne, filologie, 04 H / Eglė Keturakienė ; Uniwersytet Wileński. – Vilnius : [Uniwersytet Wileński], 2006. – 43 p. Santr. liet. – Aut. darbų sąrašas: p. 42 (8 pavad.). – Tiražas [50] egz.

888.2.09–1"18"(043.3)

Sidorovič, Barbara

Trockie okruchy : [opowiadania i wiersze] / Barbara Sidorowicz. – [Wilno] : Wydawnictwo Polskie w Wilnie [i.e. Magazyn Wileński], 2006 (Vilnius : Standartų sp.). – 138, [4] p. : iliustr., portr. – (Biblioteka „Magazynu Wileńskiego“). – Turinyje aut.: Helena Ostrowska, Andrzej Sidorowicz. – Turinyje apsakymai: Najpiękniejsza sukienka ; Rysunek ; Dyskusja ; Gospodarz ; Czekoladka ; Pomógł... ; Stół ; Czerwone korale ; Kampanule ; Żrebak. – Tiražas [1200] egz. – ISBN 9986–542–33–2.

884(474.5)–32
884(474.5)–1

Sievruk, Michal

Wilniana z Syberią w tle : powieść biograficzno–wspomnieniowa / Michał Sievruk. – [Wilno] : Wydawnictwo Polskie w Wilnie [i.e. Magazyn Wileński], 2006 (Vilnius : Standartų sp.). – 443, [3] p. : iliustr., portr. – (Biblioteka „Magazynu Wileńskiego“). – Tiražas [1000] egz. – ISBN 9986–542–31–6.

884(474.5)–94
929.5(474.5)(=84)
929.5(438)
947.45.05/.08(093.3)
943.8.07/.083(093.3)
321.64(474.5)(=84)(093.3)

Masal, Aldona

Wilno, Kowno i Troki / Aldona Masal. – [Vilnius : A. Masal], 2006 ([Drūkšiniai (Ignalinos raj.)] : Visagino poligrafija). – 56 p., [4] ilustr. lap. : ilustr. Virš. aut. nenurodyta. – Bibliogr.: p. 55 (7 pavad.). – Tiražas [300] egz. – ISBN 9955–665–72–6.

726.5(474.5)(084)

264–031(474.5)(084)

Wilno : z całego serca Litwa : [album / redaktor wydania Lina Žukauskienė ; kolegium redakcyjne: Algimantas Bernotas ... [et al.] ; z języka litewskiego tłumaczyła Irena Priščeponokienė ; teksty: Audronė Žigaitytė–Nekrošienė, Lina Jankauskaitė, Olga Telešova, Anastasija Ivanova, Nijolė Klingaitė–Dasevičienė]. – Vilnius : Nacionalinė knyga, [2006] ([Vilnius] : Standartų sp.). – 132, [1] p. : ilustr., žml.

Orig. antr.: Vilnius : su meile Lietuva. – Fotogr.: Arūnas Baltėnas, Algimantas Bernotas, Ignas Burneika, Nijolė Burneikienė, Ramūnas Danisevičius, Klaudijus Driskius, Leonas Jonys, Jonas Kliučius, Dmitrij Matvejev, Zenonas Nekrošius, Aleksandras Ostašenkovas, Edmundas Paukštė, Romualdas Požerskis, Michailas Raškovskis, Alfredas Simonavičius, Albinas Slavinskas, Kęstutis Stoškus, Viktor Trublenkov, Virgilijus Usinavičius, Ramūnas Virkutis, Lina Žukauskienė. – Tiražas [800] egz. – ISBN 9955–495–17–0.

711.424(474.5–25)(084)

72(474.5–25)(084)

008(474.5–25)(084)

914.745–25(084)

947.45–25(084)

Orševska, Barbara

Ziarnko do ziarnka : podręcznik do kształcenia literackiego i językowego dla klasy 3 / Barbara Orszewska ; [dailininkė Asta Rastauskienė]. – Kaunas : Šviesa, 2006. – 3 kn. : ilustr.

808.4(075.2)

Ks. 1. – 2006 (Kaunas : Aušra). – 111, [1] p. : ilustr. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 5–430–04218–8.

Orševska, Barbara

Ziarnko do ziarnka : podręcznik do kształcenia literackiego i językowego dla klasy 3 / Barbara Orszewska ; [dailininkė Asta Rastauskienė]. – Kaunas : Šviesa, 2006. – 3 kn. : ilustr.

808.4(075.2)

Ks. 2. – 2006 (Kaunas : Aušra). – 111, [1] p. : ilustr. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 5–430–04217–X.

Orševska, Barbara

Ziarnko do ziarnka : podręcznik do kształcenia literackiego i językowego dla klasy 3 / Barbara Orszewska ; [dailininkė Asta Rastauskienė]. – Kaunas : Šviesa, 2006. – 3 kn. : ilustr.

808.4(075.2)

Ks. 3. – 2006 (Kaunas : Spaudos praktika). – 110, [2] p. : ilustr. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 5–430–04216–1.

Šalna, Rytas

Ziemia : podręcznik geografii dla klasy 7 / Rytas Šalna, Georgijus Sapožnikovas, Giedrė Čepaitytė ; [przekład na język polski Jan Sienkiewicz ; opracowanie map: Arūnas Latišenka, Skirmantas Gudukas, Mindaugas Baltrušaitis]. – Vilnius : Briedis, [2006]. – 2 d. : ilustr., žml.

Orig. antr.: Žemė. – Virš. aut. Nenurodyti.

Cz. 1. – [2006] (Kaišiadorys : A. Jakšto sp.). – 127, [1] p. : ilustr., žml. – R–klė: p. 124–127. – Tiražas [1500] egz. – ISBN 9955–26–029–7.

913(100)(075.3)

Ziemia : podręcznik geografii dla klasy 9 / Rytas Šalna, Edvardas Baleišis, Ričardas Baubinas, Vidmantas Daugirdas ; [przekład na język polski Jan Sienkiewicz ; opracowanie map: Skirmantas Gudukas, Mindaugas Baltrušaitis, Arūnas Latišenka]. – Vilnius : Briedis, [2006]. – 2 d. : ilustr., žml. – Orig. antr.: Žemė. – Virš. aut. Nenurodyti.

Cz. 1. – [2006] (Kaišiadorys : A. Jakšto sp.). – 135, [1] p. : ilustr., žml. – R–klė: p. 134–135. – Tiražas [1500] egz. – ISBN 9955–26–032–7.

913(100)(075.3)

Šalna, Rytas

Ziemia : podręcznik geografii dla klasy 7 / Rytas Šalna, Georgijus Sapožnikovas, Giedrė Čepaitytė ; [przekład na język polski Jan Sienkiewicz ; opracowanie map: Arūnas Latišenka, Skirmantas Gudukas, Mindaugas Baltrušaitis]. – Vilnius : Briedis, [2006]. – 2 d. : ilustr., žml.

Orig. antr.: Žemė. – Virš. aut. Nenurodyti.

Cz. 2. – [2006] (Kaišiadorys : A. Jakšto sp.). – P. 132–247 : ilustr., žml. – R–klė: p. 246–247. – Tiražas [1500] egz. – ISBN 9955–26–030–0.

913(100)(075.3)

Ziemia : podręcznik geografii dla klasy 9 / Rytas Šalna, Edvardas Baleišis, Ričardas Baubinas, Vidmantas Daugirdas ; [przekład na język polski Jan Sienkiewicz ; opracowanie map: Skirmantas Gudukas, Mindaugas Baltrušaitis, Arūnas Latišenka]. – Vilnius : Briedis, [2006]. – 2 d. : ilustr., žml. Orig. antr.: Žemė. – Virš. aut. nenurodyti

Cz. 2. – [2006] (Kaišiadorys : A. Jakšto sp.). – P. 140–239 : ilustr., žml. – R–klė: p. 238–239. – Tiražas [1500] egz. – ISBN 9955–26–033–5.

913(100)(075.3)

2007

Jotkiallo, Halina

Centrum czynu i nadziei : z imieniem Stanisława Moniuszki / Halina Jotkiałło ; [Centrum Kultury Polskiej na Litwie]. – Wilno : Margi raštai, 2007 (Vilnius : Spauda). – 152 p. : ilustr., faks. Santr. liet. – Tiražas [250] egz. – ISBN 978–9986–09–335–0.

061.2:008(474.5)(=84)(091)

008:061.2(474.5)(=84)(091)

Valentinavičius, Vladas

Fizyka : podręcznik dla klasy 10 / Vladas Valentinavičius ; [iš lietuvių kalbos vertė Zbigniev Marcel Stecevič]. – Kaunas : Šviesa, 2007 (Vilnius : Standartų sp.). – 219, [12] p. : ilustr. – Orig. antr.: Fizika. – Dalyk. ir vardų r–klė: p. 228–230. – Tiražas 2300 egz. – ISBN 5–430–04683–3

53(075.3)

Valentinavičius, Vladas

Fizyka : podręcznik dla klasy 9 / Vladas Valentinavičius ; [iš lietuvių kalbos vertė Zbigniev Marcel Stecevič]. – 1–asis leid., 2007 [m. – Tiražas]. – Kaunas : Šviesa, 2007 (Kaunas : Aušra). – 214, [1] p. : ilustr. Orig. antr.: Fizika. – Dalyk. ir pavardžių r–klė: p. 213–214. – Tiražas 500 egz. – ISBN 5–430–04180–7

53(075.3)

Gajewski, Mirosław

Historie z okolic Wilna / Mirosław Gajewski. – Wilno : Wydawnictwo Polskie w Wilnie [i.e. Magazyn Wileński], 2007 (Vilnius : Spauda). – 243, [2] p. : ilustr., faks., portr., žml. – (Biblioteka „Magazynu Wileńskiego“). – Bibliogr.: p. 242–243 (31 pavad.). – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978–9986–542–34–6

947.45

908.474.5

264–031(474.5)(091)

27(474.5)

Lietuva. Konstitucija (1992)

Konstytucja Republiki Litewskiej = Lietuvos Respublikos Konstitucija : [ze zmianami oraz uzupełnieniami do 1 czerwca 2006 r.]. – Vilnius : Valstybės žinios, 2007 (Vilnius : Petro ofsetas). – 78, [1] p. – Orig. antr.: Lietuvos Respublikos Konstitucija. 1992. – Tiražas 120 egz. – ISBN 978–9986–18–166–8.

342.4(474.5)(094)

352(474.5)(094)

34(474.5)(091)

947.45.04(093.2)

Paknys, Mindaugas

Kościół św. Piotra i Pawła oraz klasztor kanoników laterańskich na Antokolu : [przewodnik] / Mindaugas Paknys ; [przekład Katarzyna Korzeniewska]. – Vilnius : Vilniaus dailės akademijos leidykla, 2007 (Vilnius : Standartų sp.). – 43, [1] p. : ilustr. – (Zabytki architektury i sztuki na Litwie). – Orig. antr.: Šv. Petro ir Povilo bažnyčia bei Laterano kanauninkų vienuolynas Antakalnyje. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 9955–624–49–3.

726.5(474.5–25)(036)

72.034.7(474.5–25)(036)

264–031(474.5–25)(091)(036)

271(474.5–25)(091)(036)

Baranov, Andžej

Literatura Młodej Polski : poetyka, teksty i konteksty / Andrzej Baranow ; Vilniaus pedagoginis universitetas. Slavistikos fakultetas. Lenkų filologijos katedra. – Vilnius : Vilniaus

pedagoginio universiteto leidykla, 2007 (Vilnius : VPU I–kla). – 75, [1] p. – Bibliogr.: p. 3–6 (67 pavad.). – Tiražas 200 egz. – ISBN 978–9955–20–155–7

884.09(075.8)

Šostakovski, Juzef

Literatura staropolska : (średniowiecze, renesans, barok) : zarys historii literatury z zagadnieniami seminaryjnymi / Józef Szostakowski ; Vilniaus pedagoginis universitetas. Slavistikos fakultetas. Lenkų filologijos katedra. – Vilnius : Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla, 2007 (Vilnius : VPU I–kla). – 102, [1] p. – (Metodinės priemonės). – Bibliogr.: p. 99–102. – Tiražas 200 egz. – ISBN 978–9955–20–147–2

884.09(075.8)

Litwa : zarys wiedzy o kraju / [opracowanie i redakcja: Beata Piasecka]. – 3 wyd., popr. i uzupełnione. – Vilnius : Artlora, 2007 (Vilnius : Standartų sp.). – 252 p. : ilustr. – Tiražas [1000] egz. – ISBN 978–9955–508–24–3.

914.745(03)

308(474.5)(03)

Grydz, Mažena

Magiczne literki : podręcznik do języka polskiego z elementami integracji przedmiotowej dla klasy 1 / Marzena Grydź. – Kaunas : Šviesa, 2006–2007. – 3 kn. : ilustr.

808.4(075.2)

Ks. 3: Wiosna / [dailininkė Asta Vildžiūnaitė]. – 1–asis leid., 2007 [m. – Tiražas]. – 2007 (Kaunas : Aušra). – 79, [1] p. : ilustr. – Tiražas 500 egz. – ISBN 5–430–03968–3.

Matematyka dla ciebie : klasa 6 : [podręcznik / przygotowali zespół autorów: Rasa Butkevičienė, Kornelija Intienė, Jolanta Knyvienė, Vida Meškauskaitė, Viktorija Sičiūnienė, Žydrūnė Stundžienė, Valdas Vanagas ; przełożyła Krystyna Czupryńska]. – Vilnius : TEV, 2007. – 2 d. : ilustr.

51(075.3)

Cz. 1. – 2007 (Vilnius : Petro ofsetas). – 143, [1] p. : ilustr. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978–9955–680–69–7.

Matematyka dla ciebie : klasa 6 : [podręcznik / przygotowali zespół autorów: Rasa Butkevičienė, Kornelija Intienė, Jolanta Knyvienė, Vida Meškauskaitė, Viktorija Sičiūnienė, Žydrūnė Stundžienė, Valdas Vanagas ; przełożyła Krystyna Czupryńska]. – Vilnius : TEV, 2007. – 2 d. : ilustr.

51(075.3)

Cz. 2. – 2007 (Vilnius : Petro ofsetas). – 135, [1] p. : ilustr. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978–9955–680–70–3.

Matematyka 12 : kurs rozszerzony / [Kornelija Intienė, Antanas Skūpas, Vilius Stakėnas, Eugenijus Stankus, Vladas Vitkus ; przekład z języka litewskiego: Łucja Noniewicz]. – Vilnius : TEV, 2007. – 2 d. : ilustr. – Orig. antr.: Matematika 12. – Aut. nurodyti prieš antr. lapo kt. pusėje. 51(075.3)

Cz. 1. – 2007 (Vilnius : Petro ofsetas). – 191, [1] p. : ilustr. – Tiražas [1200] egz. – ISBN 978–9955–680–60–4.

Matematyka 12 : kurs rozszerzony / [Kornelija Intienė, Antanas Skūpas, Vilius Stakėnas, Eugenijus Stankus, Vladas Vitkus ; przekład z języka litewskiego: Łucja Noniewicz]. – Vilnius : TEV, 2007. – 2 d. : ilustr. Orig. antr.: Matematika 12. – Aut. nurodyti priešantr. lapo kt. pusėje. 51(075.3)

Cz. 2. – 2007 (Vilnius : Petro ofsetas). – 191, [1] p. : ilustr. – Tiražas [1200] egz. – ISBN 978–9955–680–61–1.

Mečkovski, Romuald

Objazdowe kino i inne opowiadania wileńskie / Romuald Mieczkowski. – Wilno : Znad Wilii, 2007 (Vilnius : Akritis). – 118, [2] p. : ilustr. – (Biblioteka "Znad Wilii" ; 1)

Turinys: Fura książek ; Kamień masłem szlifowany ; Łaźnia ; Pan Wiszniewski ; Pisarz ; Szkoła po sąsiedzku ; Dziadek Władysław ; Moje kołchozowe dzieciństwo ; Objazdowe kino ; Litwini w Fabianiszkach ; Ojciec chrzestny Aleksander ; Drzewa ojczyste ; Śmierć jodły ; Huśtawki ; Klamki mojego domu ; Bandyti ; Amerykańskie spinki ojca ; Życie za leikę ; Ksiądz ; Kasztan ; Pan Rimkus ; W restauracji, gdzie grano jazz ; Staruszka z Zamkowej 42 ; Sylwester z telefonem ; Kwiatek na stronie 57 ; Dzień z uśmiechem ; Fundament pod historyczny dom ; Ślimal ; Sen o Warszawie ; Sen po dzwonku budzika ; Sen między rozdziałami ; Sen tęsknotą szkicowany ; Sen o mieście w głębokiej dolinie ; Santa Maria in Trastavere ; Potrzeba mekki artystycznej ; Finał pewnej Sodomy ; Poeticomobile ; W poszukiwaniu puenty ; Kartka z wakacji ; Podróż słonecznym autobusem ; Koniczyna ; Granica ; Niezbędny wynalazek ; Poznaniak z Wilna ; Spotkanie ze sztukmistrzem, który przestł wędrować. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978–9986–532–03–3.

884(474.5)–32

884(474.5)–3

Tracki, Krzysztof

Ostatni kanclerz litewski : Joachim Litawor Chreptowicz w okresie Sejmu Czteroletniego 1788–1792 : (z dodaniem dziejów rodu i życia kanclerza w okresie wcześniejszym) / Krzysztof Tracki. – Vilnius : Czas, [2007] (Panevėžys : Panevėžio sp.). – 253 p. Santr. liet., angl., baltar. – Bibliogr. išnašose. – R–klės: p. 244–253. – Tiražas [1000] egz. – ISBN 9955–661–05–4.

947.45.04(092)

943.8.06(092)

947.45.04

943.8.06

32(474.5)(092)

32(438)(092)

32(474.5)(091)

32(438)(091)

Beliavska, Elvyra

Oswajanie słów : podręcznik do nauczania języka polskiego dla klasy 7 / Elwira Beliawska, Kinga Geben. – Kaunas : Šviesa, 2007 (Vilnius : Sapnų sala). – 184, [1] p., įsk. virš. : ilustr. – Bibliogr.: p. 185. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 5–430–04445–8

808.4(075.3)

Orševska, Barbara

Pielgrzymka na Litwę : przewodnik / Barbara Orszewska. – Vilnius : Dialogo kultūros institutas, 2007 (Kaunas : Spindulys). – 100, [4] p. : ilustr. – Bibliogr.: p. 102–103. – Tiražas 4000 egz. – ISBN 978–9955–545–35–4.

248.153(474.5)(036)

910.4:282(474.5)(036)

914.745(036)

Zaar, Jürgen

Podstawy bonsai / Jürgen Zaar ; tłumaczenie z języka niemieckiego: Danuta Depka Prondzinska. – Klaipėda : Eglės leidykla, 2007 (Kaunas : Arx Baltica). – 103, [1] p. : ilustr. Orig.

antr.: Basic Bonsai. – Tiražas 1000 egz. – ISBN 978–9955–542–42–1.

635.921

Jasinska, Ana

Polubić gramatykę : podręcznik do nauczania języka polskiego dla klasy 5 / Anna Jasińska, Lucyna Jaglińska ; [dailininkė Rasa Sabaliauskaitė]. – 1–asis leid., 2007 [m. – Tiražas]. – Kaunas : Šviesa, 2007 (Kaunas : Aušra). – 175, [1] p. : iliustr. – Tiražas 600 egz. – ISBN 5–430–04047–9.
808.4(075.3)

Survilo, Ježis

Rachunków nie zamykamy / Jerzy Surwiło. – Wilno : Margi raštai, 2007 (Vilnius : Standartų sp.). – 612 p. : iliustr., faks., portr. – Tiražas [1000] egz. – ISBN 978–9986–09–321–3.
321.64(474.5)(093.3)
323.15(474.5)(=84)(093.3)
947.45.082/.083(093.3)
943.8.082/.083(093.3)
355.486(438)"1939/1945"(093.3)

Dalecka, Teresa

Radość czytania : podręcznik do kształcenia literackiego dla klasy 9 / Teresa Dalecka, Teresa Król. – Kaunas : Šviesa, 2007 (Vilnius : Sapnų sala). – 261, [11] p. : iliustr. – Bibliogr.: p. 271. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 5–430–04493–8
884(075.3)
82(075.3)
3(474.5)

Jonynienė, Violeta

Šwiat i ja : podręcznik dla klasy 2 / Violeta Jonynienė ; [iš lietuvių kalbos vertė Kristina Zdanovska ; dailininkas Ilja Bereznickas]. – Kaunas : Šviesa, 2007. – 2 kn. : iliustr.
5(075.2)

Ks. 1. – 2007 (Vilnius : Sapnų sala). – 69, [2] p. : iliustr. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 5–430–04312–5.

Jonynienė, Violeta

Šwiat i ja : podręcznik dla klasy 2 / Violeta Jonynienė ; [iš lietuvių kalbos vertė Kristina Zdanovska ; dailininkas Ilja Bereznickas]. – Kaunas : Šviesa, 2007. – 2 kn. : iliustr.
5(075.2)

Ks. 2. – 2007 (Vilnius : Sapnų sala). – 70, [1] p. : iliustr. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 5–430–04313–3.

Survilo, Ježis

To wszystko było, jest w Wilnie / Jerzy Surwiło. – Vilnius : Margi raštai, 2007 (Vilnius : Standartų sp.). – 441, [2] p. : iliustr., faks., portr. – Tiražas [1000] egz. – ISBN 978–9986–09–346–6.
929.5(474.5)
947.45–25
947.45–25(092)
323.15(474.5–25)(=84)(092)

Dagienė, Valentina

Twój przyjaciel komputer : technologia informacyjna dla klas 5–6 / Valentina Dagienė ; [przekład z języka litewskiego i adaptacja Łucja Noniewicz]. – Wilno : TEV, 2007. – 2 d. : iliustr.
004(075.3)

Cz. 1. – 2007 (Vilnius : Logotipas). – 168 p. : iliustr. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978–9955–

680–67–3.

Dagienė, Valentina

Twój przyjaciel komputer : technologia informacyjna dla klas 5–6 / Valentina Dagienė ; [przekład z języka litewskiego i adaptacja Łucja Noniewicz]. – Wilno : TEV, 2007. – 2 d. : ilustr. 004(075.3)

Cz. 2. – 2007 (Vilnius : Logotipas). – 160 p. : ilustr. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978–9955–680–68–0.

Dunovska, Marija

Wędrówka po zdaniach i słówkach : podręcznik do kształcenia literackiego i językowego dla klasy 2 / Maria Dunovska, Teresa Kolenda ; [dailininkė Virginija Kalinauskaitė]. – Kaunas : Šviesa, 2007. – 3 kn. : ilustr.

808.4(075.2)

Ks. 1. – 2007 (Vilnius : Sapnų sala). – 112 p. : ilustr. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 5–430–04447–4.

Dunovska, Marija

Wędrówka po zdaniach i słówkach : podręcznik do kształcenia literackiego i językowego dla klasy 2 / Maria Dunovska, Teresa Kolenda ; [dailininkė Virginija Kalinauskaitė]. – Kaunas : Šviesa, 2007. – 3 kn. : ilustr.

808.4(075.2)

Ks. 2. – 2007 (Vilnius : Sapnų sala). – 111, [1] p. : ilustr. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 5–430–04448–2.

Dunovska, Marija

Wędrówka po zdaniach i słówkach : podręcznik do kształcenia literackiego i językowego dla klasy 2 / Maria Dunovska, Teresa Kolenda ; [dailininkė Virginija Kalinauskaitė]. – Kaunas : Šviesa, 2007. – 3 kn. : ilustr.

808.4(075.2)

Ks. 3. – 2007 (Vilnius : Sapnų sala). – 112 p. : ilustr. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 5–430–04449–0.

Kudirko, Jadvyga

Wilno w ich życiu, Litwa w ich twórczości : przewodnik Wileńskimi śladami wybitnych Polaków / Jadvyga Kudirko. – 3–e wyd., uzup. – Vilnius : Magazyn Wileński, 2007 (Vilnius : Spauda). – 164, [2] p., [24] ilustr. lap. : ilustr. – (Biblioteka „Magazynu Wileńskiego“).

884(092)

008(438)(092)

908.474.5

Dvilevič, Barbara

Wybrane zagadnienia z leksykologii : metodinė priemonė / Barbara Dwilewicz ; Vilniaus pedagoginis universitetas. Slavistikos fakultetas. Lenkų filologijos katedra. – Vilnius : Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla, 2007 (Vilnius : VPU I–kla). – 69, [1] p. – (Metodinės priemonės). – Bibliogr.: p. 69. – Tiražas [150] egz. – ISBN 978–9955–20–224–0.

808.4–3(075.8)

Ziemia : podręcznik geografii dla klasy 10 / Rytas Šalna, Ričardas Baubinas, Jurgita Mačiulytė, Valentinas Padriežas, Vilhelmina Tuskunienė [i.e. Tuskenienė], Mindaugas Žolynas ; [przekład na język polski Jan Sienkiewicz ; opracowanie map: Arūnas Latišenka, Skirmantas Gudukas, Jurgita Čeberiakaitė, Marius Čeponis, Mindaugas Baltrušaitis]. – Vilnius : Briedis, [2007] (Vilnius : Standartų sp.). – 143, [1] p. : ilustr., žml. – Orig. antr.: Žemė. – Virš. aut. nenurodyti. – Sąvokų r–klė: p. 140–141. – Tiražas [1500] egz. – ISBN 978–9955–26–067–7.

911.3(100)(075.3)

911.3(474.5)(075.3)

Šalna, Rytas

Ziemia : podręcznik geografii dla klasy 8 / Rytas Šalna, Georgijus Sapožnikovas ; [przekład na język polski: Jan Sienkiewicz ; opracowanie map: Arūnas Latišenka, Skirmantas Gudukas, Jurgita Čeberiakaitė, Marius Čeponis, Mindaugas Baltrušaitis]. – Vilnius : Briedis, [2007]. – 2 d. : ilustr., žml.

915(075.3)

Cz. 1. – [2007] (Vilnius : Standartų sp.). – 135, [1] p. : ilustr., žml. – Sąvokų r–klė: p. 134–135. – Tiražas [1500] egz. – ISBN 978–9955–26–068–4.

Šalna, Rytas

Ziemia : podręcznik geografii dla klasy 8 / Rytas Šalna, Georgijus Sapožnikovas ; [przekład na język polski: Jan Sienkiewicz ; opracowanie map: Arūnas Latišenka, Skirmantas Gudukas, Jurgita Čeberiakaitė, Marius Čeponis, Mindaugas Baltrušaitis]. – Vilnius : Briedis, [2007]. – 2 d. : ilustr., žml.

914(075.3)

915(075.3)

Cz. 2. – [2007] (Vilnius : Standartų sp.). – P. 140–239 : ilustr., žml. – Sąvokų r–klė: p. 238–239. – Tiražas [1500] egz. – ISBN 978–9955–26–069–1.

2008

Jančunska, Halina

Bajki babci Haliny / Halina Janczuńska ; ilustrowała Justyna Janczuńska. – [Vilnius : Firidas], 2008 (Švenčionys : Firidas). – 28, [1] p., įsk. virš. : iliustr.

Virš. aut. nenurodyta. – Turinys: Žabka królewna ; Bajka o myszce ; O rudym zajączku ; Do babci Haliny ; O zajączku i o jego ogonku ; Jestem duży ; Poznajemy dziś kolory ; Sine pole. – Tiražas [1000] egz. – ISBN 978–9955–590–65–1.

884(474.5)–93–1

884(474.5)–93–34

Obolevič, Alina

Całym życiem pełnić służbę... : Związek Harcerstwa Polskiego na Litwie w opinii jego działaczy i liderów / Alina Obolewicz. – Wilno : Scripta manent, 2008 (Vilnius : Petro ofsetas). – 115, [1] p. : iliustr.

Kn. taip pat: Przedmowa / Jan Sienkiewicz, p. 6–8. – Tiražas [500] egz. – ISBN 9955–9518–1–8.

329.78(474.5)(=84)

Lukša, Ana

Cudowne koraliki : podręcznik do kształcenia literackiego i językowego dla klasy 4 / Anna Łuksza ; [dailininkė Ramunė Jundaitė–Misevičienė]. – 1–asis leid., 2008 [m. – Tiražas]. – Kaunas : Šviesa, 2008. – 3 kn. : iliustr.

808.4(075.2)

884(075.2)

Ks. 1. – 2008 (Kaunas : Spaudos praktika). – 110, [1] p. : iliustr. – Tiražas 5000 egz. – ISBN 5–430–03224–7.

Lukša, Ana

Cudowne koraliki : podręcznik do kształcenia literackiego i językowego dla klasy 4 / Anna Łuksza ; [dailininkė Ramunė Jundaitė–Misevičienė]. – 1–asis leid., 2008 [m. – Tiražas]. – Kaunas : Šviesa, 2008. – 3 kn. : iliustr.

808.4(075.2)

884(075.2)

Ks. 2. – 2008 (Kaunas : Spaudos praktika). – 109, [2] p. : iliustr. – Tiražas 500 egz. – ISBN 5–430–04087–8.

Lukša, Ana

Cudowne koraliki : podręcznik do kształcenia literackiego i językowego dla klasy 4 / Anna Łuksza ; [dailininkė Ramunė Jundaitė–Misevičienė]. – 1–asis leid., 2008 [m. – Tiražas]. – Kaunas : Šviesa, 2008. – 3 kn. : iliustr.

808.4(075.2)

884(075.2)

Ks. 3. – 2008 (Kaunas : Spaudos praktika). – 111, [1] p. : iliustr. – Tiražas 500 egz. – ISBN 5–430–04088–6.

Czas : podręcznik [historii] dla klasy 9 / Ignas Kapleris, Antanas Meištas, Karolis Mickevičius, Andželika Laužikienė, Robertas Ramanauskas, Živilė Tamkutonytė–Mikailienė ; [przekład na język polski: Jan Sienkiewicz ; opracowanie map: Arūnas Latišenka]. – Vilnius : Briedis, [2008]. – 2 d. : iliustr., žml.

Orig. antr.: Laikas. – Virš. aut. nenurodyti

940.2(075.3)

94/99(075.3)

947.45(075.3)

D. 1. – [2008] (Kaišiadorys : AJS sp.). – 119, [1] p. : iliustr., žml. – Sąvokų r–klė: p. 118. –

Tiražas [2000] egz. – ISBN 978–9955–26–134–6.

Czas : podręcznik [historii] dla klasy 9 / Ignas Kapleris, Antanas Meištas, Karolis Mickevičius, Andželika Laužikienė, Robertas Ramanauskas, Živilė Tamkutonytė–Mikailienė ; [przekład na język polski: Jan Sienkiewicz ; opracowanie map: Arūnas Latišenka]. – Vilnius : Briedis, [2008]. – 2 d. : ilustr., żml. – Orig. antr.: Laikas. – Virš. aut. Nenurodyti.

940.2(075.3)

94/99(075.3)

947.45(075.3)

D. 2. – [2008] (Kaišiadorys : AJS sp.). – P. 124–251 : ilustr., żml. – Sąvokų r–klė: p. 250. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978–9955–26–135–3.

Karaś, Halina

Czynić słowami : podręcznik do nauczania języka polskiego dla klasy 8 / Halina Karaś, Lilia Kutysz ; [dailininkė Jūratė Veteikytė]. – Kaunas : Šviesa, 2008 (Kaunas : Aušra). – 175, [1] p. : ilustr. – Bibliogr.: p. 175. – R–klė: p. 172–174. – Tiražas 2200 egz. – ISBN 978–5–430–04985–0

808.4(075.3)

Droga : podręcznik historii Litwy dla klasy 5 / Rimvydas Laužikas, Karolis Mickevičius, Živilė Tamkutonytė–Mikailienė, Ignas Kapleris ; [przekład na język polski: Jan Sienkiewicz ; opracowanie map: Arūnas Latišenka]. – Vilnius : Briedis, [2008]. – 2 d. : ilustr., żml.

947.45(075.3)

Cz. 1. – [2008] (Vilnius : Standartų sp.). – 86, [2] p. : ilustr., żml. – Bibliogr.: p. 88 (28 pavad.). – Sąvokų r–klė: p. 87. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978–9955–26–132–2.

Droga : podręcznik historii Litwy dla klasy 5 / Rimvydas Laužikas, Karolis Mickevičius, Živilė Tamkutonytė–Mikailienė, Ignas Kapleris ; [przekład na język polski: Jan Sienkiewicz ; opracowanie map: Arūnas Latišenka]. – Vilnius : Briedis, [2008]. – 2 d. : ilustr., żml.

947.45(075.3)

Cz. 2. – [2008] (Kaišiadorys : AJS sp.). – P. 92–179 : ilustr., żml. – Bibliogr.: p. 180. – Sąvokų r–klė: p. 179. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978–9955–26–133–9.

Egle królowa węży / [vertė Zuzana Mrozik] ; ilustracje Kazys Šimonis. – Vilnius : Kronta, 2008. – 28 p. : ilustr. – Tiražas 1000 egz. – ISBN 978–609–401–002–6.

Subotovič, Helena

Gdzie Wilia płynie cicha jak łąka... : [wiersze] / Helena Subotowicz. – [Wilno : Czas, 2008] (Panevėžys : LT print). – 292 p. – Tiražas [300] egz. – ISBN 978–9955–661–08–5.

884(474.5)–1

Balčytis, Bronius

Kraina liczb : podręcznik matematyki dla klasy 1 / Bronius Balčytis, Rima Martinėnienė, Aldona Vaičiulienė ; [iš lietuvių kalbos vertė Kristina Zdanovska ; dailininkas Norbertas Zovė]. – Kaunas : Šviesa, 2008. – 2 kn. : ilustr.

51(075.2)

Ks. 1. – 2008 (Vilnius : Sapnų sala). – 55, [1] p. : ilustr. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978–5–430–04981–2.

Balčytis, Bronius

Kraina liczb : podręcznik matematyki dla klasy 2 / Bronius Balčytis, Rima Martinėnienė ; [iš lietuvių kalbos vertė Kristina Zdanovska ; dailininkas Norbertas Zovė]. – Kaunas : Šviesa, 2008. – 2

kn. : iliustr.

51(075.2)

Ks. 1. – 2008 (Kaunas : Aušra). – 63, [2] p., įsk. virš. : iliustr. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978–5–430–04983–6.

Balčytis, Bronius

Kraina liczb : podręcznik matematyki dla klasy 1 / Bronius Balčytis, Rima Martinėnienė, Aldona Vaičiulienė ; [iš lietuvių kalbos vertė Kristina Zdanovska ; dailininkas Norbertas Zovė]. – Kaunas : Šviesa, 2008. – 2 kn. : iliustr.

51(075.2)

Ks. 2. – 2008 (Kaunas : Aušra). – 63, [1] p. : iliustr. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978–5–430–04982–9.

Balčytis, Bronius

Kraina liczb : podręcznik matematyki dla klasy 2 / Bronius Balčytis, Rima Martinėnienė ; [iš lietuvių kalbos vertė Kristina Zdanovska ; dailininkas Norbertas Zovė]. – Kaunas : Šviesa, 2008. – 2 kn. : iliustr.

51(075.2)

Ks. 2. – 2008 (Vilnius : Sapnų sala). – 71, [2] p., įsk. virš. : iliustr. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978–5–430–04984–3.

Kudirko, Jadvyga

Królowie też w Wilnie kochali... / Jadwiga Kudirko. – Wilno : Wydawnictwo Polskie w Wilnie [i.e. Magazyn Wileński], 2008 (Vilnius : Spauda). – 212, [2] p. : iliustr., portr. – (Biblioteka „Magazynu Wileńskiego“). – Vertimai: Valdovų meilės pėdsakais. – Bibliogr.: p. 212 (27 pavad.). – Tiražas 2100 egz. – ISBN 978–9986–542–36–0.

947.45.02/.04(092)

943.8.02/.04(092)

929.5(474.5)

929.5(438)

Księgi osób spoczywających na cmentarzach wileńskich: Rossa, Bernardyński i Antokolski / do druku przygotował i wstęp opracował Jan Puchalski. – Wilno–Warszawa [i.e. Wilno : Infosiūlas], 2008 (Vilnius : Ovita). – 623, [1] p. : iliustr.

Kn. taip pat: Baigiamasis žodis / Romuald Zajkowski, p. 622–623. – Bibliogr.: p. 23. – Tiražas [500] egz. – ISBN 978–9955–628–23–1.

947.45–25

718(474.5–25)

351.776(474.5–25)(083.89)

Turkevič, Halina

Literatura polska (1918–1939) / Halina Turkiewicz ; Vilniaus pedagoginis universitetas. Slavistikos fakultetas. Lenkų filologijos katedra. – Vilnius : Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla, 2008 (Vilnius : VPU l–kla). – 80, [1] p. – (Metodinės priemonės). – Tiražas 150 egz. – ISBN 978–9955–20–304–9.

884.09(075.8)

Matematyka dla ciebie : klasa 7 : [podręcznik / przygotował zespół autorów: Kornelija Intienė, Vida Meškauskaitė, Laura Stepanauskienė, Žydrūnė Stundžienė, Jolanta Tenenytė, Virginija Viniautienė, Vladas Vitkus, Valdas Vanagas ; przekład: Krystyna Czupryńska]. – Vilnius

: TEV, 2008. – 2 d. : iliustr.

51(075.3)

Cz. 1. – 2008 (Vilnius : Logotipas). – 155, [1] p. : iliustr. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978–9955–879–14–5.

Matematyka dla ciebie : klasa 7 : [podręcznik / przygotował zespół autorów: Kornelija Intienė, Vida Meškauskaitė, Laura Stepanauskienė, Žydrūnė Stundžienė, Jolanta Tenenytė, Virginija Viniautienė, Vladas Vitkus, Valdas Vanagas ; przekład: Krystyna Czupryńska]. – Vilnius : TEV, 2008. – 2 d. : iliustr.

51(075.3)

Cz. 2. – 2008 (Vilnius : Logotipas). – 135, [1] p. : iliustr. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978–9955–879–15–2

Syrnicka, Kristina

Moje podróże po literaturze : podręcznik do kształcenia literackiego dla klasy 5 / Krystyna Syrnicka, Wanda Andruszaniec. – Kaunas : Šviesa, 2008 (Kaunas : Aušra). – 199, [2] p., įsk. virš. : iliustr. – Tiražas 2200 egz. – ISBN 978–5–430–04986–7

884(075.3)

82(075.3)

Wojszwillo, Mirosława

Na Starówce Wileńskiej = Vilniaus senamiestyje : [poezja] / Mirosława Wojszwillo ; tłumacz Birutė Jonuškaitė. – Vilnius : Nacionalinė knyga, 2008 ([Vilnius] : Petro ofsetas). – 57, [2] p. – Gretut. tekstas liet., lenk. – Kn. taip pat: Apie autore: p. 2–7. – Tiražas [300] egz. – ISBN 978–9955–495–28–4.

884(474.5)–1

884(73)–1

Jonynienė, Violeta

Nasz świat : podręcznik dla klasy 3 / Violeta Jonynienė ; [iš lietuvių kalbos vertė Kristina Zdanovska]. – Kaunas : Šviesa, 2008. – 2 d. : iliustr.

5(075.2)

Ks. 1. – 2008 (Vilnius : Sapnų sala). – 85, [3] p. : iliustr. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978–5–430–04979–9.

Jonynienė, Violeta

Nasz świat : podręcznik dla klasy 3 / Violeta Jonynienė ; [iš lietuvių kalbos vertė Kristina Zdanovska]. – Kaunas : Šviesa, 2008. – 2 d. : iliustr.

5(075.2)

Ks. 2. – 2008 (Kaunas : Aušra). – 79, [2] p., įsk. virš. : iliustr. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978–5–430–04980–5.

Jovaiša, Marius

Niewidziana Litwa : [fotoalbum] / Marius Jovaiša ; [przekład z języka litewskiego: Wojciech Górnaś]. – Vilnius : MIA, 2008 (Spausd. Kinijoje). – 291, [1] p. : iliustr., portr. – Orig. antr. : Neregėta Lietuva. – R–klė: p. 290–291. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978–9955–9985–5–6.

77.04(474.5)(084)

778.35(474.5)(084)

914.745(084)

Mečkovski, Romuald

Nikt nie woła : [wiersze] / Romuald Mieczkowski ; [zdjęcia Wilna: Romuald Mieczkowski]. –

Wilno : Znad Wili, 2008 (Vilnius : Akritis). – 86, [2] p., [6] ilustr. lap. – (Biblioteka "Znad Wili" ; 2). – Tiražas 1200 egz. – ISBN 978-9986-532-04-0.

884(474.5)–1

Ostra Brama w Wilnie / w opracowaniu Heleny Ostrowskiej ; [redaktor Michał Mackiewicz ; zdjęcia: Jerzy Karpowicz, Paweł Stefanowicz, Stanisław Ziniewicz]. – Wilno : Wydawnictwo Polskie w Wilnie [i.e. Magazyn Wileński], 2008 (Vilnius : Standartų sp.). – 84, [2] p. : ilustr. – (Biblioteka „Magazynu Wileńskiego“). – Turinyje eil. aut.: Zofia Bohdanowiczowa, Maria Dziamska, Bronisława Fastowiec, Witold Hulewicz, Gabriel Józefowicz, Krystyna Konecka, Jan Lechoń, Tadeusz Łopalewski, Jan Nagrabiecki, Aleksander Nawrocki, Artur Oppman, Bogdan Ostromecki, Stefan Pastuszewski, Władysław Syrokomla, Edward Słowski, Zofia Zdanowicz. – Bibliogr.: p. 84. – Tiražas 5000 egz. – ISBN 978-9986-542-38-4.

726.52(474.5-25)(091)(084)

725.96(474.5-25)(091)(084)

75.046(474.5-25)(091)(084)

264-031(474.5)(091)(084)

246.3(474.5-25)(091)(084)

Jaglinska, Liucina

Polubić gramatykę : podręcznik do nauczania języka polskiego dla klasy 6 / Lucyna Jaglińska, Anna Jasińska ; [dailininkė Rasa Sabaliauskaitė]. – 1-asis leid., 2008 [m. – Tiražas]. – Kaunas : Šviesa, 2008 (Kaunas : Aušra). – 175, [2] p., įsk. virš. : ilustr. – Tiražas 500 egz. – ISBN 5-430-04349-4

808.4(075.3)

Jančunska, Halina

Przygody samochodu : [bajka] / Halina Janczuńska ; ilustrowała Justyna Janczuńska. – [Vilnius : Firidas], 2008 (Švenčionys : Firidas). – 20, [1] p., įsk. virš. : ilustr. – Virš. aut. nenurodyta. – Tiražas [1000] egz. – ISBN 978-9955-590-64-4.

884(474.5)–93–1

884(474.5)–93–34

Romanovska, Honorata

Rozwiązywanie zadań z chemii : dla szkół ogólnokształcących / Honorata Romanowska, Krystyna Tuczowska. – Vilnius : Kronta, [2008] (Vilnius : Pozicija). – 111, [1] p. – Bibliogr.: p. 111 (10 pavad.). – Tiražas 350 egz. – ISBN 978-609-401-011-8.

54(075.3)

Skoly polskie w Republice Litewskiej / sudarytojas Jan Sienkiewicz. – Vilnius : Kronta, 2008. – 400 p. : ilustr. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-609-401-022-4.

37

Petraitytė, Asta

Szydłowo : przewodnik pielgrzyma / [tekst i redakcja: Asta Petraitytė ; przekład z języka litewskiego: Katarzyna Korzeniewska]. – Kaunas : Archidiecezja Kowieńska [i.e. Kuria Archidiecezji Kowieńskiej], 2008 (Kaunas : Spaudos praktika). – 83, [1] p. : ilustr.

Orig. antr.: Šiluva. – Aut. nurodyta antr. lapo kt. pusėje. – Kn. taip pat: Słowo księdza arcybiskupa / Sigitas Tamkevičius, p. 5. – Tiražas [2500] egz. – ISBN 978-9955-9355-4-4.

232.931.7(474.5)

264-031(474.5)

27(474.5)

Tożsamość na styku kultur = Tapatybė kultūrų sankirtoje : zbiór studiów / Wileński Uniwersytet Pedagogiczny. Wydział Sławistyki. Katedra Filologii Polskiej ; pod redakcją Ireny Masojć i Romualda Naruńca. – Wilno : Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla, 2008 (Vilnius : Standartų sp.). – 398, [1] p. : ilustr. – (Mokslinių straipsnių rinkiniai : MSR serija)

Str. lenk., rus. – Santr. liet., angl. – Aut.: Andrzej Baranow, Adam Bobryk, Karin Choinski,

Mirosław Dawlewicz, Joanna Dobkowska, Barbara Dwilewicz, Irena Fedorowicz, Zbigniew Greń, Krzysztof Koc, Joanna Kulwicka–Kamińska, Maria Kwiatkowska–Ratajczak, Irena Masojć, Jiří Muryc, Romuald Naruniec, Maria Peisert, Monika Pokorska–Iwaniuk, Jana Raclavská, Elżbieta Sękowska, Krystyna Syrnicka, Henryka Sokołowska, Józef Szostakowski, Halina Turkiewicz, Waldemar Źarski, Наталья Авина, Александр Адамкович, Витезслав Вилимек, Игорь Елинек, Анна Жаркова, Гендрик Петкевич, Лилия Плыгавка, Людмила Ромащенко, Валентина Федас. – Bibliogr. str. gale. – Tiražas 250 egz. – ISBN 978–9955–20–375–9.

316.7
800:316
82.09

Imbrasienė, Birutė

Tradycyjna kuchnia litewska / Birutė Imbrasienė ; [tłumaczenie na język polski: Regina Jakubėnas]. – Vilnius : Baltos lankos, [2008] (Vilnius : Sapnų sala). – 38, [2] p. : ilustr. – (Pierwsze spotkanie z Litwą). – Virš. aut. nenurodyta. – Serijos ISSN klaidingas: ISSN 1822–6965. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978–9955–23–121–9

641.568(474.5)(083.12)

Semenovič, Zbignej

Wileńska Medyko–Chirurgiczna Akademia : dzieje i ludzie / Zbigniew Siemienowicz. – Vilnius : [Puntukas], 2008 (Vilnius : Puntukas). – 131, [1] p. : ilustr., portr. – Bibliogr.: p. 127–131. – Tiražas 800 egz. – ISBN 978–9986–794–44–8.

378.661(474.5)(091)
378.4(474.5)(091)
61:378(474.5)(091)

Tyszkiewicz, Konstanty

Wilija i jej brzegi = Neris ir jos krantai / [K.Hr. Tyszkiewicz]. – Pakart. 1871 m. knygos orig. laida. – Vilnius : Atkula, 2008 (Vilnius : Standartų sp.). – XVI, 362, [1] p. : ilustr. – Aut. nurodytas virš. – Orig. išl.: Drezno : Drukiem i nakładem J.I. Kraszewskiego, 1871. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978–9955–505–63–1.

908.474.5
947.45
910.4(474.5)(282.247.284)
39(474.5)
556.53(282.247.284)

Wilno. Barokowa skarbnica kultury : przewodnik turystyczny / [wstępne teksty: Roma Statulevičiūtė]. – [Wilno] : Vizualinių komunikacijų studija, [2008] ([Kaunas] : Arx Baltica). – 93, [8] p., įsk. virš. : ilustr., žml. – Antr. iš virš. – R–klė: p. 96–99.

910.4:379.85(474.5–25)(036)
914.745–25(036)
796.5(474.5–25)(036)

Wilno : przewodnik turystyczny / w opracowaniu Lucyny Dowdo ; [redaktor Michał Mackiewicz]. – Wilno : Wydawnictwo Polskie w Wilnie [i.e. Magazyn Wileński], 2008 (Vilnius : Standartų sp.). – 213 p. : ilustr. – (Biblioteka „Magazynu Wileńskiego“). – Tiražas 5000 egz. – ISBN 978–9986–542–35–3.

910.4:379.85(474.5–25)(036)
914.745–25(036)
796.5(474.5–25)(036)
947.45–25

Pawlikowski, Michał Kryspin

Wojna i sezon : powieść / Michał K. Pawlikowski. – Wilno : Czas, [2008] (Panevėžys : LT print). – 328 p.

Kn. taip pat: Zamiast wstępu: Jozef Mackiewicz o Michale Kryspine Pawlikowskim i jego

powieściach (urywki) (liet., lenk.): p. 7–32. – Tiražas [500] egz. – ISBN 978–9955–661–06–1.

884(73)–31

Romer, Stefanija

Wspomnienia / Stefania Romer. – Wilno : [Petro ofsetas] : Scripta manent, 2008 (Vilnius : Petro ofsetas). – 364, [2] p. : iliustr., portr. – Tiražas [200] egz. – ISBN 978–9955–815–23–5.

929.5(474.5)(093.3)

377.5:63(474.5)(092)

884(474.5)–94

Dalecka, Teresa

Zamyślenie nad słowem : podręcznik do kształcenia literackiego dla klasy 10 / Teresa Dalecka, Teresa Król. – Kaunas : Šviesa, 2008 (Vilnius : Logotipas). – 251, [11] p. : iliustr. – Tiražas 2500 egz. – ISBN 978–5–430–04987–4.

884(075.3)

Orševska, Barbara

Ziarnko do ziarnka : podręcznik do kształcenia literackiego i językowego dla klasy 3 / Barbara Orszewska ; [dailininkė Asta Rastauskienė]. – 1–asis leid., 2008 [m. – Tiražas]. – Kaunas : Šviesa, 2008. – 3 kn. : iliustr.

808.4(075.2)

Ks. 1. – 2008 (Kaunas : Spaudos praktika). – 111, [1] p. : iliustr. – Tiražas 1000 egz. – ISBN 5–430–04218–8.

Orševska, Barbara

Ziarnko do ziarnka : podręcznik do kształcenia literackiego i językowego dla klasy 3 / Barbara Orszewska ; [dailininkė Asta Rastauskienė]. – 1–asis leid., 2008 [m. – Tiražas]. – Kaunas : Šviesa, 2008. – 3 kn. : iliustr.

808.4(075.2)

Ks. 2. – 2008 (Kaunas : Spaudos praktika). – 111, [1] p. : iliustr. – Tiražas 1000 egz. – ISBN 5–430–04217–X.

Orševska, Barbara

Ziarnko do ziarnka : podręcznik do kształcenia literackiego i językowego dla klasy 3 / Barbara Orszewska ; [dailininkė Asta Rastauskienė]. – 1–asis leid., 2008 [m. – Tiražas]. – Kaunas : Šviesa, 2008. – 3 kn. : iliustr.

808.4(075.2)

Ks. 3. – 2008 (Kaunas : Spaudos praktika). – 110, [2] p. : iliustr. – Tiražas 1000 egz. – ISBN 5–430–04216–1.

Pačkovska, Česlava

Zułów – ojczyście strony Marszałka Piłsudskiego / Czesława Paczkowska. – Wilno : Wydawnictwo Polskie w Wilnie [i.e. Magazyn Wileński], 2008 (Vilnius : Standartų sp.). – 44, [1] p. : iliustr., portr. – (Biblioteka „Magazynu Wileńskiego“). – Tiražas 5000 egz. – ISBN 978–9986–542–37–7.

908.474.5

947.45

943.8.081(092)

355.333(438)(092)

323.15(474.5)(=84)(092)

2009

Zajko–Višniak, Gabriela

Afrodyzjak rozkoszy : [wiersze] / Gabriela Zajko–Wiszniak ; [ilustracje: Łuiza Achramowicz]. – Wilno [i.e. Niemenczyn (Rej. wileński)] : Zakład prywatny M. Rymkiewicza, 2009 (Niemenczyn (Rej. wileński) : M. Rymkevičiaus person. įm.). – 45 p. : ilustr. – Tiražas [300] egz. – ISBN 978–9955–9617–8–9.

884(474.5)–1

Molienė, Laima

Biologia : podręcznik dla klasy 10 / Laima Molienė, Stasys Molis ; [iš lietuvių kalbos vertė Vanda Milto]. – Kaunas : Šviesa, 2009 (Vilnius : Sapnų sala). – 159, [1] p. : ilustr.

Orig. antr.: Biologija. – R–klė: p. 156–157. – Tiražas 1600 egz. – ISBN 978–5–430–05389–5.

Czas : podręcznik historii dla klasy 7 / Ignas Kapleris, Antanas Meištas, Karolis Mickevičius, Rytas Šalna, Ingrida Šotlandaitė–Juzefovičienė, Živilė Tamkutonytė ; [przekład na język polski: Jan Sienkiewicz ; opracowanie map: Skirmantas Gudukas, Arūnas Latišenka]. – Vilnius : Briedis, [2009]. – 2 d. : ilustr., žml.

Cz. 1. – [2009] (Vilnius : Sapnų sala). – 120 p. : ilustr., žml. – Bibliogr.: p. 120 (33 pavad.). – R–klė: p. 118. – Tiražas [1460] egz. – ISBN 978–9955–26–224–4.

57(075.3)

Czas : podręcznik historii dla klasy 7 / Ignas Kapleris, Antanas Meištas, Karolis Mickevičius, Rytas Šalna, Ingrida Šotlandaitė–Juzefovičienė, Živilė Tamkutonytė ; [przekład na język polski: Jan Sienkiewicz ; opracowanie map: Skirmantas Gudukas, Arūnas Latišenka]. – Vilnius : Briedis, [2009]. – 2 d. : ilustr., žml.

Cz. 2. – [2009] (Vilnius : Sapnų sala). – P. 124–220 : ilustr., žml. – Bibliogr.: p. 220 (35 pavad.). – R–klė: p. 218. – Tiražas [1460] egz. – ISBN 978–9955–26–225–1.

Kozič, Jan

Cztery pory roku : wiersze / Jan Kozicz ; rysunki: Piotr Linnik. – Wilno [i.e. Niemenczyn (Rej. wileński)] : Zakład prywatny M. Rymkiewicza, 2009 (Niemenczyn (Rej. wileński) : M. Rymkevičiaus person. įm.). – 38 p. : ilustr. – Tiražas [500] egz. – ISBN 978–609–8024–01–2.

884(474.5)–93–1

Druga edycja programu "Wilno – Europejska Stolica Kultury 2009". – [Vilnius : Wilno – Europejska Stolica Kultury 2009, 2009] ([Vilnius] : Sapnų sala). – 84, [2] p., įsk. virš. : ilustr.

Antr. iš virš.

008(474.5)

Tėvynių europietiškas: lietuvių–lenkų literatūriniai, kultūriniai ir kalbiniai ryšiai, tarptautinė mokslo konferencija (2008 ; Vilnius)

Europejskość ojczyzn: litewsko–polskie związki literackie, kulturowe i językowe: materiały międzynarodowej konferencji naukowej, Wilno, 23–24 października 2008 roku / Uniwersytet Wileński. Centrum Polonistyczne ; pod redakcją Mirosława Dawlewicza ; [tłumacze: Birutė Mikalonienė, Danutė Balašaitienė]. – Vilnius : Wydawnictwo Uniwersytetu Wileńskiego, 2009 (Vilnius : Ciklonas). – 363, [1] p. : diagr. – Bibliogr. str. gale. – Tiražas 150 egz. – ISBN 978–9955–33–506–1.

888.2.09(063)

884.09(063)

888.2:884(063)

884:888.2(063)

008(474.5:438)(063)

Góra Krzyży : modlitewnik i śpiewnik / Wileński Uniwersytet Pedagogiczny, Uniwersytet Witolda Wielkiego. Wydział Teologii Katolickiej. Centrum Historii Litewskiego Kościoła Katolickiego, Kuria Diecezjalna w Szawłach ; zebrał i opracował Alfonsas Motuzas ; tłumaczenie z języka litewskiego: Barbara Orszewska. – Vilnius : Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla, 2009 (Kaunas : Aušra). – 85, [1] p. : ilustr., nat.

Orig. antr.: Kryžių kalno maldynas ir giesmynas. – Turinyje aut.: Eugenijus Bartulis, Alfonsas Motuzas. – Bibliogr.: p. 79. – Tiražas 500 egz. – ISBN 978–9955–20–435–0.

248.159.23(474.5)

264–031(474.5)

243:282(474.5)

245:282(474.5)

783(474.5)

Jezu, ufam Tobie / [opracowała Jūratė Grabytė ; tłumaczył Wojciech Gorlicki]. – Vilnius : [Fundacja Wsparcia Bożego Miłosierdzia], 2009 (Vilnius : Standartų sp.). – 52 p. : ilustr. – Orig. antr.: Jėzau, pasitikiu Tavimi. – Tiražas [3000] egz. – ISBN 978–9955–9869–1–1.

231.6

Kalendarium Olimpiad Literatury i Języka Polskiego na Litwie lata 1990–2009 : wydanie jubileuszowe / [zespół redakcyjny: Helena Juchniewicz – redaktor ... [et al.]. – Wilno : Firidas, 2009 ([Švenčionys : Firidas]). – 90 p. : ilustr.

– Turinyje aut.: Wanda Andruszaniec, Lilia Andruszkiewicz, Elwira Bielawska, Jarosław Bublewicz, Tomasz Chachulski, Łucja Czetyrkowska, Teresa Dalecka, Barbara Dwilewicz, Irena Fedorowicz, Justyna Gilewska, Wacława Iwanowska, Anna Jasińska, Helena Juchniewicz, Diana Kardis, Rajmund Klonowski, Alicja Barbara Kosinskienė, Teresa Kostkiewiczowa, Józef Kwiatkowski, Irena Matoszko, Teresa Michajłowicz, Grażyna Mojsiewicz–Tregub, Karolina Narkiewicz, Romuald Naruniec, Justyna Palewicz, Aneta Polakiewicz, Janina Sakson, Grażyna Siwicka, Renata Słavinskienė, Halina Turkiewicz, Walenty Wojniłło. – Tiražas [500] egz. – ISBN 978–9955–590–89–7. – ISBN 978–9955–530–89–7. (klaidingas).

884:371.384(474.5)

808.4:371.384(474.5)

Balčytis, Bronius

Kraina liczb : podręcznik matematyki dla klasy 3 / Bronius Balčytis, Rima Martinėnienė ; [iš lietuvių kalbos vertė Kristina Zdanovska ; dailininkas Norbertas Zovė]. – Kaunas : Šviesa, 2009. – 2 kn. : ilustr.

Ks. 2. – 2009 (Vilnius : Sapnų sala). – 64, [1] p., įsk. virš. : ilustr. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978–5–430–05396–3.

Balčytis, Bronius

Kraina liczb : podręcznik matematyki dla klasy 3 / Bronius Balčytis, Rima Martinėnienė ; [iš lietuvių kalbos vertė Kristina Zdanovska ; dailininkas Norbertas Zovė]. – Kaunas : Šviesa, 2009. – 2 kn. : ilustr.

Ks. 1. – 2009 (Vilnius : Sapnų sala). – 72, [1] p., įsk. virš. : ilustr. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978–5–430–05395–6.

Kroki : podręcznik historii dla klasy 6 / Rytas Šalna, Karolis Mickevičius, Antanas Meištas, Rimvydas Laužikas, Ignas Kapleris ; [przekład na język polski: Jan Sienkiewicz ; opracowanie map: Arūnas Latišenka]. – Vilnius : Briedis, [2009]. – 2 d. : ilustr., žml.

Cz. 1. – [2009] (Vilnius : Sapnų sala). – 103, [1] p. : iliustr., žml. – Bibliogr.: p. 104 (14 pavad.). – R–klė: p. 103. – Tiražas [1415] egz. – ISBN 978–9955–26–232–9.

Kroki : podręcznik historii dla klasy 6 / Rytas Šalna, Karolis Mickevičius, Antanas Meištas, Rimvydas Laužikas, Ignas Kapleris ; [przekład na język polski: Jan Sienkiewicz ; opracowanie map: Arūnas Latišenka]. – Vilnius : Briedis, [2009]. – 2 d. : iliustr., žml. Orig. antr.: Žingsniai.

Cz. 2. – [2009] (Vilnius : Sapnų sala). – P. 108–183 : iliustr., žml. – Bibliogr.: p. 184 (14 pavad.). – R–klė: p. 183. – Tiražas [1415] egz. – ISBN 978–9955–26–233–6.

Litwa : przewodnik / Giedrė Jankevičiūtė. – Vilnius : R. Paknio leidykla, 2009. – 192 p. : iliustr. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978–9955–736–29–5.

Mały leksykon wileńskiej Rossy / [opracowanie tekstu: Krystyna Marczyk]. – Wilno : Wydawnictwo Polskie w Wilnie [i.e. Magazyn Wileński], 2009 (Vilnius : Spauda). – 85, [9] p. : iliustr. – (Biblioteka „Magazynu Wileńskiego“) – Turinyje eil. aut.: Witold Hulewicz, Paweł Waszak, Kazimier Wierzyński, Henryk Zbierzchowski. – Tiražas 5000 egz. – ISBN 978–9986–542–39–1

929(474.5–25)
908.474.5–25
718(474.5–25)
726.825(474.5–25)
008(474.5–25)(091)

Matematyka dla ciebie : klasa 8 : [podręcznik / przygotowował zespół autorów: Kornelija Intienė, Vida Meškauskaitė, Zita Mockutė, Žydrūnė Stundžienė, Virginija Viniutienė, Vladas Vitkus, Valdas Vanagas ; przełożyła Krystyna Czupryńska]. – Vilnius : TEV, 2009. – 2 d. : iliustr.

Cz. 2. – 2009 (Vilnius : Petro ofsetas). – 167, [1] p. : iliustr. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978–9955–879–55–8.

Matematyka dla ciebie : klasa 8 : [podręcznik / przygotowował zespół autorów: Kornelija Intienė, Vida Meškauskaitė, Zita Mockutė, Žydrūnė Stundžienė, Virginija Viniutienė, Vladas Vitkus, Valdas Vanagas ; przełożyła Krystyna Czupryńska]. – Vilnius : TEV, 2009. – 2 d. : iliustr.

Cz. 1. – 2009 (Vilnius : Petro ofsetas). – 143, [1] p. : iliustr. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978–9955–879–54–1.

Laučkaitė, Laima

M.K. Čiurlionis i sztuka litewska na początku XX wieku / Laima Laučkaitė ; [tłumacz Zuzanna Mrozik]. – Vilnius : Baltos Lankos Publishers, [2009] ([Kaišiadorys] : AJS sp.). – 39, [1] p. : iliustr. – Virš. aut. nenurodyta. – Klaidingas serijos ISSN: ISSN 1822–6965. – Tiražas 250 egz. – ISBN 978–9955–23–262–9.

75(474.5)(092)(084)
78.071.1(474.5)(092)(084)
73/76(474.5)(091)

Syrnicka, Kristina

Moje podróże po literaturze : podręcznik do kształcenia literackiego dla 6 klasy / Krystyna Syrnicka, Wanda Andruszaniec ; [dailininkė Edita Suchockytė]. – Kaunas : Šviesa, 2009 (Kaišiadorys : AJS sp.). – 198, [2] p. : iliustr. – Tiražas 1300 egz. – ISBN 978–5–430–05398–7.

884(075.3)
82(075.3)

Wędziagolski, Karol

Pamiętniki : wojna i rewolucja, kontrrewolucja, bolszewicki przewrót, Warszawski epilog / Karol Wędziagolski. – Wilno : [Labdaros ir paramos fondas "Vilniaus klodai"] : Czas, [2009] (Panevėžys : LT print). – 391 p. : ilustr.

Kn. taip pat: Knyga apie nerimą keliančias analogijas – Wędziagolskio "Dienoraščiai" : (ištraukos) (liet., lenk.) / Józefas Mackiewiczus, p. 11–24. – Tiražas [300] egz. – ISBN 978–609–95035–0–9.

947"1917/1921"(093.3)

943.8.081(093.3)

355.48(470)"1914/1918"(093.3)

323.272(470)(093.3)

884–94

Ivaško, Vitold

Poematy : [i wiersze] / Witold Iwaszko. – [Niemenczyn (Rej. wileński) : Zakład prywatny M. Rymkiewicza, 2009] (Niemenczyn (Rej. wileński) : M. Rymkevičiaus person. įm.). – 192 p. : ilustr. – Turinyje poemos: Przed jej obliczem ; Aleksander I i II ; Poznań ; Nowy Sącz ; Radom ; Dzieci ; Młodzież ; Dorośli ; Cztery pory roku. – Tiražas [300] egz. – ISBN 978–609–8024–02–9.

884(474.5)–1

Polskie Stowarzyszenie Medyczne na Litwie, 1989–2009 / redakcja Jan Sienkiewicz. – Wilno : Scripta manent [i.e. Petro ofsetas], 2009 ([Vilnius : Petro ofsetas]). – 132, [1] p. : ilustr., faks., portr. – Turinyje aut.: Helena Ostrowska, Alwida Rolska, Bronisława Siwicka. – Tiražas [600] egz. – ISBN 978–9955–815–91–4

614.258.1(474.5)

061.231:61(474.5)

Przenieść Wilno do serca : portret miasta : [poetycka vilniana] / zebrał i opracował, wykonał zdjęcia Romuald Mieczkowski. – Wilno : Znad Wilii, 2009 (Vilnius : Akritas). – 158, [4] p. : ilustr. – (Biblioteka "Znad Wilii" ; 3)

Aut.: Ihar Babkou, Vladas Braziūnas, Michał Bukowski, Tadeusz Chabrowski, Selim Chazbijewicz, Wiesław Stanisław Ciesielski, Marek M. Dettlaff, Leszek Długosz, Józefa Drozdowska, Ignacy S. Fiut, Karol Grenzler, Barbara Gruszka–Zych, Bogdan Hildebrandt, Ludmiła Janusewicz, Georgij Jefremow, Antanas A. Jonynas, Anna Kajtochowa, Hanna Karp, Wojciech Kawiński, Aneta Kielan, Krystyna Konecka, Vytautas Landsbergis, Romuald Ławrynowicz, Dariusz Tomasz Lebioda, Krystyna Lenkowska, Jonas Liniauskas, Wanda Łomnicka–Dulak, Jacek Lubart–Krzysica, Aidis Marčėnas, Marcelijus Martinaitis, Libor Martinek, Henryk Mażul, Waldemar Michalski, Romuald Mieczkowski, Elżbieta Musiał, Janina Osewska, Stefan Pastuszewski, Wojciech Piotrowicz, Zianon Poźniak, Aarne Puu, Daniel Ratz, Tadeusz Rawa, Alicja Rybałko, Ramutė Skučaitė, Marek Sobczak, Anna Sołbut, Józef Szostakowski, Wiesław Szymański, Tomas Venclova, Marek Wawrzekiewicz, Sławomir Worotyński. – Vert.: Stanisław Barańczak, Teresa Dalecka, Kazimierz Kaszper, Romuald Mieczkowski, Wojciech Piotrowicz, Alicja Rybałko, Józef Szostakowski. – Tiražas 800 egz. – ISBN 978–9986–532–05–7

82–1(082)

Sokolovskis, Aleksandras

Pszczeli samorząd : [wiersze] / Aleksander Sokołowski ; ilustracje: Władysław Ławrynowicz. – Wilno [i.e. Niemenczyn (Rej. wileński) : Zakład prywatny M. Rymkiewicza], 2009 (Niemenczyn (Rej. wileński) : M. Rymkevičiaus person. įm.). – 43, [1] p. : ilustr.

Kn. taip pat: Apie autorių: p. 3. – Tiražas [400] egz.

– ISBN 978–9955–9617–9–6

884(474.5)–1

Jonynienė, Violeta

Šwiat jest jedyny : podręcznik dla klasy 4 / Violeta Jonynienė ; [iš lietuvių kalbos vertė Kristina Zdanovska]. – Kaunas : Šviesa, 2009. – 2 kn. : iliustr.

Ks. 1. – 2009 (Vilnius : Logotipas). – 95, [1] p. : iliustr. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978–5–430–05393–2.

Jonynienė, Violeta

Šwiat jest jedyny : podręcznik dla klasy 4 / Violeta Jonynienė ; [iš lietuvių kalbos vertė Kristina Zdanovska]. – Kaunas : Šviesa, 2009. – 2 kn. : iliustr.

Orig. antr.: Vienas pasaulis

Ks. 2. – 2009 (Kaunas : Spaudos praktika). – 92, [1] p., įsk. virš. : iliustr. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978–5–430–05394–9.

5(075.2)

Dagienė, Valentina

Tvój przyjaciel komputer : technologija informacyjna dla klas 7–8 / Valentina Dagienė, Lina Zajańčauskienė ; [przekład z języka litewskiego i adaptacja: Łucja Noniewicz ; opracowanie plastyczne: Vaidotas Kinčius]. – Vilnius : TEV, 2009. – 2 d. : iliustr. – ISBN 978–9955–879–53–4

Cz. 1. – 2009 (Vilnius : Standartų sp.). – 135, [1] p. : iliustr. – Tiražas [1600] egz. – ISBN 978–9955–879–51–0.

Dagienė, Valentina

Tvój przyjaciel komputer : technologija informacyjna dla klas 7–8 / Valentina Dagienė, Lina Zajańčauskienė ; [przekład z języka litewskiego i adaptacja: Łucja Noniewicz ; opracowanie plastyczne: Vaidotas Kinčius]. – Vilnius : TEV, 2009. – 2 d. : iliustr. – ISBN 978–9955–879–53–4.

Cz. 2. – 2009 (Vilnius : Standartų sp.). – 135, [1] p. : iliustr. – Tiražas [1600] egz. – ISBN 978–9955–879–52–7.

004(075.3)

Vavelis Vilniuje. Nuo Jogailaičių iki Abiejų Tautų Respublikos pabaigos, paroda (2009 ; Vilnius)

Wawel w Wilnie. Od Jagiellonów do końca Rzeczypospolitej Obojga Narodów : katalog wystawy zorganizowanej w ramach obchodów Tysiąclecia Litwy, Wilno, Muzeum Sztuki Stosowanej, 5 lipca – 4 października 2009 roku / Zamek Królewski na Wawelu – Państwowe Zbiory Sztuki, Litewskie Muzeum Sztuki, Muzeum Narodowe – Pałac Wielkich Książąt Litewskich ; [opracowanie: Jerzy T. Petrus, Kazimierz Kuczman, Vydas Dolinskas, Marijus Uzorka ; tłumaczenie na język litewski: Irena Aleksaitė, Vydas Dolinskas, tłumaczenie na język polski: Beata Piasecka, tłumaczenie na język angielski: Irena French, David French, Ramūnas Kondratas ; autorzy artykułów i not katalogowych: Romualdas Budrys, Krzysztof J. Czyżewski, Vydas Dolinskas, Marcin Fabiański, Dorota Gabryś, Kazimierz Kuczman, Beata Kwiatkowska–Kopka, Stanisława Link–Lenczowska, Dariusz Nowacki, Magdalena Ozga, Anna Petrus, Jerzy T. Petrus, Anna Piskorz, Magdalena Piwocka, Idalia Rusnaczyk]. – Wilno : Muzeum Narodowe – Pałac Wielkich Książąt Litewskich, 2009 (Vilnius : Standartų sp.). – 127, [1] p. : iliustr., portr. – (Katalogi Pałacu Wielkich Książąt Litewskich ; t. 1). – Bibliogr.: p. 120–126. – Tiražas 700 egz. – ISBN 978–609–95074–2–2.

73/76:069.5(438)(064)

943.8.03/.06(064)

947.45.03/.04(064)

Szkoły polskie w Republice Litewskiej / Stowarzyszenie Nauczycieli Szkół Polskich na Litwie „Macierz Szkolna“ ; redakcja: Jan Sienkiewicz. – Wilno : [Kronta] : Scripta manent, 2009. – 398 p. : iliustr. – Turinyje aut.: Teresa Adomavičienė, Wacław Baranowski, Grażina Berdešiūtė, Regina Bućko, Halina Chmielewska, Irena Dubicka, J. Gabriałowicz, Wiesława Gawerska–

Żwirblis, J. Gierasimowicz, Olga Gilazietdinowa, H. Gulbinowicz, Anna Jacyno, Lucyna Jaglińska, Waleria Jaglińska, Pelagia Jaškiewicz, Weronika Juniewicz, Jolanta Kamińska, Marianna Karalkiewicz, Helena Kawińska, Adolf Kodź, Teresa Kolenda, Janina Kowalewska, L. Kukevičienė, Marian Kuzborski, Józef Kwiatkowski, Zbigniew Maciejewski, Maria Macinkiewicz, E. Mackiewicz, Irena Mackiewicz, Stefania Makarewicz, T. Markowa, Stanisława Masian, Maria Minkowska, Aleksandra Morkūnienė, M. Naganowicz, Anna Narkun, Teresa Paszkiewicz, I. Priščeponokienė, Irena Prowłocka, Janina Rożanowska, Józef Rusakiewicz, Lilia Sadajska, W. Sawicka, Jan Sienkiewicz, M. Skarulienė, Irena Skórko, Leokadia Smyk, Olga Szelestna, Halina Szturo, W. Szuksztul, Walentyna Treszczyńska, Michał Treszczyński, A. Tuczowska, Anna Uczkuronis, Janina Wasilewska, Antoni Wierzyński, Danuta Wołotkiewicz–Jepifanowa, J. Zaborskienė, Władysława Zdanovičienė, Alina Zienkiewicz, Barbara Zinkiewicz, Genowefa Żegaris, Henryka Żukowska, Leokadia Żukowska. – Tiražas [1500] egz. – ISBN 978–609–401–022–4

373(474.5)(=84)(091)

376.74(474.5)(=84)(091)

Szlak pielgrzymi Jana Pawła II na Litwie / sudarė Asta Petraitytė, Dalė Šmerauskaitė, Gediminas Žukas. – Kaunas : Katalikų interneto tarnyba, 2009. – 300 p. : iliustr. – Tiražas 4000 egz. – ISBN 978–9955–653–10–3.

Baltų menas, tarptautinė paroda (2009 ; Vilnius)

Sztuka Bałtów : przewodnik po wystawie / [autorzy tekstów: Vytautas Aleksiejūnas, Rasa Banytė–Rowell, Anna Bitner–Wróblewska, Adomas Butrimas, Anete Karlsonė, Jurgita Ludavičienė, Marius Iršėnas, Vaida Ščiqlienė, Baiba Vaska ; tłumaczenie z języka litewskiego: Beata Piasecka]. – Vilnius : Vilniaus dailės akademijos leidykla, 2009 (Vilnius : BALTO print/Logotipas). – 118, [2] p. : iliustr. – Tiražas [700] egz. – ISBN 978–9955–854–30–2.

745/749(=88)(064)

903/904(=88)(064)

Survilo, Ježis

Żdarzenia, fakty, anegdoty : spacerkiem z Marszałkiem po Żmudzi, Wilnie i Wileńszczyźnie / Jerzy Surwiło. – 2 wyd., uzup. – Wilno : [Standartų spaustuvė], 2009 (Vilnius : Standartų sp.). – 183, [1] p., [48] iliustr. lap. – Pavardžių r–klė: p. 176–183. – Tiražas [1000] egz. – ISBN 978–9955–488–34–7.

943.8.081(092)

355.333(438)(092)

947.45.07

947.45–25

Pščolovska, Regina

Zupełnie, przypadkiem... : [wiersze] / Regina Pszczołowska. – [Niemenczyn (Rej. wileński) : Zakład prywatny M. Rymkiewicza, 2009] (Niemenczyn (Rej. wileński) : M. Rymkevičiaus person. įm.). – 38, [1] p., [2] iliustr. lap. – Kn. taip pat: W stronę światła? / Halina Turkiewicz, p. 3. – Tiražas [300] egz. – ISBN 978–9955–9617–7–2.

884(474.5)–1

Śnieżko, Aleksander

Żartu warte : fraszki i humoreski / Aleksander Śnieżko ; projekt okładki i ilustracje: Władysław Ławrynowicz. – [Niemenczyn (Rej. wileński) : Zakład prywatny M. Rymkiewicza] ; Wilno : A. Śnieżko, 2009 (Niemenczyn (Rej. wileński) : M. Rymkevičiaus person. įm.). – 103, [1] p. : iliustr. – Tiražas [500] egz. – ISBN 978–609–8024–00–5.

884(474.5)–17

Gerbiamas (-a) studente,

Vilniaus universiteto leidybos studijų programos studentė atlieka anketinį tyrimą magistro darbui tema „Knygų lenkų kalba leidyba Lietuvoje atkūrus nepriklausomybę“. Apklausa siekiama išsiaiškinti, koks yra knygų lenkų kalba leidybos poreikis Vilniaus krašto jaunimui. Anketa yra anoniminė, gauti duomenys bus pateikiami tik apibendrinti ir statistiškai apdoroti.

Iš anksto dėkoju už skirtą laiką.

1. Ar skaitote knygas lenkų kalba?

- Taip
- Skaitau tik el. knygas
- Ne (pereikite prie 7 klausimo)

2. Knygas lenkų kalba skaitote:

- Studijų tikslais
- Savišvietos
- Laisvalaikio
- Kita (įrašykite)

3. Kaip dažnai skaitote knygas lenkų kalba?

- Porą kartų per savaitę
- Kartą per savaitę
- Kartą per dvi savaites
- Kartą per mėnesį
- Kita (įrašykite)

4. Kur randate Jums reikalingas knygas lenkų kalba?

- Bibliotekose
- Lietuvos knygynuose
- Lenkijos knygynuose
- Lenkų kultūros namuose
- Redakcijose
- Komisuose
- Prekybos centruose
- Elektroninėse parduotuvėse
- Skolinuosi iš pažįstamų/draugų/dėstytojų
- Kita (įrašykite)

5. Kokių knygų lenkų kalba pasigendate (e-) knygynų / (pažįstamų/draugų/dėstytojų ir tradicinėse) bibliotekų lentynose?

- Lenkų grožinės literatūros
- Grožinės lietuvių literatūros
- Užsienio grožinės literatūros
- Vadovėlių
- Lietuvių mokslininkų darbų (vadovėlių, straipsnių rinkinių ir pan.)
- Žinytinių (enciklopedijos, žodynai, žinytai)
- Religinių
- Laisvalaikio
- Randu visas reikalingas
- Knygynuose/bibliotekose nesilankau

- Kita (įrašykite).....
- 6. Ar atkreipiate dėmesį į tai, kur lenkiška knyga išleista – Lietuvoje ar Lenkijoje?**
- Taip, atkreipiu
 - Ne, neatkreipiu
 - Kartais atkreipiu
 - Man nesvarbu, kur ji išleista
 - Kita (įrašykite)
- 7. Kokius žinote dabartinius Lietuvos lenkų rašytojus (jei žinote, įrašykite ir jų išleistų knygų pavadinimus)?**

-
- 8. Kaip manote, ar knygų lenkų kalba leidyba Lietuvoje turi perspektyvų?**
- Taip, nes
 - Galbūt, nes
 - Ne, nes

- 9. Pažymėkite, kas, Jūsų nuomone, paskatintų knygų lenkų kalba skaitymą tarp Lietuvos lenkų:**

	Paskatintų	Galbūt paskatintų	Nepaskatintų
Aktyvesnis lenkų bendruomenių judėjimas			
Skaitymo skatinimo programos			
Mažesnės knygų kainos			
Platesnis knygų asortimentas			
Aktyvesnė lenkiškų knygų reklama			
Kita (įrašykite)			

- 10. Ar daro įtaką (ir kokią), knyga lenkų kalba lenkų tautiškumo puoselėjimui ir išsaugojimui?**
-

Lytis: ○ Moteris ○ Vyras	Amžius: ○ 18 – 25 ○ 26 – 30 ○ 31 – ir daugiau	Kursas: ○ I ○ II ○ III
---------------------------------------	---	--

Dėkoju už Jūsų atsakymus.

9 priedas. Atsakymai į atvirus anketos klausimus.

2. Kita

- Studijų tikslais arba savišvietos.

3. Kita

- Kelis kartus per metus.
- Kai užėina noras.
- Kartą į pusmetį.
- Kai yra laiko.
- Kaip kada.
- Kartą per metus.
- Pagal būtinybę.
- Studijoms porą kartų per savaitę, kartą per mėnesį laisvalaikiui.
- Kada reikia.

4. Kita

- Internete (4 kartus)
- Turiu namie.

5. Kita

- Kita vertus, kam skaityti grožinę lietuvių literatūrą lenkų kalba, jei moku lenkiškai (lietuviškai, aut. pastaba).
- Trūksta specializuotų knygų, užsienio specializuotų knygų.
- Visus.
- Nepasigendu (3)
- Mitologija, politika.

6. Kita

- Visada įsitikinęs, kad išleista Lenkijoje.

7.

- Slowacki, Kraševski, Ožeškova.
- Nežinau (14).
- Sapkovskis Andžėjus: Wiedzmin, Narrenturm, Lux perpetua.
- A. Mickiewicz „Pan Tadeuš“ (5).
- Jų yra per daug vardijimui šiame langelyje.
- Surwilo, Sniezko (3).
- Krivatis, Ivanauskaitė ir t.t.
- Nežinau dabartinių.
- A. Mickevič „Pan Tadeuš“, „Dziady“, „Potop“, „Krzyżacy“, „Lalka“.
- Daug jų yra.
- Neatsimenu (2).
- Čiurlionis.
- Mickiewicz „Pan Tadeusz“, „Dziady“.
- Survilo (2).
- Sniezko (3).
- Mickevičius (2).
- Boleslaw Prus, Surwilo, Adam Mickiewiç.
- Regina Pšcolovska, Renata Pšcolovska.
- Senkevičius, Kraševskis.
- A. Skakowska.

- Regina Pšcolovkska, Renata Pšcolovska.
- Meredyk (2).
- Ne.
- Mickevičius, Sinkevičius.
- Mincevič.
- Neprisimenu.
- Buvę – Mickevičius Ponas Tadas, Milošius.
- Adomas Mickevičius, Juliušas Slovackis.
- Nekreipiu į tai dėmesio.
- Kataryna Grodrola „Niekados“.
- Sławomir Worotynski (wilenski), Bryll (polski).

8.

1)

- Lietuvoje gyvena ne tik vien lietuviai.
- Lietuvoje gyvena nemažai lenkų, kurie pageidauja knygų lenkų kalba.
- Yra reikalinga.
- Yra nemažai žmonių skaitančių šia kalba, o taip pat yra moksleivių ir studentų, kuriems reikia skaityti gimtąją kalba.
- Wilno nasze (3).
- Wilno nasze, ZPL.
- Čia gyvena daug lenkų.
- Lietuvoje gyvena daug lenkų tautybės žmonių.
- Lietuvoje yra daug lenkų.
- Yra daug lenkiškų knygų ir skaitytojų.
- Yra daug skaitytojų – lenkų.
- Daugiau žmonių skaitytų.
- Žmonės nori skaityti įvairiomis kalbomis.
- Lietuvoje yra daug lenkų ir daug kas nori skaityti knygas.
- Daug žmonių mėgsta lenkų kalbą.
- Knygos reikalingos mokslams.
- Lenkų kaip tautinės mažumos daugiausia.
- Lenkai vieninga tauta.
- Lietuvoje yra daug lenkų.
- Tai populiariu.
- Reikia daugiau skaityti.
- Yra daug lenkų Lietuvoje (9).
- Didžiausia tautinė mažuma Lietuvoje.
- Daug kam reikalingi vadovėliai lenkų kalba.
- Yra lenkiškos mokyklos, steigiamos aukštosios mokyklos.
- Yra daug lenkų ir tai yra aktualu.
- Yra daug lenkų.
- Lietuvoje yra daug lenkų, kurie skaito ir toliau skaitys knygas.
- Mūsų jaunimas tikrai domisi literatūra ir leidyba neturi nutrūkti.
- Manau, kad lenkai, kurie gyvena Lietuvoje, pirktų.
- Lenkų tautybė vis dėl to Lietuvoje išliks.
- Daug įžymių lenkų rašytojų.
- Vilniuje yra daug lenkų tautos žmonių, kuriems knygos reikalingos.
- Žmonėms lenkų tautybės knygos lenkų kalba reikalingos.
- Lietuvoje gyvena daug lenkų, ypač Vilniuje ir apskrityje.
- Lietuvoje yra daug lenkų ir jie reikalauja leidybos.
- Lietuvoje yra daug gyventojų, kurie domisi ir skaito knygas lenkų kalba.

- Jaunimas domisi lenkų literatūra (2).
 - Lenkų kalba skaito lenkai gyvenantys Lietuvoje.
 - Manau, kad paklausa knygoms augs, pigiau būtų paties leisti, nei vežti.
 - Tai palaiko mažumos kultūrą.
 - Yra lenkiškas universitetas.
 - Lenkų yra pakankamai daug ir lenkai nori savo vaikams duoti skaityti vadovėlius gimtąja kalba.
 - Lietuvoje yra daug lenkiškų mokyklų.
 - Reikalinga mokiniams ir studentams.
 - Yra žmonių skaitančių lenkų kalba.
 - Lietuvoje yra daug lenkų, kurie domisi lenkų literatūra.
 - Yra lenkų ir yra net lenkiškas universitetas.
 - Lietuvoje yra daug lenkakalbių žmonių.
- 2)
- Daug lenkų gyvena Lietuvos teritorijoje.
 - Lenkų Lietuvoje yra ir gana nemažai; be to veikia ir lenkiškas universitetas.
 - Čia gyvena pakankamai daug lenkų.
 - Lenkų knygų kuo toliau tuo mažėja. Lenkų Lietuvoje nemažai, ypač Vilniuje.
 - Vilniaus regione gyvena gan daug lenkų.
 - Nežinau (3).
 - Lietuvoje gyvena nemažai lenkų.
 - Daug lenkų mokosi Lietuvoje ir reikia lenkiškų knygų.
 - Dar yra gan didelis skaitytojų ratas.
 - Iš visų tautinių mažumu jų daugiausia.
 - Lietuvoje yra daug lenkų, kurie skaito tokias knygas.
 - Daug yra lenkų.
 - Lietuvoje daugiausiai gyvena lenkai.
 - Lietuvoje nemažai gyvena lenkų, kurie puoselėja tautiškumą.
 - Nemažai žmonių skaito knygas lenkų kalba.
 - Lenkai lankosi bibliotekose ir skaito knygas gimtąja kalba.
 - Daug lenkų gyvena.
 - Pusė lenkų skaito knygas, tai gali būti.
 - Didžiausia tautinė mažuma Lietuvoje.
 - Yra Vilniuje lenkiško universiteto filialas.
 - Yra lenkų, kurie skaito knygas.
 - Lenkų kalba yra daugiau knygų išverstų iš užsienio kalbų.
 - Bus norinčių pirkti.
 - Vyksta „kova“ tarp Lt vyriausybės ir Lt lenkų.
 - Per daug sulietuvėjusių lenkų.
 - Lenkų daug mūsų valstybėje.
 - Žmonės vis tiek turi skaityti lenkų kalba irgi.
 - Žmonės nori skaityti ir yra daug skaitytojų.
- 3)
- Lietuviai supranta tautiškumą kaip nacionalizmą, sunkus būtų kelias leidybai lenkų kalba.
 - Lietuvių kalba yra pagrindinė.
 - Jų visada trūksta.
 - Taip yra (Wilno nasze).
 - Lietuvių kalba yra pagrindinė.
 - Aš jų neskaitau.
 - Lenkus Lietuvoje diskriminuoja.
 - Labai mažai kur galima rasti knygų lenkų kalba.
 - Lietuviai to nenori

- XXI a. lengvai pasiekama iš užsienio. Paklauskite knygyno Elephas.
 - Lietuviai netolerantiški.
 - Lenkų tautinė mažumos mažėja.
 - Užtenka tų knygų Lenkijoje. Lietuvos lenkai skaito ir lietuviškas knygas.
9. Kita
- Nežinau (3 kartus).
 - Draugai (2 kartus).
 - Sudominti.
- 10.
- Taip (12).
 - Taip daro (2).
 - Įmonės bet nepamiršta lenkų žodyno.
 - 100 % taip.
 - Galbūt daro.
 - Daro (13).
 - Išsaugoti ir puoselėti savo kalbą Lietuvoje.
 - Ne (4).
 - Be abejo, daro.
 - Aišku daro.
 - Taip, išsaugo tradicijas.
 - Tikrai daro.
 - Primena jų šaknis, gimtąją kalbą.
 - Nedaro įtakos.
 - Be abejonės daro, knyga tai žinių šaltinis, o prie žinių užskaitoma tautos kultūra.
 - Deja ne.
 - Knygos tai nedaro. Lenkų palaikymas Lenkijoje tai daro.
 - Priklauso nuo žmogaus.
 - Gal ir daro įtaką.
 - Manau, kad daro įtaką.
 - Be abejo, kad daro įtaką, tokiu būdu Lenkija duoda apie savo žinoti, nepamiršti jos.
 - Lenkai vieningi žmonės, saugo tradicijas, todėl ir daro.
 - Taip, nes žmogus platina ir išsaugo savo gimtąją kalbą.
 - Manau, kad visos knygos daro įtaką.
 - Taip, nes kiekvienas savo tautą mylintis lenkas gebės ir puoselės savo tautos turtus.
 - Taip, nes lenkai yra vieningi, ne taip kaip lietuviai.
 - Nežinau.
 - Daro, gerą.
 - Daro didelę įtaką.
 - Puoselėja tradicijas.
 - Lenkų bendruomenėms daro įtaką.
 - Taip, daro ypač didelę įtaką.
 - Daro didžiulę įtaką.
 - Aš manau, kaip taip, nes žmonės skaitydami knygas labiau prisiriša prie lenkų kalbos ir ją išsaugo.
 - Daro didelę įtaką, nes padeda puoselėti ir išsaugoti savo tautiškumą.
 - Labai įsijauti į tai, ką skaitai.
 - Daro labai svarbią įtaką.
 - Daro gerą įtaką.
 - Taip, todėl, kad duota nepamiršt lenkų kalbos.
 - Taip, nes tai pagrindas žinojimo savo tautos literatūrą.
 - Taip, didelę.

- Kiekviena knyga gali daryti įtaką.
- Taip, daro, tik skaitydamas lenkų kalba knygas galime išsaugoti tautiškumą, patriotiškumą.
- Taip, daro didelę įtaką.
- Jokios. Kas ką nori, tas tą skaito.
- Taip, padeda išsaugoti autentišką lenkų kalbą.
- Mano nuomone, kad tikrai daro didelę įtaką.
- Savišvieta.
- Taip, nes žmogus skaitydamas lenkiškai neužmirš savo kalbos, nes gyvena Lietuvoje, jį supa vien lietuvių kalba.
- Taip, žmonės apsišviečia.
- Žinoma, nes taip neužmirštama lenkiška kalba,
- Taip, iš knygų mes galime sužinoti daug naujo, tai yra svarbu tiems kas domisi.
- Taip, nes lenkai gali skaityti savo vaikams ir tai padeda neužmiršti gimtosios kalbos.
- Daro įtaką, jaunimas gali daugiau sužinoti apie savo tautą.
- Daro įtaką. Lenkai išmoksta gražiai kalbėti lenkų kalba, papildo savo žodyną.
- Taip daro, skaitantis žmogus skaitydamas knygas lavina save ir taip pat geriau susipažįsta su lenkų žodynu.
- Manau, kad daro.
- Taip, nes žmonės knygose gali išmokti, išgirsti ir prisiminti, ir įsiminti, tai kas parašyta.
- Taip, padeda nepamiršti lenkų tautiškumo, tradicijų puoselėjimo.
- Be abejo. Gyvenant Lietuvoje lenkai po truputį pamiršta taisyklingą lenkų kalbą, dėl to lenkiškų knygų skaitymas padeda išsaugoti kalbą.